ADALET
İSTANBUL
DERGİSİ

Yıl 7 Sayı 15 | İstanbul Adliyesi Dergisi | Haziran 2020

İSTANBUL ADLİYESİNDE KORONAVİRÜS SÜRECİNDE ALINAN ÖNLEMLER

PROF.DR Bayram KOÇ
SARS COV2 VİRÜSÜ VE COVİD-19 HASTALIĞI

ADALET BAKANLIĞI HUKUK İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ
Hakan ÖZTATAR
ADLİ TEBLİGATTA DÖNÜŞÜM ELEKTRONİK TEBLİGAT UYGULAMALARI

Yenilenen Ticari Mobil Bankacılık ile tüm işlemler parmağınızın ucunda!

Şimdi siz de VakıfBank Mobil uygulamasını indirin, kredi kartı işlemlerinden, çek/senet işlemlerine, kredi işlemlerinden barkod okutarak gerçekleştirilen vergi ödemelerine kadar tüm bankacılık işlemlerinizi anında ve kolaylıkla gerçekleştirin.

VakıfBank, Yanındaki Güç.

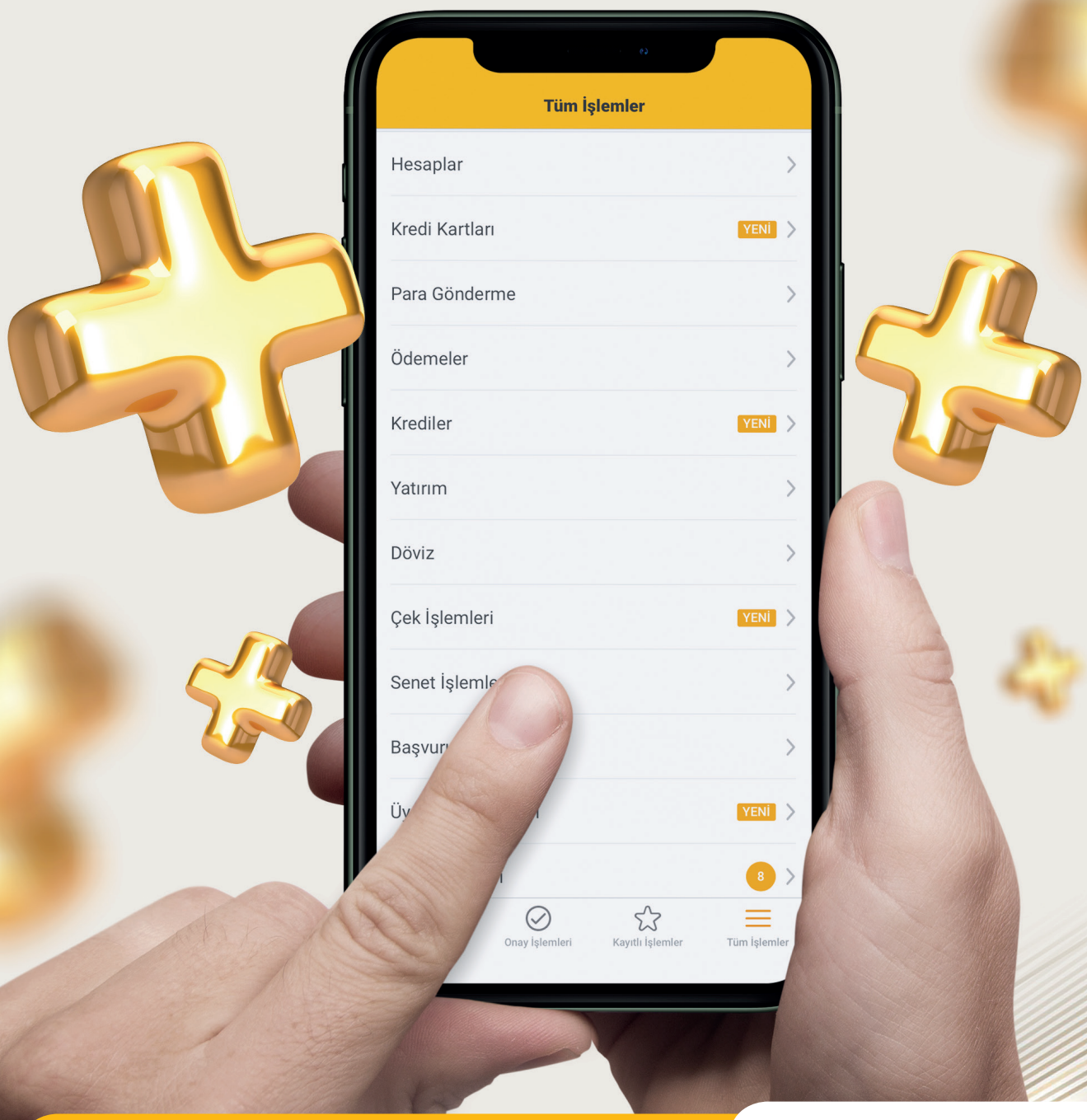

444 0 724 | vakifbank.com.tr

VakıfBank
Burası Sizin Yeriniz

/vakifbank

Saygıdeğer Adalet İstanbul Dergisi Okurları,

İyimserlik, umut ve büyük bir gayretle başladığımız 2020 yılının ilk ayları ile birlikte ortaya çıkan ve hızla yayılan virüs ile ilgili haberleri duymaya başladık. Covid-19 olarak adlandırılan virüs, dünyanın birçok ülkesinde hastanelerin yoğun bakım ünitelerini, sağlık personelinin çalışmasını ve sağlık sistemini sekteye uğrattığı gibi sosyal hayatın her alanını da etkiledi ve ölümlere neden oldu. Dünya Sağlık Örgütü tarafından "pandemik bir hastalık" olarak ilan edilen salgın mart ayı ile birlikte ülkemize de sirayet etti.

Dünya ile birlikte Türkiye de yeni bir tehdit ve tehlike ile karşı karşıya geldi. Virüsü çıkışından itibaren takip eden Cumhurbaşkanlığımız, Sağlık Bakanlığımız ve Bilim Danışma Kurulu bugün gelinen noktada dünyaya örnek oluşturacak sonuçlar veren tedbirleri almaya başladı.

Adalet hizmeti vermeye çalıştığımız, adını rahmet ile andığımız ve hatırasını yaşattığımız Şehit İstanbul Cumhuriyet Savcısı Mehmet Selim KİRAZ'dan alan, her gün Hâkim, Cumhuriyet Savcı ve adli personel ile binlerce vatandaşa hizmet veren binamızın olağanüstü durum senaryoları arasına, salgın hastalıklara karşı alınacak tedbirleri de ekledik ve uygulamaya koyduk. Bu bağlamda İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı İdari İşler Müdürlüğü bünyesinde faaliyet yürüten Sivil Savunma ve Acil Afet Yönetim Bürosu tarafından kurum içi risk analizleri yapıldı, acil eylem planı hazırlandı.

Bu dönemde hain ve menfur terör saldırısı sonucu görevi başında Şehit edilen İstanbul Cumhuriyet Savcısı Mehmet Selim KİRAZ'ı şahadete yürüyüşünün 5. yılında makam odasında ve kabri başında dualarla andık.

15 Temmuz hain darbe girişimi esnasında Vatanımızın İstikbal ve İstiklali için canlarını feda eden Şehitlerimize Allah'tan Rahmet, Kahraman Gazilerimize minnet ve şükranlarımızı sunuyorum.

İstanbul Adalet Komisyonu Üyesi Sayın Serap DURMAZ'a, Adliyemizde Hâkimlik, Mahkeme Başkanlığı ve İstanbul Adalet Komisyonu Üyesi olarak görev yaptığı süre boyunca Yargı camiasına ve İstanbul adliyesine katkıları ve genç meslektaşlarına aktardığı bilgi birikiminden dolayı teşekkür ediyorum. Emeklilik hayatını sağlık mutluluk ve esenlik içinde geçirmesini diliyorum.

Dergimiz içerisinde yer alan dünya ve ülkemiz gündemindeki Covid-19 salgınına ilişkin tıbbi ve hukuki makaleler ile hukuk ve ceza soruşturma ve kovuşturmalarına ilişkin makalelerinin okurlarımıza ve yargı camiamıza faydalı olacağı inancındayım.

2020 yaz kararnamesi ile Adliyemizden ayrılan meslektaşlarımıza görev sürelerince vermiş oldukları hizmetlerden dolayı teşekkür eder yeni görev yerlerinde esenlikler dilerim. Adliyemize atanan meslektaşlarımıza da hayırlı olmasını diler adalet dağıtımına yönelik gayretli çalışmalarında şimdiden başarılar dilerim.

Yeni bir adli yılın sonuna yaklaşırken kaybedilen zamanı kazanmak gayreti içinde olacağız.

İnsanlığa, milletimize, adalet camiasına ve tüm okurlarımıza sağlıklı günler temenni ederim.

Saygılarımla.

İrfan FİDAN
İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı

Bankkart

Seni düşünür o

Sizin için bir karttan daha fazlasını düşündük!

Bankkart'la kredi kartı ve banka kartını birleştirip içine sizi düşünen birçok özellik ekledik. Teknolojisiyle ve avantajlarıyla Bankkart'ın hayatınızı kolaylaştıracak dünyasına sizi de bekleriz.

Kredi kartı ve banka kartı tek kartta!

Ziraat Bankası

Seni düşünür o
bankkart

/bankkart

0850 258 00 00
Müşteri İletişim Merkezi
www.bankkart.com.tr

Kıymetli okurlarımız,

Yeni bir sayı, yeni bir heyecan... Dergimizi bu heyecan ve gayretle hazırlayan yayın kurulumuza; yazıları, şiirleri ve fotoğraflarıyla dergimize zenginlik katan tüm meslektaşlarımıza, personelimize takdir ve şükranlarımı sunarım.

Geçen 6 aylık süreçte tüm insanlık Covid-19 salgınıyla başetmenin yollarını aradı. Devletimiz, özelde yargı camiası, bu salgının en az hasarla atlatılması için gerekli tüm tedbirleri zamanında aldı. Yine Adliyemizde Cumhuriyet Başsavcılığımızla koordineli bir şekilde tüm tedbirleri gecikmeksizin aldık. Çok şükür küçük zayiatlarla bu sıkıntılı dönemi geçiriyoruz.

2020 yaz kararnamesi ile başka illere ataması yapılan meslektaşlarımıza adliyemizdeki hizmetlerinden dolayı teşekkür eder, Adliyemize atanan meslektaşlarımıza da hoş geldin diyerek bu atamaların hayırlara vesile olmasını temenni ederim.

23 Haziran 2020'de Adliyemizin en kıdemli Ağır Ceza Başkanı ve 7 yıldır Adalet Komisyonu Üyeliği görevini yürüten Serap Durmaz Başkanımız emekliye ayrıldı. Başkanımıza yargı camiasına yaptığı hizmetlerden dolayı, şahsım ve camiamız adına teşekkür ve minnetlerimi sunarım.

Yeni Adli yılın ülkemize, milletimize ve Yargı Camiasına hayırlı olmasını temenni eder saygı ve sevgilerimi sunarım.

Okan ALBAYRAK
İstanbul Adalet Komisyonu Başkanı

ADALET İSTANBUL DERGİSİ

İmtiyaz Sahibi İrfan FİDAN
İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı adına Cumhuriyet Başsavcısı

Genel Yayın Yönetmeni Zafer KOÇ
Cumhuriyet Başsavcı Vekili

Yayın Kurulu Başkanı Zafer KOÇ
Cumhuriyet Başsavcı Vekili

Yayın Kurulu Hacı Hasan BÖLÜKBAŞI
Cumhuriyet Başsavcı Vekili
Emin AYDİNÇ
Cumhuriyet Savcısı
Kemal Selçuk YALÇIN
Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı
İbrahim ÇİÇEK
Cumhuriyet Savcısı
Nursel BEDİR
Hakim
Kudret KARSLI
Hakim

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Kaan ÖZKUBAT

Editör Yener BALCI

Fotoğraf Salih HORUZOĞLU

Yayın Hazırlık Maya Basın Yayın ve Matbaacılık
Davutpaşa C. Güven İş Merkezi
No:83 A Blok - 56
Topkapı / İstanbul

Grafik Tasarım Seçkin DELİGÖZ

Baskı Ümit Matbaacılık
Litros Yolu 2 Matbaacılar Sitesi
D:ZA/6 Zeytinburnu 34010 İstanbul

Baskı Tarihi Haziran 2020

Yayın Türü 6 ayda bir / Yerel süreli yayın

Dergimize katkıda bulunmak isteyen okurlarımız aşağıda verilen iletişim bilgilerini kullanarak irtibata geçebilirler.
Saygıyla duyurulur.

İstanbul Adalet Sarayı
Sosyal İşler Müdürlüğü

3. Kat, C1 Blok

Tel: 0 (212) 375 75 75

Dahili: 52561 - 52569

istanbuladliyesidergisi@hotmail.com

İÇİNDEKİLER

6 BİZDEN SİZE

8 15 TEMMUZ DEMOKRASİ VE MİLLİ BİRLİK GÜNÜNÜN 4. YIL DÖNÜMÜ KUTLU OLSUN

9 AYASOFYA-İ KEBİR CAMİİ HAYIRLI OLSUN

10 ŞEHİT İSTANBUL CUMHURİYET SAVCISI MEHMET SELİM KİRAZ'I ANMA PROGRAMI GERÇEKLEŞTİRİLDİ

12 İSTANBUL ADALET KOMİSYONU ÜYESİ; SERAP DURMAZ'A...

16 KORONAVİRÜS İLE MÜCADELEDE İSTANBUL ADLİYESİ OLARAK ALINAN İDARİ TEDBİRLER

32 ADLİ TEBLİGATTA DÖNÜŞÜM ELEKTRONİK TEBLİGAT UYGULAMALARI
Hakan ÖZTATAR
Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürü

36 KORONAVİRÜS NASIL ORTAYA ÇIKTI?
Doç. Dr. Mahir CENGİZ
Biruni Üniversite Hastanesi Başhekimi ve İç Hastalıkları Anabilim Dalı Başkanı

39 MEHMEDİM! / ŞİİR
Mesude ALTUNEL
İstanbul Hakimi

40 SARS COV2 VİRüSÜ VE COVİD-19 HASTALIĞI
Prof. Dr. Bayram KOÇ
Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Tıp Fakültesi

Sayı: 15 Yıl: 7 Haziran-2020 ISSN:2148-788X

44 **HUKUK ÜZERİNE**
Av. Aziz Bora DURMAZ, M. Jur.
İstanbul Barosu, İngiltere ve Galler Hukuk Cemiyeti'nde kayıtlı avukuat

47 **KARA KALEM**
Günay GÜLMEZ
Memur

48 **ANKESÖR**
Can TUNCAY
İzmir Adliyesi Cumhuriyet Savcısı

64 **RESİM ÇALIŞMALARI**
Cemalettin TOPÇU
İstanbul Cumhuriyet Savcısı

66 **ÖTANAZİ**
Gültekin TOPSAKAL
İstanbul Cumhuriyet Savcısı

73 **ÇARESİZ / ŞİİR**
Mehmet KÜÇÜK
İstanbul Cumhuriyet Savcısı

74 **COVİD-19 VE ÇOCUKLARIMIZ**
UZM.DR. Ülkem ÇOLAK

78 **SALGIN HASTALIKLARLA MÜCADELE HUKUKU (SAVCILIK UYGULAMALARI YÖNÜNDEN)**
Necip SARI
Büyükçekmece Cumhuriyet Başsavcı Vekili

82 **DOLANDIRICILIK SUÇUNDA HİLE UNSURU HAKKINDA KISA BİR DEĞERLENDİRME**
Kerem YILMAZ
İstanbul Cumhuriyet Savcısı

90 **ENFEKSİYON HASTALIKLARINA GÜNCEL BAKIŞ**
DR. Mehmet BAŞAKOĞLU
İstanbul Adli Yargı Daire Tabibi

92 **HUKUK YARGILAMASINDA GÖREVLİ MAHKEME SORUNU VE ADİL (Makul Sürede) YARGILANMA HAKKININ İHLALİ**
Muhsin AYLİM
İstanbul Asliye Ticaret Mahkemesi Başkanı

107 **ÖZLERİM / ŞİİR**
Ali Nazmi DANDİN
İstanbul Cumhuriyet Savcısı

108 **İNSAN ÜZERİNDE DENEY VE DENEME SUÇLARI YÖNÜNDEN HEKİMİN SORUMLULUĞU**
Seçkin YILMAZ
Maçka Cumhuriyet Savcısı

114 **BİR ZAMANLAR BİR BAYRAM SABAHI**
Ersin ESENAL
Bölge Adliye Mahkemesi Üyesi

116 **HABER VE ETKİNLİKLER**

KIYMETLİ ADALET İSTANBUL DERGİSİ OKUYUCULARI;

Dergimizin 15. sayısında sizlerle buluşmanın mutluluğu ve heyecanı içindeyiz. Bu sayıda da sizlere zengin bir içerik sunabilmek için gayret gösterdik.

2019-2020 Adli Yılının ikinci döneminde Şehit İstanbul Cumhuriyet Savcısı Mehmet Selim Kiraz anısına düzenlediğimiz geleneksel Futbol Turnuvasının 5.'sini görkemli bir açılış ve muhteşem bir kapanış programı ile gerçekleştirdik. Sonrasında tüm dünyayı ve ülkemizi tehdit eden koronavirüs Covid-19 salgını neticesinde İstanbul Adliyesi Koronavirüs hastalığı ile mücadelenin sürekliliğini sağlamak üzere Sağlık Bakanlığı Bilim Kurulunun tavsiyelerini dikkate alarak Adalet Bakanlığın kendi bünyesinde ki istişare mekanizmaları video konferans yöntemiyle yapılan toplantılarla işletilmiş, salgın hastalıkla mücadelenin çerçevesi ve alınacak tedbirlerin kapsamı belirlenmiştir. Bu hususta Adalet Bakanlığı tarafından 15 Mart 2020 tarihinde "Tehlikeli Salgın Hastalıklara Karşı Mücadele Eylem Planı" hazırlanmış, ilgili eylem planında alınacak standart tedbirlerin yanı sıra salgın sürecinin yargı sistemine ve adliyelerin idari işleyişine etkisinin azaltılması için kurum içi tedbirlerin alınması istenmiştir. Bu hususta İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı İdari İşler Müdürlüğü bünyesinde faaliyet yürüten Sivil Savunma ve Acil Afet Yönetim Bürosu olarak kurum içi risk analizleri yapıp, Koronavirüs salgın hastalığının Adliye genelindeki etkilerini azaltacak tedbirleri titiz bir saha çalışmasıyla ortaya koyup, kurum içinde alınacak tedbirleri kapsayan acil eylem planı hazırladık. Koronavirüsten kaynaklı pandemi tehdidine karşı kendi alanımızda belirlenen ilgili idari tedbirleri kurum içi paydaşların katılımı ile uygulamaya başlayarak salgının yargı alanındaki idari etkilerini en aza indirme gayesiyle bir takım saha çalışmalarını da bu süreçte gerçekleştirdik. Aldığımız tedbirleri sayfalarımızda görselleri ile görebilirsiniz. Covid-19 ile mücadele ve tedbirler noktasında titiz çalışmalar devam ederken, Kutsal Hâkimlik mesleğinde 43 yılını şeref ve onurla tamamlayan, bu süre zarfında bilgi birikimi ile meslektaşlarına Rehber olan, verdiği hakkaniyetli ve adil kararlar ile örnek oluşturan, bu süre içinde Ağır Ceza Başkanlığı ve emekli olmadan önce İstanbul Adliyesi Komisyonu Üyeliğinde gösterdiği üstün başarılar ile adından daima söz ettirecek olan, İstanbul Adalet Komisyonu Üyesi Sayın Serap DURMAZ'a Adalet İstanbul Dergisi Yayın Kurulu olarak adliyemize yaptığı çalışmalardan dolayı teşekkür ediyoruz. Emeklilik hayatında mutluluk, huzur ve esenlik diliyoruz. Bir yandan da Adalet İstanbul Dergisinin 15. sayısını siz değerli okuyucularımıza sunmak adına gayretli çalışmalarımıza tüm hızıyla devam ettirdik.

15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü'nün 4. yıl dönümü kutlamaktayız. Bu vesile ile Şehitlerimize Allah'tan rahmet, Gazilerimizi saygı ve minnetle anıyoruz.

86 yıl sonra tekrar Camii ye dönüşen Ayasofya'nın açılışının tüm İslam alemine hayırlı uğurlu olmasını dileriz.

Bu sayıdaki akademik makaleler Can TUNCAY'ın ''Ankesör'', Uzman Doktor Ülkem OCAK'ın "Covid-19 ve Çocuklarımız", Doçent Doktor Mahir CENGİZ'in "Koronavirüs Nasıl Ortaya Çıktı", Profesör Doktor Bayram KOÇ'un "Sars Cov2 Virüsü ve Covid-19 Hastalığı", Avukat Aziz Bora DURMAZ'ın "Hukuk Üzerine", Necip SARI'nın "Salgın Hastalıklarla Mücadele Hukuku", Seçkin YILMAZ'ın "İnsan Üzerinden Deney ve Deneme Sonuçları", Kerem YILMAZ'ın "Dolandırıcılık Suçunda Hile Unsuru Hakkında Kısa Değerlendirme", Mehmet BAŞAKOĞLU'nun "Enfeksiyon Hastalıklarına Güncel Bakış", Gültekin TOPSAKAL'ın "Ötenazi", Muhsin AYLİM'in "Hukuk Yargılamasında Görevli Mahkeme Sorunu ve Adil Yargılama Hakkının İhlali" yazılarıdır.

Ali Nazmi DANDİN'in "Özlerim", Mesude ALTUNEL'in "Mehmedim" ve Mehmet KÜÇÜK'ün "Çaresiz" şiirlerin de gönül dünyamızın hüzün, umut ve mutluluk kapılarını aralıyor.

Ersin ESENAL'in "Bir Zamanlar Bayram Sabahı" anısı ile geçmişe yolculuk, Rabia YAZKAN'nın "Ne Kadarı Kader", Cemalettin TOPÇU'nun "el emeği göz nuru yağlı boya çalışmaları", Memur Günay GÜLMEZ'in "Karakalem" çalışmalarını da beğeneceğinizi umuyoruz.

Dergimizin yeni sayının oluşumuna katkı sağlayan tüm Hakim, Cumhuriyet Savcısı ve Personellerimize teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Dergimizin yenilenmiş yüzü ile ilgili öneri, eleştiri, katkı ve görüşlerinizi bekliyoruz.

Yeni sayılarda buluşmak dileğiyle,

Saygılarımızla...

Yayın Kurulu

15 TEMMUZ DEMOKRASİ VE MİLLİ BİRLİK GÜNÜNÜN 4. YIL DÖNÜMÜ KUTLU OLSUN

15-16 Temmuz 2016 tarihleri arasında Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde kendilerini "Yurtta Sulh Konseyi (Harekât Yıldırım)" olarak tanımlayan bir grup asker tarafından gerçekleştirmeye çalışılan askeri darbe teşebbüsünün önlenmesinin 4. yılına girmiş bulunmaktayız.

Fetullahçı Terör Örgütü (FETÖ)'ye bağlı bir grup tarafından, 15 Temmuz Cuma günü saat 22:00'da başlayan darbe girişimi, 16 Temmuz Cumartesi günü saat 20:02'de milletimizin insanlığa örnek direnişi ve devletin diğer unsurlarının karşı koymasıyla bertaraf edildi. O gece Türkiye, hem bir darbe girişimine, hem bir dizi terör eylemine ve hem de örtülü bir işgal girişimine maruz kalmıştı.

Türkiye'nin karanlık güçlerin hâkimiyetine girmemesi ve halkın iradesiyle seçilmiş hükümetin silah zoruyla alaşağı edilmemesi için tankların önüne dikilen, meydanları dolduran her kesimden halkımız, dünyaya örnek bir direniş sergiledi. Sokağa inen tankların önüne dikilen halktan 251 kişinin şehit düştüğü, 2196 kişinin ise yaralandığı darbe girişimi, tüm yurtta yaklaşık 22 saatte kontrol altına alındı. Her meslek ve yaş grubundan vatandaş, Türkiye'nin istikbali ve istiklali için canları pahasına darbecilere direndi. Türk milletince gösterilen direniş ve kararlı duruş, demokrasinin zaferi olarak tarihteki yerini aldı.

Milletimize, Meclisimize, demokrasimize, Cumhuriyetimize, aydınlık yarınlarımıza yapılan darbe girişimi sırasında ve sonrasında İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığımız ve Mahkemelerimizce gösterilen duyarlılık kamuoyu tarafından dikkatle takip edilmiştir.

Bu vesile ile Türk Halkı'nın demokrasi zaferinin 4. yıldönümünü kutluyor, Şehitlerimize Allah'tan rahmet Gazilerimize de saygı ve minnetlerimizi sunuyoruz.

AYASOFYA-İ KEBİR CAMİİ HAYIRLI OLSUN

Roma İmparatoru I. Justinianus tarafından 6. yüzyılın ünlü bilim adamları fizikçi Miletli İsidoros ve Trallesli matematikçi Anthemius'a, 23 Şubat 532 tarihinde İnşa ettirilen ve 27 Aralık 537 tarihinde kilise olarak ibadete açılan Ayasofya inşa edildiğinde, piramitler dışında dünya üzerindeki en büyük binaydı ve yaklaşık 1000 yıl boyunca böyle kaldı. İnşaatında yaklaşık 10.000 işçi çalıştı ve 5 yıl 10 ay'da bitti. Yapımında kullanılan bazı sütun, kapı ve taşlar başka tapınaklardan getirildi.

1453 yılında İstanbul'un Osmanlılar tarafından fethedilmesinden sonra Ayasofya Kilisesi fethin sembolü olarak, Fatih Sultan Mehmet tarafından camiye dönüştürüldü. Ancak adı değiştirilmedi. Fatih Sultan Mehmet, fetihten sonraki ilk cuma olan 1 Haziran 1453'te cuma namazını Ayasofya'da kıldı. Kilisedeki mozaiklerden insan figürleri içerenlerin üzeri ince bir sıvayla kaplandı ve yüzyıllarca sıva altında kalan mozaikler, bu sayede doğal ve yapay tahribattan korunmuş oldu.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla birlikte, Bakanlar Kurulu'nun 24 Kasım 1934 tarih ve 7/1589 sayılı kararıyla müzeye dönüştürüldü. Daha sonra Ayasofya, 1985'te UNESCO Dünya Kültür Mirası listesine girdi.

Sürekli Vakıflar Tarihi Eserlere ve Çevreye Hizmet Derneği'nin "Ayasofya'nın camiden müzeye dönüştürülmesine yönelik Bakanlar Kurulu kararının iptali" istemiyle Danıştay'da dava açması üzerine 2 Temmuz 2020 tarihinde duruşma gerçekleştirildi ve 10 Temmuz 2020 tarihinde Danıştay 10. Dairesi, Ayasofya'nın camiden müzeye dönüştürülmesine dair 24 Kasım 1934 tarihli Bakanlar Kurulu kararını "Ayasofya'nın vakıf senedindeki cami vasfı dışında kullanımının ve başka bir amaca özgülenmesinin hukuken mümkün olmadığını" belirterek iptal etti. Bunun üzerine 2729 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile Ayasofya, Diyanet İşleri Başkanlığı'na devredilerek tekrar cami statüsüne dönmüş oldu.

Ayasofya Camii 86 yıl aradan sonra 24 Temmuz 2020 günü, Kuran-ı Kerim tilaveti ve kılınan Cuma namazı ile tarihi ve kültürel dokusu gelişen teknolojik yöntemlerle korunmak suretiyle ibadete açılmış oldu.

ŞEHİT İSTANBUL CUMHURİYET SAVCISI MEHMET SELİM KİRAZ'I ANMA PROGRAMI GERÇEKLEŞTİRİLDİ

Menfur terör saldırısı sonucunda makamında şehit edilen İstanbul Cumhuriyet Savcısı Mehmet Selim KİRAZ şahadetinin 5. yılında İstanbul Adalet Sarayı'nda ve kabri başında dualarla anıldı.

İlk olarak Şehit Cumhuriyet Savcısı Mehmet Selim Kiraz'ın makam odası İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı İrfan FİDAN ve İstanbul Adli Yargı İlk Derece Mahkemesi Adalet Komisyonu Başkanı Okan ALBAYRAK ile sosyal mesafe ve hijyen tedbirleri alınarak sınırlı sayıda meslektaşı tarafından ziyaret edildi. Çalışma masasına karanfil bırakıldı, dualar edildi. Daha sonra aynı şekilde Şehidimizin Eyüp Sultan Mezarlığı'ndaki kabri başına geçilerek Kur'an-ı Kerim okundu.

MEHMET SELİM KİRAZ
CUMHURİYET SAVCISI
1969-

KİRAZ AİLESİ
ŞEHİT
İSTANBUL C. SAVCISI

KİRAZ AİLESİ
ŞEHİT
İSTANBUL C. SAVCISI
MEHMET SELİM
KİRAZ
D.01.01.1969
Ö.31.03.2015
FATİHA

İSTANBUL ADALET KOMİSYONU ÜYESİ; SERAP DURMAZ'A...

03.06.1977 yılında başladığı kutsal Hâkimlik mesleğinde 43 yılını şeref ve onurla tamamlayan, bu süre zarfında bilgi birikimi ile meslektaşlarına rehber olan, verdiği hakkaniyetli ve adil kararlar ile örnek oluşturan, bu süre içinde Ağır Ceza Başkanlığı ve emekli olmadan önce İstanbul Adliyesi Adalet Komisyonu Üyeliğinde gösterdiği üstün başarılar ile adından daima söz ettirecek olan, meslektaşları ve personeline karşı gösterdiği sıcak ve yapıcı yaklaşımlar nedeniyle örnek gösterilen İstanbul Adalet Komisyonu Üyesi meslektaşımız ve mesai arkadaşımız Serap DURMAZ'ın emekliye ayrılmasının hüznü ve mutluluğunu birarada yaşarken mesleğe vermiş olduğu büyük katkılarından dolayı teşekkür ediyor, bundan sonraki yaşamında kendisine mutlu, huzurlu, esenlik dolu yıllar diliyoruz...

İSTANBUL ADLİYESİ

SEVGİLİ MESLEKTAŞLARIM

Hayat hikayemizde başlayan ve biten bölümler vardır. Ben 03.06.1977'de başlayan bir bölümün sonuna geldim. Cumhuriyet Savcı Yardımcısı olarak 42 yıl önce başlayan; Asliye Ceza, Sulh Ceza Hakimliği, Ağır Ceza Mahkemesi Başkanlığı ve Adalet Komisyon Üyeliği olarak devam eden meslek hayatımda pek çok acı ve tatlı hatırayı biriktirdim ve pek çok dost edindim. En büyük kazancımın bu olduğunu düşünüyorum.

Sizlere emekliliğim vesilesi ile veda ederken bu şerefli meslekte benim kadar gururlu ve mutlu olmanızı temenni ediyorum. Hepinize sağlıklı, huzurlu bir çalışma hayatı ve ailenizle birlikte mutlu bir hayat diliyorum.

Allah'a Ismarladık..

Halkın içinden geldik, halk için varız.
Türkiye hız kesmeden büyüsün,
83 milyon geleceğe güvenle baksın diye,
halkımızın hep yanındayız.

Tıpkı adımızda yazdığı gibi...

ÖNCE HALK, SONRA BANKAYIZ.

halkbank.com.tr | 0850 222 0 400 Dialog

HALKBANK

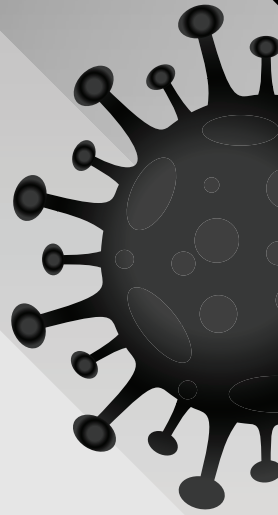

KORONAVİRÜS İLE MÜCADELEDE İSTANBUL ADLİYESİ OLARAK ALINAN İDARİ TEDBİRLER

2019 yılının Aralık ayında ortaya çıkan, Koronavirüs (COVID-19) adıyla bilinen bulaşıcı solunum yolu hastalığı, neredeyse tüm dünyayı sarmış, dünya genelinde milyonlarca kişinin enfekte olmasına, yüzbinlerce kişinin de hayatını kaybetmesine sebep olmuştur. 2.Dünya Savaşından bu yana dünya genelinde yaşanan önemli hadiseler göz önüne alındığında, tüm dünya devletleri tarafından ortaya çıkardığı sorunlar itibariyle küresel ölçekte görülen en büyük insanlık felaketi olarak anılacak Koronavirüs, Dünya Sağlık Örgütü tarafından 12 Mart 2020 tarihinde pandemi (salgın) olarak ilan edilerek önlemlerin üst seviyede tutulması gerektiğine işaret edilmiştir.

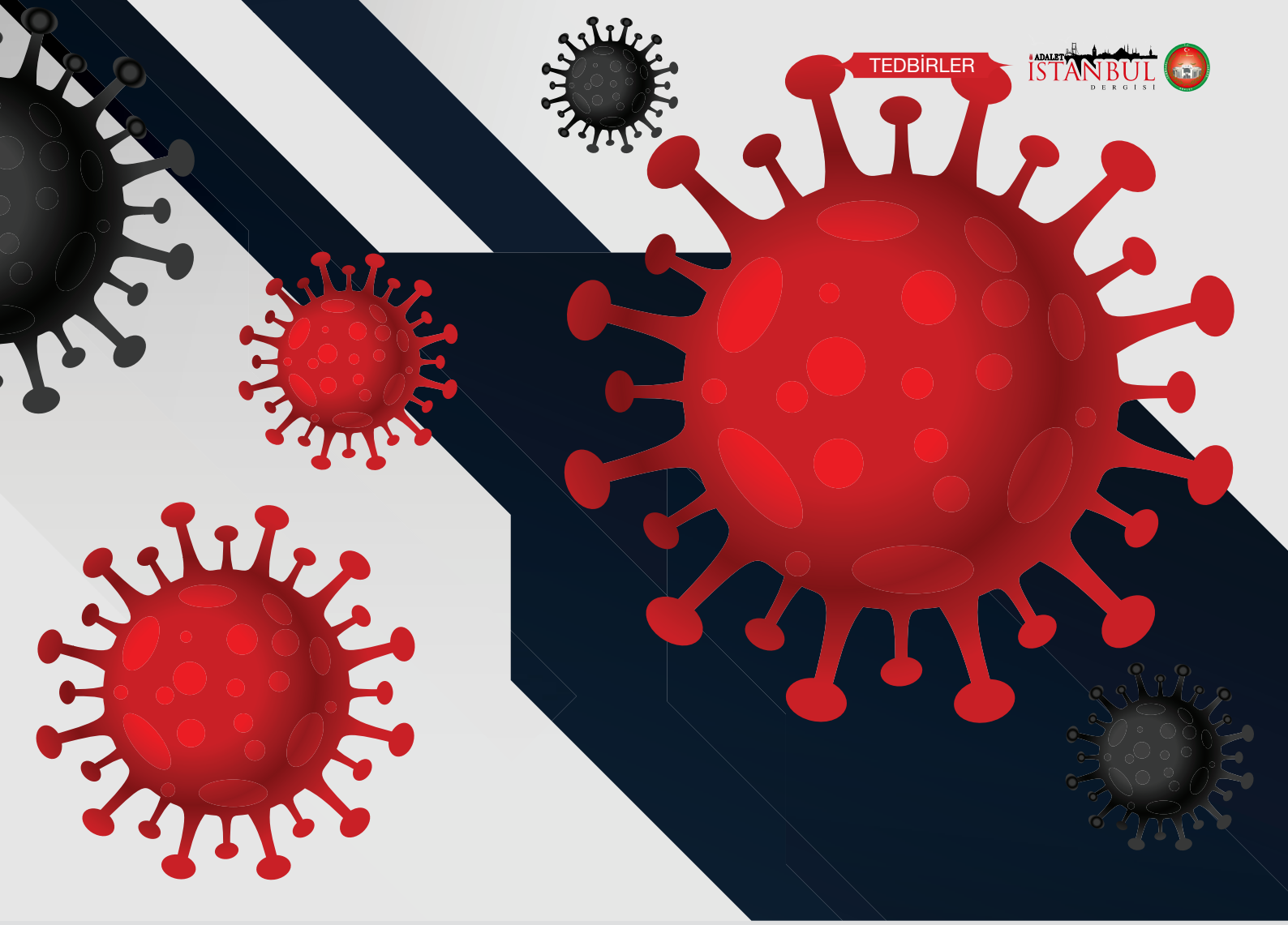

Türkiye Cumhuriyeti Devleti salgının ilk ortaya çıktığı günden bu yana en sıkı tedbirleri, gelişmiş ve gelişmekte olan diğer dünya ülkelerine kıyasla en erken dönemde uygulamış bu sayede hastalığın ülkemize girişi gelişmiş diğer Avrupa ülkelerine göre biraz daha geç olmuştur. Uygulanacak tedbirler hususunda 10 Ocak 2020 tarihinde Koronavirüs hastalığı ile mücadele için Sağlık Bakanlığı bünyesinde Koronavirüs Bilim Kurulu oluşturulmuş ve alınacak tedbir ve uygulamalara bu kurulumuz yön vermektedir. Salgının Çin ile sınırlı olduğu dönemlerden itibaren alınmaya başlanan tedbirler şüphesiz Türkiye'nin bu krizi en iyi yöneten ülkelerden biri olmasını sağlamıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Devletinin etkin ve özverili mücadelesi vatandaşlar tarafından destek görmüş, "Evde Kal" uygulaması ile zaruri haller dışında cadde ve sokaklar, kapalı alanlar ve kamu kurumlarında ki yoğunluklar büyük ölçüde azalmıştır. Bu hususta Adalet Bakanlığı tarafından yayımlanan verilere göre Adliyelerde ki insan dolaşımı ortalama %95 oranında düşüş göstermiştir.

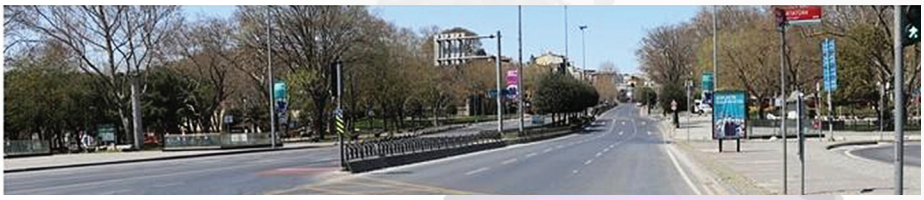

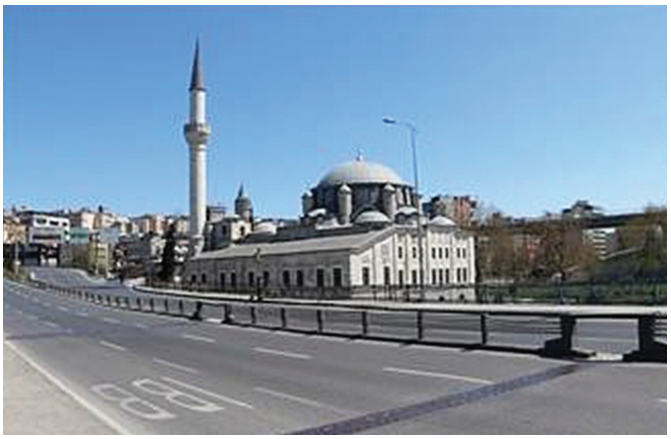

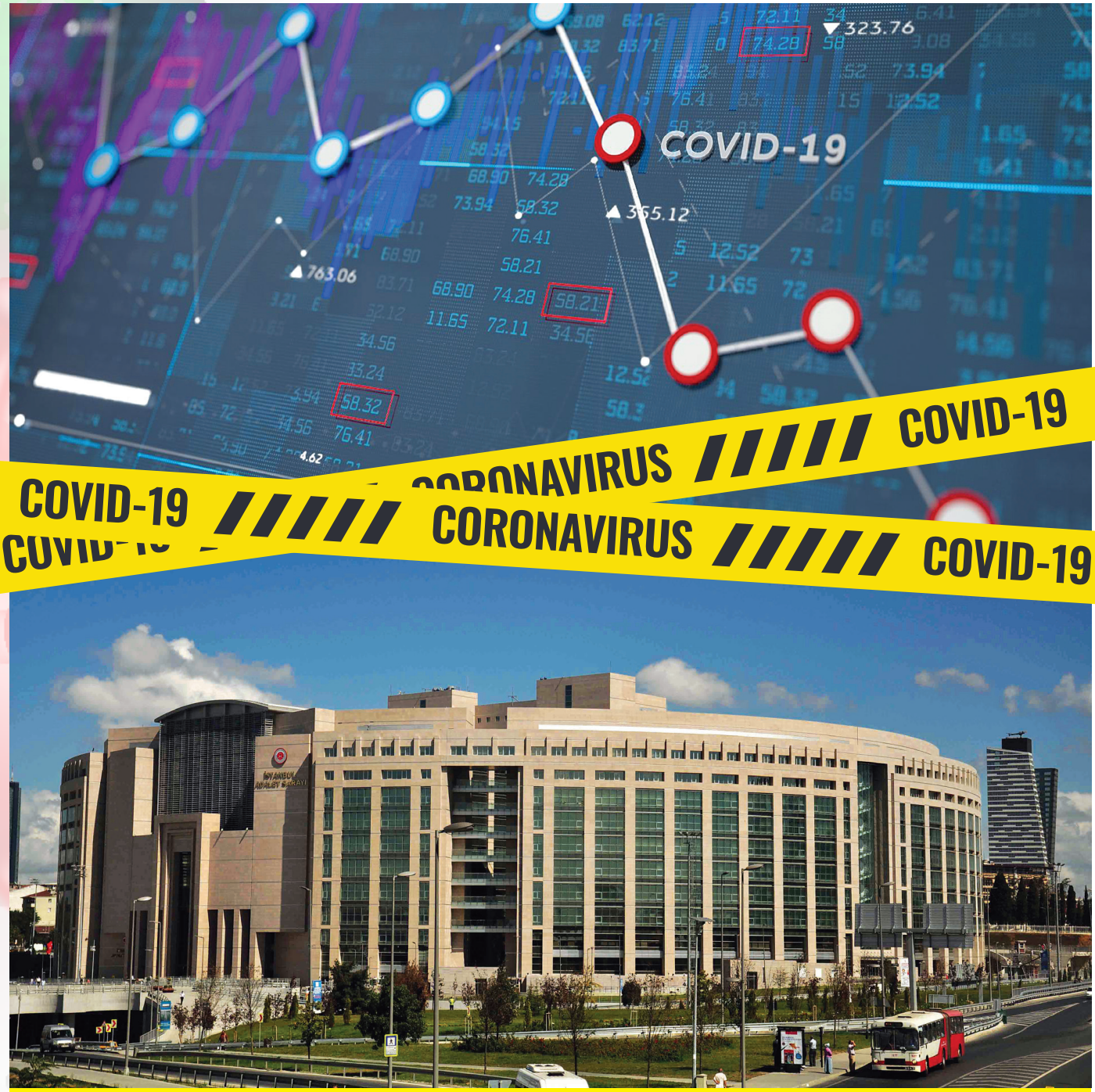

Adalet Bakanlığı Koronavirüs hastalığı ile mücadelenin sürekliliğini sağlamak üzere Sağlık Bakanlığı Bilim Kurulunun tavsiyelerini dikkate almış, Bakanlığın kendi bünyesindeki istişare mekanizmaları da video konferans yöntemiyle yapılan toplantılarla işletilmiş, salgın hastalıkla mücadelenin çerçevesi ve alınacak tedbirlerin kapsamı belirlenmiştir. Bu hususta Adalet Bakanlığı tarafından 15 Mart 2020 tarihinde "Tehlikeli Salgın Hastalıklara Karşı Mücadele Eylem Planı" hazırlanmış, ilgili eylem planında alınacak standart tedbirlerin yanı sıra salgın sürecinin yargı sistemine ve Adliyelerin idari işleyişine etkisinin azaltılması için kurum içi tedbirlerin alınması istenmiştir. Bu hususta İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı İdari İşler Müdürlüğü bünyesinde faaliyet yürüten Sivil Savunma ve Acil Afet Yönetim Bürosu kurum içi risk analizleri yaparak, Koronavirüs salgın hastalığının Adliye genelindeki etkilerini azaltacak tedbirleri titiz bir saha çalışmasıyla ortaya koyup, kurum içinde alınacak tedbirleri kapsayan acil eylem planı hazırlanmıştır. Hazırlanan risk analiz raporu ve planlanan süreçler, İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı Sayın İrfan FİDAN ve İdari İşlerden Sorumlu Cumhuriyet Başsavcı Vekili Sayın Sayın Zafer KOÇ'un talimatlarıyla Koronavirüs'ten kaynaklı pandemi tehdidine karşı idari tedbirler uygulanmaya başlanarak salgının yargı alanındaki idari etkilerini en aza indirme gayesiyle bir takım saha çalışmaları bu süreçte gerçekleştirilmiştir.

YENİ NORMALLEŞME SÜRECİNDE ALINAN TEDBİRLER

Bilindiği üzere; dünyada ve ülkemizde yayılan koronavirüs salgını sonrası 26.03.2020 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 7226 Sayılı Kanunun Geçici 1. Maddesi ile adli sürelerin 30.04.2020 tarihine kadar durması yönünde düzenleme yapılmış olup, yine bu kanunun aynı maddesindeki yetkiyi kullanan Sayın Cumhurbaşkanımızın 30.04.2020 tarihli kararı ile durma süresinin 15.06.2020 tarihine kadar uzatılmasına karar verilmişti. Bu kapsamda Hâkimler ve Savcılar Kurulu ve Adalet Bakanlığımız tarafından da, Sağlık Bakanlığı ile Bilimsel Danışma Kurulunun tavsiyeleri doğrultusunda acil ve tutuklu işler dışında bir kısım adli işlemlere ara verilmesine karar verilmişti. Bu düzenlemeler ile adliyelerde esnek/dönüşümlü çalışma usulüne geçilmiştir. Salgınla mücadelede gelinen noktada tüm alanlarda olduğu gibi adalet hizmetlerinin yerine getirilmesinde de aşamalı olarak normale geçiş planlandı.

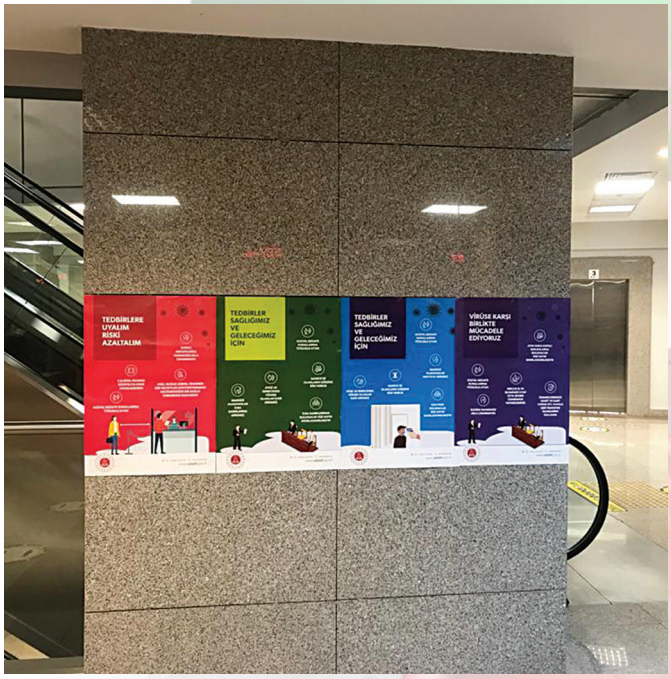

Adliyemizin tüm ortak kullanım alanlarına uyarıcı afişler asıldı.

Oluşabilecek kuyruklar için sosyal mesafeyi belirten bant ve stickerlar zeminlere uygulandı.

Adliye binamızın temiz hava sirkülasyonu için açılır kapanır tüm camlar açık bir şekilde sabitlenmiştir.

Karşılıklı sosyal mesafeyi, teması ve nefes çakışmasının önüne geçebilmek için B ve D blok kapıları sadece adliyeye girişler için kullanılmaktadır. Adliye binamızdan çıkışlar ise C kapısından sağlanmaktadır.

Asansörlerde kirli havanın devir daim yapmaması için havalandırma sistemleri devre dışı bırakılmıştır.

Asansörlerde sosyal mesafe sınırlarını gösteren zemin stickerları yapıştırılmış ve ayrıca asansör içinde ve dışında binecek kişi sayısını gösteren ve uyarıcı afişler asılmıştır.

Adliye binamızda görev yapan tüm personelimize yüz koruyucu sperlik dağıtımı yapılmıştır.

Bütün personelimize günlük olarak ihtiyacı kadar maske dağıtımı yapılmaktadır.

Adliye binamızdaki mescitler sosyal mesafe kurallarına uygun olarak kullan-at seccadeler ile ibadet faaliyetlerine uygun hale getirilmiştir.

Mescit girişlerine el antiseptiği makinesi takılmıştır.

ORTAK KULLANIM ALANLARININ DEZENFEKTE EDİLMESİ

Adliye binamızda vatandaşların yoğunlukla kullandığı giriş kapıları, asansör, yürüyen merdivenler, ön büro ve tevzi büroları, müracaat işlemlerinin yürütüldüğü alan ve kalem odaları, tuvaletler, nezarethaneler, ifadelerin alındığı duruşma salonları, dinlenme koridorları, artrium alanları ile makam ve hizmet araçları 7 gün boyunca 24 saat esasıyla çalışan dezenfekte ekiplerimiz tarafından temizlenerek virüsün yüzey yoluyla bulaşma ihtimalinin en aza indirilmesi hedeflenmiştir.

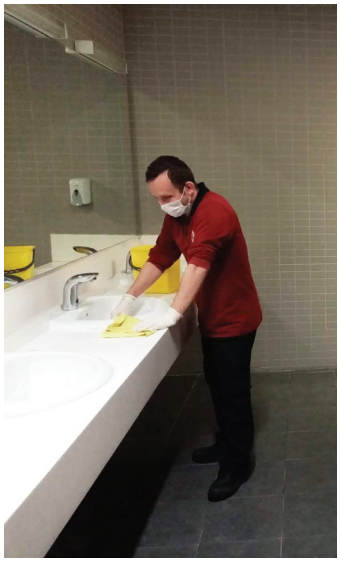

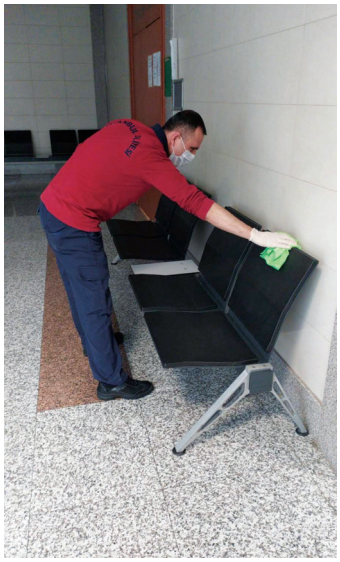

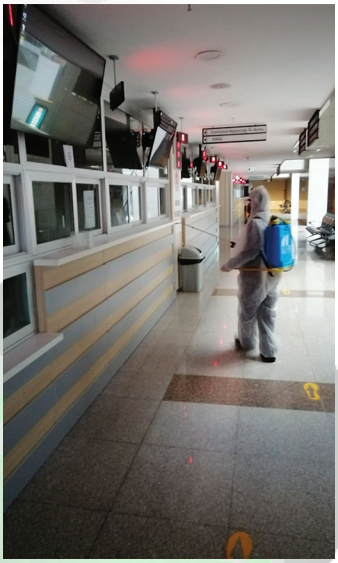

Mahkeme salonlarında sosyal mesafe kuralları gereği sanık, tanık ve müştekilerin birinci derecede yakınlarının haricinde vatandaşın salona girmesi tedbiren yasaklanmıştır.

Mahkeme salonlarının girişlerine el antiseptiği makinesi takılmıştır.

Adliyeye maskesiz girişlerin önlenmesi için adliyemiz C kapısında ücretli maske temini için CTE İşyutları Daire Başkanlığı tarafından işletilmek üzere maske satış kabini kurulmuştur.

Adliye binamızda bulunan çay ocaklarında çay otomatı sistemine geçilmiştir.

Yeni normalleşme sürecinde Covid-19'dan korunma tedbirleri için hazırlanan videolar ile videowall'lar aracılığıyla vatandaş ve personeller uyarılmıştır.

Yeni kurulan İcra Ön Bürolarda avukatların dosya inceleyebilmeleri için banko masa konulması sağlanmış ve belirli periyotlarla masa ve bankoların temizliği sağlanmaktadır.

Adliye binasına giriş yapan personel ve vatandaşın ateş ölçümleri yapılmaktadır. Ateş ölçümünde 38°C' derece ve üstü olduğu tespit edilen kişiler içeri alınmayarak sağlık kurumuna yönlendirilmesi yapılmaktadır.

Adliyeye girişlerde sosyal mesafe kuralı için alanlara yer işaretleri uyarı tabelaları uygulamak sureti ile gerekli önlemler alınmıştır.

Giriş kapılarına bariyerler çekilerek gelenlerin düzenli bir şekilde tek sıra ve sosyal mesafe tedbirlerine riayet edecekleri şekilde düzenlemeler yapılmış ve ayrıca megafonla sesli yönlendirme yapılarak adliye girişindeki yoğunluk en aza indirilmiştir.

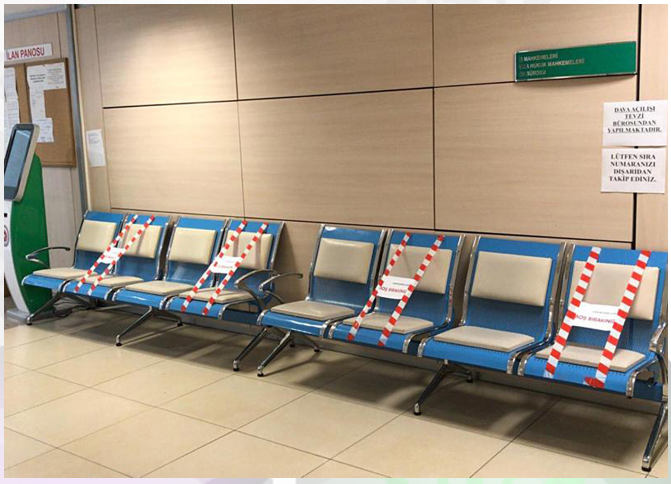

Adliye binamızda koridorlarda ve ortak alanlarda bulunan bekleme koltuklarının sosyal mesafeye uygun şekilde düzenlenmiştir.

Kalem girişlerine kırmızı şerit çekmek suretiyle kalem personeli ile fiziki temasların en aza indirilmesi sağlanmıştır.

Ayrıca kalem girişlerinde avukat ve personelin yararlanması için el antiseptiği kullanımına sunulmuştur.

Keşfe giden araçlara ve otopsi araçlarına ölü muayene, olay yeri inceleme gibi işlerde Hakim ve Cumhuriyet Savcılarının kullanması amacıyla kişisel koruyucu ekipman (Su geçirmez kıyafet, N95 maske, yüz koruyucu gözlük, eldiven, el antiseptiği gibi malzemeler) konulmuştur.

Nöbetçi Cumhuriyet Savcılarının sosyal mesafe kuralları dâhilinde ifade alabilmeleri için özel bölmeler yapılmıştır.

Bütün ön bürolarda ve danışma stantlarının ön kısımlarına diyafonlu cam bölmeler yapılmıştır.

İcra dairelerinde ve yeni kurulan İcra Ön bürolarda yoğunluğu minimize etmek için kiokslar (sıramatik) kurulmuş ve sistem çalışır hale getirilmiştir.

Konferans, seminer ve toplantı salonları sosyal mesafe kurallarına uygun şekilde yeniden dizayn edilmiştir.

Adliyemizdeki yürüyen merdivenler nefes temasını önlemek için tek yönlü çalıştırılmış ve uyarıcı tabelalarla yönlendirmeler yapılmıştır.

Tuvaletlerde tek kullanımlık kâğıt havlu kullanılması sağlandı.

Temizlik personeline N 95 tıbbi maske ve non-steril eldiven dağıtımı yapılmıştır.

Adliyemizdeki tüm odalar ve duruşma salonları periyodik zamanlarda dezenfekte edilmektedir.

Özellikle el temasını yoğun olan bilgisayar, masa telefonu çamaşır suyu katkılı suyla dezenfekte işlemi yapılmaktadır.

Adliyemizdeki tüm koridorlar alanlar binicili ve iticili otomatlarla hergün yıkanmaktadır.

Adliyemizde bankalar tarafında konan ATM makineleri önleri sosyal mesafe stickerları yapıştırıldı.

Maske, eldiven ve kişisel hijyen atıkları ayrı bir ünitede toplanarak geçici depolama alanına götürülmektedir. 72 saat bekledikten sonra da evsel atık olarak belediye ekiplerine teslim edilmektedir.

Kapı girişlerinde el antiseptiği ile personelimiz ve vatandaşların elleri dezenfekte edilmektedir.

Vatandaşlarımız, Adliye Personellerimiz Hakim ve Cumhuriyet Savcılarımızın koronavirüsten korunmak ve bulaşıcılığı engellemek için aldıkları bireysel önlemlerin yanı sıra kurum içerisinde de gerekli tedbirlerin alınması için fiziki şartlarda göz önüne alınarak yukarıdaki tedbirler uygulanmıştır. Bu süreçte salgınla etkin mücadelenin ancak ulusal bir birliktelik ile başarıya ulaşacağı anlayışı ile adliye personelimiz gerekli tüm tedbirlerin uygulanması için mesai mefhumu gözetmeksizin cansiperane şekilde görevlerini ifa etmiştir. Fiziki kalabalıkların engellenmesi, sosyal mesafe kurallarının uygulanması, gerekli hijyen tedbirlerinin alınması noktasında gösterilen çaba, kamu hizmetlerinin asgari seviyede mağduriyetlere sebebiyet vermeden yürütülmesine, aciliyet arz eden işlerin yapılmasına kısaca yargı alanındaki sürekliliğin belirli ölçüde sağlanmasına olanak tanımıştır.

İstanbul Adliyesi İdari İşler Müdürlüğü Sivil Savunma Afet Acil Yönetim Bürosu olarak salgınla mücadelenin süreklilik arz ettiği bilinciyle çalışmalarımıza devam ediyor, kontrollü çalışma hayatına geçiş noktasında ikinci dalganın oluşmaması için kademeli fiziki ortamda işlemlerin devam etmesi noktasında çalışmalarımızı devam ettiriyoruz. ■

- Adliye binamızda merkezi klima ve vantilatörler kapatılarak, havalandırma sistemleri ile doğal havalandırma sağlanmaktadır.
- Yemekhanelerde ve yemekhane alakart bölümlerinde sosyal mesafe kurallarına uygun sticker ve uyarı tabelaları konulmuştur.
- Personelin tamamına COVID-19 virüsünün bulaşma şekli, etkileri ve alınması gereken tedbirler için gerekli eğitimler online olarak verilmiştir.
- İcra müdürlüklerinin icralık malların satışlarının yapıldığı mezat salonlarının sosyal mesafenin korunması için metrekaresi büyütülerek bu odalar sosyal mesafe kuralları gereği dizayn edilmiştir.
- Nezarethanelerin mevcut durumu sosyal mesafe sınırlarını gösteren zemin stickerları ile güvenli hale getirildi.
- WC'lerde; sıvı sabun makineleri, fotoselli musluklar geçmişte olduğu gibi kullanılmaktadır.
- Adliyemize ait servis araçları ve otopsi araçları belli periyotlarda dezenfekte edilmektedir.
- Adliyemizdeki tüm odalar, duruşma salonları ve wc'lerin günlük rutin temizliği yapılmaktadır.
- Adliyemize gelen kişisel kargolar bulaşıyı önleme amaçlı kabul edilmemektedir. Sadece resmi ve kurumsal kargolar içeriye alınmaktadır.
- İstanbul Adliyesi Resmi İnternet Sitesinde adliyemiz kapalı alanlarında bulunması gereken toplam kişi sayısı belirtilmiştir.

PERSONEL TAKİBİ VE RAPORLAMA

İstanbul Adliyemizde görevli Hakim, Cumhuriyet Savcısı ve Personellerin güncel sağlık durumlarının takibi, koronavirüs bulaşıcı hastalığına yakalananların tespiti amacıyla Sivil Savunma Afet Acil Yönetim Bürosu tarafından hastalık şüphesi bulunduğu tespit edilen kişilerle süreç boyunca sürekli irtibat sağlanmış, alınan veriler titizlikle raporlanarak İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığına ve Adalet Bakanlığımıza bildirilmiştir.

ETKİLİ FİLYASYON SÜRECİ

İstanbul Adliyemizde görevli Hakim, Cumhuriyet Savcısı ve Personellerden koronavirüs bulaşıcı hastalığı tespit edilen kişilerin temas çevreleri ve temas ettikleri alanlar Sivil Savunma Afet Acil Yönetim Bürosu tarafından yapılan saha çalışmaları ve birebir görüşmelerle tespit edilmiş, bu hususta da temas çevrelerinden tespit edilen kişiler adliye binamızdan izole edilerek, ilgili sağlık kuruluşlarına yönlendirilerek koronavirüs testi yaptırmaları sağlanmış, olası virüs taşıyıcısı olma ihtimallerine karşı 14 gün süreyle ev karantinasında tutulmaları için tedbiren idari izne ayrılmaları sağlanmış, bu yolla virüsün adliye personelleri, hakim ve cumhuriyet savcıları arasındaki yayılımı engellenmiştir.

ADLİ TEBLİGATTA DÖNÜŞÜM ELEKTRONİK TEBLİGAT UYGULAMALARI

Hakan ÖZTATAR
Adalet Bakanlığı
Hukuk İşleri Genel
Müdürü

Elektronik tebligat adresi almak için başvurular PTT'ye yapılırken, oluşturulan elektronik tebligat adresleri Ulusal Elektronik Tebligat Sistemine (UETS) kaydedilmektedir. Elektronik tebligat adresi, adres sahibine teslim edilmek üzere ilgili kurum, kuruluş veya birliğe PTT tarafından gönderilmektedir.

Ülkemizde yargı alanında yaşanan elektronik ortamdaki değişim ve gelişim tebligat alanına da yansımış ve 7201 sayılı Tebligat Kanununun 7/a maddesi ile Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi (UETS) hayata geçirilmiş olup, 1/1/2019 tarihi itibariyle elektronik tebligat (e-Tebligat) sistemi uygulanmaya başlamıştır.

1 Ocak 2019'dan bu yana tebligat çıkarmaya yetkili merciler, aralarında kamu kurumlarının, noterlerin, avukatların, bilirkişilerin de bulunduğu gerçek ve tüzel kişilere tebligatları elektronik ortamda göndermesini zorunlu kılmıştır.

Yasal zorunluluk dışında kalan gerçek ve tüzel kişilerin ise elektronik tebligatı talepleri halinde kullanmaları mümkündür. Tebligatların elektronik ortamdan anlık iletilmesinin sağlanmasıyla da yargılamaların daha kısa sürede tamamlanması amaçlanmıştır.

Elektronik tebligat adresi almak için başvurular PTT'ye yapılırken, oluşturulan elektronik tebligat adresleri Ulusal Elektronik Tebligat Sistemine (UETS) kaydedilmektedir. Elektronik tebligat adresi, adres sahibine teslim edilmek üzere ilgili kurum, kuruluş veya birliğe PTT tarafından gönderilmektedir. Teslim işleminin gerçekleştiği bilgisinin iletilmesinden sonra bu adres, tebligat çıkarmaya yetkili makam ve mercilerin kullanımına sunulmaktadır.

Bu makam ve merciler, elektronik tebligat mesajını hazırlayarak, UETS'ye teslim edip, UETS, elektronik tebligat mesajını zaman damgasıyla ilişkilendirerek muhatabın elektronik tebligat adresine ulaştırılmaktadır. Elektronik yolla tebligat, muhatabın elektronik tebligat adresine ulaştığı tarihi izleyen 5. günün sonunda yapılmış sayılmaktadır.

Bu kapsamda, Adalet Bakanlığı tarafından geçen yıl

başlatılan elektronik tebligat uygulamasıyla bugüne kadar 26 milyon 151 bin 706 tebligat, elektronik ortamda gönderilmiş olup, böylece 915 ton kâğıt ve 325 milyon lira tasarruf edilmiştir.

Adli tebligatın elektronik yolla yapılması süreci Adalet Bakanlığının yaptığı yukarıda belirtilen yasal değişiklikle elle tutulur hale gelirken, aynı zamanda Avrupa Birliği Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) kapsamında Genel Müdürlüğümüzün yararlanıcısı olduğu ve Birleşik Krallık ile birlikte yürütme görevini üstlendiği Adli Tebligat Sisteminin İyileştirilmesi Eşleştirme Projesinin uygulanmasına 19.07.2018 tarihinde başlanmıştır.

Proje kapsamında, uygulama ve mevzuatta yapılacak değişiklerle, adli tebligat sürecinde yer alan tüm paydaşların kapasitesinin geliştirilmesi, daha iyi bir elektronik tebligat sistemi oluşturulabilmesi için güncel teknolojilerin sisteme entegre edilmesi ve bu suretle mevcut adli tebligat sisteminin geliştirilmesi hedeflenmiştir.

İlk Yürütme Kurulu Toplantısı 1 Ekim 2018 tarihinde gerçekleştirilen projenin sonuna gelinmiş, kapanış toplantısının ise Covid-19 (Koronavirüs) sürecine bağlı olarak Ekim 2020'de yapılması planlanmaktadır.

Projenin üç ana bileşeni bulunmakta olup, birincisi adli tebligat sisteminin gereken yasal değişikliklerle desteklenmesi; ikincisi adli tebligat sisteminde yer alan aktörlerin yeterlilikleri ile becerilerinin geliştirilmesi ve üçüncüsü Adalet Bakanlığı ile ilgili tüm paydaşların ihtiyaçları doğrultusunda elektronik adli tebligat sisteminin Posta ve Telgraf A.Ş. ile yakın işbirliği yapılarak geliştirilmesidir.

Söz konusu proje çerçevesinde her bir bileşen altında Bakanlığımızca gerçekleştirilen faaliyetler şöyledir.

Birinci Bileşen Kapsamında Gerçekleştirilen Faaliyetler

Ankara Batı, Gaziantep, İzmir, Trabzon ve Malatya adliyeleri pilot adliye olarak belirlenmiş olup; pilot adliyelerin bulunduğu illerde yabancı uzmanların da katılımıyla Adalet Bakanlığı ilgili birim temsilcileri, hâkimler, savcılar, emniyet birimleri, PTT temsilcileri, muhtarlar, mahkeme ve savcılık personeli ve akademisyenlerin bulunduğu toplantılar gerçekleştirilerek adli tebligat sisteminden ve mevzuattan kaynaklanan sorunlar ortaya konulmuş ve ihtiyaç analizi yapılmıştır.

Genel Müdürlüğümüz bünyesinde Adli Tebligat Sisteminde yer alan aktörlerin görev tanımının belirlenmesine yönelik çalışma grubu toplantıları gerçekleştirilmiş ve söz konusu aktörlere yönelik görev tanımı belgesi hazırlanmıştır.

Yargıtay, PTT temsilcileri ve yabancı uzmanların katılımıyla yargı sistemi ve tebligat sistemi ile ilgili incelemelerde bulunmak amacıyla 10-14 Haziran 2019 tarihleri arasında İngiltere'ye, 16-20 Aralık 2019 tarihleri arasında ise İspanya'ya çalışma ziyaretleri gerçekleştirilmiştir

17 Temmuz 2019 tarihinde Ankara'da; İngiltere, Hollanda ve Belçika'dan gelen yabancı uzmanların katılımıyla tebligat mevzuatı ve uygulamalarının anlatıldığı bir Uluslararası Çalıştay gerçekleştirilmiştir. Bu başarılı çalıştayın ardından ülkelerinde fiziki ve elektronik tebligat dâhil olmak üzere adli tebligat sisteminin işleyişini görmek amacıyla ülkemiz yetkilileri Hollanda ve Belçika'ya davet edilmiştir. 23-24 Mart 2020 tarihleri arasında Belçika'nın Brüksel şehrine, 25-27 Mart 2020 tarihleri arasında ise Hollanda'nın Lahey şehrine düzenlenecek yurt dışı çalışma ziyareti Covid-19 (Koronavirüs) salgını sebebiyle ertelenmiş olup, koronavirüs süreciyle bağlantılı olarak söz konusu çalışma ziyaretlerinin Eylül ayı içinde gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

Avrupa Birliği üye ülkelerinde adli tebligat sistemine ilişkin iyi uygulamalar ve mevzuat incelenerek İngiltere, İspanya, Almanya, Belçika ve Hollanda ülkelerine ilişkin raporlar hazırlanmıştır. Söz konusu ülke raporları mevzuat çalışmalarında yararlanılmak üzere Tebligat Kanunu Bilim Komisyonuna sunulmuştur.

İkinci Bileşen Kapsamında Gerçekleştirilen Faaliyetler

Adliyelerde, PTT Müdürlüklerinde, Ceza İnfaz Kurumlarında, Emniyet müdürlüklerinde, yargı personeli, PTT temsilcileri, yabancı uzmanlar ve muhtarların katılımıyla çalışma ziyaretleri ve toplantılar yapılmıştır.

Adli tebligat sisteminde yer alan aktörlerin yeterlilikleri ile becerilerinin geliştirilmesine ilişkin değerlendirmeler yapmak üzere toplantılar düzenlenmiş, adliye ve PTT çalışanları ile muhtarlara yönelik eğitim modülleri ile eğitim materyalleri hazırlanmıştır.

Eğitim materyalleri doğrultusunda Ankara, İstanbul ve İzmir illerinde 63 kişiye eğitici eğitimi verilmiştir. Eğitmenler tarafından ise 1622 yargı çalışanına, 1662 PTT çalışanına ve 1749 muhtara eğitim verilmiştir.

Proje sonu itibariyle 2000 kişiye eğitim verilmesi öngörülmekteyken, bugüne kadar 5000'den fazla kişiye şimdiden eğitim verilmiştir.

Üçüncü Bileşen Kapsamında Gerçekleştirilen Faaliyetler

Elektronik tebligat sisteminin tanıtılması amacıyla 15.01.2020 tarihinde Sheraton Oteli/Ankara'da Adalet Bakanımız Sayın Abdulhamit GÜL ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Sayın Mehmet Cahit TURHAN'ın katılımıyla "Elektronik Tebligat Tanıtım Programı" gerçekleştirilmiştir. Bu tanıtım programında her iki bakan da elektronik tebligat adresi alarak elektronik tebligat sistemini kullanmaya başlamışlardır.

Adalet Bakanlığı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, PTT ve diğer kamu kurum ve kuruluşların temsilcilerinin bir araya geldiği "Elektronik Tebligat Tanıtım Programı" ile elektronik tebligatın kullanımının gerçek kişiler nezdinde yaygınlaştırılması hedeflenmiştir.

Tanıtım Programında, özellikle vatandaşlarımızın (gerçek kişilerin), elektronik tebligat adresi talep etmelerini teşvik etmek amacıyla; Adalet Bakanımız ile Ulaştırma ve Altyapı Bakanımıza e-Tebligat adresi verilerek Ulusal Elektronik Tebligat Sisteminin (UETS) görünürlüğünü artırmak için önemli bir katkı sağlanmıştır.

Elektronik tebligat sisteminin uygulamaya girdiği 01.01.2019 tarihinden itibaren 2019 yılı sonuna kadar 1 yılda 18 milyondan fazla sayıda tebligat elektronik olarak yapılmıştır. Bu sayede yapılan maddi tasarruf 215 Milyon TL'yi aşmıştır. Nitekim yapılan elektronik tebligat sayesinde 10.710 yetişkin ağaca tekabül eden 630 ton kâğıt tasarrufu sağlanmıştır.

20 Mayıs 2020 tarihi itibariyle ise Ocak 2019'dan bu yana yapılan elektronik tebligat sayısı 26.151.706 olup; yapılan elektronik tebligatlar sayesinde toplamda 325.467.090 TL tasarruf sağlanmış ve 15.560 yetişkin ağaca tekabül eden 915 ton kâğıt israfının önüne geçilmiştir.

Ayrıca; elektronik tebligatta kâğıt kullanımına gerek kalmadığı için doğanın ve yeşilin korunmasına katkı sağlanmaktadır.

Elektronik tebligat uygulamasında günlük ortalama 51 bin 785 tebligat, aylık ortalama 1 milyon 569 bin 730 tebligat gönderilmektedir.

Elektronik tebligat sisteminin görünürlüğünü artırmak amacıyla afişler hazırlanarak adliyelere gönderilmiş ve ayrıca kamu spotu için bir tanıtım videosu hazırlanmıştır.

Öte yandan; elektronik tebligatın farkındalığının artırılması ve kullanımının yaygınlaştırılması amacıyla Bakanlığımız ile PTT A.Ş. arasında elektronik tebligata ilişkin olarak imzalanacak bir işbirliği protokolü, projenin zorunlu çıktıları arasında yer almaktadır.

Bu çerçevede Bakanlığımız ve PTT'nin ilgili birimlerinin katılımıyla gerçekleştirilen toplantılar neticesinde taslak işbirliği protokolü oluşturulmuş olup; söz konusu protokolün projenin kapanış toplantısının yapılmasının öngörüldüğü Eylül 2020'den önce imzalanması gerekmektedir.

Tebligat Kanununun 7/a maddesinin birinci fıkrası ile: tüm kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, tüm özel hukuk tüzel kişileri, noterler, baro levhasına yazılı avukatlar, sicile kayıtlı arabulucular ve bilirkişiler ile idarelerin hukuk birimleri için elektronik tebligat zorunlu hale getirilmiştir.

03.10.2018 tarihli Bakan Oluru ile kurulan Tebligat Kanunu Bilim Komisyonu çalışmalarını kurulduğu günden bu yana devam ettirmekte olup, COVİD nedeniyle çalışmalarına bir süre ara vermiştir.

Kanunun gerekçesinde bu düzenleme ile elektronik iletişimin, klasik yöntemlere göre çok daha süratli ve çok daha az maliyetli bir iletişim yolu olduğu; maddede herkesin şu anda bir elektronik adres kullanmaması gibi hususlar dikkate alınarak, elektronik tebligatın kural olarak zorunlu olmaması esasının benimsendiği ifade edilmiştir.

Bu itibarla, elektronik tebligat adresi sayısı, zorunlu alıcıların sayısıyla orantılı olarak da arttığı için kullanıcı sayısının artırılması amacıyla, zorunlu alıcıların sayısını artırmaya yönelik Tebligat Kanununda değişiklikler düşünülmektedir.

Bunun yanında, zorunlu elektronik tebligata tabi olmayan kişi sayısının artırılmasına yönelik olarak da çeşitli tanıtım çalışmaları, sosyal medya tanıtım film, afiş ve görseller kullanılarak yapılan çalışmalar sonunda, 2019 yılsonu itibariyle zorunlu elektronik tebligata tabi olmayan 41.625 adet gerçek kişiye elektronik tebligat adresi verilmiştir. Haziran 2020 itibariyle ise 100.000'i aşan gönüllü elektronik tebligat alıcı sayısının ileriye dönük olarak daha da artırılması hedeflenmektedir.

Tebligat Kanununun 7/a maddesinin ikinci fıkrası ile birinci fıkra kapsamı dışında kalan gerçek kişilere, talepleri halinde elektronik tebligat adresinin verilebileceği, elektronik tebligat adresi verilen bu kişilere de tebligatın, elektronik yolla yapılmasının zorunlu olduğu düzenlemesine yer verilmiştir. ■

KORONAVİRÜS NASIL ORTAYA ÇIKTI?

Doç. Dr. Mahir CENGİZ
Biruni Üniversite Hastanesi Başhekimi ve İç Hastalıkları Anabilim Dalı Başkanı

Biruni Üniversite Hastanesi Başhekimi ve İç Hastalıkları Anabilim Dalı Başkanı Doç. Dr. Mahir Cengiz, tüm dünyayı etkisi altına alan yeni tip koronavirüs (COVID-19) virüsü ile ilgili bilgi verdi.

1. Koronavirüs nasıl ortaya çıktı? Genel bir bilgi alabilir miyiz?

Koronavirüsler (CoV), soğuk algınlığı, grip gibi toplumda yaygın görülen, kendi kendini sınırlayan hafif enfeksiyon tablolarından, alt solunum yollarını tutan Orta Doğu Solunum Sendromu (Middle East RespiratorySyndrome, MERS-CoV) ve Ağır Akut Solunum Sendromu (Severe Acute Respiratory Syndrome, SARS-CoV) gibi daha ciddi enfeksiyon tablolarına neden olabilen büyük bir virüs ailesidir. Koronavirüsler insandan insana kolaylıkla bulaşabilen çeşitli alt tipleri bulunmaktadır. Bununla birlikte hayvanlarda saptanan birçok koronavirüs alt türüdeinsanlara geçerek ağır hastalık tablolarına neden olabilmektedir. Yapılan çalışmalar sonucunda, SARS-CoV'un misk kedilerinden, MERS-CoV'un ise tek hörgüçlü develerden insanlara bulaştığı gösterilmiştir. SARS-CoVKasım 2002'de Hong Kong'da ortaya çıkmış ve 37 ülkeye bulaşmış, dünya genelinde 8422 vaka ve 916 ölüme neden olmuştur. Yaklaşık 10 yıl sonra koronavirüs ailesinin diğer bir üyesi olan MERS-CoV, Eylül 2012'de Suudi Arabistan'da tanımlanmış ve ülkemizde dahil bölgedeki birçok ülkede görülmüştür. 31 Aralık 2019'da Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), Çin'in Hubei eyaletinin Vuhan şehrinde etiyolojisi bilinmeyen pnömoni (zatüre) vakalarının olduğunu bildirmiş ve 7 Ocak 2020'de etken daha önce insanlarda tespit edilmemiş yeni bir koronavirüs (COVID-19) olarak tanımlanmıştır. Virüsün SARS CoV'a yakın benzerliğinden dolayı SARS-CoV-2 olarak isimlendirilmiştir. SARS-CoV-2'nin köken i hala araştırılmakta olup mevcut veriler Huanan Deniz Ürünleri Toptan Satış Pazarında yasadışı olarak satılan vahşi hayvanları işaret etmektedir.

2. Koronavirüsün belirtileri nelerdir?

Hiçbir belirti vermeyen asemptomatik (belirtisiz) olgular olabileceği bildirilmekle birlikte, enfeksiyonun yaygın belirtileri solunum semptomları, ateş, öksürük ve nefes darlığı olup, bunların dışında ciddi halsizlik, ishal, baş ağrısı, göğüs ağrısı da görülebilmektedir. Şiddetli olgularda zatürre, ağır solunum yetmezliği, böbrek yetmezliği ve ölüm gelişebilmektedir.

3. Koronavirüs açısından kimler risk altında yer alıyor?

COVİD-19 enfeksiyonu ile ilgili şimdiye kadar yapılan uluslararası bildirimlere göre vakaların % 80'i hastalığı hafif geçirmekte, %20'si sağlık hizmeti almaya ihtiyaç duymaktadır. Hastalıktan en çok etkilenen kişiler; 60 yaş üstü olanlar, kronik hastalığı olan bireyler ve ne yazık ki sağlık çalışanlarıdır. Bu kronik hastalıklar; kalp hastalığı, hipertansiyon, diyabet, kronik solunum yolu hastalığı ve kanserdir. Bu durumlar dışında hassasiyet gösterdiğimiz çocuklarımızda hastalık nadir ve hafif görülmektedir.

4. Koronavirüs neden bu kadar hızlı yayılıyor? Bulaşma yolları nelerdir?

Birçok virüs enfeksiyonunda olduğu gibi hasta olan bireylerin öksürmeleri, aksırmaları ile ortama saçılan damlacıkların solunması ile bulaşmaktadır. Hastaların solunum parçacıkları ile kirlenmiş yüzeylere dokunulduktan sonra ellerin yıkanmadan yüz, göz, burun veya ağıza götürülmesi ile de virüs alınabilinmektedir. Kesinlikle ellerimizi yıkamadan göz, burun veya ağzımıza temas etmemeliyiz.

5. Koronavirüsün tanı ve tedavisi nasıldır?

Muhakkak öksürük, ateş ve nefes darlığı gibi belirtileri olan vakalar en yakın sağlık kuruluşuna maske takarak gitmeli ve sağlık kurumlarınca gerekli testleri yapılmalıdır. Hastalığın tanısı için burun ve boğaz sürüntüsü alınmakta ve gerekli vakalarda akciğer tomografisi veya filmi çekilmektedir. Bu testler ile hekimlerimiz hastalığın tanısını koymakta, düşük riskli veya akciğer tutulumu az olan vakaların tedavisini evde izolasyon altında yapmaktadır. Yaşlı, kronik hastalığı olan veya akciğer tutulumu yaygın olan vakaların tedavileri hastaneye yatırılarak yapılmaktadır. Hastalığın tedavisinde kullandığımız ilaçların tamamı ülkemizde yeterli miktarda bulunmakta olup, ücretsiz bir şekilde Sağlık Bakanlığı'nca karşılanmaktadır.

6. Koronavirüsten nasıl korunabiliriz?

Koronavirüsten korunmadaki en önemli unsur bizim alacağımız tedbirler olup, bu hastalık bizim alacağımız tedbirlerden daha güçlü değildir. Koronavirüsten korunmak için almamız gereken önlemler aslında soğuk algınlığı, grip gibi birçok virüs enfeksiyonunda almamız gereken tedbirlerden farklı değildir. Bu kapsamda;

- Salgın döneminde mümkün olduğunca yurtdışına yolculuk yapılmamalı.
- El temizliğine dikkat edilmeli, eller en az 20 saniye boyunca sabun ve suyla yıkanmalı, sabun ve suyun olmadığı durumlarda alkol bazlı el antiseptikleri kullanılmalıdır.
- Eller yıkanmadan ağız, burun ve gözlerle temas edilmemelidir.
- Hasta insanlarla temastan kaçınılmalı, her türlü sosyal ilişkide en az 1 m uzakta bulunulmalıdır.

- Hastaların yoğun olarak bulunduğu sağlık merkezlerine bu dönemde acil durumlar dışında gidilmemeli, sağlık kuruluşuna gidilmesi gereken durumlarda diğer hastalarla temas en aza indirilmelive maske takılmalıdır.
- Öksürme veya hapşırma sırasında burun ve ağız tek kullanımlık kağıt mendil ile örtülmeli, kağıt mendilin bulunmadığı durumlarda ise dirsek içi kullanılmalı, mümkünse kalabalık yerlere girilmemeli, eğer girmek zorunda kalınıyorsa ya da toplu taşıma kullanıyorsanız ağız ve burun kapatılmalı, tıbbi maske kullanılmalıdır.
- Çiğ veya az pişmiş hayvan ürünleri yemekten kaçınılmalı, iyi pişmiş yiyecekler tercih edilmelidir.
- Çiftlikler, canlı hayvan pazarları ve hayvanların kesilebileceği alanlar gibi genel enfeksiyonlaraçısından yüksek riskli alanlardan kaçınılmalıdır.

7. Koronavirüs etkisinin ne zaman azalması bekleniyor?

Aslında bu sorunun cevabını halk olarak biz belirleyeceğiz, eğer bu dönemde sosyal izolasyonu sağlar ve temastan kaçınırsak çok hızlı bir şekilde görülen vakalar azalacak ve virüs bulaşak kişi bulamayacak, böyleliklesalgını çok hızlı bir şekilde sonlandırmış olacağız. Bunun dışında dünyamız globalleştiği için ülkeler arası seyahatlerin devam etmesi, toplumların davranışı ve kültürel alışkanlıklar tüm dünyada ki seyri belirleyecektir.

8. Koronavirüs salgınında sağlık sektörü nasıl etkilendi?

Koronavirüs salgınının tüm sektörlerde olduğu gibi sağlık sektöründe de ciddi etkileri olmuştur. Sağlık kuruluşları tama yakın dolulukler ile çalışmakta ve stresli ortam sağlık çalışanlarını hem psikolojik hem de fiziksel olarak yormaktadır. Ve ne yazık ki birçok toplumda olduğu gibi sağlık çalışanlarımızda bu hastalıktan etkilenebilmektedir. Bu dönemde ki en büyük gücümüz ve desteğimiz iyileşip taburcu olan hastalarımızdır. Hastalarımızın şifa bulması bizleri motive etmekte ve bu savaşta ki en büyük silahımız olmaktadır.

9. Diğer ülkelere göre ülkemiz salgın operasyonunu başarılı bir şekilde yürüttü. Bunu neye bağlıyorsunuz?

Salgının ülkemizden önce birçok ülkede görülmesi, bu hastalık üzerine tüm sağlık çalışanlarının eğitilmesine, erkenden tedbirlerin alınmasına ve hastalığa hazır hale gelmemize neden olmuş, ülkemiz adına ciddi bir avantaj oluşturmuştur. Sağlık Bakanlığı ve Bilim Kurulu'nun almış olduğu önlemler sahada hızlıca uygulanmış, vaka sayısında ki artış kontrol altında tutulabilinmiştir. Bunların dışında 100.000 nüfusa düşen yatak sayısı, yoğun bakım sayısı ve solunum cihazı sayımız birçok batılı ülkeden daha iyi olması sağlık hizmetlerinde her hangi bir aksaklığa neden olmamıştır. İngiltere, Fransa, İtalya ve İspanya gibi gelişmiş ülkelerde vaka başına düşen ölüm oranı % 10'ların üzerinde iken ülkemizde ki ölüm oranı % 2-2,5 civarındadır. Bu iyi sonuçlar; öncelikle fedakar ve cefakar sağlık çalışanlarımızın özverisi ile olurken, sağlık sektörümüzün donanım ve tecrübesi de bu başarıyı arttırmaktadır.

Sözlerimi bitirmeden, bu küresel mücadelede canlarını ortaya koyarak çalışan kahraman sağlık çalışanlarını selamlıyor ve onlarla beraber bu mücadeleyi verebilmenin en büyük onur olduğunu belirtmek istiyorum. Evde kalın, sağlıkla kalın TÜRKİYEM.

ADALET İSTANBUL DERGİSİ

MEHMEDİM!

Mesude ALTUNEL
İstanbul Hakimi

Sen yoktun Mehmedim...
Nice baharlar geldi, leylaklar açtı... Sen yoktun!
Diktiğin fidan, koca çınar oldu... Sen yoktun!
Tabiat ana şehadetine selam durdu... Sen yoktun!
Sevdalının gözlerinde yaşlar sel oldu... Sen yoktun!
Oğlun "baba" dedi; kızın sordu, "nerede" dedi... Sen yoktun!
Hasretinle anan yüreği yandı, yandı... Sen yoktun!
Bilmezler ki ŞEHİDİM, küllerinden yeniden doğdun...
Korksun tüm KANSIZLAR Mehmedim, senden korksun!

SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ GÜLHANE TIP FAKÜLTESİ. GÜLHANE EAH

SARS COV2 VİRÜSÜ VE COVİD-19 HASTALIĞI

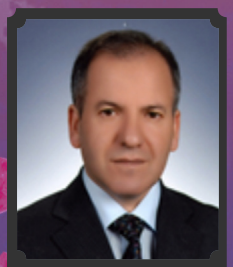

Prof. Dr. Bayram KOÇ
Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Tıp Fakültesi

SARS-CoV, Kasım 2002'de Güney Çin'de yeni bir insan enfeksiyonu olarak ortaya çıktı ve Temmuz 2003'te sona erdi. 8096 kişiye bulaştı ve 774 ölüme neden oldu ve toplam ölüm oranı yaklaşık % 9.6 idi. MERS-CoV, bir başka yüksek derecede patojenik CoV , ilk olarak Suudi Arabistan'da ortaya çıktı, Eylül 2012'den bu yana 27 ülkeden toplam 2494 laboratuvar onaylı vaka ve 858 ölüme (ölüm oranı,% 34.4) neden oldu.

Coronavirüsler (CoV'ler), Coronavirinae alt familyasına ait zarflı, tek pozitif iplikçikli RNA virüsleridir. Daha önce insan hastalıklarına neden olduğu bilinen altı CoV vardır. CoV'ler, üst solunum yolu enfeksiyonlarının % 10 ila% 30'unu oluşturur ve tipik olarak hafif solunum yolu hastalıklarına neden olur.

Buna karşılık, Şiddetli Akut Solunum Sendrom (SARS) ve Ortadoğu Solunum Sendromu (MERS) CoV, dahil olmak üzere yüksek derecede patojenik CoV'ler ağırlıklı olarak alt solunum yollarını enfekte eder ve ölümcül pnömoniye neden olur.

SARS-CoV, Kasım 2002'de Güney Çin'de yeni bir insan enfeksiyonu olarak ortaya çıktı ve Temmuz 2003'te sona erdi. 8096 kişiye bulaştı ve 774 ölüme neden oldu ve toplam ölüm oranı yaklaşık% 9.6 idi. MERS-CoV, bir başka yüksek derecede patojenik CoV , ilk olarak Suudi Arabistan'da ortaya çıktı, Eylül 2012'den bu yana 27 ülkeden toplam 2494 laboratuvar onaylı vaka ve 858 ölüme (ölüm oranı,% 34.4) neden oldu.

Aralık 2019'un sonlarında, yeni bir CoV, Çin'in Wuhan şehrinde SARS benzeri bir hastalığın ortaya çıkmasına neden olan bir patojen olarak tanımlandı ve 2019-nCoV veya SARS CoV2 olarak adlandırıldı. Yapmiş olduğu hastalığada Covid-19 olarak adlandırıldı.

Epidemiyolojik olarak, 2019-nCoV havada yaklaşık 2 saat hayatta kalma süresi ile oldukça bulaşıcıdır. Enfeksiyon etkeni bulaştıktan sonra kuluçka dönemi genellikle 4-8 gündür. Bulaşıcılık 14 güne kadar uzayabilmektdir. Genellikle en yüksek bulaştırıcılık henüz sişayetler başlamadan önceki 2 gün ve özelliklede 7 saattir.

Tüm yaş grupları hastalığa yakalanabilir. , komorbiditesi yani yandaş başka hastalıkları olan yaşlı hastaların ciddi hastalık geçirme olasılığının daha yüksektir.

Çin'in 31 ilinden elde edilen mevcut klinik veriler, 2019-nCoV'nin birçok klinik özelliği ortaya koydu. Bu hastaların medyan yaşı, baskın olduğu 47 yaşındaydı. Ortalama kuluçka süresi 3.0 gündü. En sık görülen semptomlar ateş (% 87.9), yorgunluk (% 69.6), kuru öksürük (% 67.7) ve miyaljidir . daha az sayıda hastada , burun akıntısı, farinjit(boğaz ağrısı veya iltihabı) ve ishal eşlik etmektedir.

Özellikle ateş, ilk başvuruda hastaların sadece % 43.8'inde görülür. Bu hastaların bir kısmı, akut solunum sıkıntısı sendromu (ARDS), septik şok, metabolik asidoz, pıhtılaşma disfonksiyonu ve hatta çoklu organ disfonksiyon sendromuna (MODS) hızla ilerleyebilen nefes darlığı(dispne) ve kanda oksijen azlığı(hipoksemi) bulunabilir.

Bazı laboratuvar testleri, lenfopeni (% 82.1), trombositopeni (% 36.2) ve lökopeni (% 33.7) gibi hastalığın erken formlarına dair bazı ipuçları sağlayabilir. Hastaların çoğunda yüksek düzeyde C-reaktif protein (CRP) görülmüştür. Ayrıca, ciddi vakalarda artan alanin aminotransferaz, aspartat aminotransferaz, kreatin kinaz ve kreatin seviyeleri olabilir.

Tüm şüpheli hastaların göğüs bilgisayarlı tomografi (BT) ile incelenmesi önerilir. Doğrulanan hastaların çoğu pnömoniden (% 76.4) muzdariptir ve göğüs BT'sinde buzlu cam görüntüsü (% 50.0) ve bilateral düzensiz gölgeleme (% 46.0) ve şiddetli hastalarda bile postgmental konsolidasyon ile karakterize edildi.

Bu hastaların çoğunda iyi prognoz vardı. Hastaların %98'i hastalığı yenecek iyileşecektir. Bununla birlikte, kronik hastalığı olan yaşlı hastalarda (diyabet, hipertansiyon ve anjiyokardiyopati vb.) Ve yoğun bakım ünitesi (YBÜ) hastalarında mortalite oranı daha yüksekti ve son raporlarda% 17-38'e kada r ulaşmaktadır.

Tanı epidemiyolojik risklere, klinik özelliklere ve laboratuvar testlerine dayanmaktadır. Solunum yolundan gerçek zamanlı RT-PCR tespiti ile viral nükleik asidin pozitifliği 2019-nCoV enfeksiyonu doğrular. Fakat bu test virüsü taşıyanların yaklaşık %60'nda pozitif sonuç verebilmektedir. Klinik şüphe durumunda Akciğer tomografisi görüntüsü hastalığı gösterme bakımından oldukça önemli olabilir.

Şimdiye kadar gösterilen enfeksiyonnun ana bulaşma yolu solunum yolu damlacıklarıdır. Solunum yolu damlacıklarından korunmanın yolu sosyal mesafenın (2 metre) korunması ve hasta olan veya olmalı ihtimali olan(yani herkes)'in sosyal mesafenin korunamadığı ortamlarda maske takması ile mümkün olabilir.

El yıkama, viral kontrolün temel dayanağıdır. Maskeler, önlükler ve eldivenler gibi temas yalıtım malzemeleri de tavsiye edilir. Oküler yüzey yoluyla bulaşma mümkündür, bu nedenle göz koruması da kullanılmalıdır.

Aşı geliştirmek için çeşitli çabalar sürmektedir, ancak DSÖ, COVID-19 aşılarının mevcut olmasının 18 ay süreceğini tahmin etmektedir.21 Şu anda, çoğu tedavi semptomatik ve destekleyicidir, ancak anti-enflamatuar ve antiviral tedaviler uygulanmıştır.

Komplike hastalar için destekleyici tedavi arasında sürekli renal replasman tedavisi (CRRT), invaziv mekanik ventilasyon ve hatta ekstrakorporeal membran oksijenasyonu (ECMO) bulunmaktadır. Hiçbir spesifik antiviral ilacın etkili olduğu doğrulanmamıştır. ■

HUKUK ÜZERİNE

Av. Aziz Bora DURMAZ, M. Jur.
İstanbul Barosu, İngiltere ve Galler Hukuk Cemiyeti'nde kayıtlı avukat

Çocukluğuma dair anıların önemli ev sahiplerinden birisi de Sultanahmet Adliyesi'dir. Okuduğum okulun yakınlığı sebebiyle ve belki biraz da yaramaz bir çocuk olmamın sonucu olarak pek çok kez servisle eve gitmek yerine soluğu Sultanahmet Adliyesi'nde almışımdır. Hâkim lojmanlarında geçen çocukluğumu da hesaba kattığımızda hukukun tozunu daha çocukluktan yuttuğum söylenebilir. Annemi beklerken adliye kalemindeki daktilolarla oynamakla başlayan hukuk serüvenimin içine kısa bir tıp fakültesi macerası katılmış olsa da 2014 senesinde annemin mezun olduğu fakülteyi birinci olarak bitirmek nasip oldu. Annem Serap Durmaz'ın 43 yıl boyunca severek yaptığı hâkimlikten emekli olması nedeniyle, onun hocalarının hukuk üzerine düşüncelerini tekrar hatırlamak ve paylaşmak istedim.

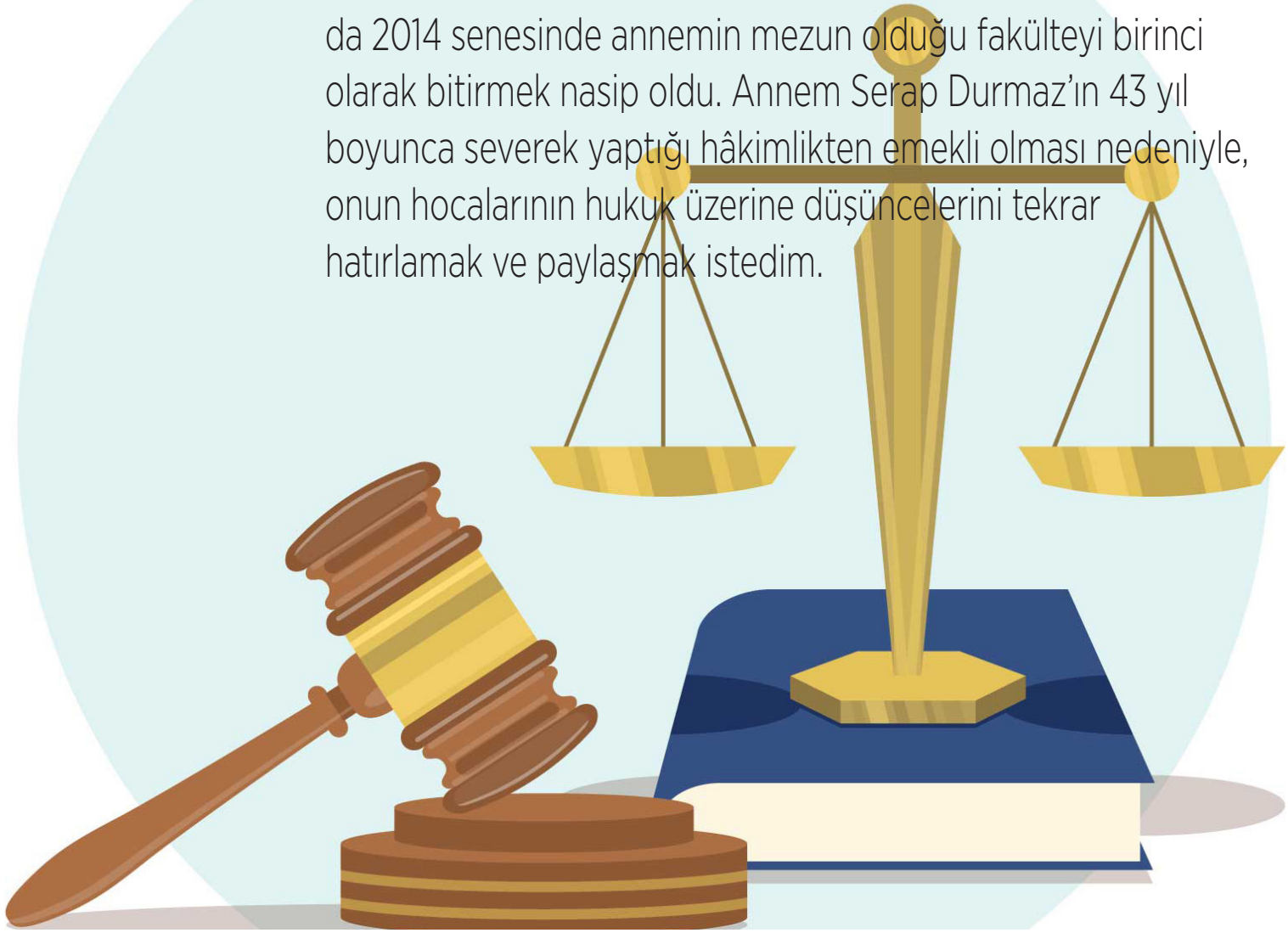

Çocukluğuma dair anıların önemli ev sahiplerinden birisi de Sultanahmet Adliyesi'dir. Okuduğum okulun yakınlığı sebebiyle ve belki biraz da yaramaz bir çocuk olmamın sonucu olarak pek çok kez servisle eve gitmek yerine soluğu Sultanahmet Adliyesi'nde almışımdır. Hâkim lojmanlarında geçen çocukluğumu da hesaba kattığımızda hukukun tozunu daha çocukluktan yuttuğum söylenebilir. Annemi beklerken adliye kalemindeki daktilolarla oynamakla başlayan hukuk serüvenimin içine kısa bir tıp fakültesi macerası katılmış olsa da 2014 senesinde annemin mezun olduğu fakülteyi birinci olarak bitirmek nasip oldu. Annem Serap Durmaz'ın 43 yıl boyunca severek yaptığı hâkimlikten emekli olması nedeniyle, onun hocalarının hukuk üzerine düşüncelerini tekrar hatırlamak ve paylaşmak istedim.

Burada amacım derin bir hukuk felsefesi tartışmasına girmek değil, yalnızca ülkemizin hukuk alanında sahip olduğu fikri mirasın önünde annemin hocalarının (ve bazen hocalarının hocalarının) eşliğinde saygıyla eğilmek. Hukuk fakültesinde girmeden önce annemden duyduğum sözlerden birisi "corpus iuris civilis nemo dat quod non habet" idi. Hukuk fakültesine girmeden önce ve girdiğim günlerde bu söz öbeğini sıkça duyduğumu hatırlıyorum. Annemin bu prensibi -biraz da hatalı olarak- yıllar sonra hatırlamasını sağlayan ve her zaman minnetle hatırladığı hocası Prof. Dr. Ziya Umur ile bu vesile ile tanıştım. Bir hukuk başlangıcı dersinden sonra, annemin sıkça bahsettiği bu hocasına ait kitapları kütüphanede araştırdığımı anımsıyorum. Prof. Dr. Ziya Umur, Roma hukukçusu olarak bilinmekle beraber aynı zamanda bir hukuk tarihçisidir. Bu yönüyle de, benim hukuka dair ilk görüşlerimin filizlenmesine dolaylı olarak vesile olmuştur.

Prof. Dr. Ziya Umur'un yazdığı eserleri araştırırken İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası'nın 1966 tarihinde basılan 32. cildinin 1. sayısında yazdığı "Tedrisat Tarihi Bakımından Umumi Hukuk Tarihi" makalesine rast gelmiştim. Bu makalenin içeriği İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nin tarihi açısından da önem arz etse de, benim açımdan önemli noktası Sadri Maksudi Arsal ismi ile tanışmama vesile olmasıydı. Prof. Dr. Ziya Umur, Ord. Prof. Dr. Sadri Maksudi Arsal'ın verdiği umumi hukuk tarihi dersini müfredat bakımından eleştirse de, orada gördüğüm müfredat benim için heyecan vericiydi. Bugün için bile, Ord. Prof. Dr. Sadri Maksudi Arsal gibi umumi hukuk tarihini Hint, Pers ve diğer pek çok kadim medeniyetle birlikte işleyerek anlatan eser yok denecek kadar az.

Bir yıl sonra Prof. Dr. Fethi Gedikli hocamın makaleleri vasıtasıyla tam olarak tanıştığım Ord. Prof. Dr. Sadri Maksudi Arsal, bugün bile ne zaman hukuka dair bir tartışmaya şahit olsam veya yurt dışında ne zaman metodolojik bir tartışmaya girsem minnetle andığım hocalardandır. Ülkemizde hukukun bir tatbik sahasından ziyade bir bilim olduğunu ilk savunanların başında Ord. Prof. Dr. Sadri Maksudi Arsal gelir. Arsal'ın hukukun bilimin bir kolu olduğunu söylemesinin yanında, hukukun aynı zamanda koruyucu işlevine dair savunduğu görüşler de biz avukatlar için değerlidir. Annemin de sınıf arkadaşı olan Prof. Dr. Cemal Şanlı hocamın yıllar sonra bir seçimlik derste belirttiği gibi, hukukta tıpkı tıpta olduğu gibi bir "koruyucu hekimlik" olmalıdır. Yani uyuşmazlıklar daha sözleşme safhasında öngörülecek hükümlerle çözülebilir, mahkeme önüne gitmeye gerek kalmayabilir. Bu nedenle koruyucu hukuk, yani sözleşmelerin kısa, öz ve olaya uygun hazırlanması önem arz eder. Ord. Prof.

Dr. Sadri Maksudi Arsal'ın dediği gibi: "tıp hastaneye lüzüm kalmamasını ister. Hukuk hapishaneye lüzum kalmamasını diler". Bugün için hukuku münhasıran kanunlardan ibaret görmüyorsam, hukukun sathı bir fikir olduğunu düşünüyorsam, Ord. Prof. Dr. Sadri Maksudi Arsal sayesindedir.

Fakültenin sonraki yıllarında ticaret hukukuna kıymetli ve öğrencisi olmaktan her zaman gurur duyduğum hocam Prof. Dr. Arslan Kaya'nın verdiği ilhamla merak saldığımda tanıştığım ve ülkemize gelmiş en büyük hukukçulardan olan Ord. Prof. Dr. Ernst E. Hirsch'in de hukuku tıpkı Ord. Prof. Dr. Sadri Maksudi Arsal gibi bilim olarak gördüğünü Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi'ne yazdığı "Hukuk bir bilim kolu mudur?" başlıklı makalesi ile fark ettim. Ord. Prof. Dr. Ernst Hirsch'in bu yazıda değindiğim diğer hocalarımız gibi kendine has özelliklerinden biri de ticaret hukukçusu olmasının yanında ayrıca hukuk sosyolojisi ve hukuk felsefesi ile yakından ilgili olmasıydı. Ticaret hukukunun yanında bu alanda da yazdığı kitaplar hala bize ışık tutmaktadır. Ernst Hirsch'in "Pratik Hukukta Metot" isimli kitabında ortaya koyduğu metodoloji, hukuku tatbik eden herkes için faydalıdır. Ord. Prof. Dr. Ernst E. Hirsch ve onun hem İstanbul, hem de Ankara fakültelerinde yetiştirdiği öğrencileri sayesinde bugün oldukça zengin bir ticaret hukuku akademik hayatımız bulunuyor. Ne kadar şükran duysak azdır.

Hukuki fikir mirasımızda saydığım tüm bu hocalarımızın yanında hukukun ne olduğuna dair fikirlerime etkisi olan eserlerinde tanıdığım üzere en şahsına münhasır hocalardan birisi de, annemin de sevdiği bir hocası olan, Ord. Prof. Dr. Orhan Münir Çağıl'dır. Ord. Prof. Dr. Orhan Münir Çağıl, tabii hukuk ve Roma'dan gelen hukuk felsefesine mistik bir bakış açısıyla bakmış, her okunduğunda farklı anlamlar verebilen, adalet idesi ile ilgili olarak bizlere yol göstermiş en değerli hocalarımızdandır. Denebilir ki, bizim ülkemizde hukuk felsefesini maddiyattan çıkararak maneviyat ekseninde ilk tartışanlardan biri Ord. Prof. Dr. Orhan Münir Çağıl'dır. Hukuk idesi, adalet ve tabii hukuka dair maddiyatta gelişen hukuk düşüncesine getirdiği manevi perspektif benim için her zaman heyecan verici olmuştur. Annemlerin döneminde İstanbul Hukuk Fakültesi'nde okuyanlara gıpta etmemi sağlayan hocalardandır.

Burada aslında, bugüne kadar annemle pek fazla konuşma fırsatımız olmayan hukukun temel kavramlarına dair onun hocalarından öğrendiğim bazı şeyleri özetlemek istedim. 43 yıllık tecrübesiyle birlikte emeklilik döneminde tüm bu konuları onunla konuşabilmeyi, anılarını dinleyebilmeyi umut ediyorum. Bana hukuku sevdiren annemin şahsında, bugün Türk hukuku ile gurur duymamıza vesile olan tüm hocalarımıza, tüm yargı mensuplarımıza ve tüm hukukçularımıza saygı ve minnetlerimi sunarım. ■

KARA KALEM

Günay GÜLMEZ
Memur

ANKESÖR

Can TUNCAY
İzmir Adliyesi
Cumhuriyet Savcısı

FETULLAHÇI TERÖR ÖRGÜTÜ/ PARALEL DEVLET YAPILANMASI (FETÖ/PDY)'NIN MAHREM NİTELİKLİ SÖZDE TSK YAPILANMASINDA SİVİL YÖNETİCİ UNSURLARIN ÖRGÜT MENSUBU ASKER ŞAHISLARLA İLETİŞİM SAĞLAMA YOLLARINDAN BİRİ OLARAK "KAMUNUN KULLANIMINA AÇIK BÜFE, MARKET, GAZETE BAYİİ VB. YERLERDE KURULU SABİT VE AYRICA ANKESÖRLÜ HATLARIN KULLANILMASI" YÖNTEMİNE İLİŞKİN TESPİT VE DEĞERLENDİRME

GENEL OLARAK

15/07/2016 tarihli darbe girişimini gerçekleştiren FETÖ/PDY terör örgütünün Türk Silahlı Kuvvetlerimiz içerisindeki yapılanmasının "Mahrem Hizmetler" olarak isimlendirildiği ve Yapılanmada gizliliğe azami derecede riayet edildiği, TSK içerisinde görevli terör örgütü mensubu askeri şahıslar ile söz konusu yapılanmada üst düzey faaliyet yürüten sözde sorumluları ("öğretmen", "müdür yardımcısı", "müdür" şeklinde örgütsel olarak isimlendirilen) arasında deşifre olmayı engellemek maksadıyla farklı bir iletişimi modelinin kullanıldığı, buna göre diğer örgüt mensupları tarafından iletişim amacıyla kullanılan "Bylock" dahil olmak üzere bilinen iletişim usullerinden uzak durdukları, ülke genelinde Bylock kullandığı tespit edilen asker sayısının terör örgütünün Silahlı Kuvvetlerimiz içerisine sızdırdığı

tahmini örgüt üyesi sayısına göre çok az olmasının bu durumu açıkça gösterdiği[1], yine terör örgütünün darbe girişiminde nispeten çok az üyesini kullandığı, terör örgütüne yönelik bilinen kriterleri (Bylock, Bank Asya hesap açtırma/ arttırma, üst düzey yöneticilerle irtibat gibi) taşımayan diğer mensuplarını ikinci bir darbe girişiminde veya örgütsel başka bir faaliyette kullanmak üzere hazır olarak beklettiğinin değerlendirildiği, darbe girişimi ve örgüte yönelik kriterler nedeniyle ihraç edilen veya görevden geçici olarak uzaklaştırılan askeri personel sayısı istatistiksel olarak incelendiğinde, 21/02/2020 tarihi itibariyle Kuvvet bazlı personel ihraç durumu aşağıda yer alan tablodaki gibidir:

Tespit edilen itirafçı ifadelerine göre 80'li yıllardan beri terör örgütünün Silahlı Kuvvetlerimiz içerisine

PERSONEL MEVCUTLARI VE İHRAÇ DURUMU (*) (21.02.2020)

Statü	MSB / Genkur.				K.K.K.				Dz.K.K.				Hv.K.K.				Toplam			
	Kadro	Hazır Mevcut	Tem. 2016 Mevcut	İhraç	Kadro	Hazır Mevcut	Tem. 2016 Mevcut	İhraç	Kadro	Hazır Mevcut	Tem. 2016 Mevcut	İhraç	Kadro	Hazır Mevcut	Tem. 2016 Mevcut	İhraç	Kadro	Hazır Mevcut Top.	Tem. 2016 Mevcut	Top. İhraç
Gen./A.	-	-	-	-			198	87			55	31			72	32			326	150
Sb.	-	-	-	-			20.973	4.755			5.459	1.781			6.647	2.214			32.189	8.670
Yd.Sb.	-	-	-	-			5.150	0			250	0			392	0			5.792	0
Asb.	-	-	-	-			35.444	3.809			12.201	1.927			20.333	2.660			68.978	8.476
Yd.Asb.							0	0			0	0			0	0			0	0
Uz.Erb.	-	-	-	-			29.159	1.188			3.988	47			5.707	79			48.854	1.234
Söz. Erb. / Er	-	-	-	-			8.497				1.748				2.843				13.088	
Erb. / Er	-	-	-	-			164.975	0			13.700	0			13.489	0			192.164	0
Sv1.Mc. / İşçi			16.206	217			13.746	95			10.246	108			4.917	59			47.115	479
Genel Toplam			16.206	217			287.242	9.934			48.758	3.814			56.408	5.044			408.706	19.009

(*) Eğt.Mrk.lerinde olan personel, mevcutlara dahildir.

sızmaya başladığı, 90'lı yıllardan itibaren sızmanın sistematik şekilde olduğu, örgüt mensuplarının, terör örgütü lideri Kaptan (K) Fetullah GÜLEN'in 80'li yıllarda örgüt mensubu Hava Harp Okulu öğrencileriyle yaptığı bir sohbet toplantısında "bizim işimiz çok uzun soluklu bir iş, acele etmeyin ve kendinizi belli etmeyin. Askeriyede, maarifte, emniyette, yargıda ve bunların en etkin yerlerinde yerimizi alacağız. En az 20-30 sene sonra harekete geçtiğimizde kimsenin yapacak bir şeyi kalmayacak zaten" ve "içki içebilir-

1 *01/07/2016 tarihi itibariyle Kara, Hava, Deniz Kuvvetleri ile Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı bünyesinde toplam 212.319 muvazzaf personel (subay, astsubay, uzman erbaş) bulunmakta olup bu sayıdan yalnızca 3.061 personelin "Bylock" kullanıcısı olduğu anlaşılmıştır.*

siniz, amirinizin bütün işlerini halledin ki sizden vazgeçmesin" şeklindeki söylemlerinde ifadesini bulan talimatlarıyla sızmaya başladığı ve faaliyetlerini devam ettirdikleri, sonuç olarak terör örgütüne yönelik bilinen kriterlere haiz olan personel sayısının TSK içerisindeki personel sayısına göre nispeten çok az olduğu, örgütün halen TSK içerisinde bulunan ve "kripto" tabir olunan mensuplarının deşifre edilmesinin önem arz ettiği anlaşılmıştır.

Bilinen ölçütler haricinde örgüt üyelerinin deşifre edilmesine yönelik çalışmalarda askeri personellerden sorumlu şahısların kamuya açık ve birbirinden bağımsız market, büfe, lokanta gibi sair işletmelerde kurulu bulunan sabit ve ücret karşılığı kullanılan hatları kullanmak suretiyle sorumlusu olduğu "öğrenci" tabir edilen askeri personelleri aradığı, aramanın tek yönlü olduğu, sadece sorumlu şahsın arama yaptığı, arama sürelerinin kısa olarak gerçekleştiği, ayrıca kollukça yürütülen çalışmalarda FETÖ/PDY terör örgütü içerisinde askeri personellerden sorumlu şahısların 15 Temmuz 2016 tarihli darbe girişiminden sonra dahi kamuya açık ve birbirinden bağımsız Market/Büfe/Kırtasiye/Lokanta vb. gibi sair işletmelerde kurulu bulunan ücret karşılığı kullanılan sabit hatları kullanmak suretiyle sorumlu oldukları askeri personeller ile iletişime geçtikleri anlaşılmıştır.

Yine tespiti yapılan ve incelenmesine devam edilen hatların günümüze kadarki dönem için içeriklerinin incelenmesine ve içerikten ardışık veya ardışık olmamakla birlikte yoğun aranan asker şahısların tespitiyle haklarında adli işleme tevessül edilmesi çalışmalarına ülke genelinde devam edildiği, ayrıca asker şahısların tayine tabi olup farklı illerde görev yapmaları ve her görev yeri değiştiğinde farklı bir sivil yönetici unsura devredilmelerinin bir örgütsel teşkilatlanma tarzı olduğunun bilinmesine göre İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nca asker şahıslarla İstanbul ili haricindeki diğer illerdeki market, büfe, lokanta gibi sair işletmelerde kurulu bulunan sabit hatlar veya kamuya açık ankesörlü hatlarla da iletişim kurulması söz konusu olduğundan, delil durumu kuvvetlendirmek ve bu hususta bir veri havuzu oluşturmak amacıyla İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından Emniyet Genel Müdürlüğüne müzekkere yazılarak İstanbul harici diğer illerdeki günümüze kadar tespiti yapılan İstanbul çalışmasına benzer nitelikli sabit hatların numaralarının il bazlı tasniflerinin yapılarak gönderilmesinin istenmesi sonucu Emniyet Genel Müdürlüğünce İstanbul dışı il birimleriyle koordineli olarak yürütülen çalışma kapsamında elde edilen doneler neticesi veri havuzu oluşturulmuş olup, içeriklerinin incelenmesine devam edilmektedir.

Konu hakkındaki dikkat çekici tespitlerden birine değinilecek olursa; İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülen bir soruşturma kapsamında aleyhindeki itirafçı ifadesi ve Milli İstihbarat Teşkilatı görevlilerinin yerini tespit etmesi üzerine İstanbul TEM Şube Müdürlüğü görevlilerince FETÖ/PDY Silahlı Terör Örgütü sözde Deniz Kuvvetleri Yapılanmasındaki örgüt mensubu asker şahısların genel örgüt yapısına entegre

edilmesi işinden sorumlu örgütsel olarak "Ümitçilik" tabir edilen yapılanma içerisnde üst düzeyde faaliyet yürüten ve 07/02/2018 tarihinde yakalanan bir şahıstan ele geçirilen örgütsel dokümanların incelenmesinde tespit edilen bir dokümanda;

"13/11/2017

Gündem: Öğretmen irtibat çalışması

Cuma gününe kadar öğretmen irtibat çalışması tamamlanıp Rafet beye gönderilecek.

Gündem: Öğrenci irtibat

Pek duyulmasın ama kontörlü telefon meselesinde dolayı, 600 civarı yeni ihraç olabilir deniyor TSK'dan

Gündem: Tutukluluğa itiraz

Öğretmen (askerlerden sorumlu sivil unsurlar) ve öğrencilere (örgüt mensubu asker şahıslar) gündem aktarılıyor. Ancak geri dönüş henüz yok. Tutuklu bir arkadaş medreseyi yusufiyede (terör örgütü mensuplarının kaldığı cezaevleri için kullanılan örgütsel deyim) ulaşabildiği herkese bu gündemi ulaştırmaya çalışsa daha çok kişiye bu gündemi götürmüş oluruz." şeklinde ibarelerin olduğu, terör örgütünün sözde TSK Yapılanması'nın üst düzeyinde faaliyet yürüten örgüt mensuplarının kamuya açık, ücret karşılığı kullanılan sabit hatlarla iletişim ölçütü üzerinden örgüt mensubu askerlerin deşifre edilmesine yönelik yürütülen soruşturmaları gündemlerine getirdikleri, bu hususta toplantı düzenledikleri ve diğer örgüt mensubu askerlerin örgütsel motivasyonunun bozulmasından çekindikleri için bu soruşturma yöntemiyle tespit edilen askerlerin ihraç edilmesi şeklindeki duyumun örgüt içerisinde yayılmaması çabası içerisinde oldukları anlaşılmıştır.

KONU HAKKINDA EN KAPSAMLI ÇALIŞMAYI YÜRÜTEN İSTANBUL CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI'NCA 29/11/2017 İLA 20/09/2019 TARİHLERİ ARASINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN SORUŞTURMALARIN GENEL İCMALİ İLE İSTANBUL İLİNDE DARBE GİRİŞİMİNE İŞTİRAK EDEN ASKER ŞAHISLARIN SABİT HAT İRTİBATLARI

İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nca FETÖ/PDY sözde TSK Yapılanmasında faaliyet gösteren asker şahıslardan sorumlu sivil yöneticilerce örgüt mensubu asker şahıslarla irtibat amacıyla kullanılan büfe, market, fatura ödeme merkezi vb kamuya açık yerlerde kurulu kontörlü ve aynı nitelikli ankesörlü hatlarla örgütsel işleyişe uygun irtibat sağlandığı tespit edilen asker şahıslara yönelik 29/11/2017 ila 20/09/2019 tarihleri arasında İstanbul Emniyet Müdürlüğü ve İstanbul Jandarma Komutanlığı ile birlikte gerçekleştirilen (18) ayrı operasyon sonucunda;

- Operasyonlara konu soruşturma evrakları kapsamında hatlarla irtibatı tespit edilen (4447) şüpheliden 15/07/2016 tarihli darbe girişimi veya terör örgütüne mensubiyet nedeniyle ülke genelinde yürütülen soruşturmalar kapsamında haklarında işlem tesis edilmeyen (2775)'i hakkında gözaltı kararı verilmiş, bu şüphelilerden;

--(2422)'si yakalanmış, yakalanan şüphelilerden;

---(617)'si etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanma talebiyle örgüt mensupları ve işleyişi hakkında faydalı bilgi verdiklerinden dolayı kolluk biriminden serbest bırakılmış,

---(291)'i Sulh Ceza Hakimliği önünde etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanma talebiyle açıklamalarda bulunmaları/ mükerrer evrak/ delil durumu nedenleriyle adli kontrol şartıyla serbest bırakılmış,

---(1501)'i tutuklanmıştır.

-Kolluk biriminden serbest bırakılan itirafçı asker şahıslardan aranma nitelik ve sayısı itibariyle incelenen (303)'lük kısmına bakıldığında ise;

--(266)'inin az veya çok sayıda ama her halükarda ardışık (genellikle aynı rütbe ve kuvvetten asker şahısla peşi sıra aranmak) olarak arandığı,

--(35)'inin ardışık olmayacak şekilde arama sayısının (5) ve (5) den fazla olduğu,

--(2)'sinin ardışık olmayacak şekilde aranma sayısının (5) den az olduğu anlaşılmıştır.

Ayrıca terör örgütü mensuplarınca gerçekleştirilen 15/07/2016 tarihli darbe girişiminin İstanbul ili eylemlerine iştirak ettiklerinden bahisle haklarında soruşturma/ kovuşturma yürütülen Albay rütbesinden Uzman Çavuş/ Erbaş rütbesine kadar olan muvazzaf askeri personel ile Hava Harp Okulu ve Kuleli Askeri Lisesi öğrencilerinden ibaret toplam (1649) şüpheli açısından mevcut sabit hat veri havuzunda bulunan, analize uygun hale getirilmiş ve ülke genelindeki kolluk birimlerinden derlenerek çalışmanın özüne uygun olduğu şeklinde tasniflenmiş (4003) sabit hat üzerinde yapılan inceleme sonucunda;

(68) Albay'dan (49)'unun,

(35) Yarbay'dan (29)'unun,

(70) Binbaşı'dan (57)'sinin,

(222) Yüzbaşı'dan (198)'inin,

(160) Üsteğmen'den (132)'sinin,

(67) Teğmen'den (65)'inin,

(20) Asteğmen'den (6)'sının,

(260) Astsubay'dan (168)'inin,

(378) Uzman Çavuş/ Erbaş'dan (155)'inin,

(369) askeri öğrenci 'den (272)'sinin olmak üzere toplamda (1131) şüphelinin (%69) örgütsel sabit hat irtibatı bulunduğu anlaşılmakla yukarıda yer verilen istatistiklerinin İstanbul ilinde tespit edilen hatların örgütsel amaca özgülenmesi yönündeki tespit ve delilleri kuvvetlendirdiği değerlendirilmiştir.

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN KONUYA İLİŞKİN TESPİTLERİ

Konuyla ilgili Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanarak İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı soruşturma evrakına gönderilen 11/12/2018 tarihli değerlendirme raporunun önemli kısımlarına değinilecek olursa;

FETÖ askeri mahrem yapılanmasında, öncelikle iletişimde "Randevulaşma Sistemi" esas alınmıştır. Randevulaşma sistemi; bir örgüt mahrem sorumlusunun, bir öğrenci ile (askeri personel) kontrol, buluşma ve/veya toplantı amacı ile bir araya geldiğinde bir sonraki görüşmenin o gün netleştir(il)mesidir.

Ancak olağan dışı bir durum gelişmesi veya buluşmanın gerçekleşmemesi durumunda diğer farklı araç ve yöntemlerin (telefon, internet, internet tabanlı haberleşme programları ve kurye vs.) kullanıldığı anlaşılmıştır.

Mahrem yapılanmanın telefon kullanımına ilişkin genel bakış açısı ise, tedbir ve gizlilik bakımından uygun görmediğinden telefon kullanılmaması, görüşmelerin randevulaşma sistemi ile ayarlanması yönündedir. Ancak randevulaşma sistemi her zaman geçerli olmamakta, şartlar gereği ya da tedbirsizlik nedeniyle telefon da kullanılabilmektedir.

Mahrem yapılanmanın, telefon kullanımı ile ilgili çok sıkı kuralları mevcuttur. Bu kurallardan bazıları; askeri mahrem yapılanma yöneticilerinin, öğrenci numaralarını telefonlarına yazmasının yasak olması, öğrencileri ararken genelde dışardan bir telefon bulup araması gibi deşifre olmayı önleyici kurallardır.

İşte bu kurallardan "dışardan bir telefon bulup arama", örgüt içinde özel bir iletişim şeklinin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Her ne kadar iletişimde esas olan usul "Randevulaşma Sistemi" olsa da, örgütün mahrem sorumlularının, sevk ve idaresi altındaki askeri personel ile deşifre olmayı engellemek maksadı ile irtibat kurma yollarından birisinin de;

Kamuya açık ve birbirinden bağımsız Market, Büfe, Kırtasiye, İddia Bayii ve Lokanta gibi işletmelerde bulunan ve ücret karşılığı kullanılan sabit (kontörlü/voip) hatlar ile Türk Telekom'a ait Ankesörlü telefon hatlar olduğu anlaşılmıştır.

Büfe/Ankesörlü Sabit Telefon Hatları aracılığıyla örgütün mahrem sorumlularının askeri personelle gerçekleştirdiği iletişim şekline yönelik olarak Tekirdağ il genelindeki 23 adet kontörlü telefon bayisine ait HTS kayıtlarının incelemesi sonucunda yöntemin açığa çıkarılarak deşifre edilmesi sağlanmış, ilk operasyonel çalışma 31.03.2017 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

FETÖ/PDY terör örgütünün Askeri Mahrem Yapılanmasının deşifre edilmesine yönelik olarak ülke genelinde yürütülen soruşturmalar kapsamında 05.12.2018 kadar yapılan çalışmalarda[2];

FETÖ kapsamında yürütülen soruşturmalardaki şüphelileri ile kamuya açık ve birbirinden bağımsız market, büfe, kırtasiye, lokanta vb. gibi sair işletmelerde kurulu bulunan, ücret karşılığı kullanılan sabit hat ve ankesörlü hatların HTS kayıtlarının incelenmesinde;

OPERASYON YAPAN İL SAYISI	OPERASYON SAYISI	GÖZALTI SAYISI	TEDBİR DURUMU			FİRAR	ETKİN PİŞMANLIK ORANI
			TUTUKLU	DENETİMLİ SERBEST	SERBEST		
76	677	9.352	3.631	5.010	553	735	% 46

Ardışık Arama (Yakın zaman diliminde birbirini takip eden peşi sıra),

Periyodik Arama (Farklı tarih ve zaman diliminde belirli gün aralığı dahilinde),

Tek Arama şeklinde gerçekleştir(il)diği ve irtibat sağla(n)dığı anlaşılmıştır.

2 *Rapor tarihinden sonra güncel durum: Asker şahıs örgüt mensuplarının deşifre edilmesine yönelik ülke genelindeki adli birimlerce 11/02/2020 tarihi itibariyle yürütülen soruşturmalar kapsamında örgüt içi iletişim yöntemlerinden biri olarak örgüt mensubu asker şahıslardan sorumlu sivil şahısların asker şahıslarla örgütsel irtibat amacıyla kullandığı büfe, market, fatura ödeme merkezi vb. yerlerde kurulu kontörlü hatlar ile kamuya açık yerlerde kurulu ankesörlü hatlardan örgütsel iletişim tarzına uygun şekilde irtibat sağlanan ve darbe girişimi veya münhasıran terör örgütü mensubiyeti nedeniyle haklarında işlem tesis edilmeyen asker şahıs şüpheliler için (1063) operasyon gerçekleştirildiği, (18.399) asker şahıs şüpheli hakkında yakalama ve gözaltı kararı verildiği, (16.903)'ünün gözaltına alındığı, (6.710)'unun tutuklandığı, (9.034)'ünün adli kontrol kaydıyla, (1.153)'ünün kolluk biriminden serbest bırakıldığı, (6) şüphelinin gözaltı işleminin devam ettiği, (1.496)'sının firari durumda bulunduğu, (6.722)'sinin etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanma talebiyle örgüt mensupları ve işleyişi hakkında faydalı bilgi verdikleri, yakalanan şüphelilere göre itirafçı oranının %40 olduğu anlaşılmıştır.*

Soruşturmalarda elde edilen bilgilerin yanı sıra bu kapsamda yapılan operasyonlardan FETÖ elebaşı ve örgüt mensuplarının duyduğu huzursuzluk ve rahatsızlıktan anlaşılacağı üzere;

Kamuya açık ve birbirinden bağımsız market, büfe, kırtasiye, lokanta vb. gibi sair işletmelerde kurulu bulunan, ücret karşılığı kullanılan sabit hat ve ankesörlü hatlarla iletişimin, günümüzde iletişim aracı olarak cep telefonlarının kullanılmasının hayatın olağan akışına uygun ve kabul edilen bir gerçek olmasına karşın Askeri Mahrem Yapılanmasının irtibat kurma yöntemlerinden biri olduğu,

"Gizlilik" ve "deşifre olmama" kuralına riayetle örgütsel amaçlı olarak gerçekleştirildiği,

Bu şekilde "abi" tabir edilen örgütün sivil sorumlu mensubu ile "öğrenci" tabir edilen askeri personel arasında irtibatın HTS ile ispatının önlenmesinin amaçlandığı bilinmektedir.

Birim içerisinde sorumlu düzeyde bulunan örgüt mensupları tarafından, kendilerine bağlı askerlerin telefon numaralarını telefonlarına farklı isimler kullanarak veya not kâğıtlarına GSM numaraları üzerinde belirli değişiklikler yapılarak kaydedildiği, iletişim kurmak istedikleri zamanlarda ise;

NOT: "50-90 SANİYE SONRA" ibaresi yapılan HTS incelemelerinden ortalama değer olarak belirlenmiştir. Sürenin kısalığı ve uzunluğu değişkenlik gösterebilir.

- Sorumlu şahıs tarafından, kamuya açık ve birbirinden bağımsız Market/Büfe/Lokanta vb. işletmelerde kurulu bulunan kontörlü/voip (sabit) hatlar ile Türk Telekom'a ait Ankesörlü telefon kullanmak suretiyle arama işleminin gerçekleştirildiği bilinmektedir.

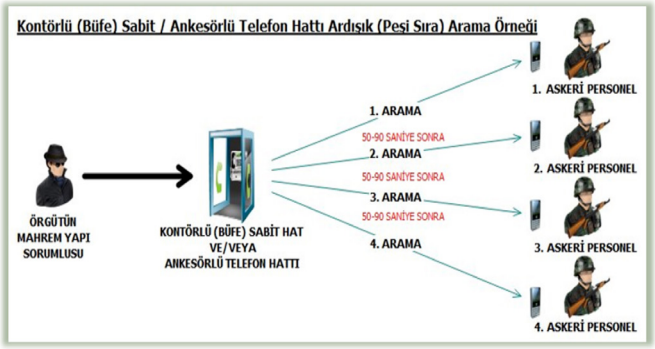

Kontörlü/Ankesörlü telefon hattına ait HTS verisinden yapılan tespit: Bu yöntemde askeri birlik/tesis ve kamu binaları içinde bulunmayan, halkın kullanıma açık şekilde olan kontörlü/ankesörlü telefona ait HTS verisi incelenerek; telefonda belirli bir süre içerisinde ardışık (peşi sıra) olarak aranan asker şahısların tespiti yapılmaktadır.

ANKÖSER/KONTÖRLÜ TELEFON BİLGİSİ	ANKESÖR/KONTÖRLÜ TELEFON NUMARA	TIP	SURE	TARIH	SAAT	DIGERNUMARA	DIGERADISOYADI
AAA	3121111111	Aradı	24	11.10.2013	18:00:18	1111111111	ASKER ŞAHIS 1
AAA	3121111111	Aradı	30	11.10.2013	18:01:19	2222222222	ASKER ŞAHIS 2
AAA	3121111111	Aradı	3	11.10.2013	18:02:45	3333333333	SİVİL ŞAHIS 1
AAA	3121111111	Aradı	0	11.10.2013	18:04:45	4444444444	ASKER ŞAHIS 3
AAA	3121111111	Aradı	4	11.10.2013	18:05:12	5555555555	SİVİL ŞAHIS 2
AAA	3121111111	Aradı	15	11.10.2013	18:05:51	6666666666	ASKER ŞAHIS 4

Söz konusu iletişimin tek taraflı ve kısa süreli olduğu, sadece Sorumlu şahısların ARAMA yaptığı (askeri şahıs tarafından karşı arama yapılmadığı), arama esnasında örgüte dahil farklı Askeri personelin ardışık (peşi sıra) olarak arandığı, (Şekil-1)

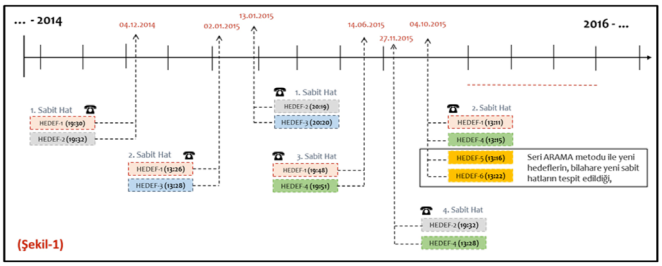

(Şekil-1)

Ayrıca ardışık aramalarda deşifre olmayı önlemek maksadı ile Askeri personele ait GSM numaraların son iki rakamının not kağıtlarına kayıt edildiği gibi "99 ya da 100'e tamamlama" ve son dört rakamda ikili yer değiştirme gibi çeşitli yöntemleri kullandıkları ve bilinçli / bilinçsiz olarak önce/sonra numaranın şifrelenmiş halinin arandığı da tespit edilmiştir. (Şekil-2)

+99

SABİT HAT	SABİT HAT ABONE BİLGİLERİ	ARANAN NUMARA	ARANAN HAT ABONE BİLGİLERİ	TARİH	SAAT	SÜRE	ARAMA YÖNÜ	ŞAHSIN MESLEĞİ
XXX 123 45 67	ALİ VELİ	5[illegible]-123 13 23	AHMET	03.03.2017	11:05	12 SN	ARANDI	ASTSUBAY
XXX 123 45 67	ALİ VELİ	5[illegible]-162 14 37	MEHMET	03.03.2017	11:06	0 SN	ARANDI	BİLA
XXX 123 45 67	ALİ VELİ	5[illegible]-162 14 62	ALİ	03.03.2017	11:06	0 SN	ARANDI	ASTSUBAY
XXX 123 45 67	ALİ VELİ	5[illegible]-162 65 12	ALİ	03.03.2017	11:08	44 SN	ARANDI	ASTSUBAY
XXX 123 45 67	ALİ VELİ	5[illegible]-232 45 14	ZİYA	03.03.2017	11:09	0 SN	ARANDI	ÖĞRETMEN
XXX 123 45 67	ALİ VELİ	5[illegible]-232 06 08	ZİYA	03.03.2017	11:09	45 SN	ARANDI	ASTSUBAY
XXX 123 45 67	ALİ VELİ	5[illegible]-565 13 65	HÜSEYİN	03.03.2017	11:12	0 SN	ARANDI	ASTSUBAY

(Şekil-2)

Birden fazla örgüt üyesinin telefon hatlarına ait HTS verisinden yapılan tespit: Bu yöntemde örgüt üyesi olduğu tespit edilen birden fazla şüphelinin telefonlarına ait HTS verileri beraber incelenerek; örgüt üyelerinin belirli bir süre içerisinde ardışık (peşi sıra) olarak arandığı ortak kontörlü/ankesörlü telefon hatları tespit edilmektedir.

DIGERNUMARA	DIGERADISOYADI	TIP	SURE	TARIH	SAAT	ANKÖSER/KONTÖRLÜ TELEFON BİLGİSİ	ANKESÖR/KONTÖRLÜ TELEFON NUMARA
1111111111	ASKER ŞAHIS 1	Arandı	24	11.10.2013	18:00:18	AAA	3121111111
2222222222	ASKER ŞAHIS 2	Arandı	30	11.10.2013	18:01:19	AAA	3121111111
3333333333	ASKER ŞAHIS 3	Arandı	0	11.10.2013	18:02:45	AAA	3121111111
1111111111	ASKER ŞAHIS 1	Arandı	32	1.05.2014	10:05:03	BBB	3122222222
2222222222	ASKER ŞAHIS 2	Arandı	38	1.05.2014	10:07:12	BBB	3122222222

Sabit (kontörlü) hatların ARAMA YÖNÜNDEKİ ORTAK İRTİBATLARININ incelenmesi, askeri personelin birden fazla sabit hatlardan aranması ve ardışık aramalarda belirlenen ve terör örgütü mensubu olabileceği değerlendirilen Askeri şahısların teyit edilmesi amaçlanmaktadır.

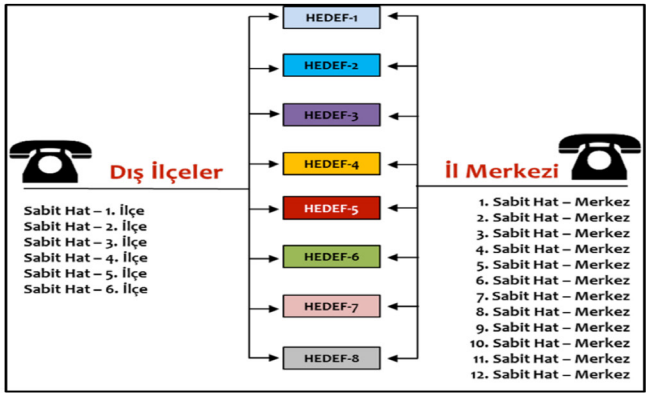

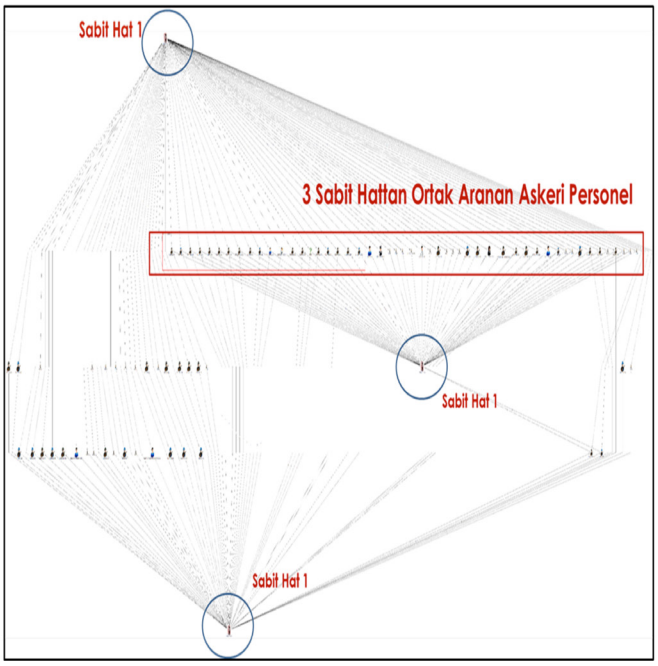

ANKESÖR/KONTÖRLÜ TELEFON BİLGİSİ	ANKESÖR/KONTÖRLÜ TELEFON NUMARA	TIP	TARIH	ASKER ŞAHIS NUMARA	ASKER ŞAHIS İSİM	GUN_FARKI
A	3123541093	Aradı	11 Eylül 2013 Çarşamba	5XXX XXX XX XX	HARUN	30
B	3124737007	Aradı	11 Ekim 2013 Cuma	5XXX XXX XX XX	HARUN	30
C	3129910419	Aradı	10 Kasım 2013 Pazar	5XXX XXX XX XX	HARUN	30

Periyodik arama yönteminden yapılan tespit: Bu yöntemde örgüt üyesi şüpheli şahıs/şahıslara ait numaraların HTS verileri incelenerek şüpheli şahsın kontörlü/ankesörlü hatlar üzerinden belirli bir tarih düzenine göre (ayda bir kez, üç ayda bir kez, haftada bir kez, her Cuma günü gibi) aranıp aranmadığının tespiti yapılmaktadır. Periyodik arama yöntemi ile ilgili örnek tablo görüntüsü aşağıda sunulmuştur.

ANKESÖR/KONTÖRLÜ TELEFON BİLGİSİ	ANKESÖR/KONTÖRLÜ TELEFON NUMARA	TIP	TARIH	ASKER ŞAHIS NUMARA	ASKER ŞAHIS İSİM	GUN_FARKI
A	3123541093	Aradı	11 Eylül 2013 Çarşamba	5XXX XXX XX XX	HARUN	30
B	3124737007	Aradı	11 Ekim 2013 Cuma	5XXX XXX XX XX	HARUN	30
C	3129910419	Aradı	10 Kasım 2013 Pazar	5XXX XXX XX XX	HARUN	30

- Mahrem yapı sorumlularının asker şahıslar ile yaptıkları görüşmelerin genellikle kendilerine ya da yine bu yapıda görevli mahrem yapıda sorumlu olan şahıslara ait evlerde gerçekleştirdikleri ve bu görüşmelerde bir sonraki görüşme yeri ve tarihinin kararlaştırıldığı, telefonla yapılan aramaların kısa olmasının nedeninin ise askeri personelin görüşmeye gelmemesi gerektiği, gelip gelemeyeceğinin teyit edilmesi veya görüşmeye gelmeyen kişiye gelecek görüşmenin yer ve zamanının bildirilmesi amacıyla daha önceden kararlaştırılan yer/tarihin değişmesinden dolayı yapılan aramalar olmasından kaynaklı olduğu,
- Arama işlemi sırasında örgüt mensubunun sorumluluğunda bulunan yapıya mensup askeri personelin ardışık (birbirinin peşi sıra kısa aralıklarla gerçekleşip aynı sözde abi-sivil yönetici şahıs tarafından yapıldığı anlaşılan aramaları ifade etmektedir) olarak değişik tarih ve saatlerde peş peşe arandığı,
- Sorumlu şahıs tarafından aranan askeri personelin rütbe / makam olarak genelde denk oldukları tespit edilmiştir. (Aranan Astsubay ise ardışık aranan kişide Astsubay, Subay ise ardışık arananda Subay gibi)
- Yapılan ardışık aramaların incelemelerinde askeri personel olan şahıslar ile alakasız sivil şahısların (aranacak askeri personeli şifreli numarası ya da mahrem sorumlusunun deşifre olmamak için rastgele çevirdiği numara) ayrıca mahrem abi olduğu değerlendirilen şahısların ardışık aramalar içerisinde yer aldıkları,
- Bu şahısların farklı adreslerde bulunan birçok kontörlü/ankesörlü telefonlardan arandıkları ve bu aramaların ardışık ve örgütsel aramalar olduğu,
- Mahrem yapı sorumlularının ardışık olarak birbirlerini tanımayan ya da birbirinin örgüt bağlantısından haberi olmayan askeri personel şahısları arayarak buluşmaya gittiklerini bir ya da iki şahıs ile görüştükten sonra diğer şahıslar ile görüştükleri, bu nedenle birçok şahsın ardışık aranarak bir yol ve zaman haritası çizildiği,
- Askeri Mahrem Yapılanma içerisinde sorumlu düzeyde faaliyet yürüten örgüt mensuplarının bir başka şahıs üzerine kayıtlı operasyonel hattın (Patates Hat olarak tabir edilen) numarasını örgüt üyelerine verdikleri, numarayı örgüt stratejisi içerisinde şifrelemek suretiyle kaydettirdikleri, acil konularda aynı şekilde Kontörlü/Ankesörlü telefonlar üzerinden iletişime geçilmesi yönünde talimat verdikleri,
- Mahrem yapı sorumlularının kendilerine bağlı olan FETÖ/PDY terör örgütü üyesi askeri personelin irtibat numaralarını bir kağıda şifreli bir şekilde yazdıkları, kendi numaralarını (Patates Hat olarak tabir edilen) şifreli bir şekilde yazdırdıkları ve bu sayede mahrem yapı sorumlularının olası bir operasyon sonucu yakalanmaları ya da bu numaraların yazıldığı kağıtların başka şahısların eline geçmesi durumunda FETÖ/PDY terör örgütü mensubu Asker şahıslarının deşifresinin önlenmesi amaçlı yapıldığı,

- Arama yapan şahsın son aradığı numaranın telefon hafızasında kalmasını önlemek maksadıyla en son aramadan sonra ilgisiz bir numarayı arayarak tedbir uyguladığı,
- Mahrem yapı içerisindeki irtibatın ve şifreleme tekniğin deşifre olmaması için çok sayıda şifreleme tekniğinin kullanıldığı görülmektedir.

Bahse konu tespitlerden de anlaşıldığı üzere iletişimde;

Başkasının adına kayıtlı - operasyonel - telefon hatlarının kullanılması, telefon numaralarının çeşitli şekilde şifrelenerek gizlenmeye çalışılması, kamuya açık ve birbirinden bağımsız Büfe/Ankesörlü Sabit Telefon Hatlarının kullanılması, örgütün sözde TEDBİR kapsamında uyguladığı genel bir yöntem olduğu anlaşılmaktadır.

Telefon numaralarının gizliliğe yönelik geliştirilen bazı şifreleme yöntemleri ile kaydedilip muhafaza edildiği (Benzer yöntemlerin farklı şekillerde kullanılabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.) ve özellikle 17-25 Aralık sonrasında örgüt mensuplarının irtibatlarını kamuya açık ve birbirinden bağımsız market, lokanta, büfe vs. yerlerde kurulu bulunan kontörlü telefonlarla arama yapmak sureti ile sağladıkları, aynı kontörlü/ankesörlü telefonlardan farklı askeri personeli arayarak irtibat kurulduğu, toplantı zamanı veya yerinin belirlendiği şeklinde bilgiler mevcuttur.

Tespiti yapılan yöntemlere göre; Mahrem Sorumlu şahıslar arama yapmadan önce ajandalarından numaralara baktığında şifreleme yaptığını unutarak sehven yazılı olan numarayı çevirip daha sonra yanlış numara olduğunu fark ederek kendisinin şifreleme yöntemine göre asker şahsı aradıkları da gözlemlenmiştir.

Örgüt tarafından bu yöntemin kullanılma sebepleri; pratik ve kolay ulaşılabilir bir iletişim modeli olması, anonim bir iletişim modeli olması (açıklamaya ihtiyaç duyulduğunda gönül ilişkisi vb. bahaneler öne sürülebilir), teknolojik imkânların güvenilirliğine dayalı olmadığı düşüncesi (ByLock serverlarının elde edilmesi vb. toplu deşifre olmayacağı inancı), arayan mahrem sorumlusunun kimliğinin deşifre olmayacağı düşüncesi olarak öne çıkmaktadır.

Konu ile ilgili olarak alınan ifade beyanları incelendiğinde;

- Tekirdağ Cumhuriyet Başsavcılığı'na ait bir soruşturma kapsamında ifadesine başvurulan örgüt içerisinde Askeri Mahrem yapıda görevli bir şahsın; *"..... 2014 Eylül ayına kadar yaklaşık (1) yıl yine KEMAL AD/KOD isimli şahsın Tekirdağ merkezde bulunan evinde görüştük. Bana öğrenciler verilmeden hemen önceki görüşmelerde ....(KOD) tarafından İLETİŞİMLERİN SADECE ANKESÖRLÜ TELEFON İLE İLETİŞİME GEÇİLMESİ TALİMATI verildi. Bu zaman zarfında bana öğrenci verilmedi. 2014 yılı Eylül Ekim aylarında yine ....(KOD) tarafından benim Kapaklı'da bulunan evimde bir buluşmamızda şahıs bana ... ve ... AD/KOD isimli öğrencileri verdi ... ben sohbetlere gitmeyince ... ABİ beni mecburen ankesörlü veya sabit telefonlardan arayıp çağırıyordu. Ben bazen telefonları açmıyordum. Bazen de çeşitli bahaneler bulup gitmiyordum. Ben gitmedikçe ... ABİ beni daha çok aramaya başladı, bir türlü peşimi bırakmıyordu. Çok fazla arayınca bende birkaç defa daha sohbet için evine gittim. Sohbet esnasında ... ABİ neden gelmediğimi ısrarla soruyordu. Bende nöbetim var, işlerim yoğun gibi şeyler söyleyip geçiştiriyordum. Bu şekilde 2016 yılı mayıs ayına çok nadir olarak görüşmelerimiz devam etti. ... ABİ ile yanlış hatırlamıyorsam son olarak 2016 yılının mart ayı ortalarında görüştüm....."* şeklinde,
- Tekirdağ Cumhuriyet Başsavcılığına ait başka bir soruşturma kapsamında ifadesine başvurulan örgüt içerisinde Askeri Mahrem yapıda görevli bir şahsın; *"..... Öncelikle Mahrem Yapıda tüm iletişim RANDEVULAŞMA SİSTEMİNE dayanıyordu. Yani bir Öğretmen bir öğrenci kontrolüne gittiğine bir dahaki görüşmeyi o gün netleştiriyordu. Ancak bir iş çıkar aksi bir durum gelişirse bu kişi ÖĞRETMENSE GENELLLÎKLE SABİT HATLARDAN (BÜFELERDEN) ÖĞRENCİSİNİ ARAR VE DURUMU BİLDİRİR. Ancak aksi durumda olan ÖĞRENCİ İSE GENELDE BELLİ BİR ZAMAN ÖNCESİNDEN ÖĞRETMENİN EVİNİ BİLİYORSA GELİP BİLGİ VERİRDİ... Özelikle hiçbir ÖĞRENCİME kendi numaramı vermedim. Vermemem de ... (KOD)tarafından bana söylenmişti. Ben Öğrencilerimin numaralarını bir kâğıda yine ... (KOD)'dan öğrendiğim 99'lu ŞİFRELEME YÖNTEMİYLE TELEFONUN SON İKİ NUMARASINDA OYNAYARAK NOT alıyordum. Bu sistem ÖĞRETMEN-MÜDÜR YARDIMCISI ARASINDA DA UYGULANIYORDU (...)"* şeklinde,
- Sivas Cumhuriyet Başsavcılığına ait bir soruşturma kapsamında ifadesine başvurulan örgüt içerisinde Askeri Mahrem yapıda görevli bir şahsın; *".....Birim genelde telefon kullanılması istenmez, Örgüt lideri Fetullah Gülenin bu konu ile ilgili Telefonun tedbiri olmaz dediği sürekli söylenirdi. Öğrenci (Askeri Personel) numaralarının telefonlara yazılması yasaktır, sadece ailesini aramaya izin vardır. Öğrenciler (Askeri Personel) aranırken genelde dışardan bir telefon bulunup aransın denir. Bir bakkaldan, marketten aransın denir ama bu her zaman geçerli olmaz. Yapılanmadan olan kişiler kolay yolu seçer ve ankesörlüden ararlar. Genelde randevu sistemine*

uymayanlar aranır, düzgün gelenler aranmaz. Ankesör aramalarında kameranın olmadığı yerler tavsiye edilir. Genelde bir öğrenciyi aynı yerden aramamak esastır. TT netlerdeki kontörlü telefonlar da tavsiye edilmez, genelde internet üzerinden çalışan yerler tercih edilir. Çok önceleri herkeste çakma telefonlar vardı, bazı müdürlerin kendi arasında bir hat, müdür yardımcıları ile öğretmenler arasında bir hat, bir de bazı öğrenciler ile öğretmenler arasında bir hat bir telefon olurdu. 2010 yılı sonrasında birim kendi içinde SHU diye bir program kullanmaya başlandı ... FETÖ/PDY terör örgütünde müdür yardımcıları ile öğretmenler sorumlu oldukları öğrencileri (askeri personeli) ankesörlü ve ya kontörlü telefonlardan art arda arardık. Ben Sivas İlinde Sivas Jandarma birim yapılanması içerisinde faaliyet gösteren ismini hatırlamadığım öğrencileri (Askeri personeli) Aksu parkını geçince sigortacılar ile caminin arasında kalan büfe ile Kongre Lisesi ön kısmında bulunan büfeden birkaç kez aradım....." şeklinde beyanda bulunduğu,

- Erzurum Cumhuriyet Başsavcılığına ait bir soruşturma kapsamında hakkında adli işlem yapılan ve çıkarılmış olduğu adli makamlarca adli kontrol kararı verilerek serbest bırakılan bir şahsın ifadesinde; *"..... ... (KOD) isimli şahıs askeri personelden diğer çalıştığı yerdeki personel ve meydana gelen olaylar ve kuruma gelen önemli bilgi belge hakkında bilgi toplamamı da istedi. Bu yönde bana talimat verdi. Ben bu askerlerle ilk toplantıyı yaptım bu askerleri Erzurum ilinde Cumhuriyet Caddesi üzerinde bulunan herhangi bir kontörlü telefondan askeri personeli arayarak buluşma yerini ve tarihini belirledik daha sonra aynı kontörlü telefondan yakın bir numara tespit edilmemesi ve benden sonra giren kişi aynı numarayı hafızadan aramasın diye arar kapatırdım. Bu şekilde yapmamız yönünde ... (KOD) isimli şahıs talimat vermişti. Askeri Personeli teslim aldığımda personelin telefon numarası ve geleceği tarihi alırdım yine aynı şekilde şifreli kaydederdim. Benim gibi o dönem ... (KOD) isimli şahıs da asker teslim almaya giderdi. Askeri personel Erzurum iline geldikten sonra kontörlü telefondan yine ayı şekilde arar Erzurum merkezde buluşma noktası belirler, buluştuktan sonra da personeli örgüte ait ve misafirhane olarak kullanılan o dönem Çat Yolu Tokilerde bulunan eve götürürdük. ....."* şeklinde beyanda bulunduğu,

- Sivas Cumhuriyet Başsavcılığına ait bir soruşturma kapsamında ifadesine başvurulan örgüt içerisinde Askeri Mahrem yapıda görevli bir şahsın; *"..... Sorumluğumda olan Astsubaylar ile görüşmüş olduğumuz hafta içerisinde bir sonra ki görüşmenin tarihini belirlerdik ve bu belirlediğimiz tarihte görüşmeler yapılırdı, aksi durumlarda yani sohbete gelinmemesi gerektiği zamanlarda, ya da gelmemesi durumunda ankesörlü telefondan ya da kontörlü sabit hatlardan arayarak durumu bildirir ya da yeni randevu tarihini bildirirdim, bu şekilde (...) şahsı da aradığım olmuştur....."* şeklinde beyanda bulunduğu,

- Tekirdağ Cumhuriyet Başsavcılığına ait bir soruşturması kapsamında ifadesine başvurulan örgüt içerisinde Askeri Mahrem yapıda üst seviyede görevli bir şahsın; *"..... FETÖ/PDY örgütü içerisinde bulunan askerler ile kesinlikle kendimize ait cep telefonlarından görüşmememizi çok acil durumlarda, yapılacak sohbet toplantılarının yer ve zaman ayarlamalarında, bu sohbet toplantıların iptal edileceği durumlarda, sabit hatlardan aramamızı istemişti. Kendimize bağlı olan asker şahısları sabit numaralardan ararken de; her askeri ayrı sabit numaradan aramamızın talimatını vermişti. Biz de asker şahısların GSM hat numarasının son iki rakamını 99 rakamına tamamlayarak numaraları saklıyorduk, bu şekilde kaydediyorduk. Bunun üzerine asker mensupları aramamız gerektiği zaman her askeri farklı sabit numaradan arıyordum. Örgütsel yürüttüğümüz faaliyetlerdeki gizliliği bu şekilde sağlamaya çalışıyorduk. Ancak sabit numaralardan yaptığımız aramalarda kesinlikle askerler ile uzun görüşme yapmıyorduk. Kısa ve öz biçimde yani birkaç cümle ile yapılacak program hakkında bilgilendiriyorduk. Ayrıntılı görüşmelerimizi yüz yüze gerçekleştiriyorduk....."* şeklinde beyanda bulunduğu,

- Çorum Cumhuriyet Başsavcılığına ait bir soruşturma kapsamında ifadesine başvurulan örgütün askeri yapılanmasında üst seviyede faaliyet gösteren bir şahsın; *"..... Ben bu yapı içerisinde bulunmakta iken genellikle buluşma zamanı ve saati buluşma yaptığımız esnada bir sonraki buluşmanın yeri ve saati belirtilirdi. Ancak işlerimizin çıkması durumunda ise Türk Telekom'a ait ankesörlü telefonların polis tarafından takip edildiğini, buralardan kesinlikle arama yapılmaması gerektiği, ancak görüşülmesi gerekiyorsa farklı büfelerdeki kontörlü telefonlar ile irtibat kurulması gerektiği, yine bu şahıslar ile kendi cep telefonlarımızdan görüşme yapmamız gerektiği bizlere Müdür Yardımcısı ve Müdür tarafından söylenirdi. Bu kurala uymayan arkadaşlar cemaate ihanet etmiş sayılırdı... Yapılan toplantılarda Müdür ve Müdür Yardımcısı konumundaki şahıslar tarafından bizlere görüşme yapacağımız öğrenciler ile buluşmamızın ertelenmesi veya acil görüşmemiz gerektiği zamanlarda öğrencileri aynı noktadan aramamız gerektiği söylense de ben üşendiğim için başka bir noktaya gitmeden iki şahsı da aynı noktadan aradığım olmuştur... Görüşme yapmış olduğumuz askeri personelin cep telefon numaraları kendimize ait cep telefonlarına kesinlikle kayıt edilmesi istenilmezdi,*

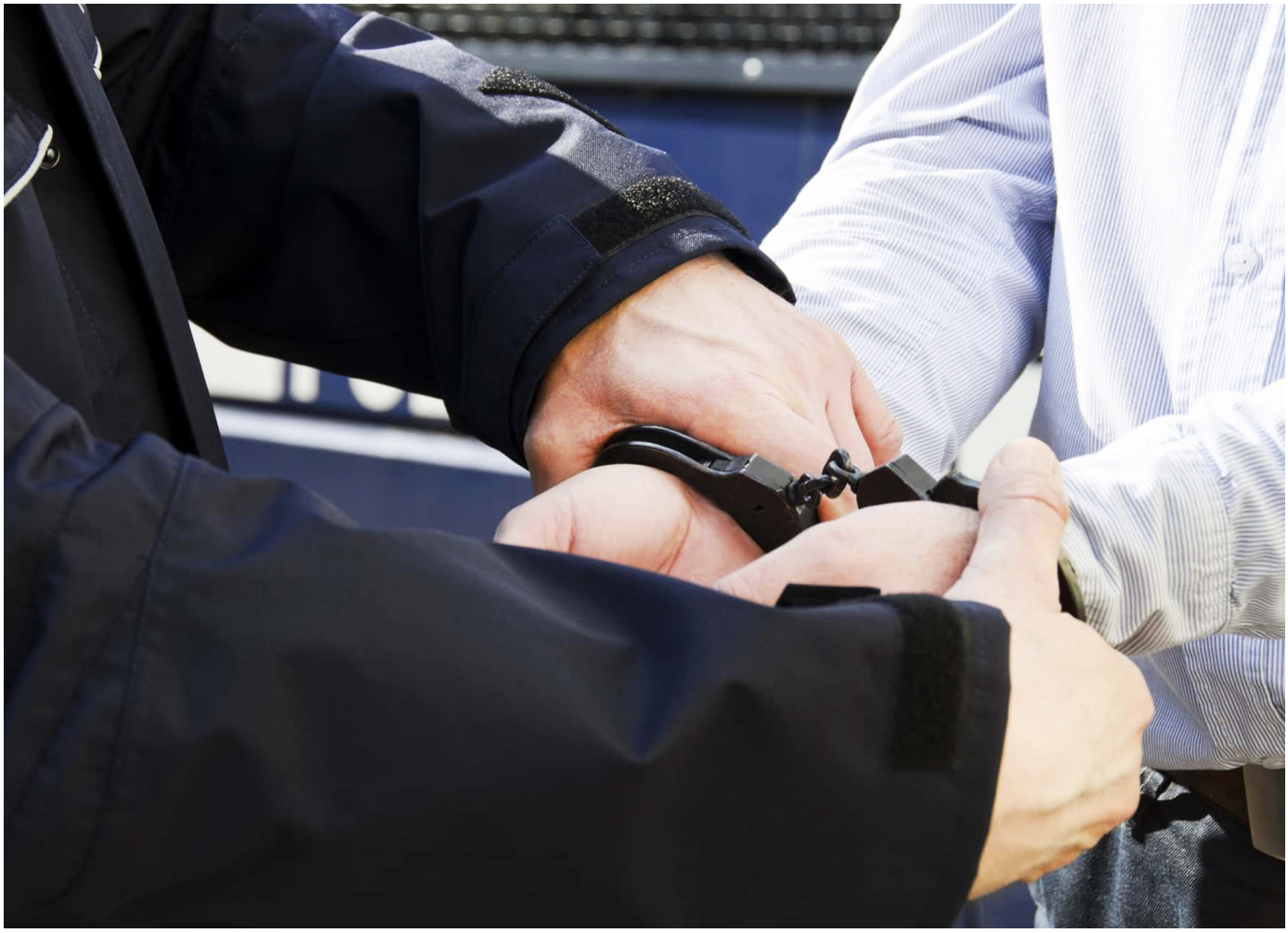

bazı not kâğıtlarına veya kartvizitleri telefon numarasının son dört rakamı 10'a tamamlanarak yazılması istenirdi....." şeklinde beyanda bulunduğu,

- Tekirdağ Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülen bir soruşturma kapsamında 23.05.2017 tarihinde ifadesi alınan şüpheli O.Ö. isimli şüpheli şahsın ifadesinde özetle; *"..... Telefon şifreleme, ankesörlü veya sabit hatlar üzerinden görüşmeler yapma bu abi ile görüştüğümüz zaman diliminde geçerli bir güvenlik tedbiriydi ve uyguladığımız yani birbirimizi bu şekilde aradığımız zamanlar olmuştur."* şeklinde beyanda bulunduğu,
- Çorum Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülen bir soruşturma kapsamında ifadesine başvurulan Askeri mahrem yapılanma içerisinde üst seviyede faaliyet gösteren bir şahsın;

"..... yine kendisi ile buluşacağımız askeri öğrenciyi kesinlikle cep telefonlarımızdan aramamamızı ankesörlü telefondan irtibata geçmemizi, ayrıca öğrenci ile görüşme yapacağımız evlerin sahiplerini de ankesörlü telefonlardan aramamızı, öğrenciyi deşifre edecek cemaatle bağlantısını sezdirecek hareket ve tavırlardan kaçınmamızı şahıslarla dışarda kesinlikle buluşmamamızı Balıkesir İlindeki gerek MOBESE gerekse iş yeri güvenlik kameralarının çok olduğunu bu kameralara görüntü vermemeye çalışmamızı bir yerde sabit beklemememizi giyim kuşam olarak klasik cemaatçi görünümümüzden sıyrılmamızı kot pantolon giymemizi, özellikle istiyordu."... "Bu süreç 2013 yılı Kasım ayına kadar yani askere gidene kadar devam etmiştir. Askerden geldikten sonra ise kesinlikle ikinci bir telefon kullanmadım....Sorumlu olduğumuz askeri personel ile kendilerini PTT tarafından caddelere kurulan ankesörlü telefon veya büfelerdeki kontörlü telefonlar üzerinden irtibat kurmaktaydım. Askeri personel bizim ile acil bir görüşme yapmak isterse evlerimizi bildikleri için evimize gelerek yüz yüze görüşerek söylemek istedikleri konuyu bizlere anlatıyorlardı" "Yine tedbir amacıyla askeri personelin telefonlarını cep telefonumuza kayıt etmezdik. Telefon numaralarını kartvizitlere yazardık. Ancak telefon numarasının son dört hanesini 10'a tamamlayacak şekilde yazardık." şeklinde beyanda bulunduğu,

- Tekirdağ Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülen bir soruşturma kapsamında ifadesine başvurulan örgüt içerisinde Askeri Mahrem yapıda görevli bir şahsın; *"..... Ancak ..... Abi Tekirdağ da Fatih Kolejinde öğretmenliğe başlamadan önce Çanakkale de bir program var seni arayacaklar, o programa katıl*

dedi ve telefonu kapattı. Bu konuşmadan birkaç gün sonra sabit ya da kontörlü bir numaradan beni cep telefonumdan ismini sonradan öğrendiğim ..... ABİ isimli bir şahıs aradı, Çanakkale'ye gelince seni ben alacağım dedi ve bana otobüs güzergâhında bir cadde ismi söyledi, o cadde üzerinde araçtan in, ben seni alacağım dedi. ..... ABİ beni cep telefonumdan aradı ancak aradığı numara sabit hat numarasıydı. Bana söylediği gibi 2014 yılı ramazan ayında Çanakkale' ye gittim. Burhan abi söylediği gibi beni Çanakkale'de karşıladı ve Çanakkale şehir içerisinde bir apartman dairesine götürdü....." şeklinde beyanda bulunduğu,

- Çorum Cumhuriyet Başsavcılığının bir soruşturması kapsamında ifadesine başvurulan örgüt içerisinde Askeri Mahrem yapıda görevli bir şahsın; "*Yine okul döneminde yukarıda kendisinden bahsetmiş olduğum Abdullah isimli şahıs ile 2013-2014 ve 2014-2015 eğitim yıllarında Astsubay Okuluna kendisi ve Yusuf ile görüşmek için Ankara'ya geldi. Mustafa abi gelmediği zaman bu şahıs bizlerle ilgilenmek amaçlı Ankara ya geliyor ve yine aynı adreste buluşuyorduk. Buluşmalarımız şu şekilde gerçekleşiyordu buluştuğumuz hafta bir sonraki buluşmamızın tarihi ve saati bildiriliyordu bir aksilik olur gelemezsek kendilerini yine bizlerde bulunan GSM numaralarından okuldaki ankesörlü telefondan arıyorduk ve bir çağrı bırakıyorduk o hafta gelemeyeceğimizi anlıyorlardı bir sonraki hafta aynı saat ve adreste tekrar bizi bekliyordu."* şeklinde beyanlarda bulunduğu,

- Çankırı Cumhuriyet Başsavcılığının bir soruşturması kapsamında Örgüt İçerisinde sorumlu düzeyde Mahrem İmam Pozisyonunda olan şahsın; *"..... Hatırladığım kadarı ile ilk önceleri yani 2009-2010 yıllarından sonra Ankesörlü telefonlar ile sorumlu olduğumuz askeri personel ile irtibat kuruyorduk. Görüşme yapmak istediğimiz askeri personelin kendi kullanmış olduğu cep telefonunu herhangi bir ankesörlü telefondan arayarak yapacağımız sohbetin ne zaman nerede yapılacağı konusunda görüşme yapardık. Bir süre sonra ankesörden normal şehir içinde paralı olarak arama yapılabilen büfelerden görüşme yaptık. Ankesörlü ve büfe telefonları ile tüm askeri personel aranmazdı sadece görüşmede zorluk çekilen ve uzak ilçelerde ikamet eden şahısları arardık. Belli bir süre sonra Ankesör görüşmelerini bırakarak büfe telefonlarını kullanmaya başladık. Ben askeri personelle ankesör ile görüşme yaptığımda her bir personel için ayrı bir ankesör kartı kullanıyordum ayrıca büfeden aradığım zaman her bir personeli ayrı bir büfeden arardım. Buradaki amacım görüşmenin deşifre olmaması idi, eğer personel yapılan aramalara cevap vermezse şahıs ayrı aralıklarla tekrar aranır ve ulaşılmaya çalışılıyordu"... 17-25 Aralık olayları olduktan sonra bu aramalar minimum seviyeye düşürüldü çok çok gerekli değilse aranma yapılmadı ancak askeri personel ile hiçbir şekilde irtibat kurulamıyorsa son çare olarak büfe ya da ankesörlü telefon ile arayarak irtibat kuruluyordu."* şeklinde beyanlarda bulunduğu,

- Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının bir soruşturması kapsamında ifadesine başvurulan örgüt içerisinde Askeri Mahrem yapıda Öğretmen konumunda görevli bir şahsın; *" ..isimli şahıs bir gün işyerine gelerek abimin telefonundan beni aradı. Akşam ... AVM üst geçidinde buluşmak istedi. Bende kendisi ile görüştüm. Bana ... isimli şahsın yakalandığını, büyük işkencelere maruz kaldığını sonrasında da serbest kaldığını söyledi. ...'ın da itirafçı olduğunu söyledi. Kendisinin de ortadan kaybolacağını yarın öbür gün benimde tutuklanabileceğimi, eğer böyle bir durum olursa sende işkence görürsen bildiklerinin içerisine ankesörlü telefon konusunda menfi diye tabir ettiğimiz kişileri de aradığımızı söylememi istedi. Ayrıca bana fokusçunun selamı ile gelen birisi olursa irtibata geçmemi istedi. Bu görüşmeye ... plakalı siyah renkli bir ford focus marka araç ile gelmişti. Bu görüşmeden yaklaşık olarak bir hafta sonra polis evimde arama yaparak beni yakaladı....."* şeklinde beyanlarda bulunduğu tespit edilmiştir.

Terör örgütünün sözde TSK Yapılanması'nın üst düzeyinde faaliyet yürüten örgüt mensuplarının kamuya açık, ücret karşılığı kullanılan sabit hatlarla iletişim ölçütü üzerinden örgüt mensubu askerlerin deşifre edilmesine yönelik yürütülen soruşturmaları gündemlerine getirdikleri, bu hususta toplantı düzenledikleri ve diğer örgüt mensubu askerlerin örgütsel motivasyonunun bozulmasından çekindikleri için bu soruşturma yöntemiyle tespit edilen askerlerin ihraç edilmesi şeklindeki duyumun örgüt içerisinde yayılmaması çabası içerisinde oldukları anlaşılmıştır.

www.savunmahakki.com isimli internet sitesi ile magduriyetler@mağduriyetler isimli twitter hesabı üzerinden;

Ankesörlü telefondan Aranma İddiasına Karşı Savunma,

HTS kaydıyla suçlama yapılan tüm iddialara karşı suçlama kapsamında savunma yapacaklar

Konularında paylaşımlar yapıldığı tespit edilmiştir.

Bahse konu paylaşımlar incelendiğinde örgüt mensuplarının;

HTS kayıtlarının ceza hukukunda delil olarak kabul edilmeyeceği,

Bir tek karara dayanarak, olayla irtibatlı herkesin iletişiminin denetlenmesinin mümkün olmayacağı,

Şüpheli sıfatı bulunmayan belirsiz insan toplulukları hakkında tedbir kararı verilmiş olmasının hukuka aykırı olduğu,

CMK'nın 135/1 maddesindeki "Suç işlendiğine ilişkin somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı" ve "Başka suretle delil elde edilmesi imkânının bulunmaması" şartının gerçekleşmediği,

HTS kayıtlarının tek başına dava açmaya, tutuklamaya ve cezalandırmaya yeterli delil niteliğinde olmadığı,

HTS kayıtlarının, içeriği bilinmediğinden dolayı örgüt üyeliği suçu dâhil, hiçbir suç için tek başına cezalandırılmaya yeterli kanıt niteliğinde olmadığı,

Yargıtay'ın yerleşik içtihatlarından açıkça anlaşıldığı üzere, içeriği tespit edilemeyen HTS kayıtlarının tek başına delil değerinin olmadığı ve mahkûmiyete yeterli delil niteliğinde bulunmadığı,

İddiaları üzerinden sanıklar hakkındaki isnatlar ve deliller bir bütün olarak değerlendirilmeden örgütün, "Gizlilik ve Ortak Savunma ve İnkâr Stratejisi" kapsamında büfe/ankesör yönteminin hukuki geçerliliğini yıpratmaya ve bozmaya çalıştığı ve bu yönde izlenecek hareket tarzını belirlemeye çalışarak, sunulan delillerin hukuka aykırı elde edildiği algısını oluşturmaya çalıştıkları görülmektedir.

Terör örgütü lideri Fetullah Gülen'in Büfe/Ankesör Operasyonları ile İlgili Açıklamaları

24.09.2018 tarihinde internet üzerinden **"Dert Rıza ve Recâ/Bamteli"** isimli video sohbetinde;

"...Birinin bir hata işlemesi ile "Senin de falanlar ile irtibatın vardır!" diye, onları hapse atıyor. Hâlbuki modern hukukta da İslam hukukunda da "suçun hususiliği" vardır. Suçun hususiliği, cezanın hususiliğini gerektirir. "Sen, falan ile, falan zamanda telefon ile konuşmuşsun; dolayısıyla mücrimsin!.."

İfadeleriyle 15 Temmuz sonrasında FETÖ/PDY'ye karşı yürütülen kararlı ve başarılı mücadeleye esas teşkil eden başta **"Büfe/Ankesör operasyonları"** olmak üzere çeşitli tespit ve çalışmaları "suçun şahsiliği" ilkesini öne sürerek eleştirdiği, operasyonları ulusal/uluslararası kamuoyunda itibarsızlaştırma amacında olduğu değerlendirilmektedir.

FETÖ/PDY kapsamında yürütülen soruşturmalar ile ilgili olarak; sosyal paylaşım sitelerinde, **soruşturmaların hatalı veriler üzerinden yürütüldüğünden hatalı sonuç alındığı ve mağduriyet oluşturulduğu şeklinde çeşitli paylaşımlar yapıldığı, HTS kayıtlarında bir Sabit/Ankesör numarasının aynı anda birden fazla numara ile görüşmüş olduğunun görüldüğü ve bunun normal şartlarda mümkün olamayacağı** öne sürülmektedir.

Bu hususta açıklanması gereken bir başka hususlardan olarak; konferans görüşmeleriyle ilgili yapılan araştırmada; Telekomünikasyon hizmeti sunan kurumların web sitelerinde, cep, ev ve iş telefonundan **aynı anda konferans görüşme yapılabileceği ve bu görüşmenin teknik olarak nasıl yapıldığı** ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Yapılan araştırmalar göz önüne alındığında GSM ve SABİT HAT fark etmeksizin belirli teknikler kullanılarak **konferans görüşme yapılabileceği** tespit edilmiş, dolayısıyla sosyal platformlarda "Kontörlü (Büfe), Sabit/Ankesörlü Telefon Hattı Aramaları" HTS verileri ile ilgili yayınlanan bilgilerin, **gündeme gelen iddiaların ve bu şekildeki paylaşımların amacının soruştur-ma(cı)ları yıpratmak, kamuoyunu yanlış yönlendirmek ve kamuoyunda algı operasyonu yapmak** gibi amaçlara hizmet ettiği değerlendirilmektedir.

TSK içerisindeki örgüt mensupları, dini inançlarını başkalarının önünde yaşamak (namaz kılmak, oruç tutmak, eşinin başını örtmesi....vs.), çocuklarını örgüte müzahir okullara veya dershanelere göndermek, Bank Asya'ya para yatırmak, ByLock kullanımı, şirket, dernek, gazete ve dergi aboneliği yaptırmak gibi örgütle iltisakının olabileceği hususlarında değerlendirilebilecek her türlü faaliyetten genellikle uzak tutulmuşlardır. Bu durum Türk Silahlı Kuvvetleri içerisindeki örgüt mensuplarını idari soruşturmalarla tespitini güçleştirmektedir.

Bu şahısların tespiti ancak yapılacak adli soruşturma ve istihbarat teknikleri ile mümkün olabilmektedir. Ardışık arama yöntemi deşifre edilmek suretiyle yürütülen adli soruşturmalar bu manada büyük katkı sağlamıştır.

Bu noktada örgütün mahrem sorumlularının kontörlü (büfe) sabit / ankesörlü telefon hattıyla arama metodu ile iletişim kurmalarının sebebi; üst aklın yönlen-

dirmesi ile profesyonel taktikler içermesi ve ortaya çıkarılması oldukça zor olan ve soruşturma tekniği açısından yoğun bir mesai ve özveri gerektirmesidir. Bu iletişim metodunun deşifre edilmesine yönelik yürütülen soruşturmalarda elde edilen bilgilerden de anlaşılacağı üzere;

Örgüt mahrem sorumlularının bir noktada TSK içerisindeki mensupları ile en son çare olarak ardışık arama yaptıkları, normalde şahıslar ile yapılan son görüşmede bir sonraki görüşmenin yeri ve zamanının verildiği, ardışık aramanın ise genelde toplantılara gelmeyenleri uyararak toplantıya çağırmayı veya planlamalardaki değişikleri bildirmek amacıyla yapıldığı (şahıs örgüt toplantılarına düzenli geliyor ise kontörlü (büfe) sabit / ankesörlü telefon hattıyla arama metodunu kullanmamış olabileceği veya internet tabanlı programlar ile mahrem sorumlusuyla irtibat kuruyor olabileceği de göz önünde bulundurulmalıdır),

Adli soruşturmalarda da net olarak görülebileceği gibi etkin pişmanlık hükümlerinden faydalanan farklı rütbelerdeki TSK mensuplarının birçoğunun 17/25 Aralık 2013 tarihi sonrasında da sivil mahrem sorumluları ile irtibatlarının devam ettiği anlaşılmaktadır.

FETÖ/PDY Askeri Mahrem Yapılanmasının deşifre edilmesinin, terör örgütüyle mücadelede önemli kazanımları da beraberinde getireceği kıymetlendirilmektedir.

Örgütün TSK içerisinde yapılanmış kadroların tespit edilmesi suretiyle örgütün silahlı kanadının önemli bir kısmının deşifre edilerek yakalanması,

Örgüt tarafından düzenlenecek yeni bir darbe eylemi ihtimalinin ortadan kaldırılması,

Örgütün en kritik ve yetişmiş kadroları olan ve gelecekte örgütsel yapıyı tekrar inşa edebileceği değerlendirilen mahrem yapının deşifre edilmesi,

Örgütün yönetim kademeleri ile alt kademeleri arasında irtibatı sağlayan ve çok kritik kararların uygulanmasında kilit rol oynayan mahrem yapının çökertilmesi ile askerler arasındaki dikey ve yatay bağların kopartılması,

Ortaya konulan/konulacak delillerle örgütün silahlı faaliyetlerinin uluslararası zeminde ortaya konulmasına katkı sağlayacağı,

Örgüt mensubu asker şahısların, elde edilen / edilecek deliller neticesinde etkin pişmanlık göstererek örgüt faaliyetlerinin deşifresine ve soruşturmalara katkı sağlaması,

Örgütün en çok önem verdiği ve gizliliği en üst seviyede sağlamaya çalıştığı mahrem yapılanmasının deşifresi ile örgütün moral / motivasyonunun düşeceği, örgütten kopmaların hızlanacağı ve etkin pişmanlık / itiraf oranının artacağı değerlendirilmektedir.

EMSAL NİTELİKTEKİ YARGITAY KARARI

Yargıtay 16. Ceza Dairesi'nce konuyla ilgili verilen 13/11/2019 tarih ve 2018/5526 Esas- 2019/6842 Karar sayılı kararında öncelikle; ***"demokratik kurumlara, hukuk devletine, demokrasiye ve insan haklarına karşı, 15.07.2016 tarihli darbe teşebbüsünü gerçekleştiren, pek çok insanın ölümüne ve yaralanmasına sebebiyet verip bir çok ağır suçu organize şekilde işleyen FETÖ/PDY silahlı terör örgütünün, çok büyük bir önem verdiği ve en önemli silahlı kanadını oluşturan askeri mahrem yapılanmasına yönelik yapılan soruşturmada, şüpheliler ve suç delillerine ulaşılması amacıyla Cumhuriyet Başsavcılıklarının yasal yetkisine dayanarak hakim kararıyla geçmişe dönük elde ettiği 'iletişimin tespiti (HTS)' kayıtlarının, hukuka uygun olup hükme esas alınmasında herhangi bir hukuka aykırılık bulunmadığı gibi yapılan işlemin 'demokratik bir ülkede gereklilik' ve 'orantılılık' ilkelerine uygun olduğu, somut olay kapsamında da, kanunda yazılı esas ve usullere göre bu tedbire başvurulmasının 'iletişim özgürlüğü' hakkının özünü ortadan kaldırmayacağı kanaatine varıldığı"*** vurgulanarak delillerin teyidi açısından mahrem sivil yöneticilerin büfe/ankesörlü sabit telefon hattı ile hedef şahıslarla görüşmelerinde gizliliği sağlamak için genellikle kullandığı yöntem olarak belirlenen durumlara yer verilmiş, sonrasında ***"şüphelinin/sanığın Askeri mahrem hizmetler yapılanmasında yer alıp sabit hat ve/veya ankesörlü telefonlar üzerinden hücresel haberleşme ağına dahil olup olmadıklarının belirlenmesi ile soruşturma ve yargılama aşamasında***

sanığın hukuki durumunun ve konumunun kuşkuya yer bırakmayacak şekilde tespiti bakımından; suçun ispatı açısından belirleyici nitelikte olması nedeniyle bu delilin elde edilişi, niteliği, kullanımı, hukukiliği konusunda yapılan tüm açıklamalar ışığında, taraflar huzurunda tartışılması, savunma argümanlarının değerlendirilmesi gerektiği, bu kapsamda; açıklanan özellikler doğrultusunda, bir asker şahsın; örgütün gizlilik ve deşifre olmamak kuralına riayetle, örgütün talimatı ile ve örgütsel irtibatı sağlamak maksadıyla kamuya açık ve birbirinden bağımsız market, büfe, kırtasiye, lokanta vb. gibi sair işletmelerde kurulu bulunan, ücret karşılığı kullanılan sabit hat veya ankesörlü hatlar ile mahrem sivil yönetici tarafından arandığı, her türlü şüpheden uzak, kesin kanaata ulaştıracak somut olgu ve teknik verilerle tespit edilmesi ve yargılama yapan mahkemenin de tam bir vicdani kanaate ulaşması halinde, kişinin örgütle bağlantısını gösteren hukuka uygun delil olacağında kuşku olmadığı" açıkça belirtilmiştir.

KARARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yargıtay 16'ncı Ceza Dairesi'nin yukarıda açıklanan kararında geçen ***"bir asker şahsın; örgütün gizlilik ve deşifre olmamak kuralına riayetle, örgütün talimatı ile ve örgütsel irtibatı sağlamak maksadıyla kamuya açık ve birbirinden bağımsız market, büfe, kırtasiye, lokanta vb. gibi sair işletmelerde kurulu bulunan, ücret karşılığı kullanılan sabit hat veya ankesörlü hatlar ile mahrem sivil yönetici tarafından arandığı, her türlü şüpheden uzak, kesin kanaata ulaştıracak somut olgu ve teknik verilerle tespit edilmesi ve yargılama yapan mahkemenin de tam bir vicdani kanaate ulaşması halinde, kişinin örgütle bağlantısını gösteren hukuka uygun delil olacağı"*** şeklindeki ibare karşısında; öncelikle ve özellikle, örgütsel iletişim metodu doğrultusunda kararda ve konuyla ilgili soruşturma uygulamalarında geçen kişinin sırf kamuya açık sabit hatlar vasıtasıyla örgütsel iletişim ağına dahil olmasının başkaca delile gerek olmaksızın terör örgütüyle organik bağını göstereceği ve terör örgütü üyesi olduğunun kabulü gerekeceği anlaşılmaktadır. Ayrıca yine kararda geçen delillerin teyidi açısından mahrem sivil yöneticilerin büfe/ankesörlü sabit telefon hattı ile hedef şahıslarla görüşmelerinde gizliliği sağlamak için genellikle kullandığı yöntem olarak belirlenen durumlar tahdidi ve bütün olarak bir arada aranan şartlar olmayıp soruşturma uygulamalarından edinilen tecrübelere göre tespit edilen ve sıklıkla karşılaşılan durumlardan ibarettir. Somut olayın söz konusu yöntemlerinden birinin nazara alınması yoluyla değerlendirilmesi suretiyle maddi gerçekliğe ulaşılması gerekmektedir.

SONUÇ- DEĞERLENDİRME:

Cep telefonlarının olağan iletişimi vasıtası olduğu günümüzde kamunun kullanımına ücret karşılığında açık olan büfe, market, gazete bayii vb. yerlerde kurulu sabit hatlar ile ankesörlü hat vasıtasıyla ardışık şekilde ve yukarıda ayrıntılı olarak açıklanan ve son olarak Yargıtay 16.Ceza Dairesi'nin 13/02/2019 tarih ve 2018/5599 Esas- 2019/938 Karar ve ayrıca son olarak yukarıda belirtilen 13/11/2019 tarih ve 2018/5526 Esas- 2019/6842 Karar sayılı içtihatlarıyla da örgütsel iletişim modeli olduğu kabul edilen, mahiyeti yukarıda ayrıntılı olarak açıklanan sabit hat yoluyla örgütsel iletişim modelinde konuyla ilgili yürütülen soruşturma tecrübelerinden tespit edilen ve örgütsel iletişim harici hayatın olağan akışıyla hiçbir surette açıklanamayacak ve konuya ilişkin soruşturma tecrübelerinden vakıf olunan yöntemlerden birine *(şüphelilerin memleketleri, görev yerleri veya görev yerlerine yakın illerden gerçekleştirilmek üzere; 1-FETÖ/PDY sözde TSK Yapılanmasında faaliyet gösteren asker şahıslardan sorumlu sivil unsurlarca örgüt mensubu asker şahıslarla irtibat amacıyla kullanıldığı çoğunlukla aynı kuvvet ve rütbeye mensup asker şahıslarla birlikte olmak kaydıyla, ayrıca asker harici şahıs olup terör örgütü mensubiyeti nedeniyle kayıtları bulunan şahıslarla ard arda nitelikli aranma, 2-Ardışık aramanın asker şahıslardan sorumlu sivil şahısların tedbirsiz davranış örneği olup istinai olması gerçeği karşısında ardışık olmamakla birlikte örgütsel aranma modeline uygun olarak birden fazla sabit hattan, kısa süreli içerikli, periyodik ve yoğun olarak, örgütsel bağ dışında açıklanamayacak irtibat şekli yönüyle de ortaya çıkan aranma, 3-İtirafçı asker şahıslardan sorumlu sivil unsurların beyanları doğrultusunda tespit edilen örgütsel irtibat modeline uygun olarak hedef asker şahsın numarasının belirli bir sayıya (99, 9, 10 vb.) tamamlanarak aranması ile son aranmanın tespit edilmemesi amacıyla ilgisiz numaraların -kaydı olmayan veya 811'li numaralar gibi- veyahut mevcut asker şahıs numaranın başına/sonuna numara eklenmesi suretiyle aranma)* birebir uyumlu olarak iletişim sağlanan asker şahıs olan şüphelilerin terör örgütünün mahrem sözde Silahlı Kuvvetler Yapılanmasında faaliyet yürüttükleri ve örgütle organik şekilde bağlı olarak örgütsel tabirle "öğrenci" denen üye vasıflı konumda bulundukları, bu tür şahısların Yapılanma içerisinde kendisinden üst konumlarda bulunan sivil unsurları ile görüşmeler yapmak, sivil unsurlar tarafından örgütsel gizliliği sağlamak ve deşifre olmayı engellemek amaçlı olarak sabit hatlar üzerinden irtibat kurmak ve örgüt tarafından özel olarak hazırlanan evlerde ve ya kendi ikamet adreslerinde mahrem yapılanma içerisinde faaliyet yürüten sivil unsur ve diğer öğrenci (asker şahıslar) tabir edilen örgüt mensupları ile örgütsel içerikli sohbetler düzen-

lemek suretiyle örgütle iradi bağlarını, bu bağa ilişkin kasıtlarını ve terör örgütünün hiyerarşik yapısına dahil olduklarını ortaya koymak suretiyle üzerine atılı "FETÖ/PDY Üyesi Olmak" suçunu işledikleri, ***özellikle günümüze kadar ülke genelinde konuyla ilgili yapılan soruşturmalar kapsamında yakalanıp ifadesi alınan asker şahıs şüphelilerin %40'ının sabit hat örgütsel irtibatını kabul ederek etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanma talebiyle örgütsel faaliyet ve mensupları hakkında açıklamalarda bulunması olgusunun kamunun kullanımına ücret karşılığında açık olan büfe, market, gazete bayii vb. yerlerde kurulu sabit hatlar ile ankesörlü hat vasıtasıyla örgütsel iletişim modeline uygun irtibat yoluyla şüpheli tespitinin ne derece isabetli olduğunu ortaya koyduğu*** anlaşılmıştır.

Konuyla ilgili son ve güncel olarak verilen Yargıtay 16.Ceza Dairesi'nin 13/11/2019 tarih ve 2018/5526 Esas- 2019/6842 Karar sayılı içtihadı doğrultusunda İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı ile Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından koordineli olarak oluşturulan ülke geneli ankesörlü/ kontörlü sabit hat havuzunun İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'ndan izin alınmak suretiyle kullanılarak İzmir Cumhuriyet Başsavcılığı'nca ilk kez 19/11/2019 tarihinde, sonrasında 20/12/2019, 14/01/2020 ve 18/02/2020 tarihlerinde gerçekleştirilen toplam (4) eş zamanlı operasyon neticesinde;

-(569) asker şahıs şüpheli (330'u muvazzaf, 225'i muvazzaf olmayan personel ile 14'ü darbe girişimi sonrası kapatılan askeri okul öğrencisi) hakkında yakalama ve gözaltı kararı verildiği,

-(279)'unun tutuklandığı,

-(125)'inin delil durumu/Sulh Ceza Hakimliği önünde etkin pişmanlık nedenleriyle adli kontrol kaydıyla serbest bırakıldığı,

-(85)'inin etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanma talebiyle örgüt mensupları ve işleyişi hakkında faydalı bilgi verdiklerinden bahisle kolluk biriminden serbest bırakıldığı (sabit hat örgütsel irtibatını kabul edip faydasız beyanda bulunduğu değerlendirilenler bu sayıya dahil olmayıp bu tür şüpheliler tutuklanmaları istemiyle Sulh Ceza Hakimliklerine sevk edilmektedir),

-8 şüphelinin diğer nedenlerle (sonradan değişen delil, sağlık durumları vb. nedenler) kolluk biriminden serbest bırakıldığı,

-8 şüphelinin operasyon tarihi öncesinde diğer yer birimlerince haklarında işlem yapılması nedeniyle yakalama ve gözaltı talimatlarının iptal edilerek delil durumlarına ilişkin evrakların ilgili yer kolluk birimlerine gönderildiği,

-64 şüphelinin firari durumda olduğu anlaşılmıştır.

Terör örgütü mensubu asker şahısların Türk Silahlı Kuvvetlerine sızdırılarak hücresel sistemle örgütlendikleri, örgütte kendilerinden sorumlu sivil yönetici şahıs bulunduğu, kod isim aldıkları ve bu kod ismi örgütte kullandıkları, anlatılan tüm hususlar bir arada değerlendirildiğinde şüphelilerin terör örgütüne organik bağlı olarak faaliyet yürüttüklerinin anlaşıldığı, hakkındaki tespitlerin belirli bir zaman dilimine ilişkin olmasının terör örgütü ile bağını kopardıklarını göstermeyeceği, kaldı ki alınan savunmalarında aleyhlerindeki somut delillere rağmen hiçbir dönem terör örgütü ile ilişkin olmadıklarını beyan ettikleri, hangi dönem içerisinde olursa olsun askerlik mesleği gibi devletimizin güvenliği açısından önemli bir görev ifa eden bir şahsın kod isim kullanmasının meşru ve hukuk düzeni açısından korunabilir bir amaçla açıklanamayacağı, ayrıca 2012 ve 2013 yıllarında vuku bulan ve kamuoyuna yansıyan bir kısım örgüt eylemleri ile örgütün illegal faaliyetlerinin açığa çıkmasının terör örgütünün önceki varlığının yok sayılmasını sağlamasının mümkün olmadığı, konuyla ilgili Yargıtay 16.Ceza Dairesi'nin "Örgütün kurucusu, yöneticileri ve örgüt hiyerarşisinde üçüncü veya daha yukarı katmanlarda yer alan mensuplarının zaman sınırlaması olmaksızın örgütün nihai amacından haberdar oldukları yönünde kuşku bulunmamakta ise de, bir ve ikinci katmanlarda yer alanlar açısından; devletin her kurumuna sızan mensupları vasıtasıyla kişi ve kurumlara yönelik, örgütün gerçek yüzünü ortaya koyan operasyonlara başlandığı, bu yapının kamuoyu ve medya tarafından tartışılır hale geldiği, üst düzey hükümet yetkilileri ve kamu görevlileri tarafından yapılan açıklamalarda "paralel yapı" veya "terör örgütü" olduğuna ilişkin tespitler ve uyarıların yapıldığı, Milli Güvenlik Kurulu tarafından da aynı değerlendirmelerin paylaşıldığı süreçten önce icra edilen faaliyetlerin, nitelik, içerik ve mahiyeti itibariyle silahlı terör örgütünün amacına hizmet ettiğinin somut delil ve olgularla ortaya konulmadıkça örgütsel faaliyet kapsamında kabul edilemeyeceği" şeklindeki 21.03.2018 tarih ve 2017/3985 Esas- 2018/770 Karar sayılı içtihadının terör örgütünün tüm mensupları için 17/25 Aralık 2013 dönemi sonrası için hukuken terör örgütü kabul edildiği şeklinde yorumlanamayacağı, içtihatta da belirtildiği üzere esas tespit edilmesi gereken ölçütün "örgütün nihai amacını bilme" olduğu, bu nedenle her olayın özellikleri ve failin konumuna göre ölçütün tespit edilmesi gerektiği, diğer kurumlarda olduğu gibi Türk Silahlı Kuvvetleri içerisinde de örgüt mensuplarının söz konusu dönem öncesinde dahi azami gizlilik, takıyye ve hücresel örgütlenme modeli esas alınarak sızdırıldıkları, bir çok devlet kurumuna sızmış örgüt mensupları açısından örgüt içi evlilik modeli esas iken Türk Silahlı Kuvvetlerimize sızdırılmış örgüt mensubu asker şahısların örgüt dışı evliliklerine dahi belirtilen

örgütlenme modelinin devamlılığı ve deşifre olmama açısından izin verildiği, yine askeri lise ve Harp Okullarına giriş sınavlarının sorularının çalınarak örgüt mensuplarına verilmesi, birbirini tanımayan hücreler şeklinde örgütlenme, örgütsel olarak öğretmen tabir edilen sivil unsura bağlı olma, hayatını yasal zeminde ve meşru yaşayan insanların iletişim yönetimi olan cep telefonu ile haberleşme yerine ankesör veya büfe benzeri kamuya açık yerlerde kurulu bulunan hatlardan süreklilik arz edecek şekilde haberleşme ve kod adı alma şeklindeki günümüzde deşifre edilen ve herkesçe bilinen örgüt yöntem ve tedbirlerin terör örgütlerince kullanılan yöntemlerden olup aynı amaçlarla gerçekleştirildiği, yine tespiti edilen itirafçı ifadelerine göre 80'li yıllardan beri terör örgütünün Silahlı Kuvvetlerimiz içerisine sızmaya başladığı, 90'lı yıllardan itibaren sızmanın sistematik şekilde olduğu hususları bir arada değerlendirildiğinde örgüt mensubu asker şahısların hangi dönemde sızarsa sızsınlar terör örgütünün amacını bilmediklerinden bahsedilemeyeceği, bu durumun yakın zamandaki en somut örneğinin örgüt mensubu asker şahıslara talimat vermek yoluyla kullandığı 15/07/2016 tarihli darbe girişimi olduğu, sonuç olarak bu derece gizlilik esasına göre yıllardır devam eden süreçte örgütlenmiş bir yapının tamamıyla deşifre edilmesi, hangi döneme ilişkin olursa olsun aleyhindeki tespitlere rağmen terör örgütü bağını kabul etmemesi yönündeki savunma stratejisinin örgütün nihai amacını bildiği ve bu amaç doğrultusundaki örgütsel motivasyon ve kararlılığını halen dahi devam ettirdiği,

Ayrıca şu hususu vurgulamak gerekir ki; terör örgütünün en geniş çaplı silahlı eylemi olan 15/07/2016 tarihli darbe girişiminin uzun zaman öncesinden örgütün Anayasal düzeni değiştirme amacı doğrultusunda planlandığı ve örgütçe şartlar itibariyle en uygun görülen zamanda hücre tipi örgütlenme modeline uygun olarak, terör örgütünün lideri Fetullah GÜLEN ve üst yönetimince planlandıktan sonra hayata geçirilmesi için sivil yönetici unsurları vasıtasıyla alt kademelerde yer alan devletin silahlı gücünü kullanmaya yetkili asker şahıslardan oluşan hücrelere gizli ve şifreli olarak iletildiği, örgüt yöneticilerince iletilen talimatı koşulsuz olarak uygulayan, yıllar gelen süreçte bu duruma göre şartlanmış TSK içerisindeki unsurlarınca da eyleme geçirildiği, mensuplarının Silahlı Kuvvetlerimize 80'li yıllardan itibaren sızmaya başladığı, 90'lı yıllardan itibaren sızmanın sistematik şekilde gerçekleştiği şeklindeki olguya göre örgüt mensuplarının halen mevcudiyetleri devam ettirdiği, yukarıda izah edilen Deniz Kuvvetleri Yapılanmasının Marmara Bölgesindeki Yapılanmasında üst düzey faaliyet gösteren şahıstan ele geçirilen örgütsel dokümanlar örneğinde olduğu gibi günümüzde dahi faaliyetlerine, örgütsel muhaberatı ve sızmanın devamını sağlamak, örgüt mensubu askerlerinin, özellikle darbe girişiminden sonra yoğunlaşan örgüte yönelik gerçekleştirilen operasyonlar karşısında motivasyon ve morallerini arttırmak amacıyla devam ettiği, özellikle Silahlı Kuvvetlerimiz gibi hassas ve kritik görülen kurumlarda örgütlenirlerken gizlilik esasına azami ölçüde riayet edildiği ve her birinin diğerini tanımadığı ancak yöneticilerden gelen talimatla aynı anda harekete geçebilen hücre tipi örgütlenme şekilde faaliyet yürütüldüğü, bu nedenle günümüzde dahi örgüt yapılanması ve mensuplarının tamamıyla deşifre edilemediği, kamu görevlisi görünümündeki militanların örgütsel tabirle "tedbir" adı altında muhtelif meşrep ve siyasi görüşlere sahipmiş gibi kendilerini dışarıya karşı lanse ettikleri hususları bir arada nazara alındığında bu derece gizlilik esasına göre yıllardır devam eden süreçte örgütlenmiş bir yapının tamamıyla deşifre edilmesinin elzem olduğu, deşifre edilmesi hususunda ise en etkili yöntemin ***"kamunun kullanımına ücret karşılığında açık olan büfe, market, gazete bayii vb. yerlerde kurulu sabit hatlar ile ankesörlü hat vasıtasıyla örgütsel iletişim modeline uygun irtibat yoluyla şüpheli tespiti"*** olduğu anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda; İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı ile Emniyet Genel Müdürlüğü'nce müştereken yürütülen konu hakkındaki en kapsamlı ve etkili çalışmaya halen devam edilmektedir. ■

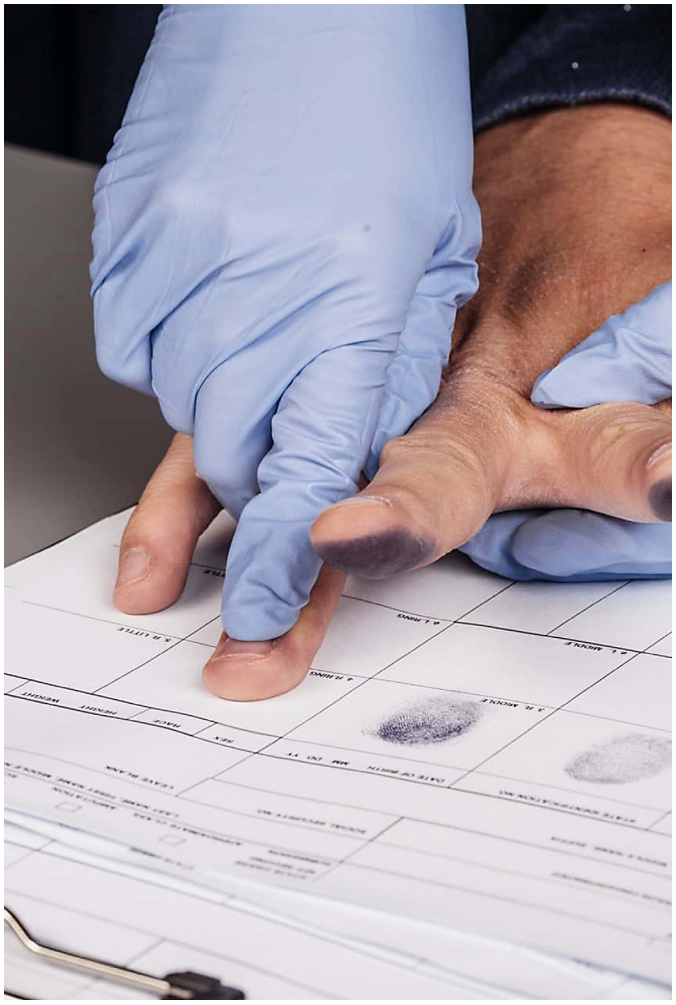

RESİM ÇALIŞMALARI

Cemalettin TOPÇU
İstanbul Cumhuriyet Savcısı

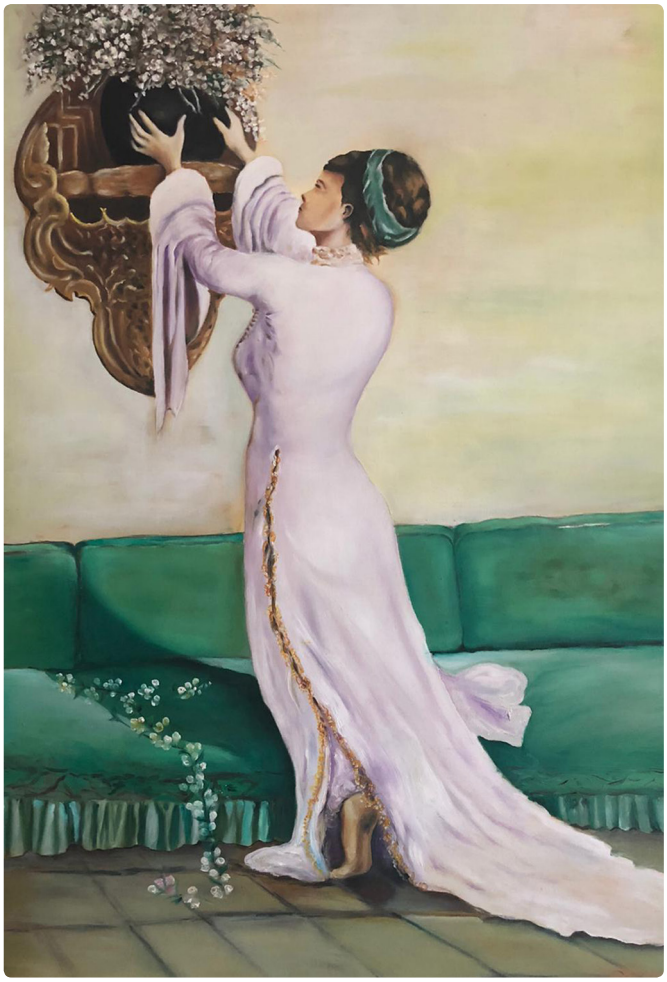

ÖTANAZİ

Gültekin TOPSAKAL
İstanbul Cumhuriyet Savcısı

Yaşamak insanların hissettiği en güzel duygulardan biridir, bir devletin amacı da onu oluşturan bireylerin huzurunu, sağlığını ve refahını sağlamak olduğuna göre insanların ölümüne izin vermek doğru bir yaklaşım değildir. Tarih içerisinde de özellikle Nazi Almanya'sında ötanazi kavramının kötüye kullanıldığı bilinmektedir .

GİRİŞ

Çalışma konumuzda, hukuk ve tıp alanında çokça tartışmalı olan ve bizim hukukumuzda da birçok hukuk sisteminde olduğu gibi düzenlemeyen "ötanazi" kavramının nasıl ele alındığını inceleyeceğiz.

İncelememizde ötanazi hakkında hukukumuzda, herhangi bir hukuki düzenleme olmadığı için daha çok olması gereken hukuk açısından, doktrin görüşlerine ve tıp biliminin ötanaziye bakış açısını birlikte ele alarak bir değerlendirme yapmaya çalışacağız. Bunun içim öncelikle, ötanazinin tıp bilimi ve hukuk bilimi açısından nasıl tanımlandığını, ötanaziye bakış açısını belirleyebilmek için zaman içerisinde oluşan çeşitli görüşleri, çeşitli ayrımlara tabi tutulan ötanazi çeşitlerini irdeleyip konumuzu tamamlayacağız. Yeri geldikçe de, 1982 Anayasasının, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin, Sağlık Bakanlığının hazırladığı yönetmeliklerin ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun yürürlüğe girmesinden önce hazırlanan TCK tasarılarının ötanaziye nasıl bir bakış açısıyla yaklaştığına değineceğiz.

A. KAVRAM

Tıp biliminin, günümüzde ulaştığı sınırların ve usullerin dindiremediği devamlı ve katlanılmaz acıların etkisi altında bulunan ve hastalığın iyileştirilmesini bugünkü tıbbın gerçekleştiremediği hastaların acılarına, onların hayatlarına son verilmesi ile neticelendirmektir. Bir diğer tanıma göre; iyileşmesi imkansız olan, bedenen ve ruhen ileri derecede kişiye acı veren, bir hastalığın sona erdirilmesi için ölümünün sağlanmasıdır[1].

1 *Bahri ÖZTÜRK/M. Ruhan ERDEM, Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku, Ankara 2006, Seçkin Yayınevi, s.175, "İyileşemez bir hastalığa yakalanmış bir kimsenin istemi üzerine, hekim tarafından hayatına son verilmesine ötanazi denilmektedir."*

Hukuki yönü daha ağır basan bir başka tanıma göre ise; bir bireyin yakalanmış olduğu hastalık bakımından iyileşmesinin mümkün olmadığı, ölümünün kaçınılmaz olduğu ve tıp bilimine göre hastalığının iyileştirilmesi imkanı olmayan ve dayanılmaz acılar içinde olan kişinin tıbbi yollarla öldürülmesi veya tıbbi yardımın kesilerek ölüme terk edilmesidir.

Ötanaziyi incelerken üzerinde durulması gereken en önemli konulardan biri iyileşemezlik kavramıdır. İyileşemezlik nispi bir kavramdır, zamana, mekana ve hayatın olağan akışı nedeniyle farklılıklar gösterebilmektedir. Kısa bir süre önceye kadar iyileşemez denilen bazı hastalıkların, bugünkü tıp bilimi tarafından tedavi olanağına kavuştuğu görülebilmektedir. Aynı şekilde bugün iyileşemez, tedavisi imkansız denilen rahatsızlıkların kısa bir sürede ya da uzun vadede tıp bilimince bir çare bulunup bulunamayacağı hususu ise bilinememektedir. Yaşamak insanların hissettiği en güzel duygulardan biridir, bir devletin amacı da onu oluşturan bireylerin huzurunu, sağlığını ve refahını sağlamak olduğuna göre insanların ölümüne izin vermek doğru bir yaklaşım değildir. Tarih içerisinde de özellikle Nazi Almanya'sında ötanazi kavramının kötüye kullanıldığı bilinmektedir[2].

Fakat öyle bazı hastalıklar vardır ki, hem tedavisi imkansız hem de kişilere dayanılmaz acılar ve ıstıraplar verir, hastanın hayatını yaşanamaz hale getirir. Bu gibi durumlarda yalnızca hastalığı çeken değil, onu o halde görenler de büyük rahatsızlıklar duyar. Örneğin, kuduz hastasının tecrit odasındaki ölüm çığlıkları, ya da ilerlemiş derecede kanser hastalığına yakalanan bir kişinin durumu vb. Böyle bir durumda da ötanaziye karşı olmak insani nedenlerle olanaksız gelmektedir.

Öztürk ve Erdem'e göre yukarıda bahsettiğimiz ve buna benzer durumlarda; yani hem iyileşemez hem de ağrısı, ıztırabı dindirilemez durumlara özel olmak üzere, bir dahiliye ve bir onkoloji uzmanının daima yer alacağı, hastalığın türüne göre başka uzmanların da yer alabileceği, en az beş kişilik bir kurulun sırf hastanın dayanılmaz ızdırabını dindirmek için ötanazi uygulamasına karar verilebilmelidir. Bunu mümkün kılabilecek düzenlemelerin bir an önce yapılması, suistimallerin önüne geçebilmek için de beş uzman hekimden kurulu kurulun oy birliğiyle karar alması ve toplantılara da bir ceza hakiminin katılması sağlanmalıdır.

Tıp biliminin bugün sınırlarını git gide zorlaması ve her gün daha fazla ilerlemesi kaydetmesi karşısında, bireylerin yaşama işlevlerinin her gün artan oranda daha fazla korunabilmesi ortaya yeni sorunlar çıkarmaktadır. Bunların başında, tedavisi devam eden hastanın tedavisinin sonuca vardırılmadan yarıda bırakılmasına hangi şartlar altında izin verileceği, bir hekimin hastasını tedavi yükümlülüğünün ne zaman sona ereceği, aktif ölüm yardımının (aktif ötanazi) serbest olup olmadığı ve intihara yardım talebi üzerine öldürme ile aktif ötanazi arasındaki sınırın nasıl belirleneceği soruları gelmektedir.

Hekim çoğu kez, artık ölmek istediğini söyleyen hastası karşısında; intihar teşebbüsünde bulunup hastaneye şuursuz olarak getirilen kimsenin bu arzusuna uymak konusunda daima bir ikilem ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu tip durumlarda nasıl davranacağı konusunda hekim, net ve kesin cevaplar istemektedir. Bu konudaki yasal düzenlemeler yetersiz olduğu içinde, öğretide çok farklı görüşler ileri sürülmektedir.

1982 Anayasası kendini öldürme hakkı tanımamıştır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin ise içeriğinde bulunan hakların zıtlarının da tanındığı mahkemece kabul edilmektedir. AİHS' nin 2. maddesinde tanınmış olan "hayat hakkı" ölme hakkını da kapsamamaktadır. Nitekim ölmek üzere olan bir İngiliz hastanın kendisine ötanazi izni vermeyen İngiliz hukuku ile ilgili başvurusu üzerine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, "devletin görevinin yaşamı korumak olduğunu" belirtmiş, 2. Madde ile güvence altına alınan yaşama hakkının olumsuz bir yönde yorumlanmasının mümkün olmadığına karar vermiştir. Yine aynı yöndeki bir başka düşünce de Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'[3] nin 2. maddesinden "başkası eliyle veya bir kamu kurumunun yardımıyla ölme hakkını çıkarmak mümkün değildir." Ayrıca bir devletin bireye ölüm hakkını tanımak veya bunu kolaylaştırmak gibi bir yükümlülüğü bulunmamaktadır.

2 ÖZTÜRK/ERDEM, a.g.e., s.176.,Nur CENTEL/Hamide ZAFER/Özlem ÇAKMUT, Türk Ceza Hukukuna Giriş, Beta Yayınevi, s.324, Özellikle nasyonel sosyalizm döneminde, Almanya' da iyileşmeyecek derecede akıl hastası olanların öldürülmesi söz konusu olmuştur. Nietzche' nin, "hasta toplum için parazittir, belli bir durumdan sonra daha uzun yaşaması uygun değildir" ve Hitler' in "yaşaması yararsız ve bozuk bünyeli insanlar toplumdan atılmalıdır." Düşüncesinin etkisiyle Almanya' da tahminen iki yüz bin akıl hastası ve tedavi olanağının bulunmadığı düşünülen insan öldürülmüştür.

3 Tezcan, Durmuş-Erdem, Mustafa Ruhan-Sancakdar, Oğuz-Önok, Rıfat Murat: İnsan Hakları El Kitabı Ankara 2010 s.94, "Anayasa m. 17/1 ve AİHS m. 2 yaşama hakkı bakımından bir güvence içermekte ancak ölme hakkını garanti etmemektedir. Mahkeme 29.04.2002 tarihli Pretty/İngiltere kararında; devlete, bireye ölüm hakkını tanımak ya da bunu kolaylaştırmak gibi bir yükümlülük yüklenemez, görüşünü dile getirmiştir. Burada Bayan Pretty çok ağır bir ölümcül hastalığın pençesinde bulunduğundan hareket yeteneğini de kaybettiği için intihar edememekteydi. Bayan Pretty'nin kendi rızası üzerine kocasının onu öldürmesi de yerel hukuka göre suç teşkil edecekti. Mahkeme sözleşmedeki yaşama hakkının ölme hakkını da tanıyacak şekilde yorumlanmasına mümkün olamayacağı sonucuna varmıştır."

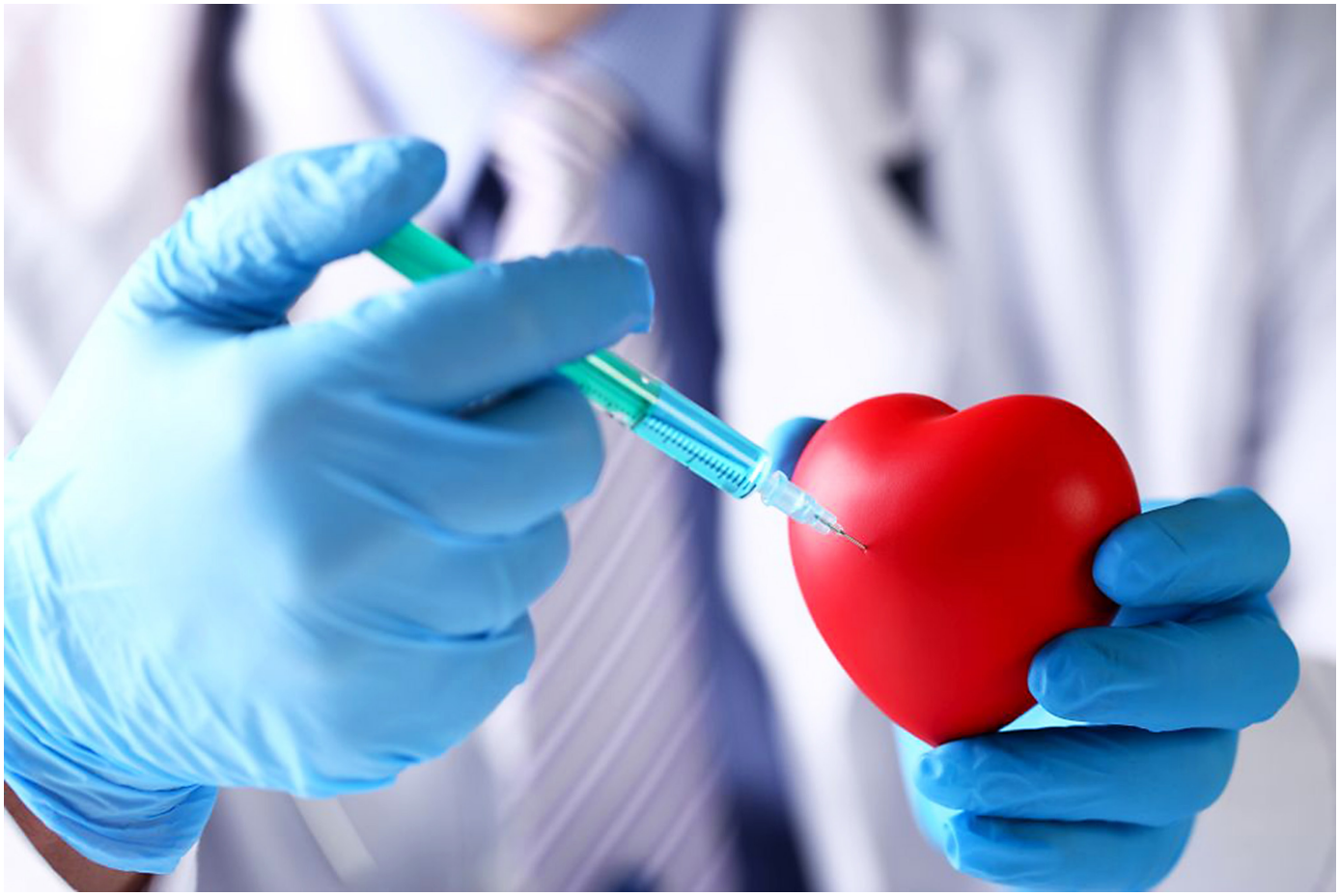

B. ÖTANAZİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER

Kişilerin hayatına karşı suçlar bakımından mağdurun rızasının hukuka aykırılığı ortadan kaldırıp kaldırmadığı hususunda çeşitli görüşler mevcuttur. Bunlar; gelenekçi görüş, sosyal yükümlülükler görüşü, insan hakları görüşü.

1.Gelenekçi (Din Temeline Dayalı Görüş)

Bu görüşe göre, Allah'ın verdiği canı Allah'tan başka kimse alamaz. Bu nedenle hayat hakkı, kişinin üzerinde tasarruf edemeyeceği haklardandır. Bu sebeple de mağdurun rıza göstermiş olması, ötanaziyi hukuka uygun hale getirmez[4].

2.Sosyal Yükümlülükler Görüşü

Bu görüşe göre insan, dünyaya gelmesiyle bir takım sosyal yükümlülükler altına girmiş olmaktadır. Bu yükümlülüklerini yerine getiremeden hiçbir yere gidemez. Bu nedenle de yaşama hakkı, üzerinde mutlak suretle tasarruf edilemeyecek haklar kapsamına girmektedir.

3.İnsan Hakları Görüşü

Avrupa ve Batı toplumunda giderek güç kazanan bu görüşe göre, bireylerin yaşama hakları temel hakların en başında gelmektedir. İnsanların sırf insan olması sebebiyle doğuştan itibaren kazandıkları haklar olan insan haklarının, kullanılması hiçbir kimsenin veya makamın iznine veya onayına tabi değildir. Kişiler sahip oldukları bu hakları nasıl isterlerse o şekilde kullanırlar. Bu nedenle de yaşama hakkı kişilerin üzerinde mutlak suretle tasarruf edebileceği haklardan olup, kişilerden bu hak üzerinde diledikleri gibi tasarruf edebilirler. Eğer bu şekilde olmasaydı intihara teşebbüsün hukukumuzda olduğu gibi suç sayılması gerekirdi[5].

C. HAYATTA TUTMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ VE GELECEĞİNİ BELİRLEME HAKKI

Bir hastayı hayatta tutmaya yönelik büyük tıbbi imkanlar ile hasta iradesine saygı göstermeyi ve böylece tedaviye son vererek sadece acıları azaltmayı gerektiren anayasal emir arasındaki hukuksal ve ahlaki dengeyi kurmak gerçekten zordur.

4 CENTEL/ZAFER/ÇAKMUT, s.324.

5 ÖZTÜRK/ERDEM, a.g.e. s.177, "5237sayılı Türk Ceza Kanunu ilgilinin rızasını düzenlemekle, ötanaziyi yasal bir zemin hazırlamaktadır.", CENTEL/ZAFER/ÇAKMUT, s.324. Mehmet Emin ARTUK/Ahmet GÖKÇEN/A. Caner YENİDÜNYA, 5237 sayılı Yeni TCK'ya göre hazırlanmış Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2006, s.544.

D. ÖTANAZİNİN TÜRLERİ

Ceza kanunumuzda ötanazi ile ilgili herhangi bir hükme yer verilmemiştir. Dolayısıyla, Türk Hukukunda ötanazi bir hukuka aykırılığı ortadan kaldıran bir neden de değildir. Bu nedenle de ötanazi ile ilgili bir durumla karşılaşıldığında kanunun genel hükümlerine göre bir karara varmak gerekecektir. Yani ötanazi yapan bir kimse, kasten adam öldürme suçundan sorumlu tutulacaktır. Benzer şekilde hukukumuz intihara teşebbüsü de cezalandırmamıştır. Fakat buna karşılık başkasını intihara azmettireni, teşvik edeni, başkasının intihar kararını kuvvetlendireni ya da başkasının intiharına yardım eden kişiyi cezalandırmaktadır. Günümüzde öğretide ötanazi üç ayrı kısım altında ele alınmaktadır. Aktif ötanazi, dolaylı ötanazi, pasif ötanazi.

Öğretide bazı yazarlar, ötanaziyi az önce belirttiğimiz ayrımın dışında, mağdurun isteminin olup olmamasına göre istemli, istem dışı ve istemsiz olmak üzere farklı bir ayrıma daha tutmaktadırlar. İstemli Ötanazi, hastanın özgür iradesi ve açık bir istemi ve talebiyle yapılır. İstem dışı Ötanazi, koma ya da beyin ölümünün gerçekleşmesi ve buna bağlı olarak bitkisel yaşama girilmesi nedeniyle, hastanın bu konuda rızasının alınmadığı hallerde uygulanır. İstemsiz Ötanazi ise, hastanın iradesine hiç başvurulmadan, ölümcül hastalığı ya da tedavisinin imkansızlığı nedeniyle öldürülmesi halidir[6].

6 Timur DEMİRBAŞ, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2006, Seçkin Yayınevi, s. 304.

1.Aktif Ötanazi

Tedavisi imkansız hastalığa yakalananların yani ölümcül durumda olan hastaların yaşamlarının sona erdirilmesi, öldürülmesi yasaktır. Aktif ötanazi[7], bir hastalığa yakalanıp da yaşamı sona ermek üzere olan bir kişinin aktif bir hareketle yaşam sürecinin kısaltılmasıdır[8]. Hukuk düzenimiz aktif ötanaziyi hiçbir şekilde hukukumuza uygun kabul etmemektedir. Hastanın iyileşmesi hususunda hiçbir ihtimal dahi bulunmasa bile, hekim hastayı öldürmek suretiyle yardımda bulunmamalıdır[9]. Aynı şekilde yaşam değeri olmayan bir hayatın dahi yok edilmesi kabul edilmemekte ve suç sayılmaktadır. Aktif ötanazi, hasta olan bireyin bilinçli istemi üzerine ağrılarını gidermek amacıyla öldürülmesi olup, bu da suçtur.

Bir hastanın sağlığını kavuşması konusunda hiçbir ihtimal dahi bulunmasa bile hekim o hastayı öldürmek suretiyle yardımda bulunmamalıdır. Zira bir kişinin yaşamı üzerinde tasarruf yetkisi bir başkasına verilmemiştir[10]. Hasta hakları yönetmeliğinin 13. Maddesine göre de "ötanazi yasaktır" denilmektedir. Yönetmeliğinin aynı maddesinin ikinci fıkrasına göre de, "tıbbi gereklerden bahisle veya her ne suretle olursa olsun,

7 Demirbaş, s.304.

8 Arzu BEŞİRİ, Ötenazi ve Yaşam Hakkı, s.192, http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2010-86-581 E.T.30/04/2020

9 T.C. Adalet Bakanlığı Adalet Dergisi, Eylül 2009, Sy. 35, s.182.

10 Hastanın hayatını kurtarmak ve sıhhatini korumak mümkün olmadığı takdirde dahi, hekim ıstırabını azaltmaya veya dindirmeye çalışmakla mükelleftir.(Tıbbi Dentoloji nİzamnamesi md. 14)

hayat hakkından vazgeçilemez. Kendisinin veya bir başkasının talebi olsa dahi, kimsenin hayatına son verilemez."[11]

Dünya Tabipler Birliğinin 1987 yılında Madrid'te kabul ettiği "Ötanazi Bildirgesinde", "Bir hastanın yaşamını, kendi ya da çok yakınlarının izni ile de olsa sonlandırmak olan ötanazi etik değildir[12]." Bu nedenle de rıza az önce belirttiğimiz hallerde bir hukuka uygunluk sebebi olamaz ve bu gibi bir öldürme fiili doğrudan aktif ölüm yardımı olup, mağdurun talebi olsun ya da olmasın, hekim kasten öldürme suçundan dolayı sorumlu tutulacaktır. Hekimin kendi içsel düşüncesi kural olarak bu durumda dikkate alınmayacağından, hekim bu fiili hastaya acıyarak yapsa bile, bu durum ancak Türk Ceza Kanununun 62. maddesine göre bir indirim nedeni oluşturabilir. Bu konuda hukukumuzda herhangi bir tartışma bulunmamaktadır, tartışma sadece TCK 62. maddedeki 1/6'lık indirim oranı yerine, olması gereken hukuk açısından hekimin bu gibi durumlarda daha az ceza almasını sağlayacak olan bir hükmün kanuna konulması hususu tartışılmaktadır. Nitekim 2003 tarihli Türk Ceza Kanunun tasarısında, "iyileşme olanağı olmayan ve ileri derecede ıstırap verici bir hastalığa yakalanmış olan bir kimsenin, bilincinin ve hareketlerinin serbestliğine tam olarak sahip iken yaptığı ısrarlı talepleri üzerine ve sadece hastanın ıstıraplarına son vermek amacıyla öldürme fiilini işlediği sabit olan kimseye bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir" denilerek bir düzenleme getirilmek istenmişti[13].

2.Dolaylı Ötanazi

Hekimin hastasının acısını azaltmak amacıyla hasta üzerinde kullandığı ve kullanmasının tıp bilimi tarafından öngörüldüğü bir ilacın kaçınılmaz bir etkisi olarak hastanın yaşamını kısaltması durumudur.

Dolaylı ötanazi açısından başlıca amacın acının hafifletilmesi olması, hastanın aydınlatılarak bu uygulama-ya rıza göstermiş olması, "ölümün kaçınılmaz ve yakın olması ve tedavi ile sonuçları arasında uygun bir dengenin varlığı" aranmaktadır[14].

Dolaylı ötanazi kişinin acılarının dindirilmesi eyleminin o amaca yönelik olmasa bile yaşamı kısaltma rizikosunu içermesine rağmen yapılması olup, Alman Hukuku'nda bu hareketin cezalandırılmaması esas olmakla beraber, cezasızlığın gerekçesi konusunda farklı görüşler oluşmaktadır. Bazı görüşlerde bu durumun zorunluluk hali olduğu belirtilmekte, bazı görüşler ise bu fiilin sosyal uygunluğu kriterini esas alarak dolaylı ölüm yardımının sosyal anlamı itibariyle öldürme suçunu oluşturamayacağını ileri sürerken, kastın bulunmadığını veya izin verilen risk ya da yükümlülükler çatışması hukuka uygunluk sebebinin bulunduğunu ileri sürmektedirler. Uygulamada ise daha çok zorunluluk halinin bulunduğu kabul edilmektedir.

3. Pasif Ötanazi

Ölmek üzere olan bir kimsenin yaşamını uzatan tedbirlerin alınması yerine, ölümün doğal bir şekilde gerçekleşme sürecini geciktirecek tıbbi tedbirlerin yarıda kesilerek, hastalığın olağan akışına bırakılması halidir[15]. Böyle bir fiilin, hastanın rızası olmaksızın hekim tarafından tek taraflı olarak yapıldığı takdirde, hekim garantör olduğundan ihmal suretiyle öldürme söz konusu olur ve hekim kasten öldürme suçundan sorumlu tutulur[16]. Bunun dışında pasif ötanazinin hastanın tedaviyi ret hakkını kullandığı durumlarda, cezalandırılmamalıdır[17].

Pasif ötanazi[18] ihmali hareketle icra edilebilir. Burada söz konusu olan ölmekte olan veya artık bilincine kavuşamayacak hastalarda yaşamı uzatacak tedbirlerin alınmaması ya da bunlardan vazgeçilerek, ölümü doğal akışına bırakmaktır. Alman Hukukunda pasif ötanazi ile ilgili ikili bir ayrım yapılmaktadır. Gerçek pasif ötanazi de hastalığın hekimin kesin kanaatine göre geri dönülemez bir şekilde ölüm sürecine girmesi ve ölümün kısa bir süre içinde gerçekleşecek olması gerekir. İşte ancak bu andan itibaren ölen kimseye yardımdan söz edilebilir ve bu eylem cezasızdır. Buna karşılık sınır olaylarda da istisnai olarak, hekim tedavisinin kesilmesi, hastanın muhtemel rızası varsa ve hastanın esaslı yaşam fonksiyonları, solunum, do-

11 *Sağlık Bakanlığınca yayımlanan hasta hakalrı yönetmeliğini 24. Maddesinde, "karar verme yeteneği bulunan ergin bir hastanın bilinci açık ise ölümcül hasta olsun olmasın, tedaviyi reddetme hakkı vardır. Buna göre, hastanın ölümünü geciktirecek veya engelleyebilecek bir tedaviyi reddetmesi mümkündür. Ancak tedavi başlamışsa, yaşamı veya yaşamsal önemi olan organlardan birisini tehdit eden acil bir durum varsa, rızanıngeri alınması mümkün değildir."(Nur CENTEL/Hamide ZAFER/Özlem ÇAKMUT, Türk Ceza Hukukuna Giriş, Beta Yayınevi, s.326.*

12 *Fatih ULU, Ötenazi, s.90, http://www.turkhukuksitesi.com/makale_1369.htm E.T.30/04/2020*

13 *Benzer bir düzenlemeye 1989 tarihli Türk Ceza Kanunu öntasarısında da yer verilmişti. Hükme göre, "İyileşmesi kabil olmayan ve ileri derecede ızdırap verici bir hastalığa tutulmuş olan bir kimsenin şuuruna ve hareketlerinin serbestliğine tam olarak sahip iken yaptığı ısrarlı talepleri üzerine ve sadece hastanın ızdıraplarına son vermek maksadıyla öldürme fiilini işlediği sabit olan kimseye bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir", denilmişti. Ve benzer bir düzenleme de yine 1997 tarihli TCK ön tasarısında da "acıyı dindirme saiki" başlığı altında tekrarlanmıştır(md. 137).*

14 *Fatih ULU, Ötenazi, s.90, http://www.turkhukuksitesi.com/makale_1369.htm E.T.30/04/2020*

15 *Demirbaş, s.304.*

16 *Fatih ULU, Ötenazi, s.66, http://www.turkhukuksitesi.com/makale_1369.htm E.T.30/04/2020*

17 *"Hekimi, hastalığının son dönemlerinde olan bir hastanın doğal ölüm süreci ile ilgili isteğine saygı göstermekten alıkoyamaz." (Dünya Tabipler Birliği 1987 Madrid Ötanazi Bildirgesi)*

18 *Arzu BEŞİRİ, Ötenazi ve Yaşam Hakkı, s.192, http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2010-86-581 E.T.30/04/2020*

laşım ve kalp gibi hala mevcut olsa bile hukuka uygun görülmekte ve bu durumda ölüm yardımı değil, ölmeye yardımdan bahsedilebilir.

Pasif ölüm yardımı, içi geliştirilmiş bulunan kurallar geriye dönüşü olmayacak şekilde bilincini kaybetmiş hastalarda tedavinin görünürde aktif bir hareketle, örneğin, solunum cihazının kapatılması suretiyle, ama aslında değerlendirici bakış açısında bir ihmali hareketler kesilmesi halinde de geçerlidir. Böylece bu hallerde direkt aktif ölüm yardımının yasak olması kuralının bir istisnası değil, bizzat değerlendirici bir yargı sonucunda ortada ihmali bir hareket söz konusu olduğundan, pasif ölüm yardımı söz konusudur. Bu örnekte, davranışın ağırlık noktası itibariyle esasen ihmali nitelikte olduğu ve hastanın tedaviyi ret hakkını kullanmasının bir sonucu olduğu da kabul edilerek, aynı sonuca ulaşmak mümkündür[19].

SONUÇ

Konumuz içerisinde de belirttiğimiz gibi ötanazi bizim hukukumuzda düzenlenmemiştir. Gerek Anayasamızda gerekse ceza kanunumuzda bu konuda herhangi bir açıklık bulunmamaktadır.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi' nde yaşam hakkından bahsedilmekte fakat ölüm hakkından bahsedilmemektedir. Ötanazi konusunda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvurularda ise, mahkeme devletin insanların iyi yaşamasını sağlaması, onların huzur ve refaha kavuşturma gibi yükümlülükleri olduğunu fakat devletin vatandaşlarının yaşamlarına son verilmesini istediklerinde, bunu onaylama yükümlülüğünün olmadığını belirtmiştir.

Doktrinde ise bu konuda bir görüş birliği bulunmamaktadır. Bu konuda bir kısım yazarlar ötanazinin olmaması gerektiğini, bir kısım yazarlar ise olması gerektiğinden bahsetmektedir. Olması gerektiği kanaatinde olanlar tedavisi mümkün olmayan bir hastalığa yakalananlar ve dayanılmaz acılar içinde olan bireylerin bu duruma daha fazla çekip ızdırap çekmemeleri için, insani duygularla bu duruma onay verilmesini savunmaktadırlar. Olmaması gerektiği görüşünde olan yazarlar ise, tedavisi imkansız olan hastalıklara yakalanan ve iyileşemez durumda olan hastaların tedavilerinin mümkün olabileceği, iyileşemezlik kavramının göreceli olduğu, dün iyileşemez denilen rahatsızlıkların bugün tıp bilimince kolayca tedavi edilebildiğini, bu nedenle de devletin buna müsaade etmemesi gerektiğini ileri sürmektedirler.

Hukukumuzda 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun yürürlüğe girmesinden önce hazırlanan bazı tasarılarda bu konuda bir hükme yer verilmek istenmiştir. Fakat tasarıların benimsenip kanun haline getirilemeyişi yüzünden, bu mümkün olamamıştır.

Kanaatimizce, temel hakların biri de yaşama hakkıdır. Ötanazinin meşrulaştırılması insanların birbirlerini öldürmeme yükümlülüğünün çiğnenmesi anlamını taşır ki, bu yüzden ötanazi kanunlaştırılmamalıdır. Ötanaziyi meşrulaştırmak yerine toplumda engelli ve hasta olarak yaşamlarını sürdüren dezavantajlı kesimlerin refahı arttırılmalı, erişilebilirlik ve ulaşılabilirlik en üst düzeye çıkartılmalı yani yaşam kalitesi arttırılmalıdır. Günümüz itibariyle çaresiz hastalığa yakalanıp da dayanılmaz acılar içinde bulunan kişilerin de yaşam hakkının sonlandırılması yerine, devlet tarafından ağrı ve acıların dindirilmesine yönelik tıbbi imkanların en üst seviyede kullanılması daha yerinde olacaktır. Çünkü işin esasına girdiğimizde hiçbir dezavantajlı gruptaki insan ölmeyi istemez, sadece kendini buna mecbur hissedebilir[20]. ■

19 *Fatih ULU, Ötenazi, s.19, http://www.turkhukuksitesi.com/makale_1369.htm E.T.30/04/2020*

20 *Arzu BEŞİRİ, Ötenazi ve Yaşam Hakkı, s.202, http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2010-86-581 E.T.30/04/2020*

KAYNAKÇA

ARTUK MEHMET EMİN-GÖKÇEN AHMET-YENİDÜNYA A. CANER, 2006,5237 sayılı Yeni TCK' ya Göre Hazırlanmış Ceza Hukuku Genel Hükümler, 2.Bası, Ankara, Seçkin Yayıncılık.

ADALET BAKANLIĞI, Adalet Dergisi, Eylül 2009, Sayı 35.

ÖZTÜRK BAHRİ - ERDEM MUSTAFA RUHAN, 2006, Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri, Ankara, Seçkin Yayınevi.

DEMİRBAŞ TİMUR, 2006, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, Seçkin Yayınevi.

CENTEL NUR- ZAFER HAMİDE-ÇAKMUT ÖZLEM, Türk Ceza Hukukuna Giriş 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu ile İlgili Mevzuata Göre Yenilenmiş ve Gözden Geçirilmiş Dördüncü Bası, Beta Yayınları.

ULU FATİH, Ötenazi, s.19, http://www.turkhukuksitesi.com/makale_1369.htm E.T.30/04/2020

BEŞİRİ ARZU, Ötenazi ve Yaşam Hakkı, http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2010-86-581 E.T.30/04/2020

ÇARESİZ

Mehmet KÜÇÜK
İstanbul
Cumhuriyet Savcısı

Öyle bir canan ki bu canı ona
Katmak istiyorum katamıyorum
Ellerin gelince bir lahza bana
Tutmak istiyorum tutamıyorum

Âşık olan gider kendi yasına
Anbean meftun olur yârin sesine
Çiçek açtığında ıhlamur gölgesine
Yatmak istiyorum yatamıyorum

Hiç bitmeyecek sevda mevsiminde
Bir bahar meltemi serinliğinde
Gözlerinin sonsuz derinliğinde
Yitmek istiyorum yitemiyorum

Akar gönülden haykırışlar dile
Dolunca gözüne bir katre çile
Seni ısıtacak güneşe bile
Çatmak istiyorum çatamıyorum

Özündeki nurdur toprak değil senin
İsmini zikrettiğim her hecenin
Sırrı sensin bu girift bilmecenin
Ak mehtabın ve de kara gecenin

Izdırap ile gam ile mahvolur âdem
Yoklayacak kalbindeki sızı her dem
Olmayacaksa gönlümüzdeki madem
Dimağımda o Yeşilçam sözüyle ebediyen
'Rastlaşacaktık seninle çok eskiden'

COVİD-19 VE ÇOCUKLARIMIZ

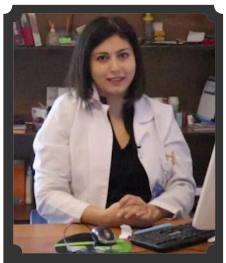

Ülkem ÇOLAK
UZM.DR.

Pandemi, terim olarak devamlı yayılan hastalıkları tanımlıyor. Bir hastalığın pandemi olması için; 1. Nüfusun daha önce maruz kalmadığı bir hastalığa yakalanması; 2. Hastalığın tehlikeli sonuçları olması; 3. Hastalığın insandan insana bulaşarak devamlı yayılması gerekiyor. Covid-19 da bu tanıma uyan bir salgın hastalık.

Sars-CoV-2 enfeksiyonu ya da yaygın bilinen adıyla Covid-19; Aralık ayında, Çin'in Wuhan şehrinde, nedeni belirlenemeyen zatürre vakaları olarak karşımıza çıktı. Birkaç ayda bütün Dünya'ya yayılıp pandemi oluşturdu, hayatımızı daha önceden görmediğimiz biçimde kısıtladı. Aslında, bu salgın yaşlı dünyamızın gördüğü ilk bulaşıcı hastalık değildi. Yunanca "göç" anlamına gelen "pandemi" terimini biz ilk defa duysak da, gerek tıp gerekse tarih ile uğraşanlar bu sözcüğe çok da yabancı değil.

Pandemi, terim olarak devamlı yayılan hastalıkları tanımlıyor. Bir hastalığın pandemi olması için; 1. Nüfusun daha önce maruz kalmadığı bir hastalığa yakalanması; 2. Hastalığın tehlikeli sonuçları olması; 3. Hastalığın insandan insana bulaşarak devamlı yayılması gerekiyor. Covid-19 da bu tanıma uyan bir salgın hastalık.Ancak doğasını anlamak için önceki pandemilere göz atmak gerekiyor.

Tarihe dönüp baktığımızda ilk akla gelen pandemiler; Kara Veba, Kolera, Tifo ve Grip (ispanyol, çin, domuz) pandemileri. Yine AIDS, yani HIV enfeksiyonu, halen

devam eden pandemilerden biri. Eğer evinizde yetmiş yaş üstü bir akrabanız varsa, ona bu salgınlarla ilgili deneyimlerini sorabilirsiniz. Mesela, daha önceden çiçek salgını, kolera salgını, sıtma savaşını görmüş; meslek hayatını taşrada geçirmiş, seksen yaşında bir hemşire olan halam; Nimet Çolak. Kendisinden yüzlerce insanın, dahası çocuğun kaybedildiğini öğrenince çok şaşırmıştım. Çalıştığı elli nüfuslu köyden yirmi çocuk kızamıktan kaybedilmiş. Yine o dönem, Şair Ceyhun Atuf Kansu; "Kızamık Ağudu" isimli şiirinde "Ali'lerin kızı Emine'yi gördüm/Öldü.../ Yusufların Kadir öldü, emmisinin Durdu öldü, /İkindiye doğru, evlerine vardım, /Gördüm, Döne öldü, Ali öldü, Dudu öldü." dizeleriyle o dönem yaşanan bulaşıcı hastalığa bağlı kayıpları ve yaygınlığı çok güzel anlatmakta. Şu an birkaç çocuğun döküntü ile atlattığı kızamık aslında bir dönemin Covid-19'u idi.

Her evden bir çocuğu alan, sakat bırakan çiçek; aşılama ile bugün tarihten silinen hastalıklardan bir başkası. Daha önceden seferberlik ile baş edilen çiçek hastalığından da öğreniyoruz ki bulaşıcı hastalıklar hayatımızın bir parçası ve onlarla yaşamayı öğrenmemiz gerekiyor.

Belki de yeni olan; iletişim çağında, temiz ya da kirli, bilginin de pandemi yapmasıdır. Televizyon, internet ve sosyal medyanın telefonlarımıza kadar girdiği şu dönemde, "yeni virüs" terimi, komplo senaryoları ile birlikte iyice kafamızı karıştırdı.

Aslında "yeni virüs" tanımı, eskiden var olan bir virüsün genetik yapısını değiştirmesi için de kullanılıyor. Virüsler, bakterilerden farklı olarak, kendileri bölünerek çoğalmıyorlar. Hedef hücreye özel, almaç denilen proteinlerle alınıyor, hücrenin DNA'sını ele geçiriyor, kendi DNA yada RNA yapıdaki genetik materyallerini çoğaltıyorlar. Bir hücrede bazen binlerce virüs oluşmakta. Bu kadar hızlı çoğalan bir canlı, dış etkenlere açık hale geliyor ve genetik materyalinde değişiklikler oluşuyor. Bu değişiklik olumsuz da olabilir-yani virüs ölür ya da direncini kaybeder- olumlu da; virüs daha önceden hastalık yapmadığı bir canlıya yerleşebilir. İşte Covid-19 un da yarasa patojeni iken insan virüsü haline gelmesinden "mutasyon" denen bu genetik değişiklikler sorumlu. Ancak mutasyonlar hala devam ediyor, şu an altı adet yeni Covid-19 suşu belirlenmiş durumda.

Peki, bu virüsü bu kadar tehlikeli yapan nedir? Virüsün en şiddetli etkilerinden bağışıklık sisteminin verdiği normalden fazla cevap sorumlu. Özellikle kana karışan "sitokin" denilen maddeler enfeksiyon, yanık gibi durumlarda bağışıklık sistemini düzenlemekten sorumluyken kontrolsüz miktarda kana salınımı tersine sağlıklı dokulara da zarar veriyor. Zatürre, solunum yetmezliği, kalp ve böbrek hasarı çoğunlukla bu mekanizma ile oluşmakta. Ancak bütün hastalarda bu "aşırı yanıt" oluşmuyor. Hatta virüsü kapan yüzde onluk bir kısmın herhangi bir şikayet yaşamadan iyileştiği biliniyor. Kimlerde daha şiddetli seyredeceği önce-

den kesin bilinemese de yaş ve ek hastalıklar arttıkça ciddi hastalık riski istatistiksel olarak artmakta. Sayılan bütün komplikasyonlarla sadece riskli insanlar değil düşük risk grupları da karşılaşabilir. Bizim üzerimize düşen, aşı bulunana kadar, kendi sağlığımıza ve çocuklarımızın sağlığına dikkat etmek.

Çocuklar, diğer birçok bulaşıcı hastalığın aksine istatistiksel olarak daha şanslılar. Ancak bir yaş altında riskin artması ve henüz kısıtlı bilgi olması nedeni ile korunmaları önerilmekte. Yine önemli bir ayrıntı; henüz gelişme çağında olan beyinlerinin bu karmaşık süreçten olumsuz etkilenmesi.

Bu süreçte çocuklara çok detaya girmeden hastalık hakkında bilgi verilmeli, soru sormalarına izin verilmeli, suçlayıcı ifadelerden (Bu çinliler yüzünden gibi) ve komplo teorilerinden kaçınılmalıdır. Özellikle yedi sekiz yaş grubu çocukların, akıllarındaki boşlukları korku senaryoları ile doldurduğunu unutmamak gerekir. Kişisel hijyen için çocuklara örnek olmalı, el yıkama, hapşırırken mendile ya da kol içine hapşırma öğretilmelidir. Yine çocukların normal zamanlarındaki rutinlerine karantina dönemlerinde de devam edilmesi; örneğin sabah kahvaltı, ders saati gibi uygulamaların okul zamanındaki gibi sürmesi, süreci daha kolay atlatmalarını sağlar.

Çocukların bu şekilde psikolojisini korurken kendi ruh sağlığımıza da dikkat etmemiz, sigara ve aşırı alkol tüketiminden kaçınmamız da bir başka önemli husus. Sağlıksız ebeveyn bunu mutlaka çocuğuna yansıtacaktır. Unutmamalıyız ki korku anında gelen düşüncelerin çoğu gerçek düşünceler değildir. Çok küçük ihtimalleri yok saymalı, haberleri akılcı değerlendirmeliyiz. Sosyal izolasyonu duygusal izolasyona dönüştürmeden, sevdiklerimizde iletişimde kalarak, "virüs eşittir ölüm" gibi karamsar düşüncelerden uzaklaşmanın çok faydası olacaktır.

Evde temizlik yaparken, geniş yüzeylerin 1/100 çamaşır suyu ile temizlenmesi, yıkanamayan aletlerin alkol ile (%75) silinmesi yeterlidir. Aşırı deterjan ve temizlik maddeleri kullanımı özellikle alerjik çocuklarda şikayetleri artırır, direnci kırar. Çamaşırlar yüksek ısıda yıkanmalı; dışarıdan gelince, yemek yemeden önce, evcil hayvan sevdikten sonra ellerin yıkanması gerektiği unutulmamalıdır. Görünür şekilde kirli eller el dezenfektanı ile temizlenemez, mutlaka sabunla, en az yirmi saniye, tüm el yüzeylerini kapsayacak şekilde yıkanmalıdır.

Dışarı çıkarken toplu yerlerde kullanılan basit cerrahi maskeler, ortamdaki bütün insanlar kullandığında koruyucu etkisi daha yüksektir.

Merak edilen bir başka konu; gebelik ve emzirme.

Emziren annelerin Covid-19 virüsünü taşıması durumunda sütün sağılması ve ayrı olarak verilmesi önerilmekte. Şu anki verilerle süte virüs geçmemekte, ancak yakın temas ile geçmesi mümkün. Bu yüzden annenin sağma işlemi yaparken maske takması ve el hijyenine uyması önemli. Bununla beraber gebelikte Covid-19 geçiren annelerin bebeklerinde anomali (doğumsal sakatlık) henüz bildirilmedi. Doğumda anneden bulaş ve erken dönemde Covid-19'a yakalanan bebeklerin klinik gidişleri iyi ve tedavi ihtiyacı düşük. Son olarak annenin Covid-19 taşıması erken doğum için bir neden değil, hatta mecbur kalınmadıkça doğum erkene alınmamalı.

Çocukların sağlıklı çocuk takipleri ve aşılarının ertelenmesi de şu an için önerilmiyor. Koruyucu olarak vitamin ve mineral desteğinin faydası henüz kanıtlanmasa da sağlıklı beslenmenin, spor yapmanın ve dinlenmenin bağışıklık sistemine olan katkısından dolayı kendimize dikkat ettiğimiz gibi çocuklarımıza da dikkat etmemiz, hekim önerileri ile beslenmenin, bebek ise anne sütü ve ek gıdaların uygun planlanması öneriliyor.

Sonuç olarak diğer pandemiler gibi dünyamız bu salgını da atlatacaktır. Hepimizin sağlıklı ve en az hasar ile atlattığı bir dönem olması en büyük temennimiz.

SALGIN HASTALIKLARLA MÜCADELE HUKUKU (SAVCILIK UYGULAMALARI YÖNÜNDEN)

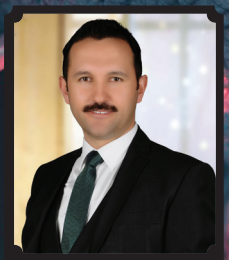

Necip SARI
Büyükçekmece Cumhuriyet Başsavcı Vekili

Kamu idaresi veya Sağlık Bakanlığı tarafından kanun gereğince alınmış bir karantina kararına rağmen bu bölgede bulunan kişiler bölgeden ayrılmak isteyebilir. Bu hususta kendisine engel olmak isteyen sağlık görevlisi veya kolluk kuvvetleri mensubuna cebir veya tehdit kullanarak karantina kararına aykırı davranışta bulunması durumunda TCK'nın 265. maddesi uyarınca görevi yaptırmamak için direnme suçundan soruşturma açılabilecektir.

Modern tıpta bulaşıcı hastalıkların yayılmasının önüne geçilmesi maksadıyla bir kısım sağlık önlemi geliştirilmiştir. Alınan sağlık tedbirlerine hukuk sisteminin katkısı ne oranda olacaktır. Tam bu hususta Türk hukuk sisteminde bulaşıcı hastalıklar ile ilgili yeteri kadar hukuki unsurun bulunduğunu ifade etmekte yarar vardır. Bu bağlamda ülkemizin sıcak gündeminde olan koronavirüse karşı alınan tedbirler kapsamında karantina ve bu tedbire uymayanlar hakkında uygulanabilecek adli soruşturma yaptırımları içeren mevzuat hükümleri makalede ele alınacaktır.

I. Türk Ceza Kanununda Öngörülen Yaptırımlar

Usulune uygun olarak alınan karantina kararına konu yerleşim birimlerinde bulunan bir şahsın herhangi bir şekilde karantina şartlarını ihlal etmesi durumunda hakkında TCK'nın 195. maddesinde düzenlenen bulaşıcı hastalıklara ilişkin tedbirlere aykırı davranma suçunu işlediğinden bahisle CMK'nın 160. maddesi uyarınca soruşturma açılması mümkündür. Madde gerekçesine göre; bulaşıcı hastalıklara yakalanmış veya bu hastalıklardan ölmüş bulunan kimselerin bulunduğu yerin karantina altına alınmasına dair yetkili makamlarca alınan tedbirlere uyulmaması suç olarak tanımlanmıştır. Böylece kamu sağlığının korunması amacı güdülmektedir.

TCK'nın 195/1. maddesine göre, bulaşıcı hastalıklardan birine yakalanmış veya bu hastalıklardan ölmüş kimsenin bulunduğu yerin karantina altına alınmasına dair yetkili makamlarca alınan tedbirlere uymayan kişiden bahsetmektedir. Buna göre suçun oluşması için öncelikli olarak bir karantina kararı olması gerekir. Suçun faili karantina bölgesinde bulunan kişidir. Bu suç kasten işlenebilir, bilerek ve isteyerek karantina altına alma tedbirine uymaması durumunda suçun işlendiği düşünülebilir. Yaptırımı iki aydan bir yıla kadar hapis cezasıdır. Öngörülen hapis cezası itibariyle CMK gereğince erteleme veya paraya çevirme kapsamında kalmaktadır. Şikayete, seri muhakeme usulüne tabi veya uzlaşmaya bağlı suçlardan değildir.

Kamu idaresi veya Sağlık Bakanlığı tarafından kanun gereğince alınmış bir karantina kararına rağmen bu bölgede bulunan kişiler bölgeden ayrılmak isteyebilir. Bu hususta kendisine engel olmak isteyen sağlık görevlisi veya kolluk kuvvetleri mensubuna cebir veya tehdit kullanarak karantina kararına aykırı davranışta bulunması durumunda TCK'nın 265. maddesi uyarınca görevi yaptırmamak için direnme suçundan soruşturma açılabilecektir.

Burada belirtmek gerekir ki, diğer suçlarda olduğu gibi bu suç açısından açılan adli soruşturma nedeniyle verilebilecek gözaltı kararı kural olarak Cumhuriyet savcısına aittir. Ancak bu suçun dahil olduğu bir kısım suçlar yönünden istisnai olarak 27/3/2015 RG tarihli 6638 sayılı yasanın 13 maddesi ile değişik CMK'nın 91/4 maddesine göre suçüstü hâlleriyle sınırlı olmak kaydıyla; kişi hakkında mülki amirlerce belirlenecek kolluk amirleri tarafından yirmi dört saate kadar gözaltına alınma kararı verilebilir. Gözaltına alma nedeninin ortadan kalkması hâlinde veya işlemlerin tamamlanması üzerine derhâl ve her hâlde en geç yukarıda belirtilen sürelerin sonunda Cumhuriyet savcısına, yapılan işlemler hakkında bilgi verilerek talimatı doğrultusunda hareket edilir.

TCK'nın 195. maddesinde düzenlenen suç dışında somut olayın özelliklerine göre uygulama olanağı olan diğer suç tipleri de vardır. Sık sık basına konu olduğu üzere bilerek toplu taşıma araçlarının kullanım yerlerine veya market reyonlarına tükürmek suretiyle virüslerin başkasına bulaşmasını sağlayan kişiler hakkında kasten yaralama ve ölüm gerçekleşmesi durumunda kasten öldürme hükümlerinin uygulanabilmesi söz konusu olacaktır. Burada TCK'nın 21. maddesinin 2. fıkrasında kişinin, suçun kanuni tanımındaki unsurların gerçekleşebileceğini öngörmesine rağmen, fiili işlemesi halinde olası kast hükümlerinin uygulanacağı belirtilmektedir. Kanaatimce anılan eylemler yönünden bu hüküm gereğince failin sorumluluğuna gidilebilir. Bunun yanında söz konusu eylemlere karşı hapis cezasının verilmesinin temel hukuk ilkesi "ceza ve suçta orantılılık" açısından her olayın somut niteliğine değerlendirileceği göz ardı edilemez.

Bir diğer husus ise; Covid-19 semptomları bulunan kişinin kendisini toplumdan uzak tutmadığı takdirde meydana getirdiği riskten ötürü, ihmali bir davranış ile bir başka şahsa hastalık bulaştırmış ise; Türk Ceza Kanunu'nun 85. ve 89. maddeleri anlamında taksirle işlenen yaralama ve ölüme neden olma suçlarının basit hali veya bilinçli hali olaya uygun olabilir. Taksirle işlenen suçlar aranan iki özellik vardır. Bunlar, öngörülebilirlik ile dikkat ve özen yükümlüğüne aykırı davranıştır[1]. Kanaatimce; ortaya olumsuz bir netice çıkması durumunda kusurlu bir davranış ile sonuçları öngörülebilir bir şekilde hastalık bulaşması veya ölüme neden olma durumunda taksirli suçlar açısından sorumluluk oluşacaktır.

1 *HAFIZOGULLARI, Zeki, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2008, S. 165.*

II. Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu

2559 sayılı Polis Vazife Ve Salâhiyet Kanunun 13. maddesinin F bendine göre polis, bir kurumda tedavi, eğitim ve ıslahı için kanunlarla ve bu Kanunun uygulanmasını gösteren Cumhurbaşkanınca çıkarılan yönetmelikte belirtilen esaslara uygun olarak alınan tedbirlerin yerine getirilmesi amacıyla, toplum için tehlike teşkil eden akıl hastası, uyuşturucu madde veya alkol bağımlısı serseri veya hastalık bulaştırabilecek kişileri yakalar. Buna göre bu hastalıkları taşıyanları polis, ıslah veya tedavi tedbiri alınması gerekenler, ilgili kurum yetkilileri tarafından teslim alınacağından bu ilgili kuruma teslim edilir. Yine aynı madde gereğince yakalama sebebi olarak düşünülen bulaşıcı hastalık ortadan kalkınca ilgili şahıslar derhal serbest bırakılmalıdır.

III. Bulaşıcı Hastalıktan Ölene Otopsi

Ceza Muhakemesi Kanununun, "Ölünün kimliğini belirleme ve adli muayene " kenar başlıklı 86 ncı maddesinde, ölünün adli muayenesinde tıbbî belirtiler, ölüm zamanı ve ölüm nedenini belirlemek için tüm bulgular saptanır. Bu muayene neticesinde Cumhuriyet savcısı ölüm nedeni konusunda yeterli kanaat edinemezse, ileri tetkik yapılması için aynı yasanın "Otopsi " kenar başlıklı 87 nci maddesi gereğince, klasik otopsi yapılmasına karar verir. Otopsi Cumhuriyet savcısının huzurunda biri adli tıp, diğeri patoloji uzmanı veya diğer dallardan birisinin mensubu veya biri pratisyen iki hekim tarafından kafa, göğüs ve karın boşluğu açılmak suretiyle yapılır.

Bununla birlikte tıbbi otopsi olarak bilinen bir otopsi çeşidi daha vardır. Tıbbi otopsi bulaşıcı hastalıktan öldüğü yönünde şüphe olan kişiler hakkında üzerinde tedaviyi yürüten hekim veya hastane yönetimi tarafından talep edilebilir[2]. Umumi Hıfzısıhha Kanununun 70. maddesinde[3] bu yetki hekime tanınmıştır. Bu sebeple herhangi bir adli makamdan izin almaksızın veya ölenin ailesinin rızası olmaksızın otopsi yapılmasında kanun gereğince bir sakınca yoktur.

IV. Ceza İnfaz Kurumlarında Bulunanlar

5275 sayılı Ceza İnfaz Kanununda düzenlenen, sağlığın korunması kurallarına uyma başlıklı 27. maddesinde sağlığının korunması ve salgın hastalıkların önlenmesi için gerekli ve alınmış tedbirlere uymak, kişi sağlığı için tehlike doğuran durumları gecikmeksizin kurum yönetimine bildirmek, kendi ve içinde yaşadığı ortamın temizliğine uygun davranışlar göstermek zorunda olduğu düzenlenmiştir. Aynı maddenin 2.fıkrasında hükümlü, hem kendi, hem de diğer hükümlülerin sağlığını tehlikeye düşürebilecek eylemlerden kaçınmakla yükümlüdür. Kanaatimce bu hüküm ceza infaz kurumunda bulunan hükümlü veya tutukluya bulaşıcı hastalıkların önlenmesi açısından tıbbi müdahale yapılmasının kanuni dayanağıdır. Ancak idarece alınması muhtemel karantina uygulaması, alınacak tedbirler kapsamında değerlendirilebilir.

SONUÇ

Bulaşıcı hastalıklarla mücadelede kamu otoritelerinin aldığı tedbirlerin yanı sıra bireylerin katılımını sağlamak çok önemlidir. Dünya Sağlık Örgütü'nün ana tavsiyesi olan bilgilendirme bu hastalık ile mücadelede en etkin husustur. Bilgilendirilen kişilerin mücadeleye katılımı daha kolay olacaktır. Bu anlamda alınan tedbirlere riayet etmek herkesin sorumluluğundadır. Oluşturulacak ortak akıl ve birlikte mücadele etme bilinci bulaşıcı hastalık gibi herkesi etkileme ihtimali olan felaketlerin önlenmesi ve bitirilmesi açısından vazgeçilmezdir..

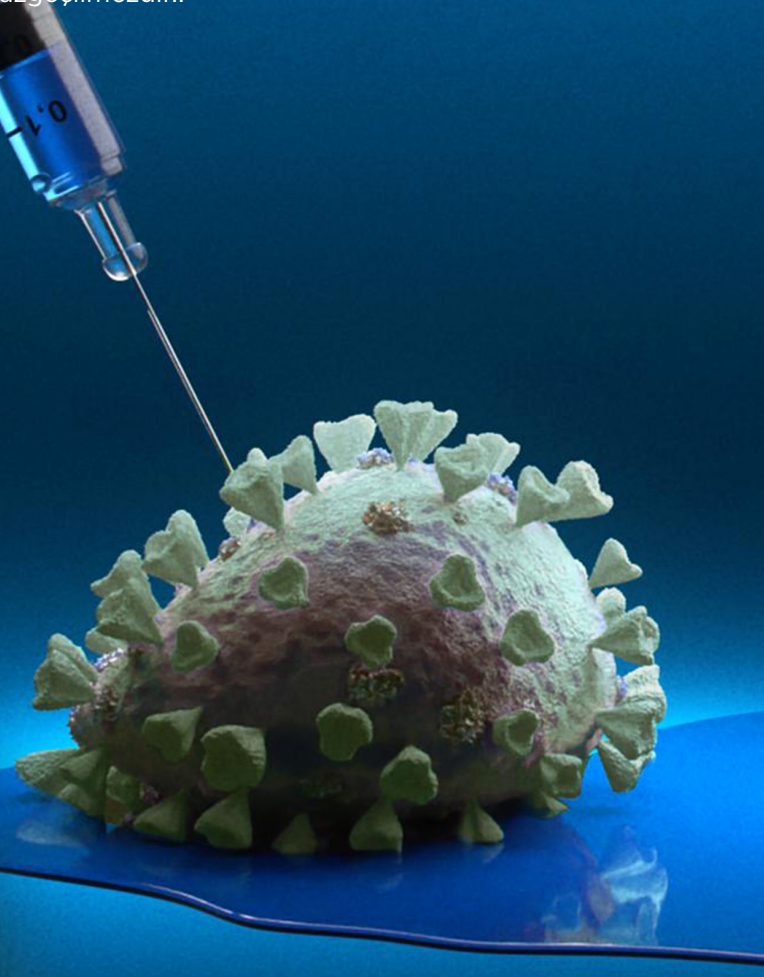

2 POLAT, Oğuz, Tıbbi Uygulama Hataları, Ankara, 2019, 3. Baskı, s.272.

3 Umumi Hıfzısıhha Kanununun 70. maddesi: Sari ve salgın bir hastalıktan vefat eylediği zan ve şüphe edilen eşhas üzerinde, alakadar tabip tarafından lüzum gösterildiği takdirde, fethimeyit icra olunabilir

DOLANDIRICILIK SUÇUNDA HİLE UNSURU HAKKINDA KISA BİR DEĞERLENDİRME

Kerem YILMAZ
İstanbul
Cumhuriyet Savcısı

Dolandırıcılık suçunu, diğer mal varlığına karşı olan suçlardan ayıran ve adı geçen suçun oluşumu için mutlaka gerekli olan hile kavramının ne olduğu, içeriği, nasıl anlaşılması gerektiği hususlarının irdelenmesi, suçun varlığının tespiti açısından büyük önem arz etmektedir. Bu çalışma ile bahsettiğimiz sorulara yanıt aramayı amaçlamaktayız.

Genel Olarak

Türk Ceza Kanunu'nun 141 ila 169. Maddeleri arasında malvarlığına karşı suçlar düzenlenmiştir. İsminden de anlaşılacağı üzere bu suçlarda eylem neticesinde, mağdur olan kişi mal varlığı değeri bakımından bir zarara uğramaktadır. Bu başlık altında düzenlenen hırsızlık, yağma gibi suçlardan farklı olarak dolandırıcılık suçunda mağdur, zarara uğramasına neden olan mal varlığı değerinin zilyedliğinden çıkması olayında rol almaktadır. Bir başka deyişle mağdur, fail olan kişiye kendi zararına olacak şekilde mal varlığı değerini kendi eliyle teslim etmektedir. Burada eylemi suç haline getiren ise, mağdurun aslında bu teslimi gerçekleştirmeyecek olmasına karşın, iradesinin sakatlanması nedeniyle bu kararı almış olmasıdır. Mağdura bu kararı aldıracak olan failin eylemleri ise, sıradan mahiyette olamaz. Failin hileli bir şekilde hareket etmek suretiyle mağdurun karar mekanizmasına nüfuz etmesi neticesinde mal varlığı yönünden onu zarara uğratması halinde dolandırıcılık suçu gündeme gelecektir. Buradan da hilenin, dolandırıcılık suçunun olmazsa olmaz unsuru olduğu ortaya çıkar. Hile, bu suça rengi veren özelliktir.[1]

Dolandırıcılık suçunu, diğer mal varlığına karşı olan suçlardan ayıran ve adı geçen suçun oluşumu için mutlaka gerekli olan hile kavramının ne olduğu, içeriği, nasıl anlaşılması gerektiği hususlarının irdelenmesi, suçun varlığının tespiti açısından büyük önem arz etmektedir. Bu çalışma ile, bahsettiğimiz sorulara yanıt aramayı amaçlamaktayız.

Mevzuattaki düzenleme

Dolandırıcılık suçunun tanımlandığı Türk Ceza Kanunu'nun 157. Maddesi şu şekildedir: "Hileli davranışlarla bir kimseyi aldatıp, onun veya başkasının zararına olarak, kendisine veya başkasına bir yarar sağlayan kişiye bir yıldan beş yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adlî para cezası verilir"

Anılan maddede suç tanımlanırken mağdurun aldatılması ile sonuçlanacak davranışların hileli mahiyette olması gerektiği açıkça vurgulanmış olmakla birlikte, hilenin ne olduğuna dair bir açıklığa kanunda yer verilmemiştir. Bu durum karşısında; hilenin serbest hareketli suç olduğu söylenmektedir.[2]

1 MUSTAFA ARTUÇ; Malvarlığına Karşı Suçlar; Ankara-2011, s.473

2 ARTUÇ; a.g.e; s.475

Mukayeseli Hukuk

Mukayeseli hukuka bakıldığında, kimi ülkelerin ceza yasalarında ayrıntılı bir şekilde eylemi tavsif etmek suretiyle suçu düzenlediği, kimi ülkelerin ceza yasalarında mağdurun aldatılmasını baz aldığı, kimi ülkelerin ise bizdeki düzenlemeye koşut şekilde hile kavramını adlı adınca zikrettiği görülmektedir. İsviçre, İtalya, Portekiz, Japonya; hile kavramına dolandırıcılık suçunun tanımı bağlamında kanunlarında, bizdeki düzenlemelerden farklı içerikler bulunsa dahi yer veren ülkeler olarak zikredilebilir.[3]

Ülkeler, hile kavramının içeriğini doldurma noktasında farklı ölçütleri baz alarak hareket tarzı belirlemektedirler. Örneğin Fransa, hangi davranışların hile olarak mütalaa edileceğini kanunda tek tek saymıştır. Bundan farklı bir yaklaşım gösteren Almanya'da ise;hile kavramı kanunda zikredilmemiş, mağdurun hataya sevk edilmesi suretiyle mal varlığı değeri bakımından zarara uğratılmasından bahsedilmiştir. İspanya ve Finlandiya da Almanya'dakine benzer bir yol tutmakla birlikte, Almanya'dan farklı olarak aldatıcı hareketlerin konusuna ilişkin bir sınırlama yapmamıştır. Portekiz ve İtalya ise, kanunda hile kavramına yer vermiş ancak tanımın içeriğini mevzuatta doldurmayarak, eylem bakımından bir sınırlamaya gitmemişlerdir.

Tanım

Hile sözcüğü sözlük anlamı olarak "bir kimseyi aldatmak, kandırmak ve yanıltmak amacıyla yapılan tertip, düzen" şeklinde tanımlanmaktadır.[4]

Türk Ceza Kanunu'nun 157. maddesinde ve de bunun gerekçesinde de tanımlanmamış olan hile kavramını Meran; "..maddî veya manevi araçlarla bir kimsenin hataya düşürülmesi.." olarak tanımlamıştır.[5] Tezcan/Erdem/Önok ise "..objektif olarak hataya düşürücü ve başkasının tasavvuru üzerinde etki meydana getiren her türlü davranış.." olarak tanımlamaktadır.[6]

Doktrinde pek çok bilim insanı ve yazar, hile kavramını değişik boyutlarını irdelemek suretiyle tanımlamışlardır. Bu farklı tanımlamalara karşın hemen hepsindeki ortak nokta; failden sâdır olan davranışın hakikatle bağdaşmayan bir duruma işaret eden davranışları ile buna istinaden mağdur olan kişinin hataya düşürücü nitelikte oluşudur.

Yargıtay 15.CD'nin 12.09.2012 tarih ve 2011/15582 E-2012/41135 K sayılı kararında "..Dolandırıcılık suçunun oluşabilmesi için; failin bir kimseyi, kandırabilecek nitelikte hileli davranışlarla hataya düşürüp,onun veya başkasının zararına, kendisine veya başkasına yarar sağlaması gerekmektedir. Hile nitelikli bir yalandır. Fail tarafından yapılan hileli davranış belli oranda ağır, yoğun ve ustaca olmalı,sergileniş açısından mağdurun inceleme olanağını ortadan kaldıracak nitelikte bir takım hareketler olmalıdır. Kullanılan hileli davranışlarla mağdur yanılgıya düşürülmeli ve bu yanıltma sonucu yalanlara inanan mağdur tarafından sanık veya bir başkasına haksız çıkar sağlanmalıdır.." demek suretiyle hilenin varlığına işaret etmiştir. Bu içtihât dikkate alındığında Yargıtay'ın hileyi en özet ifadesi ile nitelikli yalan olarak mütalaa ettiği göze çarpar. Yanısıra Yargıtay, hileyi belli oranda ağırlık ve yoğunluk gösteren, ustaca sergilenmiş bir davranışlar bütünü olarak ele almıştır.

Kavramın İrdelenmesi

Hilenin; belli bir olgu, olay ya da vakaya ilişkin olması gerektiği ifade edilmiştir. Olay ve olgular, dış dünyaya ilişkin olabileceği gibi, insanın iç dünyasına ilişkin de olabilir. Olay ve olgular; geçmişte vâki meselelere dair olabileceği gibi, halihazırda vuku bulan meselelere dair de olabilir. Önemli olan bunların algılanabilir, ispatlanması mümkün ve somut durumlara müteallik olmalarıdır. Buradan hareketle, bu çerçeveye oturmayan, konusu bu meselelerin dışında kalan davranışların hile olarak kabul edilmesi olanak dahilinde olmayacaktır. Bu saptamalardan hareketle hilenin geçmişte vâki ve halihazırda gerçekleşen durumlara değinmesi gerektiği ortaya konulmuş oldu. Gelecekteki durumlara ilişkin olarak ise hile kavramının içeriğinin hangi bağlamda doldurulacağı ise tartışmaya konu olagelmiştir. Burada, müstakbel olayın gelecekteki akıbetinin bilimsel argümanlarla, nesnel ölçütlerle test edilebildiği noktada hileye konu olabileceğinin kabulü gerekmektedir. Bu şekilde, gelecekte nasıl bir seyir alacağı öngörülmesi mümkün olmayan durumlar bakımından sergilenen davranışların hile olarak değil, iddia olarak kabul edilmesi gerekmektedir.[7]

Öznel değer yargılarının açıklanması, düşünce açıklamaları, şahsî analizler hile kavramı içerisinde değerlendirilmezler. Aynı şekilde; genel kabule konu olduğu üzere ürünün methedilmesi adına herkesçe kabul edi-

3 Mukayeseli hukuka ilişkin ayrıntılı değerlendirmeler için bkz. MERAL EKİCİ ŞAHİN; Dolandırıcılık Suçu, Ankara-2019 s.41-71 arası

4 KUBBEALTI AKADEMİSİ, KUBBEALTI LUGATI Android Uygulaması

5 NECATİ MERAN; Dolandıncılık-Sahtecilik-Güveni Kötüye Kullanma; Ekim 2012, s.66

6 ARTUÇ; a.g.e., s.474

7 ŞAHİN; a.g.e., s.195-200

lebilir ya da idrak edilebilir ölçüdeki abartılı tanımlamalar, reklam amaçlı söylem ve görseller, hile olarak değerlendirilmeyecektir. Aynı şekilde, kanılmayacağı bâriz olan bir söze inanılmış olmasında da hilenin varlığından bahsedilmemelidir.[8]

Soyut yalannın varlığı halinde hileden bahsedilemez.[9] Bu yalan; mağduru hataya sevk eden başkaca faktörlerin de eklemlenmesiyle oluşacak total bir tablo ile neşv-ü nemâ etmesi halinde eylem, hile olarak kabul edilebilir. Bu faktörler, failden sâdır olabileceği gibi, içinde bulunulan halin katkısı ve bundan failin istifâde etmesi ile de oluşabilir.

Yargıtay 15.CD'nin az evvel değindiğimiz 12.09.2012 tarih ve 2011/15582 E- 2012/41135 K sayılı kararında; hile kavramını yorumlamıştır. Buna göre Yargıtay; hilenin alelade bir yalan olmadığına işaret etmiş, net bir şekilde hilenin nitelikli bir yalan olduğunu tanımlamasına konu etmiştir. Bu bağlamda Yargıtay'a göre; soyut, basit mahiyetteki yalanın varlığını hile olarak mütalaa etmek mümkün değildir. Eylemde bu koşulları taşımayan bir yalan sözkonusu olduğunda ise Yargıtay'a göre, dolandırıcılık suçunun yasal unsurları oluşmayacaktır. Mezkur kararda Yargıtay, hile olarak değerlendirilmesi gereken yalanın ustaca sergilenen, belli bir orana ulaşan, ağır, yoğun olması gerektiğine işaret etmiştir. Bu suretle tanımlamaya giden Yargıtay, Fransız Ceza Kanunu'ndaki gibi konu bağlamlı bir sınırlamaya gitmemiş, hareketin hile olarak değerlendirilmesini gerektirecek kıstasları, mal varlığı değerlerine temas eden tüm olaylara somut olayın özelliklerine göre uygulanabilecek şekilde ortaya koymuştur. Bir anlamda hilenin, herhangi bir yalanın bir veya birkaç adım ötesine geçen bir aşamaya ulaşması gerektiği vurgulanmıştır. Daha komplike, daha organize olup belli bir olaylar bütününün sergilendiği, salt söylemle yetinilmeyip yanısıra başkaca etkenlerin de sürece dahil edildiği bir işleyişin varlığı halinde, hileden bahsetmek mümkün olacaktır. Hilenin; ortaya koyduğu ustalık, içerdiği yoğunluk ve ağırlık yönün-

8 MERAN; a.g.e., s.66

9 MERAN; a.g.e., s.68

den mağduru istediği yöne çekebilme kapasitesine sahip olması gerektiği ifade edilmiştir.[10]

Aynı kararda Yargıtay, tarif ettiği hilenin mağdurun inceleme olanağını ortadan kaldıracak mahiyette olması gerekliliğine de değinmektedir. Karardan anlaşıldığına göre, belirtilen evsafta bulunan hareket, bu yönleriyle gerekli kıstasları karşılasa dahi, bu mahiyetine rağmen mağdurun inceleme olanağını ya da bir başka deyişle denetim olanağını ortadan kaldıracak nitelikte değilse; o hareketi hile olarak kabul etme imkânı bulunmamaktadır. Bir anlamda Yargıtay; denetim olanağı kavramı ile eylemin hile olup- olmadığını test etmektedir.

Daha önce de belirttiğimiz üzere Türk Ceza Kanunu'nun 157. maddesinde dolandırıcılık suçunun tanımına "..Hileli davranışlarla bir kimseyi aldatıp.'" şeklinde başlamıştır. Dolayısıyla hileli davranışın varlığı suçun oluşumu için tek başına yeterli olmayıp, bu davranışın mağduru da aldatması gerekecektir. Bu bağlamda, Yargıtay tarafından ortaya konulan denetim olanağı kriterinin, eylemin hile olarak değerlendirilmesine mi yoksa mağdurun aldatılması başlığına mı ilişkin olduğu sorusu gündeme gelebilir. Lafzî olarak bakıldığı zaman, denetim olanağı kavramının mağdurun aldatılmasına ilişkin olduğu, denetim olanağının bulunduğu noktada mağdurun aldatılmasının sözkonusu olmayacağı ve bu nedenle, denetim olanağı kavramının eylemin hile olarak nitelendirilmesi noktasında bir etkisinin olmayacağı fikri akla gelebilir. Ne var ki bu olasılığa karşın, Yargıtay'ın kararında değinmiş olduğu husus, mağdurun aldatılmış olup-olmadığından özerk olarak, eylemin mahiyetinin buna elverişli olmasına dairdir. Bu nedenle, denetim olanağını ortadan kaldıran nitelikteki eylemi, hareketin hile olarak kabul edilip-edilmeyeceği noktasında bir test olarak kabul etmek mümkündür.

Hareketi hile olarak kabul etme noktasında, somut olay ortamı kavramına değinmekte yarar vardır. Tümerkan'a göre; somut olay ortamı, basit yalanı destekler mahiyette olduğu durumlarda ortada hilenin varlığından bahsedilebilir.[11] Gerçekten bazı somut olaylarda bu kavramı, belli ağırlığa ulaşmamış hareketlerin hile olarak mütalaa edilmesini sonuçlar. Örneğin; bir restorana gidip yemek yiyerek hesabı ödemeden kalkan kişinin eylemi bu duruma iyi bir örnektir. Burada failin eylemi salt restorana gitmekten ibarettir, tıpkı o sırada içeride bulunan diğer müşteriler gibi. Bu eylemin, yoğun ve ustalık arz eden bir yönü yoktur, son derece sıradan bir girişimdir. Kaldı ki restoran yetkilileri, failin parasının olup-olmadığını çok basit bir şekilde denetleyebilirler ve böylece ona yemek hizmeti vermekten kaçınabilirler. Gelgelelim burada devreye restoranların umumiyetle işletme

10 MERAN; a.g.e., s.66

11 ŞAHİN; a.g.e., s.212

kaideleri ve alışkanlıkları devreye girmektedir. Gelen müşterilere daha baştan parası olup-olmadığını sormak ve bu yönde bir kontrole girişmek, o restoranın müşteri portföyünü tamamen kaybetmesi anlamına gelir; hiçbir işletme de bu yola başvuramaz. İşte bu realitenin oluşturduğu somut olay ortamı yüzünden, failin bu basit mahiyetteki eyleminin dahi önündeki denetim olanağını ortadan kaldırdığından, eylemin dolandırıcılık olarak kabulünü gerektirmektedir.Yargıtay da, dolandırıcılık suçu için gerekli olan hile unsurunu tarif ederken "...var olan halden ve koşullardan yararlanmak."" demek suretiyle, somut olay ortamı kavramına da atıfta bulunmuştur.[12]

Hilenin icraî hareketlerle işlenebileceği noktasında bir tereddüt yoktur. Hareketin bir irade beyanı olarak kabul edildiği durumlarda zımnî davranışların da hile olarak kabul edilmesi mümkündür.[13] Ancak sadece susmanın, hile olarak kabul edilemeyeceği de ifade edilmiştir.[14] Tartışılan konu; ihmâlî davranışların hile olarak kabul edilip-edilmeyeceği hususudur. Bilindiği üzere ihmâlî davranışların hile olarak kabul edilmesi için sözleşmesel ya da kanun gereği veya kendi önceki eylemi nedeniyle failin, doğruyu söyleme yükümlülüğünün bulunması gereklidir. Genel kurallardan hareketle, böylesi bir yükümlülüğün varlığı halinde ihmâli davranışın hile olarak kabul edilmesi gerekebilir-ki bu görüşü savunan yazarlar da vardır.[15] Doktrinde Şahin ise, olaya son derece adaletli bir yaklaşım sergilemiş ve bunun olmaması gerektiğine işaret etmiştir. Ona göre teorik olarak bu mümkün olsa dahi, Türk Ceza Kanunu'nda ihmâlî hareketlerle kasten yaralama ve kasten öldürme suçları için ayrı bir düzenleme yapılmış ve bu düzenlemelerde, temel şekillerine göre cezada indirime gidilmiş. Oysa ki dolandırıcılık suçu için ihmâli hareketler bakımından ayrıksı bir düzenleme bulunmamaktadır. Bunun anlamı, suçun ihmâlî hareketlerle işlenmesi halinde failin, icraî hareketlerle işlenmiş gibi aynı miktarda ceza almasıdır. Kasten yaralama ve dahi kasten öldürme gibi, çok daha ağır ve insan vücuduna hatta hayatına nâfiz bir eylem bakımından ihmâlî hareketle meydana gelen sonuç bakımından öngörülen indirimin, insan hayatına daha alt düzeyde etki gösteren dolandırıcılık suçu bakımından failden esirgenmesinin hakkaniyetli olmayacağını ifade etmiş ve bu gerekçe ile ihmâlî hareketlerin hile olarak kabul edilmemesi gerektiğini dile getirmiştir.[16] Bu yerinde açıklamalar karşısında, konuya ilişkin olarak aynı fikirde olduğumuzu belirtmek gerekir.

12 CGK; 27.04.2014 tarih ve 6-85/104

13 ARTUÇ; a.g.e., s.67

14 ARTUÇ; a.g.e., s.479

15 ARTUÇ; a.g.e., s.67

16 ŞAHİN; a.g.e, s.263

Yukarıda belirttiğimiz yasal tanımlama da dikkate alındığında dolandırıcılık suçunun oluşabilmesi için failin, hileli hareketlerle mağduru aldatması gerekmektedir. Buradan hareketle hile ile mağdurun aldatılması gerekir, bir başka deyişle mağdurun bu hile nedeniyle aldatılmış olması gerekir. Hile ile aldatılma olguları arasında bir sebep-sonuç ilişkisi bulunmalıdır. Hilelinin varlığından bağımsız olarak mağdurun herhangi bir sebeple aldandığının kabulünü gerektirecek bir duruma düşmesinden istifâde ile menfaat temin edilmesinde, failden sâdır olan bir hilenin sözkonusu olmaması nedeniyle dolandırıcılık suçunun oluşmadığının kabulü gerekecektir.[17] Öte yandan yine aynı durumda fail, kendi hileli davranışından bağımsız olarak oluşmuş ve aldanma olarak isimlendirilebilecek durumu, hile olarak kabul edilebilecek davranışlarla sürmesine zemin hazırlamış ve bu sayede menfaat temin etmiş ise, bu kez dolandırıcılık suçunun oluştuğunu kabul etmek gerekecektir.[18] Buradan hareketle hilenin aldatmaya elverişli olması, varlığının kabulü için yeterli olup; somut olarak mağdurun buna aldanmış olması, hilenin tespiti adına bir kriter olarak kabul edilmez[19], bir başka deyişle eylemi hile olarak kabul etmek için mağdurun aldanmasına kadar beklemek gerekmez.

Az evvel bahsettiğimiz üzere; yasal tanımlama gereği hile ile aldatılma arasında bir sebep-sonuç ilişkisi bulunmalıdır. Yargıtay da bu görüştedir[20]. Buradan çıkan sonuç; hileli davranışın umumiyetle fitili ateşleyen eylem olduğudur. Buradan hareketle hileli davranışlar, menfaatin temin edilmesinden evvel sergilenmelidir. Bir başka deyişle, dolandırıcılık suçunun oluşumu için hileli hareketlerle ifsâd edilen iradeye binaen maddî bir menfaatin temin edilmiş olması ve de hileli hareket/menfaat temini diyalektiğinde öncelik-sonralık ilişkisini gerekmektedir. Aksi halde, dolandırıcılık suçunun oluşumundan bahsetmek sözkonusu olmayacaktır. Yargıtay da bu görüştedir.[21] Aynı şekilde, zaten elde edilmiş bir menfaatin elden çıkmasının önlenmesi adına sergilenen hileli hareketlerin sözkonusu olduğu durumlarda da, hileli hareketler menfaat teminini sağlayacak illî yöne temas etmediğinden dolandırıcılık suçuna vücut vermeyecektir. Aynı şekilde, önceden doğan borcun ödemesinden kurtulma adına hile sergilenmesi dolandırıcılık suçu oluşmayacaktır.[22]

17 ARTUÇ; a.g.e., s.481

18 ŞAHİN; a.g.e., s.269-270

19 MERAN; a.g.e., s.70

20 10.CD; 14.12.2004 tarih ve 10663/12888

21 6.CD; 2018/3052 E-2018/7548 K sayılı içtihât

22 CGK; 03.03.1998 tarih ve 1998/6-8 E-1998/69 K; CGK; 04.11.2003 tarih ve 2003/6-235 E-2003/263 K

Hilenin dolandırıcılık suçunun oluşumunu kabul ettirme noktasında; failin fokuslandığı nokta ile temin etmeyi amaçladığı menfaatin koşut olması gerekmektedir. Fail başka bir menfaat için hileli hareketler sergilerken, bundan başka bir menfaat elde ettiği noktada, elde edilen bu menfaat yönünden, hilenin yöneldiği menzil itibariyle eylemden dolandırıcılık olarak bahsetmek sözkonusu olmayacaktır.[23]

Hilenin yöneldiği kişi ile zarara uğrayan kişinin aynı olması gerekmez.[24] Bu durum, bilhassa tüzel kişiler sözkonusu olduğunda kendisini göstermektedir. Örneğin; banka çalışanına yönelen bir hilede, hilenin yöneldiği kişi tüzel kişilik olan bankanın çalışanı iken, bu eylemden zarar gören bankanın yani tüzel kişinin ta kendisidir. Alman doktrininde bu durum; üçgen dolandırıcılık(Dreiecksbetrug) olarak adlandırılmaktadır.[25]

Son olarak hileli hareketlerin, gerçek bir kişiye yönelmesi gerekmektedir. Bu bağlamda haksız bir menfaat temin etme adına hile boyutunda olsa dahi otomasyon sistemlerine yönelik sergilenen davranışlar ile dolandırıcılık suçu oluşmayacaktır. Yargıtay da bu hususu belirtmiştir[26].

Uygulamadan Bazı Örnekler

Yargıtay kararları incelendiğinde;

* Araç satışının sağlanması adına gazeteye ilân verip, bu şekilde biraraya gelinen kişi ile müzakere aşamasında vekâletname çıkartılıp, bankadan parayı alıp geleceğinin söylenmesi üzerine aracı alıp geri getirmeme[27],

* Aracının motoru bozulduğu için yüksek maliyetle karşı karşıya kalan kişiye çıkma motor bulabileceğini söyleyip, bu meyânda ilgili kişiyle telefon bağlantısı kurmuş izlenimi oluşturarak parayı almasına rağmen motor temin etmemesinde[28],

* Muhasebeciye müşterisi olacağı izlenimi oluşturduktan sonra, beklediği havalenin yeterli miktarda gelmediğini ifade ederek ve acil paraya ihtiyacı olduğunu söyleyerek bir miktar para alınmasında[29],

* Saadet zinciri şeklindeki oluşumlarda; bilhassa yüksek bütçeli tanıtım faaliyetlerinin de yapılmış olması karşısında[30],

* Bul karayı al parayı oyununda[31],

* Deneme amaçlı aracı alıp geri getirmemede[32],

* Aracın kilometresinin düşürülmesinde[33],

* Ticarî ilişkide sahte/sahte imzalı kambiyo senedi verilmesinde[34], hilenin varlığı kabul edilmiştir.

Yine Yargıtay kararlarına göre ise;

* İsim benzerliğinden istifâde ederek, aynı isimli başka bir kimsenin hesabından para çekilmesinde; bu hususun kimlik sayesinde kolayca ortaya çıkarılabilecek olması nedeniyle[35],

* Tıp fakültesi öğrencisi olan mağdura, kendisini bio enerji uzmanı olarak tanıtarak epilepsiye şifa sağlayacağına dair failin söylemleri[36],

* Trafik kayıtlarında başkası adına kayıtlı olan aracın devredilmesi mümkün olmayacağından böylesi bir olayda[37],

* Hasarlı aracın bu hasardan azâde olarak söylenerek satılmasında, aracın serviste kontrol ettirilmesi olanağının bulunması nedeniyle[38],

* Bâriz yaş farkının bulunduğu durumda, bir başkasının yeşil kartının kullanılmasında, doktorun bunu inceleme yükümlülüğünün bulunması nedeniyle[39],

eylemlerin hile olarak kabul edilemeyeceği ifade edilmiştir. ■

23 ARTUÇ; a.g.e., s.480
24 ARTUÇ; a.g.e., s.482
25 ŞAHİN; a.g.e., s.279
26 11.CD; 23.07.2007 tarih ve 2007/2782 E-2007/5370 K
27 11.CD; 12.07.2010 tarih ve 2010/5490 E-2010/8363 K
28 11.CD; 05.10.2010 tarih ve 2009/21440 E-2010/10625 K
29 11.CD; 18.03.2010 tarih ve 2007/5401 E-2010/3241 K
30 CGK; 24.11.1998 tarih ve 6-280/359
31 15.CD; 03.11.2014 tarih ve 2014/18627 E-2014/17860 K
32 15.CD; 15.01.2013 tarih ve 2011/18060 E-2013/238 K
33 15.CD; 16.01.2014 tarih ve 2012/10599 E-2014/479 K
34 15.CD; 31.05.2016 tarih ve 2014/2551 E-2016/5585 K
35 11.CD; 22.02.2010 tarih ve 2007/5581 E-2010/1807 K
36 11.CD; 03.07.2002 tarih ve 5161/6554
37 11.CD; 06.02.2002 tarih ve 237/894
38 15.CD; 16.01.2014 tarih ve 2012/10599 E-2014/479 K
39 11.CD; 05.06.2006 tarih ve 144/5115

KAYNAKÇA

MERAL EKİCİ ŞAHİN; Dolandırıcılık Suçu, Ankara-2019
MUSTAFA ARTUÇ; Malvarlığına Karşı Suçlar; Ankara-2011
NECATİ MERAN; Dolandırıcılık-Sahtecilik-Güveni Kötüye Kullanma; Ekim 2012

ENFEKSİYON HASTALIKLARINA GÜNCEL BAKIŞ

DR. Mehmet BAŞAKOĞLU
İstanbul Adli Yargı Daire Tabibi

Ateş, vücut ısısı ağızdan ölçüldüğünde 37.8, rektumdan ölçüldüğünde 38.2, koltuk altından ölçüldüğünde ise 37.2 santigrat derecenin üzerine çıkması, enfeksiyon hastalıklarının önde gelen bulgusudur. Vücut ısısının 41.2 santigrat dereceyi aşması demek olan hipertermi nadiren enfeksiyonlara bağlı olan bir durumdur.

Bulaşıcı hastalığa maruz kalmış kişilerin tedavisi sağlık kurum ve kuruluşlarınca aşı, ilaç ve yardımcı yöntemlerle sağlanabilmektedir. Asıl önemli olan bulaşma zincirini kırmaktır. Bunun için ülkemizde olduğu gibi filyasyon (enfekte kişilerin tespit edilmesi ve irtibatta olduğu kişilerin izolasyonunun sağlanması) yönteminin başarılı etkisi görülmektedir. Zira enfekte bir kişinin sırasıyla her gün iki katı enfekte olmayan kişilere bu enfeksi-

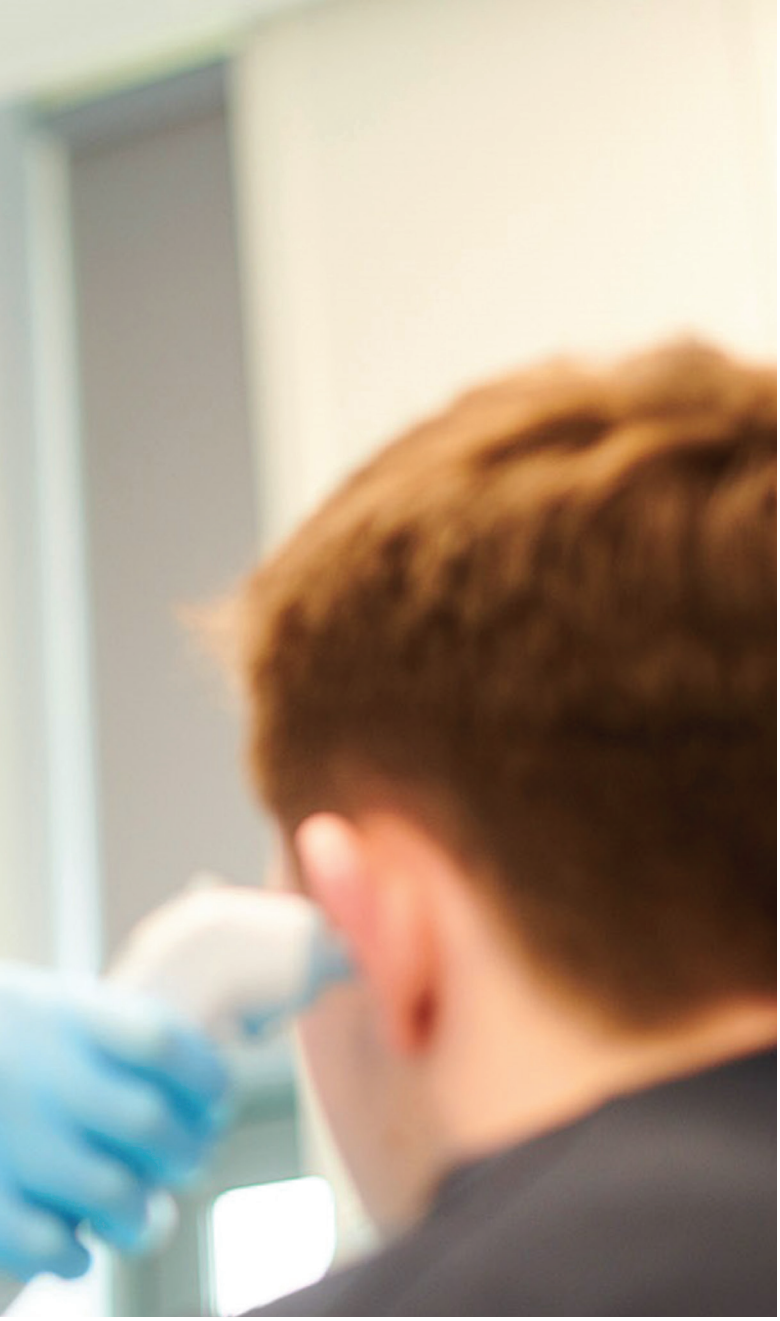

yonu bulaştırmasıyla dört hafta gibi bir süre sonunda 270 milyon kişinin enfekte olması teorik olarak mümkündür. Filyasyon yönteminin başarıyla uygulanması sayesindedir ki ülkemizde sekiz haftada bu sayı yüz bine ulaşmamıştır.

Şimdi kısaca enfeksiyon ve enfektif hastalığın ne olduğuna bir bakalım.

Hastalığın çok yaygın olması ve çok sayıda insanın ölümüne yol açması pandemi olarak nitelendirilemez. Bunun için olmazsa olmaz şartı bulaşıcı olmasıdır. Veba, tifo, kolera, domuz gribi ve günümüzde maruz kaldığımız Covid-19 bilinen en önemli pandemilerdir.

Sağlıklı bir kimse vücut florasıyla uyum halinde yaşar ancak bu denge hastalıkların etkisiyle bozulabilir. Konak (insan) savunması, enfeksiyonun meydana gelip gelmeyeceğini tayin eden önemli bir faktördür.

Sağlam deri ve titrek tüylü solunum mukozası gibi anatomik engeller, mide asiditesi gibi fizyolojik engeller, özel antikorlar gibi bağışıklıkla ilgili faktörler ve fagositoz yapan hücreler bu konak savunmasında söz sahibidirler.

Hastalıklar insan için özellikle virülan olan bir mikroorganizma (Covid-19 gibi) tarafından da meydana getirilebilir. Virülansı ileri derecede yüksek olan patojenlerin hemen hepsi normal vücut florasında bulunmazlar ve insan vücuduna girdiğinde hastalık yaparlar.

Enfeksiyon belirtilerinin birçoğu etken mikroorganizmanın veya mikroorganizmanın ürünlerinin doğrudan etkisine bağlı olmayıp enfeksiyona sahne olan konağın bir çeşit cevabını yansıtır ve konak savunma mekanizmasında aksaklık bulunan hastalarda semptom görülmeyebilir. Enfeksiyon yerindeki iltihap ile kırıklık, ateş yükselmesi, titreme gibi sistemik belirtiler bunlara örnek verilebilir. Enfekte olanlarda konak reaksiyonları normal olduğu takdirde hemen her zaman sistemik semptomlar ortaya çıkar.

Ateş, vücut ısısı ağızdan ölçüldüğünde 37.8, rektumdan ölçüldüğünde 38.2, koltuk altından ölçüldüğünde ise 37.2 santigrat derecenin üzerine çıkması, enfeksiyon hastalıklarının önde gelen bulgusudur. Vücut ısısının 41.2 santigrat dereceyi aşması demek olan hipertermi nadiren enfeksiyonlara bağlı olan bir durumdur. Bakteriyel menenjit ve viral ensefalit gibi enfeksiyonlar yine hipertermi meydana getirebilmektedir.

Enfeksiyonun tutulum yeri itibari ile de hastaların şikayetleri değişik gösterebilir. Söz konusu pandemi virüsü Covid-19'un akciğer tutulumu sebebiyle boğaz ağrısı, öksürük görülmekteyken, bu virüs ciddi bir semptom olan nefes darlığına da yol açabilmektedir.

İşyerlerimizde, çalışma ortamlarımızda bu ve bunun gibi enfeksiyonlardan korunmak için bazı önemli kurallara uymak gerekmektedir. Öncelikle kişisel temizliğe dikkat edilmeli; yemek öncesi ve sonrası, tuvalet öncesi ve sonrası mutlaka eller sabunlu suyla en az 20 saniye boyunca yıkanmalıdır. Ortak alanlarda merdiven korkulukları, kapı kolları, asansör düğmeleri, lavabo bataryaları vb. materyaller, sık temasa uğrayan yerler sık aralıklarla dezenfekte edilmelidir. Tüm tuvalet çıkışlarında, merdiven başlarında ve sonlarında dezenfektan bulundurulmalıdır. Zorunlu haller dışında asansör kullanılmamalıdır. Zorunlu ise sadece tek kişi binmelidir. Klimalar belirli periyotlarla dezenfekte edilmeli, klima kullanılmasından kaçınılmalıdır.

Ülkeler arası ilişkilerin bu kadar iç içe olduğu günümüzde her zaman bulaş olabileceği varsayılarak davranılmalıdır. Ancak bu yaşam tarzı psikososyal bozukluklara sebep verecek düzeyde kaygı yaratmamalıdır. Bu şekilde yaşamaya uyum sağlamak, ruh sağlığımızı korumak önceliğimiz olmalıdır. ■

HUKUK YARGILAMASINDA GÖREVLİ MAHKEME SORUNU VE ADİL (MAKUL SÜREDE) YARGILANMA HAKKININ İHLALİ

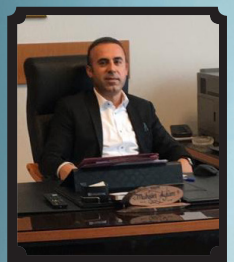

Muhsin AYLİM
İstanbul Asliye Ticaret Mahkemesi Başkanı

Hak arama, mahkeme, muhakeme, yargılanma, karar, hesap verme gibi çok sayıda konu ve kavram, bu makalenin konusu ile doğrudan bağlantılı olmasına rağmen, bu makaleyi okuyanların hukukçu olduğu kabulüyle yeri geldikçe sadece bir kısmına değinilecek, tanımlamalara girilmeyecektir. Ayrıca, makalenin daha uzun olmaması için ve hukukçuların hemen tespit edebilecek olmaları nedeniyle kanunun madde numaraları yazı içeriğinde belirtilmemiştir.

A- GİRİŞ

Gündelik hayatta herhangi bir haksızlığa uğradığımızda, hakkımızı almak ve zarar verenin hesaba çekilmesini sağlamak için verdiğimiz uğraşıda güç yetiremediğimiz zaman, "devlet" denen örgütlü toplum yapısı içinde ayrıca teşkilatlandırılmış, sadece hak hukuk işlerine bakan kurumlara başvurmak, yegane çözüm yoludur. Bunun yolu ve yordamı, esas ve usulleri de pozitif hukuk dediğimiz yazılı metinler ile belirtilmiştir. Bu usul ve esasların belirlenmesinde "makul, adil yargılanma hakkı, doğal hakim ilkesi" gibi bir kısım evrensel kabul görmüş prensiplere riayet edilmeye çalışılmaktadır. Ne var ki, bu kurallar toplumsal pratik ve yapıyla karşılaştığında bazen uygunsuz sonuçlar da ortaya çıkabilmektedir.

Toplumsal kuralları belirleyen yazılı metinlerin içerisinde, yargılama görevine ilişkin esaslar, önemi dolayısıyla anayasa denilen toplumsal mutabakat metninde ve yasalarda düzenlenmiştir. Anayasa ile temel ilkeler ve çerçeve çizilmiş, bu çerçeve içerisinde yasalarla ayrıntılı düzenlemeler yapılmaktadır. Ancak yasadaki bu ayrıntılar ne kadar geniş de olsa, toplumsal ve bireysel anlaşmazlık alanları sınırlı olmadığından her bir somut olaya ilişkin düzenleme yapmak mümkün olamamaktadır. Bu nedenle de benzer durumlara uygulanabilen soyut ve genel kuralların konulmasıyla yetinilmektedir. Bu, hem yasaların anlaşılmayacak derecede gereksiz uzun olmamasını temin eder, hem de yargılama görevini ifa eden yargıca; kuralı olaya uygularken takdir hakkı tanımaktadır.

İşte bu makalenin konusunu teşkil eden husus; kuralı olaya uygulayacak, normu somutlaştıracak olan yargıcın nasıl seçildiği, olayın nasıl bu yargıcın önüne geldiğidir. Bu bir serüvendir bazen. Bazen davacı olursun da, hangi hakime gitmen gerektiğini bilemezsin. Yargıcın kendisi de bazen tereddüde düşer bu işe bakmaya görevli olup olmadığı konusunda.

Bir anlaşmazlığa düşen birey, davacı olarak nereye nasıl başvuracağını nasıl öğrenecek? Hukuk eğitimi almamış olanlar genelde bunu bilemezler ve bir hukuk adamı olan avukata başvururlar. Peki avukat hangi mahkemeye başvuracağını nasıl belirleyecek? İşte burada yasa denen düzenlemelere bakılması gerekecektir.

Yargılama fonksiyonu; bu işin gerektirdiği her türlü tarafsızlık ve bağımsızlığın temin edildiği ortamda, hiç kimseden talimat ve telkin almayacak olan mahkemeler tarafından yerine getirilmelidir. Bu gereklilik, artık neredeyse tüm toplumlarca kabul edilen ve uygulanan bir ilkedir. Bu ilke uyarınca yargılama görevi, "önceden kanunla belirlenmiş," "tarafsız ve bağımsız mahkemelerce" yerine getirilmektedir. Bu ilkenin sonucu olarak belli bir kişiye veya somut bir olaya özgü mahkeme ve yargılama olamayacağından, hangi tür olayların hangi mahkemede yargılama konusu yapılacağı önceden kanunlarla düzenlenmiştir.

Bu düzenlemeler 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun, 4721 sayılı Türk Medeni Ka-

nunu, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu gibi genel kanunlar ile 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun, Mülga 4077 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu, 4857 sayılı İş Kanunu, 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu, 854 sayılı Deniz İş Kanunu, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu gibi bir kısım özel kanunlarda yer almaktadır.

Bu makalemizin konusunu sadece hukuk yargılamasına ilişkin hükümler oluşturduğundan, ceza yargılamasına ilişkin hükümlere değinilmeyecektir.

Hukuk mahkemeleri arasındaki görev ayrımı ve hangi işin hangi mahkemenin görev alanına girdiği konusunda bazı anlaşmazlık ve karşılıklı görevsizlik kararlarıyla gelişen durumlar meydana gelmektedir. Görevsizlik kararları istinafa veya temyize tabi olduğundan, bazen sırf görev sorununun çözülmesi yılları almaktadır. Örneğin; ticaret mahkemesinde açılan faturaya dayalı alacak davasında yıllar süren yargılama sonucunda, taraflardan birinin tacir olmadığının farkına varılarak görevsizlik kararıyla dosya asliye hukuk mahkemesine gönderilerek baştan yargılamaya devam edilebilmektedir. Hatta dosya kendisine görevsizlikle gelen asliye hukuk mahkemesi de yargılama sonucunda verdiği kararın istinaf veya temyize gönderilmesi sonucu, üst mahkeme tarafından asıl görevli mahkemenin tüketici mahkemesi veya asliye ticaret mahkemesi olduğu gerekçesiyle kaldırılması ve dosyanın tekrar asliye ticaret mahkemesine gönderilerek yargılamaya tekrar devam edilmesine neden olabilmektedir. Veya asliye ticaret mahkemesinin verdiği görevsizlik kararı istinaf veya temyize götürülerek uzun süreler inceleme sırası bekleyebilmektedir. Bu nedenlerle de, yıllarca sadece görevli mahkemenin belirlenmesi yolunda süren bir yargılama ile adalet ve hakkın teslimi gecikmekte, makul sürede yargılanma hakkı ihlal edilebilmektedir.

B- YASAL DÜZENLEMELER VE ÖRNEK SORUNLAR

Mahkemelerin görevine ilişkin yasal düzenlemelerin başında elbette Anayasa gelmektedir. 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Yargı" başlıklı bölümünde mahkeme ve hakimlik mesleğine ilişkin genel düzenlemeler yapılmış olup; bu düzenlemelere göre; Hakimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre hüküm verirler. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz. Görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz. Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez. Hakimler ve savcılar adli ve idari yargı hakim ve savcıları olarak görev yaparlar. Bu görevler meslekten hakim ve savcılar eliyle yürütülür. Hakimler, mahkemelerin bağımsızlığı ve hakimlik teminatı esaslarına göre görev ifa ederler. Bütün mahkemelerin her türlü kararları gerekçeli olarak yazılır. Davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması, yargının görevidir. Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri kanunla düzenlenir.

Yazımızın konusunu doğrudan oluşturan hususlar yargı bağımsızlığı, yasallık ilkesi, yargı kolları ve görevle ilgili olanlardır. Görev derken hem mahkemenin görevli olması, hem de mahkemenin görevini yapması anlaşılmalıdır.

Yargı hem yasamaya, hem yürütmeye hem de tüm makam ve kişilere karşı bağımsızdır. Bu bağımsızlığın teminatı, yasayla düzenlenmesidir.

Hiçbir hakim ve mahkeme, görevli olmadığı bir işi üstlenemez ve başka bir mahkemenin görevine giren bir işte karar veremez.

Mahkemeler, kararlarını gerekçeli yazmak, en az giderle ve mümkün olan süratle davayı sonuçlandırmak zorundadır.

Yukarıda anlatılan Anayasa hükmü gereği yargı erki Adli ve İdari yargı olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Adli yargıya ilişkin temel yasa 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'dur. İdari yargıya ilişkin temel yasa ise 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'dur.

5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'da adli yargı mahkeme türleri belirtilmiş ve hukuk mahkemelerinin görev tanımı genel olarak yapılmıştır. Buna göre Hukuk mahkemeleri, sulh hukuk ve asliye hukuk mahkemeleri ile özel kanunlarla kurulan diğer hukuk mahkemeleridir. Asliye ticaret mahkemesi kurulan yerlerde bu mahkemelerde bir başkan ile yeteri kadar üye bulunur. Özel kanunlarda başkaca hüküm bulunmadığı takdirde, ihtisaslaşmanın sağlanması amacıyla, gelen işlerin yoğunluğu ve niteliği dikkate alınarak, daireler arasındaki iş dağılımı Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenebilir. Sulh

hukuk mahkemeleri, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile diğer kanunlarda belirtilen görevleri yerine getirir. Asliye hukuk mahkemeleri ise sulh hukuk mahkemelerinin görevleri dışında kalan ve özel hukuk ilişkilerinden doğan her türlü dava ve işler ile kanunların verdiği diğer dava ve işlere bakar. Özel kanunlarla kurulan hukuk mahkemelerinin görevleri saklıdır.

Yasanın burada bahsettiği ihtisas mahkemeleri ile özel kanunlarla kurulan diğer hukuk mahkemeleri ise, aşağıda kısaca bahsedeceğimiz asliye ticaret mahkemesi, iş mahkemesi, tüketici mahkemesi, fikri ve sınai haklar hukuk mahkemesi gibi mahkemelerdir. Bunlar arasında da kendi içinde ihtisas mahkemesi olarak belirlenen daireler vardır. Örneğin; bankacılık kanunu uygulaması, konkordato, deniz ticareti, kamulaştırma, marka, ahkamı şahsiye, sosyal güvenlik gibi belli türde ve yoğunluktaki uyuşmazlıklardan kaynaklanan davalar belirli mahkemelerde görülmektedir. Bunu belirleme yetkisi kanuna dayanarak Hakimler ve Savcılar Kurulu'ndadır.

Adli yargı alanında yargılama usulüne ilişkin en genel yasa 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'ndur. Bu kanunda asliye ve sulh mahkemelerine ilişkin detaylı görev düzenlemesi de yapılmıştır. Bu yasaya göre; mahkemelerin görevi ancak kanunla düzenlenir. Göreve ilişkin kurallar, kamu düzenindendir. Dava konusunun değer ve miktarına bakılmaksızın mal varlığı haklarına ilişkin davalarla, şahıs varlığına ilişkin davalarda görevli mahkeme, aksine bir düzenleme bulunmadıkça asliye hukuk mahkemesidir. Kanunda aksine düzenleme bulunmadıkça, asliye hukuk mahkemesi diğer dava ve işler bakımından da görevlidir. Sulh hukuk mahkemeleri, dava konusunun değer veya tutarına bakılmaksızın; a) Kiralanan taşınmazların, 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununa göre ilamsız icra yoluyla tahliyesine ilişkin hükümler ayrık olmak üzere, kira ilişkisinden doğan alacak davaları da dâhil olmak üzere tüm uyuşmazlıkları konu alan davalar ile bu davalara karşı açılan davaları, b) Taşınır ve taşınmaz mal veya hakkın paylaştırılmasına ve ortaklığın giderilmesine ilişkin davaları, c) Taşınır ve taşınmaz

mallarda, sadece zilyetliğin korunmasına yönelik olan davaları, ç) Kanunların, sulh hukuk mahkemesi veya sulh hukuk hâkimini görevlendirdiği davaları, görürler. Görüldüğü üzere bu yasada temel ayrım Sulh Hukuk ve Asliye Hukuk Mahkemeleri şeklindedir. Diğer hukuk mahkemeleri ise asliye hukuk mahkemesi statüsünde olan ihtisas mahkemeleridir.

5235 sayılı yasada asliye hukuk ve sulh hukuk mahkemeleri dışında ismi özel olarak zikredilen tek mahkeme asliye ticaret mahkemeleridir. Asliye ticaret mahkemeleri, adından da anlaşılacağı üzere ticari davalara ve bazı özel kanunlarda düzenlenmiş uyuşmazlıklara bakmakla görevlidirler. Asliye ticaret mahkemelerinin görevi 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda da açıkça belirtilmiştir. Buna göre; tacir olan her iki tarafın da ticari işletmesiyle ilgili hususlardan doğan hukuk davaları ve çekişmesiz yargı işleri ile tarafların tacir olup olmadıklarına bakılmaksızın; Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmiş hususlardan kaynaklanan, Türk Medenî Kanununun rehin karşılığında ödünç verme işi ile uğraşanlar hakkındaki 962 ilâ 969 uncu maddelerinde, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda düzenlenmiş bazı konularda, Fikrî mülkiyet hukukuna dair mevzuatta, Borsa, sergi, panayır ve pazarlar ile antrepo ve ticarete özgü diğer yerlere ilişkin özel hükümlerde, bankalara, diğer kredi kuruluşlarına, finansal kurumlara ve ödünç para verme işlerine ilişkin düzenlemelerde öngörülen hususlardan doğan hukuk davaları ve çekişmesiz yargı işleri ticari dava ve ticari nitelikte çekişmesiz yargı işi sayılır.

Aksine hüküm bulunmadıkça, dava olunan şeyin değerine veya tutarına bakılmaksızın asliye ticaret mahkemesi tüm ticari davalar ile ticari nitelikteki çekişmesiz yargı işlerine bakmakla görevlidir.

Bir yerde asliye ticaret mahkemesi varsa, asliye hukuk mahkemesinin görevi içinde bulunan ve ticari sayılan davalarla özel hükümler uyarınca ticaret mahkemesinde görülecek diğer işlere asliye ticaret mahkemesinde bakılır. Bir yerde ticaret davalarına bakan birden çok asliye ticaret mahkemesi varsa, iş durumunun gerekli kıldığı yerlerde Hâkimler ve Savcılar Kurulunca, asliye ticaret mahkemelerinden biri veya birkaçı münhasıran deniz ticaretine ve deniz sigortalarına ilişkin hukuk davalarına bakmakla görevlendirilebilir.

Asliye ticaret mahkemesi ile asliye hukuk mahkemesi ve diğer hukuk mahkemeleri arasındaki ilişki görev ilişkisi olup, bu durumda göreve ilişkin usul hükümleri uygulanır. Asliye ticaret mahkemesi bulunmayan yargı çevresindeki bir ticari davada görev kuralına dayanılmamış olması, görevsizlik kararı verilmesini gerektirmez; asliye hukuk mahkemesi, davaya devam eder. Ancak 6102 sayılı TTK'nın yürürlüğe girdiği 01/07/2012 tarihinden önce asliye ticaret mahkemesi ile asliye hukuk ve diğer hukuk mahkemeleri arasındaki ilişkin görev ilişkisi olmayıp, iş bölümü ilişkisi olarak düzenlendiğinden, mahkemece resen dikkate alınmamaktaydı. Ancak taraflarca ilk itiraz olarak ileri sürülebilirdi. Dolayısıyla, 01/07/2012 tarihinden önce asliye ticaret mahkemesinde açılan bir davanın asliye hukuk mahkemesinde görülmesi gerektiğine dair ilk itiraz ileri sürülmediyse artık asliye ticaret mahkemesi davadan el çekemez ve bakmaya devam edecektir. Tersine, ticari bir dava asliye hukuk mahkemesinde açılıp ilk itiraz olarak iş bölümü itirazı ileri sürülmemişse, asliye hukuk mahkemesi de davaya bakmaya devam edecektir.

Asliye ticaret mahkemesinin görev alanı itibarıyla en çok sorun yaşanan işlerden biri de, bir tarafı tacir olan ancak diğer tarafı tacir olmayan uyuşmazlıklara ilişkindir. Bir dava, bir yönüyle ticari; örneğin kambiyo senedinden kaynaklı, diğer yönüyle tüketici işlemi; örneğin sıra numaralı bono vererek taksitle çeyiz almak şeklinde iki ayrı yasal düzenleme alanına girebilir. Bu durumda genel kural ile özel kuralın yarışması meselesi gündeme gelir. Böyle bir durumda tacir Ticaret Kanununa, tüketici ise Tüketici Kanununa tabi olup, korunması gereken ve özellikli olan tüketici olduğundan davanın tüketici mahkemesinde görülmesi gerekecektir. Aksine bir düzenleme olsa dahi, tüketici işlemleri ile tüketiciye yönelik uygulamalardan doğabilecek uyuşmazlıklara ilişkin davalarda tüketici mahkemeleri görevlidir.

Bir davanın asliye ticaret mahkemesinde mi, tüketici mahkemesinde mi yoksa asliye hukuk mahkemesinde mi görülmesi gerektiği konusunda yol gösterici olarak 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'a bakmak gerekir. Kimin ve hangi işlemin tüketici işlemi olduğu tahdidi olmaksızın belirtilmiş ve bir kısım işlemler açıkça zikredilmiştir. 6502 sayılı Kanunun getiriliş amacı; kamu yararına uygun olarak tüketicinin sağlık ve güvenliği ile ekonomik çıkarlarını koruyucu, zararlarını tazmin edici, çevresel tehlikelerden korunmasını sağlayıcı, tüketiciyi aydınlatıcı ve bilinçlendirici önlemleri almak, tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini özendirmek ve bu konulardaki politikaların oluşturulmasında gönüllü örgütlenmeleri teşvik etmeye ilişkin hususları düzenlemektir. Bu Kanun, her türlü tüketici işlemi ile tüketiciye yönelik uygulamaları kapsar. Bu kanunda tüketici: Ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişiyi, tüketici işlemi: Mal veya hizmet piyasalarında kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla hareket eden veya onun adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiler ile tüketiciler arasında kurulan, eser, taşıma, simsarlık, sigorta, vekâ-

let, bankacılık ve benzeri sözleşmeler de dâhil olmak üzere her türlü sözleşme ve hukuki işlemi, satıcı: Kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla tüketiciye mal sunan ya da mal sunanın adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiyi, sağlayıcı: Kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla tüketiciye hizmet sunan ya da hizmet sunanın adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiyi ifade eder.

Tüketici mahkemesi ile asliye ticaret mahkemesinin görev alanının birbirine en çok karıştığı alanlardan bazıları şunlardır: Yapılan mal veya hizmet satımı nedeniyle arada bir kambiyo senedinin düzenlenmesi, finansal kiralama suretiyle mal temin edilmesi, kamusal niteliği olan avukatlık mesleği, hekimlik gibi bir kısım nitelikli ve ruhsata bağlı mesleklerin icrası.

Bono veya finansal kiralama işlemlerinde bir tarafta mutlak ticari dava söz konusu iken, diğer tarafta korunması gereken bir tüketici söz konusu olabilir. Bu durumda, düzenlenen senede veya sözleşmenin nitelendirilmesine bakılmadan, taraflar arasındaki ilişkinin niteliğine bakılarak görevli mahkeme tayin edilmelidir. Görevli mahkeme tayini konusunda Yargıtay'ın belirttiği bir kıstas vardır: temel ilişki. Burada Yargıtay'ın emsal olan kararlarında, avukat ile müvekkil ilişkisinde meydana gelen avukatlık ücret alacağı davasında görevli mahkeme tayin edilirken temel ilişkiye bakılması gerektiği belirtilmektedir. Buna göre, işçinin alacak davasında veya bir tacirin ticari bir alacağının tahsili davasında görev almış avukatın açacağı ücret alacağı davasında asliye hukuk mahkemesi; haksız fiil nedeniyle tazminat veya kamulaştırma davası nedeniyle doğan avukatlık ücret alacağında ise tüketici mahkemesi görevli olmaktadır. Burada iş sahibinin, avukatın takip ettiği uyuşmazlığın kaynaklandığı işteki pozisyonuna önem verilmektedir. Yani, avukatın görevlendirildiği işin, müvekkil penceresinden nasıl bir iş olduğuna göre ayırım yapılmaktadır. Kanaatimce, Yargıtay'ın bu kuralı uygulaması yerinde olmayıp, zamanla ihtiyaca cevap veremediğinden görüş değişikliğine gidilecektir. Zira, hukuk geçmişe bakmaz bakmaz. Avukatla belli bir dava veya iş için sözleşme yapmış olan gerçek veya tüzel kişilerin tamamı, eğer mesleki veya ticari bir amaç için vekaletname vermemiş ise tüketici konumundadır. Kanun maddesi de, ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişiyi tüketici olarak tarif etmiştir. Yasa metninden anlaşıldığı üzere; boşanma davası, tazminat davası, işe iade ve işçi alacağı davası, dernek veya kooperatif veya site yönetiminin aidat alacağını takip eden avukata vekalet verilmesi gibi tüm durumlarda tüketici işlemi söz konusudur.

Mülga 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da da tüketici ve tüketici işlemi aynı şekilde tanımlanmıştır. Ancak Bankacılık Kanunu ve taşıma işleri gibi bir kısım hususlardan kaynaklanan uyuşmazlıklar, 4077 sayılı yasa döneminde Yargıtayca asliye ticaret mahkemesinin görev alanında kabul edilmiştir. Örneğin, hesap işletim ücreti, uçakla yapılan seyahatte valizin kaybolması gibi. Bizce bu kararlar yerinde değildir. Zira 4077 sayılı yasada da tüketici ve tüketici işlemi aynen 6502 sayılı yasadaki gibi düzenlenmiştir. 6502 sayılı yasada kapsam genişletilmedi aslında, sadece Yargıtay'ın ticari dava kabul ettiği bir kısım uyuşmazlıkları açıkça zikrederek tüketici mahkemesinin görevinde olduğu belirtildi. 4077 sayılı Kanun'da belirtilen Tüketici işlemi: Mal veya hizmet piyasalarında tüketici ile satıcı sağlayıcı arasında yapılan her türlü hukuki işlemi, ifade etmektedir. 6502 sayılı yasanın kabul ettiği tüketici işleminden ise: Mal veya hizmet piyasalarında kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla hareket eden veya onun adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiler ile tüketiciler arasında kurulan, eser, taşıma, simsarlık, sigorta, vekâlet, bankacılık ve benzeri sözleşmeler de dâhil olmak üzere her türlü sözleşme ve hukuki işlem anlaşılmaktadır.

Görüldüğü üzere iki yasal düzenleme arasındaki tek fark, "eser, taşıma, simsarlık, sigorta, vekâlet, bankacılık ve benzeri sözleşmeler de dâhil olmak üzere" ibaresinin eklenmesi ve kamu tüzel kişilerinin de satıcı veya sağlayıcı olarak kabul edilmiş olmasıdır. Bu ibare ile açıkça belirtilmese de, sayılan işlemler 4077 sayılı yasa kapsamında tüketici işlemi kabul edilmelidir.

7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nda iş mahkemelerinin görevi ve istisnaları belirtilmiş olup, İş mahkemelerinin görev alanını esas teşkil eden husus, işçi ve işveren ilişkisinden kaynaklanan uyuşmazlıklardır. İşçi ve işveren ilişkilerini de temel olarak 4857 sayılı İş Kanunu ve 854 sayılı Deniz İş Kanunu düzenlemiştir.

Fikir ve sanat eserleri ile ilgili uyuşmazlıklar 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu'nda nitelikleri itibarıyla ayrı bir yasal düzenlemeye tabi tutulmuş ve bu konuda görevli mahkeme de belirtilmiştir.

5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda da 6769 sayılı yasaya atıf yapılmış ve bu Kanunun düzenlediği hukuki ilişkilerden doğan dava ve işler ile bu Kanundan kaynaklanan ceza davalarında görevli mahkeme, Sınai Mülkiyet Kanununun 156. maddesinin birinci fıkrasında belirtilen mahkemeler olduğu yönünde düzenleme yapmıştır.

Bu saydığımız yasal düzenlemelerden de anlaşılacağı üzere, mahkemelerin görevleri tek bir yasada düzen-

lenmemiş, belli bir konuya ilişkin yasal düzenlemeler içeren kanunda, o kanundan kaynaklanan davalara hangi hukuk mahkemesinin bakacağı da ayrıca belirtilmiştir.

Görevli mahkeme konusu incelenirken idari yargı alanına da değinmek gerekmektedir. Yazının başlarında belirttiğimiz Anayasa hükmünden görülmektedir ki; Türk mahkemeleri iki temel kola ayrılmıştır. Biri adli yargı, diğeri ise idari yargı mahkemeleridir.

İdari yargı derken akla ilk gelen yasal düzenleme, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'dur. İdarenin taraf olduğu hukuki uyuşmazlıkların bir kısmına uygulanmak üzere bu kanunda özel usuller belirtilmiştir. Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare mahkemeleri ve vergi mahkemelerinin görevine giren uyuşmazlıkların çözümü, bu Kanunda gösterilen usullere tabidir. İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı yasada belirtilmiştir.

Burada yazımızın konusunu ilgilendiren husus, idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davalarıdır. Çünkü idarenin taraf olduğu tazminat ve giderim davalarında, adli yargı ile idari yargı arasında görev uyuşmazlığı çıkmaktadır. Yargı kolu yönünden görevsiz bir mahkemeye dava açılmışsa mahkemenin yapacağı iş görevsizlik ve gönderme kararı vermek olmayıp, davanın usulden reddine karar vermekten ibarettir.

Yukarıda bir kısmı alıntılanan ve açıklanan yasal düzenlemeler gibi mahkemelerin görevine ilişkin başka yasal düzenlemeler ve atıflar da vardır. En sık karşılaşılanlar ele alındı. Bundan sonra bu mahkemeler arasındaki görev ilişkisi, uygulama, görevsizlik kararının sonuçları, olumsuz etkileri ve öneriler dile getirilecektir.

Görevsiz bir mahkemede dava açıldığında mahkemenin ne yapması gerektiğine ilişkin düzenleme, 6100 sayılı HMK'da açıklayıcı olarak yer almaktadır.

6100 sayılı yasanın 114. maddesinde belirtilen dava şartları arasında görev hususu da düzenlendiğinden, mahkemenin, görevli olup olmadığını kendiliğinden araştırıp incelemesi ve görevsiz olduğu kanaatine varırsa görevsizlik kararı vermesi gerekir. Mahkeme görevsiz olduğunu tespit ederse 114. maddenin 1. fıkrasının c bendinde belirtilen "mahkemenin görevli olmaması" şeklindeki dava şartı yokluğu nedeniyle 115. madde uyarınca davanın usulden reddine karar vermesi gerekecektir. Görevsizlik kararı verilmesi hâlinde, taraflardan birinin, süresi içinde kanun yoluna başvurulmayarak kesinleşmiş ise kararın kesinleştiği tarihten; kanun yoluna başvurulmuşsa bu başvurunun reddi kararının tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde kararı veren mahkemeye başvurarak, dava dosyasının görevli ya da yetkili mahkemeye gönderilmesini talep etmesi gerekir. Aksi takdirde, görevsiz mahkemece iki haftalık süre sonunda resen davanın açılmamış sayılmasına karar verilir. Görevsizlik kararı sonrası ilgilerin talep etmesi halinde, dosya kendisine gönderilen görevli mahkeme, kendiliğinden taraflara davetiye gönderir.

Kendisine görevsizlik kararı üzerine dosya gelen mahkeme de görevli olup olmadığını kendiliğinden incelemek zorundadır. Sonraki mahkeme de görevsiz olduğu kanaatinde olursa, kendisi de görevsizlik kararı verir. Bu durumda iki mahkeme arasında olumsuz görev uyuşmazlığı çıkmış olur. Olumsuz görev uyuşmazlığı çıktığında, görevli mahkemenin tayini için 6100 sayılı yasanın 21. maddesinin c bendi uyarınca dosya merciye gönderilmek zorundadır.

İki mahkemenin aynı dava hakkında göreve ilişkin olarak verdikleri kararlar kanun yoluna başvurulmaksızın kesinleştiği takdirde, görevli mahkeme, ilgisine göre bölge adliye mahkemesince veya Yargıtayca belirlenir. Yargı yerinin belirlenmesine ilişkin inceleme dosya üzerinden yapılabilir. Bölge adliye mahkemesince veya Yargıtayca verilen yargı yeri belirlenmesi ile kanun yolu incelemesi sonucunda kesinleşen göreve veya yetkiye ilişkin kararlar, davaya ondan sonra bakacak mahkemeyi bağlar. Yani direnme kararı verilemez.

Türk hukuk sistemi içerisinde hukuk mahkemelerinin görevine ilişkin yukarıda sayılan yasal düzenlemelerin uygulanmasında bir kısım sorunlar ortaya çıkmaktadır. Görevli mahkemenin tayininde, yasal normun somut olaya uygulanması sırasında görüş ayrılıkları oluşmaktadır. Bunlardan sıklıkla karşılaşılanların bir kısımı aşağıda ele alınmıştır.

B.1- 4077 SAYILI YASA DÖNEMİ KREDİ KARTLARI

Yargıtay içtihatlarında, 4077 sayılı yasanın yürürlük döneminde, banka kredi kartları ile ilgili ücretler konusunda açılacak davalarda, davacının kim olduğuna bakılarak görevli mahkeme tayin edilmeye çalışılmaktadır. Buna göre, davacı banka ise asliye hukuk mahkemesi, davacı kredi kartı hamili ve tüketici ise tüketici mahkemesi görevli kabul edilmektedir. Bunun nedeni ise yasal düzenlemelerin çatışmasıdır.

Türkiye'de kredi kartları ile ilgili ilk yasal düzenleme, 14.03.2003 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 4822 sayılı yasa ile 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'a "Kredi Kartları" kenar başlıklı 10/A maddesi eklenmek suretiyle yapılmıştır. Böylece kredi kartları 4077 sayılı yasa kapsamına alınmıştır. 4077 sayılı yasanın "Tüketici Mahkemeleri" başlıklı 23. maddesin-

de, davayı açanın sıfatına bakılmaksızın bu kanundan doğan uyuşmazlıkların tüketici mahkemelerinde görüleceği hükme bağlanmıştır.

01.03.2006 tarihinde yürürlüğe giren 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu'nun 44. maddesinde ise, 4077 sayılı yasadaki düzenlemeden farklı olarak davayı açanın sıfatına göre değişen bir görev düzenlemesine gidilmiştir. 5464 sayılı yasanın 44. maddesinde; "Bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili uyuşmazlıklarda kart hamilinin tüketici olması halinde, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 22. ve 23. maddeleri hükümleri uygulanır. Kart çıkaran kuruluşlar tarafından kart hamilleri aleyhine açılacak davalarda 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun görev ve yetkiye ilişkin hükümleri uygulanır" denilerek ikili bir ayırıma gidilmiştir. Belirtilen yasal düzenleme ile tüketici sıfatını haiz kart hamilleri tarafından kart çıkaran kuruluşlar (bankalar) aleyhine kredi kartı uyuşmazlığı nedeniyle açılacak davalarda tüketici mahkemeleri görevli kılınmıştır. Bu konuda tartışma da bulunmamaktadır. Tartışmanın konusunu 5464 sayılı yasanın 44/2. maddesindeki düzenleme oluşturmaktadır. Burada, kart çıkaran banka tarafından kart hamilleri aleyhinde açılacak davalarda 1086 sayılı yasaya atıf yapılarak görevin nasıl tayin edileceği belirtilmiştir. Buradaki düzenleme aslında tüketici olmayanlarla ilgili olmasına rağmen Yargıtay tarafından geniş ve amaca aykırı yorumlanmış ve davalının tüketici olması halinde de ikinci fıkranın uygulanacağı, görevli mahkemenin genel mahkeme olacağı kararlaştırılmıştır. Nitekim, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu da 07.02.2007 tarih ve 2007/19-50 E, 2007/50 K sayılı kararında, bankalarca kart hamilleri aleyhine açılacak davalarda ticaret mahkemelerinin değil genel mahkemelerin, yani sulh hukuk mahkemesi veya asliye hukuk mahkemesinin görevli olduğunu açıkça belirtmiştir.

01.10.2011 tarihine kadar yürürlükte kalan 1086 sayılı HUMK dönemi ile, bu tarihten sonra yürürlüğe giren 6100 sayılı HMK döneminde açılan davalar bakımından sulh hukuk ve asliye hukuk mahkemeleri arasındaki görev kuralı, dava değerine bağlı olmaksızın yeniden düzenlenmiş ve asliye hukuk mahkemeleri görevli kabul edilmiştir. Bu yasal düzenlemeler karşısında, kart çıkaran kuruluşlar (bankalar) tarafından kart hamilleri aleyhine açılan davalarda 01.10.2011 tarihinden önceki davalar bakımından dava değerine göre sulh veya asliye hukuk, bu tarihten sonraki davalarda ise dava değerine bakılmaksızın asliye hukuk mahkemelerinin görevli olduğunun kabulü gerekir. Ancak kredi kartı hamili tacir ise, 5464 sayılı yasanın 43. maddesi uyarınca görevli mahkeme asliye ticaret mahkemesi olacaktır.

Yargıtay'ın bu ayrımı 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanunun yürürlüğe girdiği 28.05.2014 tarihine kadar sürmektedir. Bu tarihten sonra açılan davalarda, davacının sıfatına bakılmaksızın tüketici mahkemelerinin görevli olduğu kabul edilmektedir.

Yargıtayın 6502 sayılı yasa öncesi döneme ilişkin kararları kanaatimizce yasanın ruhuna ve lafzına uygun düşmemektedir. 4077 sayılı yasanın 10/A maddesinin yürürlüğe girdiği tarihte de, bir tarafı tüketici olan tüm uyuşmazlıklarda, davayı açanın kim olduğuna bakılmaksızın tüketici mahkemelerinin görevli olacağı açıktır. 4077 ile 6502 sayılı yasaların düzenlemeleri ve amacı aynıdır. Yani bir tarafı tüketici olan her türlü uyuşmazlıkta tüketici kanunu uygulanır ve bu görev tüketici mahkemesindedir.

5464 sayılı yasanın 44/1. maddesinde, bir tarafı tüketici olan kredi kartına ilişkin uyuşmazlıklarda Tüketici Kanunu'nun uygulanacağı belirtilmiş, 44/2. maddesinde ise kart hamili tüketici olmayanlarla ilgili düzenleme yapmış ve usul yasasına atıf yaparak görevli mahkemenin nasıl tayin edileceği belirtilmiştir. Anılan 44/2. maddedeki yasal düzenleme uyarınca 01.10.2011 tarihine kadar olan dönemde görevli mahkeme, dava değerine göre genel mahkemeler sıfatıyla sulh veya asliye hukuk, bu tarihten sonraki 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanunun yürürlüğe girdiği 28.05.2014 tarihine kadar açılan davalarda ise 6100 sayılı HMK'nun 2/1. maddesi uyarınca dava değerine bakılmaksızın asliye hukuk mahkemesidir.

Sonuç olarak; 4077 sayılı yasa ve 5464 sayılı yasanın 44. maddesi uyarınca, 6502 sayılı yasanın yürürlük tarihinden önce de kredi kartlarına ilişkin tüm davalarda bir taraf tüketici ise tüketici mahkemesinin görevli olması gerekir. Yargıtayca 5464 sayılı yasanın 44/2. maddesi hatalı yorumlanarak, ikili bir ayırımla, bir tarafı tüketici olan ve kredi kartı veren kuruluşlarca açılan davalarda asliye hukuk mahkemesinin görevli kabul edilmesinin isabetli olmadığı kanaatindeyim.

B.2- HEKİM VE HASTA İLİŞKİSİ

Görevli mahkeme konusunda sorun yaşanan konulardan biri de, hekim ve hasta ilişkisinden kaynaklanan davalardır. Bilindiği üzere, 1982 anayasasının 129/5. maddesinde, "Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan doğan tazminat davaları, kendilerine rücu edilmek kaydıyla ve kanunun gösterdiği şekil ve şartlara uygun olarak, ancak idare aleyhine açılabilir" düzenlemesi bulunmaktadır. Burada zarar gören kişilerin, zarar veren kişi memur ve zarar verici eylem görevle ilgili veya görev sırasında gerçekleşmişse, ancak idare aleyhine dava açabilecekleri düzenlenmiştir. Ancak bu davanın hangi

yargı yerinde açılması gerektiği belirtilmemiş, kanuni düzenlemelere atıf yapılmıştır. Bu konudaki temel düzenleme 5277 sayılı yasadaki hükümdür. Bu hükme göre idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davalarına bakma görevi idari yargı mahkemelerine aittir.

6502 sayılı yasa, tüketici işlemi, satıcı ve sağlayıcı tanımları yapılırken kamu kurum ve kuruluşlarını da kapsama almıştır. Mal veya hizmet piyasalarında kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla hareket edenler satıcı veya sağlayıcı kabul edilmektedir. Buradan görülmektedir ki, kamu tüzel kişileri de tüketici mahkemesinde davacı veya davalı olabilmektedir. Örneğin, belediye ile yapılan su aboneliği, toplu taşıma aracında zarara uğrama, Yüksek Öğretim Kurumu'nun sağladığı öğrenci bursundan kaynaklı ihtilaf, TOKİ tarafından satılan konutun ayıplı olması durumlarında, hizmet veya malı alan tüketici ise açılacak davalar tüketici mahkemesinin görev alanına girmektedir.

Burada özellik arz eden durum, Sağlık Bakanlığı veya Devlet/Vakıf üniversitesine bağlı hastanede yanlış tedavi sonucu zarar görenin açacağı davada idari yargı mı, yoksa adli yargı mahkemesi olan tüketici mahkemesi mi görevli olacağı hususudur. Anılan hastanelerdeki hekimin kamu görevlisi olması nedeniyle Anayasanın 129/5. maddesi uyarınca idare aleyhinde dava açılması gerektiği açıktır. Ancak açılacak bu dava, 5277 sayılı yasada belirtilen idare mahkemesinde tam yargı davası olarak mı yoksa 6502 sayılı yasa uyarınca tüketici işlemi olduğu gerekçesiyle tüketici mahkemesinde tazminat davası olarak mı açılması gerektiği konusunda soru işaretleri bulunmaktadır. Burada çatışan kanun hükümleri söz konusudur.

Hastaya tedavi uygulayan hastane/hekim kamu kurumu/görevlisi değilse, 6502 sayılı yasa uyarınca tüketici mahkemesinin görevli olacağı hususunda ihtilaf bulunmamaktadır. Ancak aynı tedavi kamu görevlisi tarafından devlet hastanesinde uygulanır ve zarar verilince uygulamada farklı kararların çıkmasına yol açmaktadır.

Yargıtay kararlarına göre kamu hastanesinde yapılan yanlış tedavi nedeniyle açılacak tazminat davasında idari yargı görevlidir. Bunun gerekçesi de, yukarıda açıklanan Anayasa hükmü ve 5277 sayılı yasanın tam yargı davasına ilişkin maddesidir.

6502 sayılı yasanın amacına ve lafzına bakıldığında, yapılan işlem bir tüketici işlemi ise, hizmeti sunan kamu kurum ve kuruluşu olsa dahi tüketici kanunu uygulanmalıdır. Bu kanunu uygulama görevi de tüketici mahkemesindedir. Bir tedavi kapsamında, özel hastanede yapılan işlem tüketici işlemi kabul edilip çıkan uyuşmazlıkta tüketici mahkemesi görevli kılınmışsa, tüketici mahkemesini görevli kılan aynı yasa normu uyarınca bu işlem kamu hastanesince sunulduğunda da tüketici mahkemesinin görevine girmelidir. Bu tedavi işleminin ister estetik kaygı nedeniyle ister zorunlu bir tedavi olması nedeniyle yapılsın, aralarında bir ayrım yapılmamalıdır. Her türlü tedavi işlemi birer tüketici işlemidir. Zira, yüksek yargı kararlarında da işaret edildiği üzere, hasta ile hekim arasındaki ilişki vekalet benzeri bir ilişkidir. Estetik amaçlarla yaptırılan işler ise eser sözleşmesi niteliğindedir. Bu sözleşmelerin her ikisi de 6502 sayılı yasada açıkça tüketici işlemi olarak kabul edilmiştir. Yasa maddesi burada hizmet sunan kişinin özel bir kurum veya kamu kurumu olması ayrımını yapmamış, işlemin tüketici işlemi olmasını yeterli görmüştür. Bu nedenle kamu hastaneleri yönünden idari yargının görevli olduğunu karara bağlayan yargı kararlarının, 6502 sayılı yasa karşısında tartışmaya açık olduğu anlaşılmaktadır.

B.3- AVUKAT VE MÜVEKKİL İLİŞKİSİ

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun öncesinde, vekalet ilişkisinden kaynaklı uyuşmazlıklarda bir tarafın tüketici olması halinde dahi asliye hukuk mahkemesi görevli kabul edilmekteydi. Ancak 6502 sayılı yasa ile açıkça "vekalet" sözleşmesi de yasa kapsamına alındığından beri, tartışmalı kararlar çıkmaktadır. Elbette yasa kapsamına alınan "vekalet ilişkisi"nde bir tarafın mutlaka tüketici olması gerekir. Ancak hangi tür vekalet ilişkisinde vekalet verenin tüketici olduğu tartışma konusudur.

Yasa metninde yapılan tanımda "tüketici; Ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişiyi, tüketici işlemi ise; Mal veya hizmet piyasalarında kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla hareket eden veya onun adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiler ile tüketiciler arasında kurulan, eser, taşıma, simsarlık, sigorta, vekâlet, bankacılık ve benzeri sözleşmeler de dâhil olmak üzere her türlü sözleşme ve hukuki işlemi" tarif ederek açıkça sınırlarını ve kıstasını belirtmiştir. Burada önemli olan husus, hangi hallerde verilen vekalet işinin tüketici işlemi sayılmayacağıdır.

Yargıtay kararlarında hangi tür vekalet ilişkilerinin tüketici işlemi olduğu konunda getirilen kıtas, temel ilişkidir. Buna göre, vekalet verenin vekaleten yaptırdığı iş "mesleki veya ticari" değilse tüketici işlemi olarak kabul edilmelidir. Ancak mesleki veya ticarinin kapsamı belirtilmemiş, somut olaya göre değerlendirilmesi gerektiğine işaret edilmiştir.

Yargıtay'a göre, taklit marka suçunun yargılaması ne-

deniyle verilen vekalet işlemi tüketici işlemi değilken, taklit markalı ürünlerin çalınması suçu nedeniyle sanıkla kurulan vekalet işi tüketici işidir. Yine, iş kazası veya işçi alacakları ile ilgili davada verilen vekalet işi tüketici işlemi değil iken, trafik kazası, hakaret, iftira vb. suçlar nedeniyle açılan maddi tazminat veya ceza yargılaması için verilen vekalet işi tüketici işlemi olarak kabul edilmektedir. Kamulaştırma bedeline ilişkin davada veya tapu iptal ve tescil davasında kurulan vekalet ilişkisi tüketici işlemi olarak kabul ediliyorken, ticari alışveriş nedeniyle açılan alacak veya tazminat davasında kurulan vekalet ilişkisi ise tüketici işlemi olarak kabul edilmemektedir.

Bu örneklerde açıklanan tüketici işlemi olmayan vekalet ilişkilerindeki temel ölçüt, vekalet verenin dava ettiği konunun icra ettiği meslek veya ticareti ile ilgili olması gerektiğidir. Yargıtay kararlarında özellik arz eden en önemli husus ise, işçilerin haklarının korunması için kurulan vekalet ilişkisinin tüketici işlemi kabul edilmemesidir. Örneğin Yargıtay 13. Hukuk Dairesinin 2016/13247- 17823 E-K, 2016/12202-14545 E-K sayılı ilamları. Bu kabul, yasanın ruhuna ve amacına uygun değildir. Gerçek kişilerin hayatlarını idame ettirmek için ücretli olarak yaptıkları işte, işveren ile ilişkilerinin tüketici işlemi olmadığı gerçektir. Ancak işvereni ile ilişkisi bozulan ve işverene karşı kendisini savunmak isteyen işçinin, mesleki olarak avukatlık görevini yapan uzman kişiden alacağı hukuki destek için avukatla yaptığı anlaşma ve kurulan ilişkide tamamen tüketici konumundadır. Vekalet ilişkisinde ne iş kanununun sağladığı bir konumu vardır, ne de avukatla yaptığı anlaşmada avukata karşı mesleki tecrübesinden istifade etmektedir. Tamamen yalın halde ve tüketici konumundadır. İşçilik haklarına ilişkin durumu tamamen devre dışıdır. Bu ilişkinin kurulması ile avukat devreye girecektir ancak avukatın devreye girmesini sağlayan, işçi ile avukat arasında kurulan sözleşmede vekalet akdi dışında hiçbir etken bulunmamaktadır. Tıpkı, memur olmak isteyen kişinin girdiği sözlü sınavda elenmesi nedeniyle idareye karşı açacağı iptal davasında olduğu gibi. Bu iptal davasında da gerçek kişi, avukatın hukuki desteğini, yani hizmetini almak için bir anlaşmaya varmakta ve hiç bir mesleki etken bulunmamaktadır. Avukatın, müvekkili adına icra edeceği iş, müvekkilin mesleği ile ilgili olsa dahi, avukatın müvekkil ile olan ilişkisi bu mesleki ilginin dışındadır. Avukatlık sözleşmesi, avukatın yapacağı işin niteliğinin tamamen dışında ve başlı başına ayrı bir iş ve sözleşmedir. Müvekkilin avukata başvurmasını sağlayan saiki burada hiç önemli değildir. Önemli olan, müvekkilin avukattan ne tür bir hizmet aldığı ve karşılığında ne verdiğidir. Bu nedenlerle işçi ve esnafın kendi şahsi menfaatlerini korumak için avukat ile kurdukları vekalet ilişkisinin de birer tüketici

işlemi olduğu ve tüketici mahkemesinin görev alanına girdiği hususunu kabul etmek yerinde olacaktır.

Avukatların sunduğu hizmetin kamusal bir iş olduğu ve tüketici işlemine konu olamayacağı yönündeki itirazlarda ileri sürülen gerekçelerde bir tutarlılık olsa da, 6502 sayılı yasanın avukatlık görevi ile ilgili istisna koymaması ve avukatların işini mesleki bir iş olarak ücret karşılığında yapması nedeniyle avukatların da hizmet sağlayıcı ve tüketici kanununa tabi olduğunu kabul etme zorunluluğunu doğurmaktadır.

B.4- KAT MÜLKİYETİ, ORTAK OLAN, TAZMİNAT

Mahkemelerin görevini belirleyen kanunlardan biri de 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu'dur. Bu kanunun 1. maddesinde kat mülkiyeti ve kat irtifakının kurulma esasları belirtilmiş ve 2. maddede kat mülkiyeti, bağımsız bölüm, kat irtifakı gibi hususlar tanımlanmıştır. Bu kanunun Görevli Mahkeme başlıklı Ek 1. Maddesinde "Bu Kanunun uygulanmasından doğacak her türlü anlaşmazlık sulh mahkemelerinde çözümlenir. " hükmü düzenlenmiştir.

634 sayılı yasaya tabi olan taşınmazlar açıkça belirtilmiş ve bunların kat mülkiyeti veya kat irtifakı kurulmuş taşınmazlar olduğu anlaşılmaktadır. Kat mülkiyeti veya irtifakına tabi bir taşınmaz ile ilgili uygulanacak kanun 634 sayılı yasa olunca, bu işe bakma görevi de sulh hukuk mahkemesinde olacaktır.

Kat malikleri arasındaki, ana gayrımenkulün kullanım ve yönetimi ile ilgili uyuşmazlıklar çıktığında 634 sayılı kanun uygulanacaktır. Bir kat maliki hak ve yükümlülüklerini ihlal ederek diğer maliklerin haklarına tecavüz ettiğinde, hakkı çiğnenen malikin dava açma hakkı doğar. Bu davaların bir kısmı için kat maliklerinin belli bir oranının karar alması gerekirken müdahalenin önlenmesi ve eski hale getirme davaları için bir kat maliki tek başına dava edebilir.

Kat maliklerinden biri veya kiracı bir yeri haksız işgal ettiği için diğer bir kat maliki tarafından müdahalenin önlenmesi, eski hale getirme ve haksız işgal tazminatı

adı altında kendisine bir tazminat ödenmesini de dava edebilir. 634 sayılı yasada, haksız kullanım nedeniyle tazminat talep edilmesi konusu düzenlenmemiş, müdahalenin önlenmesi ve ana gayrımenkulün korumasına ilişkin hususlar düzenlenmiştir. Bu nedenle, ortak alana yönelik haksız işgal nedeniyle açılacak tazminat davasında görevli mahkemenin 634 sayılı yasa uyarınca Sulh Hukuk Mahkemesi mi, yoksa Asliye Hukuk Mahkemesi mi olacağı tartışmasını gündeme getirmiştir.

634 sayılı yasada haksız işgal tazminatına ilişkin açık düzenleme olmasa da, kat mülkiyetine tabi bir taşınmazda kat malikleri ve kullanıcılar arasındaki tüm uyuşmazlıkların bu kanuna tabi olduğu Ek 1. maddede açıkça belirtilmiştir. Kanaatimce yasa metninde geçen "her türlü uyuşmazlık" ibaresinin içerisinde işgal tazminatının da olduğu kabul edilmelidir. Çünkü bu dava da, kat mülkiyeti veya irtifakı hakkına dayanılarak açılabilmektedir. Dayanağını kat mülkiyetinden alan bu hakkın kullanılması da aynı hak kapsamında değerlendirilmelidir.

Yargıtay içtihatlarında, haksız işgal tazminatına ilişkin davada asliye hukuk mahkemesinin görevli olduğu, buna karşılık müdahalenin önlenmesi ve düzeltme davalarında sulh hukuk mahkemesinin görevli olduğuna hükmedilmiştir. Bu nedenle de, aynı taraflar arasında aynı eylem nedeniyle açılmış işgal tazminatı yönünden dava asliye hukuk mahkemesinde, müdahalenin önlenmesi yönünden açılan dava ise sulh hukuk mahkemesinde görülmektedir. Böyle bir durumda asliye hukuk mahkemesi, sulh hukuk mahkemesinde görülen davanın sonuçlanmasını bekletici mesele yapması gerekecektir. Bu da, hem zaman kaybına hem de fazla emek ve gider israfına sebebiyet vermektedir. Bu nedenlerle, Yargıtay'ın yarattığı bu ikili ayırımın kanunun ruhuna ve lafzına uygun olmadığını değerlendirmekteyim.

Kat mülkiyetine tabi ana taşınmazlarda üst kattan alt kata sızan su vb. nedeniyle alt katta oluşan hasarla ilgili açılacak tazminat davalarında da asliye hukuk mahkemesinin görevli olduğuna dair Yargıtayca kararlar verilmiştir. Oysa, alt kattaki malikin uğradığı zararın nedeni, diğer kat malikinin yükümlülüğünü yerine getirmemiş olduğu iddiasıdır. Her kat maliki diğer kat maliklerinin uğrayacağı zararın önüne geçmek için gerekli tedbirleri almak zorundadır. Su tesisatı veya gider borularının bakımını yapmayarak diğer kat malikine zarar veren, bu zarara katlanmak zorundadır. Bu yükümlülüğün dayanağı da yine 634 sayılı yasadır.

634 sayılı yasanın 4. bölümünde 18. maddeden itibaren olan hükümlerde kat maliklerinin yükümlülükleri açıkça belirtilmiştir. Buna göre; Kat malikleri, gerek bağımsız bölümlerini, gerek eklentileri ve ortak yerleri kullanırken doğruluk kaidelerine uymak, özellikle birbirini rahatsız etmemek, birbirinin haklarını çiğnememek ve yönetim planı hükümlerine uymakla karşılıklı olarak yükümlüdürler. Bu kanunda kat maliklerinin borçlarına dair olan hükümler, bağımsız bölümlerdeki kiracılara ve oturma hakkı sahiplerine veya bu bölümlerden herhangi bir suretle devamlı olarak faydalananlara da uygulanır; bu borçları yerine getirmeyenler kat malikleriyle birlikte, müteselsil olarak sorumlu olur. Kat malikleri, ana gayrimenkulün bakımına ve mimari durumu ile güzelliğini ve sağlamlığını titizlikle korumaya mecburdurlar. Kat maliki kendi bağımsız bölümünde ana yapıya zarar verecek nitelikte onarım, tesis ve değişiklik yapamaz. Her kat maliki ana gayrimenkule ve diğer bağımsız bölümlere, kusuru ile verdiği zarardan dolayı diğer kat maliklerine karşı sorumludur.

Görüldüğü gibi, bir kat malikinin diğer kat malikine karşı açacağı davanın kaynağını kat mülkiyetine tabi bir taşınmazda malik olmaları oluşturuyorsa ve konusu gayrımenkulun kullanılması ile ilgili ise, kesin olarak sulh hukuk mahkemesinin görev alanına girmektedir. Kat malikinin sahip olduğu bu hakka dayanarak halefiyet yoluyla dava açacak olan sigortacı veya kiracı da aynı hükümlere tabi olacaktır. Yani haleflerin açacağı davada da, sulh hukuk mahkemesi görevlidir.

B.5- TRAFİK KAZASI- HİZMET KUSURU

Hukuk mahkemeleri ile idari yargı arasında olumsuz görev uyuşmazlığına konu olan dava türlerinin başında, trafik kazası nedenine dayalı tazminat davalarında, zarar görenin, idarenin hizmet kusuruna dayanması durumudur. Kamu tüzel kişileri olan belediyeler ile bağlı kuruluşlar ve Karayolları Genel Müdürlüğünün kontrol ve sorumluluğunda olan yollarda, yol bakım ve onarımı nedeniyle veya yeterli uyarı işareti konulmaması halinde tek taraflı trafik kazaları meydana gelebilmektedir. Bu tip kazalarda zarara uğrayanların idareye karşı dava açarken karşılaştıkları sorunların başında yargı yolunun caiz olup olmadığı gelmektedir.

Trafik kazaları ile ilgili hukuki sorumluluğu düzenleyen 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nda adli yargı yerinin görevli olacağı düzenlenmiştir. Buradaki hukuki sorumluluk, araç işleteni ve sürücüsü ile sigorta şirketi yönündendir. İdarenin yola gerekli bakımı yapmaması veya uyarı levhasını koymaması halinde sorumluluğun nasıl olacağına dair bir düzenleme içermemektedir. Zira böyle bir durumda idare, işleten veya sürücü olarak taraf olmayacaktır.

Yargıtay ve diğer adli yargı mercilerine açılan ve idarenin sorumluluğu nedenine dayalı tazminat davalarında, davanın hizmet kusuruna dayanması halinde haklı

olarak idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle davanın usulden reddine dair kararlar verilmektedir. İdari yargı mahkemeleri de, 2918 sayılı yasa nedeniyle adli yargının görevli olduğu gerekçesiyle red kararları vermektedir. İki yargı yeri mahkemesi arasındaki karşılıklı olumsuz görev uyuşmazlığı üzerine Uyuşmazlık Mahkemesine giden tüm dosyalarda adli yargının görevli olduğuna dair içtihatlar çıkmaktadır. Uyuşmazlık Mahkemesi'nin bu içtihatlarına rağmen Yargıtay ve Bölge Adliye Mahkemelerince idari yargının görevli olduğu yönünde kararlar verilmeye devam edilmektedir.

2918 sayılı yasada hukuki sorumluluk ve sigorta başlığı altında 85. maddede, işleten veya aracın bağlı çalıştığı teşebbüsün sorumluluğu düzenlenmiş ve bunların sürücü ile müteselsilen sorumlu olacağı belirtilmiştir. Yasanın 91. ve devamı maddelerinde ise sigortacının zorunlu mali mesuliyet poliçesi kapsamındaki sorumluluğu düzenlenmiştir. Devlet ve kamu kuruluşlarına ait araçların sebebiyet verdiği zararlar ise 106. maddede ayrıca düzenlenmiş. Bu kanunda hizmet kusuru sayılabilecek; levha ve uyarı işareti eksikliği, yolun kaygan bırakılması gibi durumlarda kimin ve ne şekilde tazminattan sorumlu tutulacağına dair bir hüküm bulunmamaktadır.

2918 sayılı yasa uyarınca, meydana gelen zararlardan hangilerinin bu yasa kapsamında olduğu ve hangi mahkemelerin görevli olduğu 110. maddede açıkça belirtilmiştir. Buna göre; işleteni veya sahibi Devlet ve diğer kamu kuruluşları olan araçların sebebiyet verdiği zararlara ilişkin olanları dâhil, bu Kanundan doğan sorumluluk davaları, adli yargıda görülür. Zarar görenin kamu görevlisi olması, bu fıkra hükmünün uygulanmasını önlemez. Hemzemin geçitte meydana gelen tren-trafik kazalarında da bu Kanun hükümleri uygulanır.

Görüldüğü üzere, 2918 sayılı yasa uyarınca açılacak sorumluluk davalarının neler olduğu açıkça belirtilmiş olup, bu davalar; bir aracın sebebiyet verdiği zararlara ilişkin davalardır. Araç işleteni, sürücüsü veya sigortacısı olmayan idarenin, yolun bakım ve temizliği ile ilgili sorumluluğu 2918 sayılı yasaya tabi tutulmamıştır. Ancak 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu kapsamında idari yargıda dava açılabilmelidir. Ne var ki, Uyuşmazlık mahkemesinin bunun aksine olan bağlayıcı kararları dolayısıyla tüm dosyalar neticede adli yargıda görülmektedir. Örneğin, yoldaki baca kapağının gevşek veya yoldan yüksek olması nedeniyle yoldan geçen aracın çarparak hasar görmesi halinde idarenin sorumluluğu hizmet kusuruna dayanmaktadır. Burada idare, hizmeti iyi yapmadığı için zarar oluşmuştur. İdarenin hizmeti iyi yapıp yapmadığını takdir etme ve değerlendirme görevi ise adli yargıda değil, idari yargıdadır. Böyle bir durumda uygulanacak kanun 2918 sayılı yasa değil, 5277 sayılı yasadır. 2918 sayılı yasanın 1. ve 2. maddelerinde yasanın amaç ve kapsamında idarenin görev ve sorumlulukları belirtilmiş ise de, idarenin tazminat ile ilgili hukuki sorumluluğu bu yasada yasa koyucu tarafından bilerek düzenlenmemiştir. Zira, idarenin bu kanundan kaynaklı görevini ihmal etmesi halinde açılacak dava, idari yargıda tam yargı davası olacaktır. Bu nedenle Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarının isabetli olmadığı, Yargıtay'ın kararlarının yerinde olduğu kanaatindeyim.

Adli yargı içerisinde görülen bir başka sorun da, Trafik kazalarına ilişkin hukuki sorumluluk davalarında, zorunlu mali mesuliyet sigortacısı şirketin taraf olması halinde, yerleşmiş yargı içtihatlarında Asliye Ticaret Mahkemesi görevli kabul edilmesidir.

Karayolu trafik zorunlu mali mesuliyet sigortacısının sorumluluğu, işletenin sorumluluğuna tabi bir sorumluluktur. Sigortacı, işletenin sorumlu olduğu yerde belli riskleri ve belli bir limite kadar borcu üstlenen, bir nevi taahhüt edendir. Bu nedenle işletenin sorumlu olmadığı bir zarardan sigortacı da sorumlu tutulamaz. Sigortacı ile sigortalı işleten arasındaki ilişki sigorta ilişkisi olup, bu ilişkide, zarar gören üçüncü kişiler taraf değildir. Karayolu trafik zorunlu mali mesuliyet sigortası zorunlu olduğundan ve yasal düzenleme gereği sigortacı sorumlu tutulduğundan kendisine başvuru yapılabilmektedir.

Zarar gören ile sigortacı arasındaki ilişki sigorta ilişkisi olmadığından, sorumluluk belirlenirken sigorta hukukuna ilişkin hükümler tartışılamaz. Sigortacının sorumluluktan kurtulması ancak 2918 sayılı yasanın teminat dışı bıraktığı bir talep olması halinde mümkündür. Zaten yasanın 95. maddesinde belirtildiği gibi, sigorta sözleşmesinden veya sigorta sözleşmesine ilişkin kanun hükümlerinden doğan ve tazminat yükümlülüğünün kaldırılması veya miktarının azaltılması sonucunu doğuran haller zarar görene karşı ileri sürülemez. Ödemede bulunan sigortacı, sigorta sözleşmesine ve bu sözleşmeye ilişkin kanun hükümlerine göre, tazminatın kaldırılmasını veya azaltılmasını sağlayabileceği oranda sigorta ettirene başvurabilir. Yani 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmiş olan sigorta hukuku burada uygulama alanı bulmaz.

Yargıtay kararlan ile yerleşmiş uygulamada, sigortacının taraf olduğu hallerde Asliye Ticaret Mahkemesinin görevli olduğu kabul edilmekte ise de, bu görüşün isabetli olmadığı kanaatindeyim. Çünkü bu davada hiç bir ticari kural uygulanmamaktadır. Türk ticaret kanununun sigorta hukukuna ilişkin hiç bir hükmü bu davalarda uygulama yeri bulmamaktadır. Sigortacıyı dava dışı bırakarak sadece işleten ve sürücüye karşı açılan davalarda asliye hukuk mahkemesi görevli kabul edilmektedir. Doğrusu da budur. Zira, genel hükümlere tabi bir

davadır ve istisnası belirtilmemiştir. İster sigortacı taraf olsun ve Asliye Ticaret Mahkemesinde görülsün, ister sadece işletene karşı Asliye Hukuk Mahkemesinde görülsün, trafik kazası nedenine dayalı hukuki sorumluluk davalarında aynı usul ve delil araştırma yöntemi uygulanacaktır. Dolayısıyla, sigorta hukuku 6102 sayılı yasada düzenlendiği ve mutlak ticari dava olduğu savının dayandığı gerekçe yasaya uygun düşmemektedir. Mutlak ticari davaya konu olan sigortalar, bir tarafı tüketici olmayan ve sigorta ilişkisinin tarafları arasında görülen davalara konu sigortalardır.

B.6- TAŞINMAZ SATIŞ SÖZLEŞMELERİ

Asliye hukuk mahkemeleri ile tüketici mahkemeleri arasında göreve ilişkin gri alanlardan biri, konut satan firmalardan bağımsız bölüm satın alanların satıcı ile aralarındaki uyuşmazlıklardır. Alıcı gerçek kişi olup tacir değilse ve sadece bir adet bağımsız bölüm satın alması halinde, satıcı ile arasında çıkan ihtilafın tüketici mahkemesinin görevine girdiğine dair ihtilaf bulunmamaktadır. Alıcının, birden fazla bağımsız bölüm şeklinde konut satın alması veya satın alınan bir bağımsız bölümün dükkan veya ofis olması halinde, görevli mahkemenin tayininde ihtilaf çıkmaktadır. Kimi görüşe göre, birden fazla konut alınması veya işyeri nitelikli bir bağımsız bölüm alınması halinde artık tüketim amacı aşılmış ve yatırım amacına yönelindiğinden, tüketici işlemi olmaktan çıkmış olur ve bu durumda asliye hukuk mahkemesi görevli olur. Diğer bir görüşe göre ise, zenginlik ölçütünün, tüketici işleminin belirlenmesinde bir kriter olamayacağı, birden fazla daire alabilenin tüketici olmaktan çıkmayacağına ilişkindir. Bir daire satın alıp kiraya vermek ile beş adet daire alıp kiraya vermek arasında fark yoktur. Yani alıcının taşınmaz alırken hangi saikle hareket ettiğine bakılmamalı. Satıcı ile alıcının konumu ve işlemin niteliğine bakılması gerekir.

Kanaatimce, satıcı ile alıcı arasındaki ilişkide, satıma konu malın tüketim malı, alıcının tüketici olup olmadığına bakmak gerekir. Alım satım amacıyla veya kiraya vermek amacıyla birden fazla konut veya işyeri satın alan kişi, satıcı karşısında güçsüz durumda değildir ve tüketici sayılmamalıdır. Ancak, kendisine veya yakın akrabalarına bir sitede birden fazla bağımsız bölümü tek seferde satın alan kişinin yatırım amacı olmadığı, sayısı çok olsa da tüm alımların tüketici işlemi olduğu kabul edilmelidir. Yine, kendisi kullanmak veya kiraya vermek için işyeri nitelikteki bir yeri satın alan kişi de 6502 sayılı yasanın tüketici tanımı karşısında tüketici kabul edilmemelidir. Çünkü, ticari veya mesleki amaçla hareket etmemek, tüketici olmanın temel kıstasıdır.

B.7- TAŞIMA SÖZLEŞMESİ- TAZMİNAT

Gerçek kişilerin yaptığı yolculuklarda, taşıyan ile yapılan sözleşmenin taşıma işi olması, Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmiş olması ve yapılan seyahatin mesleki veya ticari amaçlarla yapılması halinde ticari iş; yapılan işin bir hizmet sözleşmesi olması ve taşınanın tüketici, taşıyanın sağlayıcı olması halinde de tüketici işlemi söz konusu olmaktadır. Ticari iş amacıyla yapılan seyahat sırasında valizin kaybolması veya uçakta yenen yemeğin diş kırılmasına neden olması halinde açılacak davada, taraflar arasında önceden şartları görüşülmüş ve paket halinde bir uçuş hizmeti satın alınmış ise Asliye Ticaret Mahkemesi görevlidir. Zira burada mutlak ticari dava söz konusudur. Ancak, bir şirketin yönetim kurulu başkanı sadece bir uçuş için rastgele bilet alarak uçuş sırasında zarar görmüş ise, burada taşıyan ile taşınan arasında sadece hizmet ilişkisi, dolayısıyla tüketici işlemi söz konusu olur. Yolcunun, bir şirketin temsilcisi olması ve şirket adına görüşmeler yapmak üzere yolculuk yapması onun tüketici sıfatını ortadan kaldırmaz. Bireysel bir yolculuk olduğundan 6502 sayılı yasa kapsamında sorun çözülmelidir ve görevli mahkeme de Tüketici Mahkemesi olacaktır.

Tacir olmayan bir kişi tarafından yapılan yolculuk, ticari veya mesleki amaçlarla yapılmadığından, meydana gelen zarar nedeniyle açılacak davada Tüketici mahkemesinin görevli olacağı konusunda ihtilaf bulunmamaktadır. Taşıma işi Türk Ticaret Kanununda düzenlenmiş de olsa, bu yasanın 5. maddesinde belirtilen "aksine düzenleme" söz konusudur. Bu düzenleme de, 6502 sayılı yasadaki tüketici işlemlerine ilişkin davalarda görevli mahkemenin Tüketici mahkemesi olacağına dair düzenlemedir.

Yukarıda belirtilen örneklere ek başka sorunlu alanlar da vardır elbette. Ancak ele alınan konular sık karşılaşılan anlaşmazlıklar olduğu için bunlar üzerinde kısa kısa duruldu.

C- SONUÇ VE ÖNERİ

Buraya kadar anlatılanlarda, göreve ilişkin mer'i mevzuat, uygulamada karşılaşılan sorunlar ve çıkan yargısal kararlara ilişkin genel açıklamalar yapıldı. Bu anlatılanlardan da anlaşılacağı üzere, mahkemelerin görevine ilişkin anlaşmazlıklar çıkabilmekte ve yargılama faaliyeti sırf bu nedenle uzamaktadır. Uzayan yargılama süreçleri, adaletin gecikmesine ve haklı yakınmalara sebebiyet vermektedir. Bu yakınmalar üzerine de, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi tarafından, adil yargılanma hakkının bir parçası olan makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine dair kararlar verilmekte ve Devlet tazminata mahkum edilmektedir. Bunun önüne geçecek yasal düzenlemeler yapılması çok yerinde olacaktır.

Mahkemelerin görevli olması dava şartıdır ve mahkemece kendiliğinden dikkate alınması gerekir. Bu husus, tabii hakim ve tarafsız yargı ilkesinin bir sonucudur. Dava açılmadan önce, hangi yerdeki hangi mahkemenin görevli olduğunun önceden belirlenmesi, hukuki güvenlik prensibi gereğidir.

Adli yargıda bir hukuk mahkemesi, yargı yolu yönünden görevsiz olduğunu tespit ederse, yani adli yargının görevli olmadığını tespit ederse, dava şartı yokluğu nedeniyle davanın usulden reddine karar verip, dosyadan el çeker. Dosyayı görevli mahkemeye gönderme kararı veremez. Bu durumda davacının yapacağı iş, kesinleşme tarihinden itibaren 30 gün içerisinde idari yargıya başvurmak ve davayı orada açmaktır. Böylece görevsiz yerde açılan davanın devamı sayılır. İdari yargıda dava açma süresi henüz dolmamışsa bu süre içinde de dava açabilecektir. Aksi halde dava açma süresinin geçmiş olması nedeniyle artık davası dinlenmez.

Adli yargıda bir hukuk mahkemesi, önüne gelen davada görevsiz olduğunu ve başka bir adli yargı mahkemesinin görevli olduğunu tespit ederse, dava dilekçesinin reddine karar verir.

6100 sayılı HMK'nın 20. maddesinde açıkça belirtildiği üzere,; görevsizlik veya yetkisizlik kararı verilmesi hâlinde, taraflardan birinin, süresi içinde kanun yoluna başvurulmayarak kesinleşmiş ise kararın kesinleştiği tarihten; kanun yoluna başvurulmuşsa bu başvurunun reddi kararının tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde kararı veren mahkemeye başvurarak, dava dosyasının görevli ya da yetkili mahkemeye gönderilmesini talep etmesi gerekir. Aksi takdirde, bu mahkemece davanın açılmamış sayılmasına karar verilir. Dosya kendisine gönderilen mahkeme, kendiliğinden taraflara davetiye gönderir.

6100 sayılı yasanın 21, 22 ve 23. maddeleri uyarınca, iki mahkeme arasında görev veya yargı çevrelerinin sınırlarının belirlenmesi konusunda bir tereddüt ortaya çıkarsa veya iki mahkeme de görevsizlik veya yetkisizlik kararı verir ve bu kararlar kanun yoluna başvurulmaksızın kesinleşirse, davaya bakacak mahkemenin tayini için yargı yeri belirlenmesi yoluna başvurulması gerekir.

Yargı yeri tayini yapacak merci ise, ilk derece mahkemeleri için bölge adliye mahkemeleri, bölge adliye mahkemeleri için Yargıtay'dır.

İki mahkemenin aynı dava hakkında göreve veya yetkiye ilişkin olarak verdikleri kararlar kanun yoluna başvurulmaksızın kesinleştiği takdirde, görevli veya yetkili mahkeme, ilgisine göre bölge adliye mahkemesince veya Yargıtayca belirlenir. Bölge adliye mahkemesince veya Yargıtayca verilen yargı yeri belirlenmesi ile kanun yolu incelemesi sonucunda kesinleşen göreve veya yetkiye ilişkin kararlar, davaya ondan sonra bakacak mahkemeyi bağlar.

Bu yasal düzenlemeler nedeniyle, yargı yeri tayini için gidilen yargı yolu uzun soluklu ve gecikmeye neden olacaktır. Görevsizlik veya yetkisizlik kararının kesinleşmesi halinde dosyanın görevli veya yetkili mahkemeye gönderilmesinin taraflardan birinin talebine bırakmak da ayrı bir zaman kaybıdır. Mahkemeler arasında bile görev konusunda anlaşmazlık çıktığına göre, davanın taraflarından göreve ilişkin kuralları tam olarak bilmelerini beklemek adilce olmayacaktır. Bazen, yıllarca sürdürülen yargılamada mahkeme görevsiz olduğu fikrine kapılıp görevsizlik kararı verebilir veya kanun yolu incelemesinde Bölge Adliye Mahkemesi veya Yargıtay tarafından dosya görevsiz mahkemede karara bağlandı denerek karar bozulabilir. Böyle durumlar nedeniyle sil baştan görevli mahkemece yeniden inceleme yapılacak ve kurulan hüküm tekrar yargı yoluna tabi olacaktır.

Mahkemenin görevli olmasının dava şartı olduğu ve bunun gerekli olduğu tartışmasızdır. Ancak, görevsizlik kararları üzerine işletilen prosedür hem uzun, hem de meşakkatlidir. Ayrıca harç ve posta gideri gerektirdiğinden masraflıdır. Bunun önüne geçmek mümkün ve de kolaydır. Şöyle ki;

Adli yargıda hukuk yargılaması yapan bir mahkemenin önüne gelen davada, uyuşmazlığın başka bir mahkemenin görevine girdiği yönünde kanaat oluşursa, bu durumda dosyadan el çekilerek dosyanın görevsizlik ve gönderme kararı ile doğrudan görevli görülen mahkemeye göndermesi gerekir. Görevsizlik kararı veren mahkeme kararı kesinleştirmeden ve bir gönderme talebi beklemeden doğrudan dosyayı görevli mahkemeye derhal göndermesi gerekir. Kendisine görevsizlik kararı ile dosya gelen mahkeme resen tensip yapıp taraflara tebligat çıkarmalıdır.

Görevsizlik kararı ile kendisine dosyanın resen geldiği mahkeme de görevsiz olduğunu ve davanın ilk açıldığı mahkeme veya bir başka mahkemenin görevli olduğuna kanaat getirir ise, bu durumda görevli mahkemenin tayini için esas numarasını kapatarak merciye dosyayı göndermelidir. İkinci görevsizlik kararını veren ilk derece mahkemesi, Bölge Adliye Mahkemesi'ne resen dosyayı göndermelidir. Dosyanın geldiği merci tarafından belirlenen görevli mahkemeye dosya resen gönderilmeli ve bu bağlayıcı olmalıdır. Böylece iki mahkeme arasındaki görev sorunu çözülmüş ve zaman kazanılmış olacaktır. Yapılan bu işlemler sırasında harç alınmamalı ve giderler hazineden karşılanmalıdır. Sonuçta davanın en başta görevli mahkemede açıldığı ortaya çıkarsa bu giderler hazine üzerinde bırakılmalı-

dır. İlk başta davanın görevsiz mahkemede açıldığı kesinleştiği takdirde ise, yapılan giderler davacıya yükletilmelidir. Böylece hem zaman kazanılmış hem de kötü niyetle görevsiz mahkemede dava açılmasının önüne geçilmiş olacaktır.

Davanın ilk açıldığı mahkeme görevsizlik kararını verdikten sonra bunu tarafların öğrenmesi halinde, taraflardan biri veya her ikisi yazılı olarak karşı çıkar ve merciye gönderilmesi talebinde bulunursa, görevli gösterilen mahkemeye dava dosyası gönderilmeden doğrudan görevsizlik kararının incelenmesi ve görevli mahkemenin belirlenmesi için dosya merciye gönderilmelidir. Bu durumda merci tayinine ilişkin başvuru harcı ve giderler başvuran taraftan alınmalıdır. Başvuru haklı çıktığı takdirde harç ve avans hazineye yükletilerek peşin yatıran tarafa iade edilmelidir. Başvuru haksız çıktığında ise, harç ve giderler başvuran üzerinde bırakılarak dosya, görevli olduğu merci tarafından belirlenen mahkemeye doğrudan gönderilmeli ve görevli mahkemece resen tensip yapılmalıdır.

Her iki şekildeki merci tayinine ilişkin ara işlemler resen yapılarak zaman kaybının önüne geçilmelidir. Aksi halde yürürlükteki mevzuat uyarınca yapılan işlemlerde yaşandığı gibi, gecikmeler yaşanacak ve makul sürede yargılanma hakkı ihlal edilecektir. Bu nedenlerle 6100 sayılı HMK'nın, görevsizlik ve yetkisizlik kararı üzerine yapılacak işlemlere ilişkin maddeleri aşağıdaki gibi değiştirilmelidir.

"Görevsizlik veya yetkisizlik kararı üzerine yapılacak işlemler

MADDE 20- (1) Görevsizlik veya yetkisizlik kararı verilmesi hâlinde, dosya resen ve derhal görevli ve yetkili mahkemeye gönderilir. Dosya görevli gösterilen mahkemeye gönderilmeden taraflardan birinin kanun yoluna başvurması halinde, dosya merciye gönderilerek başvurunun değerlendirilmesi beklenir.

Kanun yolu incelemesi sonunda başvuru haklı görülürse harç ve posta gideri iade edilip giderler haziye üzerinde bırakılır ve hüküm sonucunda yargılama giderine dahil edilmez. Başvuru red edildiği takdirde, başvuranın yatırdığı harç ve posta gideri kendisi üzerinde bırakılıp, hükümde dikkate alınmaz.

Görevsizlik veya yetkisizlik kararına karşı kanun yoluna başvurulmadan dosya kendisine gönderilen görevli mahkeme, görevli olduğu kanaatine varırsa kendiliğinden taraflara davetiye gönderir. Dosya kendisine gelen mahkeme de görevsiz olduğu kanaatine varırsa, dosyadan el çekerek karşı görevsizlik kararı verir ve resen dosyayı merciye gönderir.

Kanun yolu belirlenmesi sonrasında, görevli veya yetkili olduğu belirlenen mahkemeye dosya resen gönderilir.

Yargı yeri belirlenmesini gerektiren sebepler

MADDE 21- (1) Aşağıdaki hâllerde, davaya bakacak mahkemenin tayini için yargı yeri belirlenmesi yoluna başvurulur:

Davaya bakmakla görevli ve yetkili mahkemenin davaya bakmasına herhangi bir engel çıkarsa.

iki mahkeme arasında yargı çevrelerinin sınırlarının belirlenmesi konusunda bir tereddüt ortaya çıkarsa.

iki mahkeme de görevsizlik kararı verirse.

ç) Kesin yetki hâllerinde, iki mahkeme de yetkisizlik kararı verirse.

İnceleme yeri

MADDE 22- (1) Yetkili mahkemenin bir davaya bakmasına herhangi bir engel bulunduğu yahut iki mahkeme arasında yargı çevrelerinin sınırlarının belirlenmesinde tereddüt ortaya çıktığı takdirde, yetkili mahkemenin tayininde, ilk derece mahkemeleri için bölge adliye mahkemelerine, bölge adliye mahkemeleri için Yargıtaya başvurulur.

(2) İki mahkemenin aynı dava hakkında göreve veya yetkiye ilişkin olarak karar verdikleri tekdirde, görevli veya yetkili mahkeme, ilgisine göre bölge adliye mahkemesince veya Yargıtayca belirlenir.

İnceleme usulü ve sonucu

MADDE 23- (1) Yargı yerinin belirlenmesine ilişkin inceleme dosya üzerinden yapılır.

(2) Bölge adliye mahkemesince veya Yargıtayca verilen yargı yeri belirlenmesi ile kanun yolu incelemesi sonucunda kesinleşen göreve veya yetkiye ilişkin kararlar, davaya ondan sonra bakacak mahkemeyi bağlar. "

Bu şekilde yasa değişikliği yapılması halinde, hem zamandan hem de masraftan tasarruf sağlanacak ve makul sürede yargılanma hakkı da temin edilmiş olacaktır. ■

ÖZLERİM

Ali Nazmi DANDİN
İstanbul Cumhuriyet Savcısı

Seni görünce
Senden başka her yer buğulu
Küfür gibi etrafın
Bakışların Ortadoğulu
Maveraunnehir, Mezopotamya gibi bereketli
Yemyeşil iki nehir arasındaki kırlara yayılmış çiçekler gibi
Sanki yaradılışın bir milletin efsanesi
Demirden dağları delmiş de kor olmuş saçların
Her savurduğunda
gençliğimden korkarım
Ömründem gider kapanınca
gözlerin Sözlerin eksik olmasın
Hep desin söylesin isterim
Sakın gitme olur mu
Çok olurum, hiç olurum,
ölürüm, özlerim

İNSAN ÜZERİNDE DENEY VE DENEME SUÇLARI

İNSAN ÜZERİNDE DENEY VE DENEME SUÇLARI YÖNÜNDEN HEKİMİN SORUMLULUĞU

Seçkin YILMAZ
Maçka
Cumhuriyet Savcısı

Klinik araştırmaların meşru bir amaca hizmet etmesine karşın, yapılan deney ve denemeler sonucunda vücut bütünlüğü üzerinde meydana gelecek zararların hukuksal bir zemine oturtulması zorunluluğunu beraberinde getirmiştir.

Hekimler mesleklerini icra ederken hastalara yönelik olarak var olan teşhis ve tedavi yöntemlerini uygulamakla birlikte gelişen tıbbi ve teknolojik imkanlar dahilinde yeni yöntemlerin uygulanmasını ve hayata geçirilmesini de sağlamaktadırlar. Bu haliyle hekimlerin teşhis ve tedavi ile klinik araştırmalar olarak iki yönlü çalışmaları bulunmaktadır. Klinik araştırmaların meşru bir amaca hizmet etmesine karsın, yapılan deney ve denemeler sonucunda vücut bütünlüğü üzerinde meydana gelecek zararların hukuksal bir zemine oturtulması zorunluluğu doğmuş olup bu kapsamda 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 90'ıncı maddesinde tek madde halinde ve "İnsan Üzerinde Deney" başlığı altında düzenlenmiştir.

Türk Ceza Kanunu'nun 90. Maddesindeki düzenlemenin sistematiğinde tek madde başlığı altında düzenlenmesine karsın madde metninde iki ayrı suç tipine yer verilmiştir. Bu çalışmamızda iki suçun yani Deney ve Deneme Suçlarının unsurları bakımından ele alındıktan sonra yine madde metninde yer alan özel Hukuka Uygunluk Sebebi tartışılacak, herkes tarafından islenen suçlardan mı yoksa özgü suçlardan mı olup olmadığı noktasında tespitlere gidildikten sonra her iki suç için öngörülen yaptırımlar ele alınacaktır. Çalışmamızın genel amacında ise deney ve denemelerde hekimlerin sorumluluğu ele alınacak sonuç olarak da bu düzenlemenin hekimlerin bilimsel özgürlüğünün önüne engel bir durum niteliğinde olup olmadıgı yönündeki kanaatlerimize yer verilecektir.

I. GİRİŞ

Hekimler mesleklerini icra ederken hastalara yönelik olarak var olan teşhis ve tedavi yöntemlerini uygulamakla birlikte gelişen tıbbi ve teknolojik imkanlar dahilinde yeni yöntemlerin uygulanmasını ve hayata geçirilmesini de sağlamaktadırlar. Hekimlerin ortaya çıkan yeni hastalıkların teşhis ve tedavi çalışmaları ile tedaviye cevap vermeyen hastalara yönelik olarak yaptıkları bilimsel çalışmalar mesleğin ilerlemesi bakımından önem arz eden bir konudur.

Hekimlerin klinik araştırma olarak adlandırılan bilimsel çalışmalarının doğru sonuçlar verip vermediğinin yolu ise birçok denek üzerinde yapılan deney ve denemelerden geçer. Deneylerin insan dışı deney ortamında ve hayvanlar üzerinde yapılması gerekse de, çözüm getirilmeye çalışılan hastalık tedavilerinin insan üzerindeki etkilerinin de araştırılması kaçınılmaz olduğundan uygulama yapılan her kişi müdahalenin öznesini oluşturmaktadır. Klinik araştırmaların meşru bir amaca hizmet etmesine karsın, yapılan deney ve denemeler sonucunda vücut bütünlüğü üzerinde meydana gelecek zararların hukuksal bir zemine oturtulması zorunluluğunu beraberinde getirmiştir. Bu kapsamda ulusal mevzuatımızda İnsan Üzerinde Deney ve Deneme Suçları, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 90'ıncı maddesinde tek madde halinde ve "İnsan Üzerinde Deney" başlığı altında düzenlenmiştir.

Türk Ceza Kanunu'nun 90. Maddesindeki düzenlemenin sistematiğinde tek madde başlığı altında düzenlenmesine karsın iki ayrı suç tipine yer verilmiştir. Ayrıca madde metni incelendiğinde hukuka uygunluk sebebi ayrı olarak veya genel hükümler kısmına atıfta bulunulmadan doğrudan madde metni içerisinde yer alarak, fiil, fail ve hukuka uygunlukla birlikte hangi suçun oluştuğunun değerlendirilmesi ve hekimin sorumlulukları bakımından ele alınmıştır.

II. INSAN ÜZERINDE DENEY VE DENEME SUÇU

A. Genel Olarak

İnsan Üzerinde Deney Suçu, 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun Kişilere Karşı Suçlar başlıklı ikinci kısmının, Vücut Dokunulmazlığına Karsı Suçlar başlıklı ikinci bölümünde, 90. maddede düzenlenmiştir. Ceza kanunu sistematiğinde madde başlığı "İnsan Üzerinde Deney" seklinde olup, yalnızca deney suçu yönünde hükümler getirdiği anlaşılsa da madde içeriğinde deneme suçu yönünden de hükümler getirilmiştir. İlgili kanun maddesinde iki ayrı suç tipine yer verilmiştir. Bunlardan ilki m. 90/1'de düzenlenmiş olan İnsan Üzerinde Bilimsel Deney Yapma Suçu (Deney Suçu) diğeri ise 90/4'teki Tedavi Amaçlı Deneme Suçu (Deneme Suçu) dur. Deney suçu ile ilgili düzenlemede "İnsan üzerinde bilimsel bir deney yapan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır." hükmü ile suçun tipikliği belirlenmiştir. Deneme suçuna iliskin düzenleme ise aynı maddenin dördüncü fıkrasında ele alınmıştır, buna göre; "Hasta olan insan üzerinde rıza olmaksızın tedavi amaçlı denemede bulunan kişi, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır." Her iki suç aynı maddede ayrı ayrı düzenlenmesi yoluna gidilmiş, bu düzenlemenin paralelinde şahsi cezasızlık ve hukuka uygunluk sebepleri de düzenlemenin sistematiğine uygun

olarak her suça özgü olarak ayrı ayrı düzenleme yoluna gidilmiştir. Maddenin birinci fıkrasında "deney" suçunun tipikliği belirlendikten sonra ikinci fıkrasında bu suça ilişkin hukuka uygunluk ve şahsi cezasızlık sebepleri düzenlenmiştir. Yine aynı maddenin dördüncü fıkrasında "deneme" suçu düzenlenmiş, maddenin devamında da hukuka uygunluk ve şahsi cezasızlık sebeplerine yer verilmiştir.

B. Korunan Hukuki Değer

Hekimlerin çalışma alanları itibariyle tedavi etmek maksatlı hem müdahalede bulunma hem de gelişen teknolojik ve bilimsel verileri deneyleme zorunlulukları bulunmaktadır. Dolayısıyla tıbbî zorunluluklar nedeniyle müdahalesi kişinin vücut bütünlüğüne yöneliktir. Bu kapsamda ve maddenin kanun sistematiğindeki yeri itibarıyla bakıldığında, bu suçla korunan hukuki değerin Anayasa'nın 17. maddesiyle teminat altına alınmış olan yasam hakkı ve vücut bütünlüğüdür.

Yasam hakkı en temel hak olup, diğer hakların da kullanılabilmesinin ön şartıdır. Yaşam hakkı, devlete istisnai haller dışında kimsenin yaşamını ortadan kaldırmamayı, insan yaşamını korumak için gerekli tedbirleri almayı, ülkesinde meydana gelen ölüm olaylarını etkin biçimde araştırma ve soruşturma yükümlülüklerini yüklemektedir. Keza yasam hakkı kişinin vücut bütünlüğünü koruyabilmesi ve devam ettirebilmesini ifade eder. Yasam hakkı ile kişinin kendi geleceğini belirleme hakkının çatışması durumunda yasam hakkına üstünlük tanınacaktır. Vücut bütünlüğü ise kişinin bedensel ve ruhsal bütünlüğünü ifade eden bir kişilik değeridir. Diğer bir ifadeyle vücut bütünlügü, bireyin doğuştan sahip olduğu doğal ve organik yapının bölünmezliğidir.

C. Suçun Maddi Unsurları

Ceza yargılamasında suçun cezalandırılabilmesinin ön koşulu tipiklik adı verilen, suçun maddi unsurlarının oluşup oluşmadığı noktasında yapılan dertlendirmedir. Suçun maddi unsurları gerçekleştikten sonra manevi unsur ve hukuka aykırılık durumu ele alınmak suretiyle cezalandırılma koşullarına bakılır. Bu kapsamda suçun maddi unsurları içerisinde yer alan fail, mağdur ve fiil ele alındıktan sonra suçun diğer unsurları gündeme gelecektir.

a. Fail

Deney suçlarında suçun faili herkes olabilir. Zira maddede suçun faili bakımından herhangi bir özellik aranmamıştır. Dolayısıyla insan üzerinde deney suçunun faili, resmi veya özel sağlık kurumlarında çalışan herhangi bir sağlık mesleği mensubu veya bu özellikleri taşımayan herhangi bir kimse de olabilir. Deneme suçunda ise, tedavinin uzman hekim tarafından bir hastane ortamında yapılması gerektiği vurgulandığından, bu suçun faili, hukuken tıp mesleğini icra etme ve tıbbi müdahalede bulunma yetkisi tanınmış uzman bir hekim olabilecektir. Hekim olmayan kimseler tarafından gerçeklestirilen denemeler bu suçu oluşturmayacaktır. Bu bağlamda bu suç özgü suç mahiyetindedir. (Altunkas, s. 151.)

b. Mağdur

Deney suçunun magduru bilimsel bir deneye tabi tutulan kimsedir. Bu suçun mağduru ancak yasayan bir kimse olabilir. Deney suçunun magduru saglıklı bir insan olabilecegi gibi hasta veya engelli bir kimse de olabilir. Diger bir ifadeyle üzerinde bilimsel deney yapılan herkes bu suçun magduru olabilecektir. Suçun magdurunun yasayan bir kisi olması gerektiginden ölüm halinin belirlenmesi de ayrıca belirlenmelidir, bu bakımından ölüm durumu için beyin ölümü kriteri esas alınmaktadır. Beyin ölümü, kisinin beyin fonksiyonlarının tamamen ve geri dönülmez sekilde islevini yitirmesini ifade eder. Usulüne uygun olarak beyin ölümü tanısı konulmus olmasına karsın yasama dönmüs bir vakıa yoktur. Hastada beyin sapı reflekslerinin alınamaması ölümün gerçeklestiginin kabulü bakımından önemli bir bulgudur. Böyle bir durumda diger organlarının fonksiyonlarını 72 saat gibi bir süre içerisinde sonlanmaktadır. (Bozoklar, Cemal, Ata, Beyin Ölümünün Anlamı, Tıp Hukuku Dergisi, Cilt: 1 Sayı:1 Legal Yay. Istanbul 2012, s. 72.) Deneme suçu bakımından suçun magduru, rızası olmaksızın üzerinde tedavi amaçlı denemede bulunulan hastadır. Bu suç bakımından kanun koyucu magdurun tıbben hasta olması sartını aramıstır. Magdurun hasta olması bu suçun ön sartıdır.

c. Suçun Konusu

Insan üzerinde deney ve deneme suçlarının maddi konusu, üzerinde deney gerçeklestirilen insandır. Insan bedeninden ayrılan parçalar, suçun konusunu olusturamaz. Bu baglamda, kök hücre arastırmaları ile zigot, yani döllenmis insan yumurtası üzerinde gerçeklestirilen arastırmalar da Türk Ceza Kanunu kapsamında suç olusturmamaktadır. (Sener, Nurhan, "Kök Hücre Arastırmaları, Etik ve Yasal Tartısmalar", Hukuk Gündemi, 2012/1, 56.)

d. Fiil

Deney suçu yönünden, suçun maddi unsurunu olusturan hareket, kanunda "insan üzerinde bilimsel deney yapmak" olarak gösterilmistir. Bu suç kapsamında gündeme gelen deneyler agırlıklı olarak tıbbi nitelikte olsa da, maddede, deneyin yalnızca "bilimsel" olması kosulu aranmıstır.

Deneye "bilimsel" niteligini tanıyan husus, deneyi gerçeklestiren kisinin amacı olmalıdır. Buna göre, "deneyin bilimsel amaçlarla yapılıyor olması yeterli, tıbbi olması gerekli degildir". Hakeri de bu görüse katılmakla birlikte, "bilimsel amaç" terimini yalnızca failin gözünden, sübjektif olarak algılamamakta, kocakarı ilacının bir insan üzerinde denenmesi durumunda insan üzerinde deney degil, genel hükümlere göre yaralama veya öldürme suçunun olusacagını savunmaktadır. Bu kapsamda somut olayın verilerine göre eylemi gerçeklestirenin hangi amaçla yaptıgının ortaya çıkarılması ve bilimsel amaçla hareket ettiginin ortaya çıkarılması suçun hareket ögesi yönünden aranan sarttır. Tedavi amaçlı deneme suçu bakımından suçun maddi unsuru tedavi amaçlı denemede bulunmaktır. Madde gerekçesinde deneme, bilimsel amaçlı deney sonuçlarının henüz bir kesinlige varmasa da hastalıgın tedavisi konusunda ulastıgı somut bazı faydalarından yola çıkarak hasta bir insana uygulanması islemi olarak tanımlanmıstır. (YALVAÇ, Gürsel Ceza ve Yargılama Hukukuna Iliskin Temel Kanunlar Adalet Yayınevi Ankara -2018) Bu suçun olusumu bakımından kisinin tıbben hasta olması gerekir. Dolayısıyla saglıklı insanlar üzerinde gerçeklestirilen fiiller ile tedavi amacı tasımayan denemeler, bu madde kapmasına girmeyecektir. Alternatif tedavi ise tedavi sagladıgı öne sürülen ancak iddia edilen tedavi edici etkileri bilimsel olarak kanıtlanamayan güncel ya da geleneksel tedavi yöntemlerini ifade eder. Hakeri'ye göre Deneme suçu açısından failin tedavi saikiyle fiili gerçekleştirilmesi gerektiginden fail tedavi amacı tasımıyorsa kasten yaralama veya eziyet suçları olusabilecektir. (Hakeri, Geleneksel Tıp, s. 18.)

D. Suçun Manevi Unsuru

Insan üzerinde deney ve deneme suçları, yalnızca kasten islenebilen suçlardır ve taksirle islenmeleri mümkün degildir. Bunların maddi unsurlarının veya hukuka uygunluk kosullarının gerçeklestigi konusunda hataya düsen failin kastı ortadan kalkacak ve taksirinden dolayı cezalandırılması da mümkün olmayacaktır.

E. Hukuka Aykırılık Unsuru

İnsan Üzerinde Deney Suçu Bakımından

TCK'nın 90. maddesinde insan üzerinde deney suçunun hukuka uygunlugu, ilgilinin rızası çerçevesinde degerlendirilmistir. 90/2. madde, "Insan üzerinde yapılan rızaya dayalı bilimsel deneyin ceza sorumlulugunu gerektirmemesi için (...)" sözleri ile baslayarak bu durumu ortaya koyduktan sonra, söz konusu rızanın geçerliligi için bazı kosullar saymıstır. Bunların, rızaya iliskin genel kosulların haricinde ve bunlara ek olarak aranması gerekmektedir. Bir baska deyisle, fıkranın baslıgında bulunan "rıza"nın, Türk Ceza Kanunu'nun 26/2. maddesi çerçevesinde, rıza ehliyetine sahip bir kisi tarafından açıklanmış bir rıza olması gerekmektedir. Bu rızanın geçerliligi, TCK'nın 90/2. maddesinde sayılan kosullara tabi tutulmustur.

Türk Ceza Yasasının 90. maddesinde kisinin kendisi üzerinde yapılan bilimsel deneye yönelik bu rızasının geçerli olması birtakım sartların gerçeklesmis olmasına baglı kılınmıstır. Burada aranan sartların tamamının gerçeklesmesi halinde deney hukuka uygun sayılacaktır. Bu sartlar, deneyle ilgili olarak yetkili kurul veya makamlardan gerekli iznin alınmıs olması; deneyin öncelikle insan dısı deney ortamında veya yeterli sayıda hayvan üzerinde yapılmış olması; insan dısı deney ortamında veya hayvanlar üzerinde yapılan deneyler sonucunda ulasılan bilimsel verilerin, varılmak istenen hedefe ulasmak açısından bunların insan üzerinde de yapılmasını gerekli kılması; deneyin, insan saglıgı üzerinde öngörülebilir zararlı ve kalıcı bir etki bırakmaması; deney sırasında kisiye insan onuruyla bagdasmayacak ölçüde acı verici yöntemlerin uygulanmaması; deneyle varılmak istenen amacın, bunun kisiye yüklediği külfete ve kisinin saglıgı üzerindeki tehlikeye göre daha agır basması ve deneyin mahiyet ve sonuçları hakkında yeterli bilgilendirmeye dayalı olarak açıklanan rızanın yazılı olması ve herhangi bir menfaat teminine baglı bulunmaması olarak sayılmıstır. Dolayısıyla 90. maddede aranan sartlara aykırı olarak gerçeklestirilen bir deney sonucunda basarı elde edilip edilmedigine bakılmaksızın fail cezalandırılacaktır. Diger bir ifadeyle deneyin basarılı sonuçlanması fiili hukuka uygun hale getirmeyecektir. Bu durum sadece takdiri indirim sebebi olarak nazara alınabilecektir.

Tedavi Amaçlı Deneme Suçu Bakımından

Hasta insanlar üzerinde yapılan tedavi amaçlı denemelerin hukuka uygun sayılabilmesi için, maddede belirli sartların gerçeklesmesi aranmıstır. Burada aranan ilk sart, "bilinen tıbbi müdahale yöntemlerinin hasta üzerinde uygulanmasının sonuç vermeyeceginin anlaşılmış olması"dır. Bu kosulun yanı sıra, denemenin hukuken geçerli rızaya dayanması gerekir. Ancak, hukuken geçerli olabilmesi için, açıklanan rızanın, denemenin mahiyet ve sonuçları hakkında yeterli bilgilendirmeye dayalı olarak yazılı olması ve tedavinin uzman hekim tarafından bir hastane ortamında yapılması gerekir. Tedavi amaçlı denemelere iliskin hukuka uygunluk nedeni de rıza olarak belirlenmistir. Ancak bilimsel deneylerden farklı olarak bu rızanın geçerliligi sekli kosullara tabi tutulmamıstır. Bu nedenle, rızanın yazılı olarak

verilmesine yönelik kanuni bir geçerlilik kosulu da bulunmamaktadır. Hasta Hakları Yönetmeligi'nin 33. maddesi, bilimsel arastırmalarda rızanın yazılı olması gerektigi hususunu aramasına karsın yönetmelikle getirilen bu sekil kosulları ceza sorumlulugunu etkilemedigi gibi, rızanın geçerliligine degil, ancak ispatına yönelik kosullar oldugundan, fiilin hukuka uygunlugu bakımından da bir etki dogurmamaktadır. (Erman, Ragıp, Barıs, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nin Kurulusunun 20. Yılı Armaganı Cilt: II) Tedavi amaçlı denemeye gösterilen rıza, aydınlatılmıs olmalıdır. Bu kapsamda, gerçeklestirilmesi düsünülen tedavinin standart bir tıbbi müdahale olmadıgı hususu açıkça belirtilmeli, hasta bakımından bu tedavi yönteminin diger yöntemlere göre nasıl bir somut yarara yol açacagının beklendigi ve bu yöntemin getirebilecegi riskler konusunda kapsamlı bir bilgilendirme yapılmalıdır. Bu tedavi bakımından uzmanlıgı bulunmayan veya "uzman hekim" özelligi bulunmayan hekim veya diger saglık meslek mensuplarının, tedavi amaçla denemede bulunması halinde, hukuka uygunlugun kosulları gerçeklesmeyecek ve suç olusacaktır.

III. SONUÇ

Tarihsel süreçte yasanan ve günümüzde de yasanan olayları bir bütün olarak degerlendirildiginde, deney ve deneme adı altında güçlünün güçsüzü sömürdügü bir dünya düzeninin olustugu, bu kapsamda Alman Nazilerin ikiz çocuklarla ilgili arastırmalarını deney adı altında ilerletmis olmalarına karsın insanlık suçunu islediklerinin anlasılması yakın geçmiste gerçeklesen en iyi örnektir.

Tıp alanında görev alanlara bir yanda bilimsel arastırma özgürlügü ve bu baglamda tıp biliminin gelistirilmesi ve insan saglıgını koruma yükümlülügü; diger tarafta da araştırma gönüllüsünün saglıgını, dolayısıyla vücut bütünlügü ve hayatını koruma yükümlülüğü yüklenmektedir. Gerçekten hekim, beden bütünlügünü ihlal ve zarar verme konularındaki büyük bir rizikoyu tasıyan bir meslek sorumlulugu yükü altında, tek baslarına kalmaktadırlar Ceza Kanunu bu alanda korumayı saglama bakımından önemli bir görevi yerine getirmektedir.

Yasal düzenlemeler Tıp alanındaki gelisme ve ilerlemenin önünde bir engel olarak algılanmasına yol açsa da; düzenleme ile yapılacak deney ve denemenin belli bir mecraya alınarak bu durumun denetlenebilir hale getirilmesi saglanmıstır. Ancak hukuk sistemi gelisen teknolojiye ayak uydurmakta geri kaldıgından bu konuda da yetersiz kalmaktadır. Deney ve deneme alanındaki konunun genisligi, yine bu eylemlerin uygulanması durumunda hekimlerin mesleki ahlak noktasında da düzenleme bulunmayısı bir bütün olarak degerlendirildiginde Türk Ceza Kanunu sistematiginde bir madde ile düzenlenmesi yerine yeni bir yasa olarak ele alınması gerekmektedir. Yeni bir yasa düzenlemesi ile bu alanda yalnızca suç yönünden düzenleme yapılmayarak, bununla birlikte etik ilkelerin de belirlenmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Akyıldız, Sunay, Saglık Hukuku Rehberi, Seçkin Yayınları Ankara 2016
- Altunkas, Aysun, Insan Üzerinde Deney ve Deneme Suçları (TCK m. 90) Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Hukuk Anabilim Dalı Kamu Hukuku Bilim Dalı Yayımlanmamıs Doktora Tezi, Istanbul 2011.
- Bayındır, Sinan, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Arastırmaları Dergisi Cilt 24, Sayı 1, Haziran 2018 Istanbul
- Bozoklar, Cemal, Ata, Beyin Ölümünün Anlamı, Tıp Hukuku Dergisi, Cilt: 1 Sayı:1 Legal Yay. Istanbul 2012, s. 72.)
- Deutsch, Ervin, Özellikle Deneysel Tıp Açısından Hekimin Sorumlulugu 6 Mayıs 1981 günü A. Ü. Hukuk Fakültesi'nde verilen konferansa ait metin
- Erman, Ragıp, Barıs, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nin Kurulusunun 20. Yılı Armaganı Cilt: II
- Esitli, Ezgi Aygün Insan Üzerinde Deney ve Deneme Suçları, Eylül 2012 / 1. Baskı Kitabı
- Hakeri, Hakan, Tıp Hukuku, 10.b., Seçkin, Ankara, 2015.,
- Içer, Zafer, Saglık Hukukunda Güncel Sorunlar No: 1- Sorumluluk Sempozyum Bildiri Kitabı
- Özkan, Hasan, Hasta - Hekim Hakları ve Davaları, Seçkin Yayınları Ankara 2008
- Sener, Nurhan, "Kök Hücre Arastırmaları, Etik ve Yasal Tartısmalar", Hukuk Gündemi, 2012/1, 56.
- Ugurlubay, Gülsün Ayhan Aygörmez, Inönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Özel Sayı Cilt:1 Yıl 2015 Istanbul
- Yalvaç, Gürsel Ceza ve Yargılama Hukukuna Iliskin Temel Kanunlar Adalet Yayınevi Ankara -2018)

BİR ZAMANLAR BİR BAYRAM SABAHI

Ersin ESENAL
Bölge Adliye Mahkemesi Üyesi

Uykumun en tatlı yerinde annemin sesiyle uyanıyorum:

"Hadi kalk oğlum geç kalacaksın"

Gözlerimi zar zor açıyorum, tavandaki sarı ampulden yayılan ışık gözlerimi yakıyor,

Camilerden ezanlar okunuyor saba makamında,

Uykuyla uyanıklık arası abdest almaya başlıyorum,

Sabah serinliğinde titriyorum su değdikçe bedenime,

Dedemin:

"Burnuna su vermeyi unuttun"

"3 kere evladım 3 kere"

Yönlendirmeleriyle güç bela tamamlıyorum abdesti,

Giydiriyor annem bayramlıklarımı, en yenisinden,

"Bayram sabahı camiye gitmeden önce tatlı bir şeyler yemek sünnettir" diyor dedem

Bir şeker uzatıyor, atıyorum ağzıma,

Çıkıyoruz yola elim elinde,

Her yer zifiri karanlık,

"Bu kadar erken niye gidiyoruz?" diye soruyorum,

"Önce sabah namazını kılıcaz, sonra vaazı dinliycez, sonra bayram namazı, böyle sevabı daha çok" diye cevap geliyor dedemden,

Yollarda çöpçüler bayram temizliğinde,

Berber dükkanlarında hala traş olanlar var,

Dedemin dudaklarında anlayamadığım bir dua,

Varıyoruz camiye,

Kandiller yanıyor caminin minarelerinde,
Hasırlar çıkarılmış depodan geç kalanlar için bahçeye ve belki de yollara serilecek,
Giriyoruz içeri, en ön safta yerimize alıyoruz,
Hoca anlatıyor İbrahim peygamberi, oğlunu kurban etmeye götürüşünü, gökten koç inişini,
Gözlerim arada kapanıyor, uykuya yenik düşüyorum, dedemin dürtmesiyle uyanıyorum,
Bir adam elime küçücük bir cam şişeden koku sürüyor, burnuma götürüyorum, keskin acı birşey,
Sonra birkaç adam ellerinde karton kutularla gezmeye başlıyor caminin içinde:
"Ne verirsen elinle o gelir seninle"
Dedemin cebinden çıkarıp elime sıkıştırdığı parayı atıyorum kutuya büyük bir gururla
Kılıyorum namazı dedeme bakarak ve çokça yanlış yaparak,
Sonra çıkıyoruz camiden, hava artık aydınlık,
Her yer insan, her yer sevinç,
Gelince evimizin sokağının başına kurtarıyorum elimi dedemin elinden,
Koşarak sokağı baştan başa eve bayramı getiriyorum, sonra her yer bayram.....

ŞEHİT İSTANBUL CUMHURİYET SAVCISI MEHMET SELİM KİRAZ 5.GELENEKSEL FUTBOL TURNUVASI KAPANIŞ TÖRENİ GERÇEKLEŞTİRİLDİ

İstanbul Adliyesinin Koordinasyonunda Şehit İstanbul Cumhuriyet Savcısı Mehmet Selim KİRAZ 5. Geleneksel Futbol Turnuvası 11 Mart 2020 tarihinde Kayaşehir Ergün Penbe Spor Tesislerinde yapılan kapanış töreniyle tamamlandı.

Şehit İstanbul Cumhuriyet Savcısı Mehmet Selim KİRAZ 5. Geleneksel Futbol Turnuvasının kapanış programı başlama vuruşunu Şehit Cumhuriyet Savcımızın Babası Sayın Hakkı KİRAZ'ın yaptığı ve Türkiye Profesyonel Futbolcular Derneği Üyeleri ile İstanbul Yargı Çevresi Cumhuriyet Başsavcıları, Adalet Komisyonu Başkanları, Cumhuriyet Başsavcı Vekilleri karşı karşıya geldiği karma gösteri maçı ile başlamıştır.

Mücadelenin en üst seviyede geçtiği maneviyatı yüksek turnuvanın Şampiyonluk kupasını 2 ay süren müsabakalar sonucunda İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi Personel Futbol Takımı almaya hak kazanmıştır.

Bu anlamlı Turnuvanın 2.lik kupasına Bakırköy Adliyesi Personel Futbol Takımı uzanmış olup, bu uzun turnuvada 3.lük kupasını İstanbul Adliyesi Personel Futbol Takımı kazanmıştır. Şehit İstanbul Cumhuriyet Savcısı Mehmet Selim KİRAZ 5.ci Geleneksel Futbol Turnuvasının En Centilmen Takımı kupasını ise Beykoz Adliyesi Hakim-Savcı Futbol Takımı almıştır.

İSTANBUL YARGI ÇEVRESİ ŞEHİT CUMHURİYET SAVCISI MEHMET SELİM KİRAZ 5. GELENEKSEL FUTBOL TURNUVASI ŞAMPİYONLUK KUPASINI BU UZUN FUTBOL MARATONUNDA BAKIRKÖY ADLİYESİ PERSONEL FUTBOL TAKIMI İLE BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ PERSONEL FUTBOL TAKIMLARI ARASINDA OYNANAN MÜSABAKA SONUNDA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ PERSONEL FUTBOL TAKIMI KAZANMIŞTIR.

İKİNCİLİK KUPASINI BAKIRKÖY ADLİYESİ PERSONEL FUTBOL TAKIMI İLE BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ PERSONEL FUTBOL TAKIMLARI ARASINDA OYNANAN MÜSABAKA SONUNDA BAKIRKÖY ADLİYESİ PERSONEL FUTBOL TAKIMI BU ANLAMLI KUPAYA ALMAYA HAK KAZANMIŞTIR.

İSTANBUL YARGI ÇEVRESİ ŞEHİT CUMHURİYET SAVCISI MEHMET SELİM KİRAZ 5.GELENEKSEL TURNUVASI ÜÇÜNCÜLÜK KUPASI İSTANBUL ADLİYESİ İLE BÖLGE İDARE MAHKEMESİ ARASINDA OYANAN MÜSABAKA SONUCUNDA İSTANBUL ADLİYESİ PERSONEL FUTBOL TAKIMI SAHİP OLMUŞTUR.

İSTANBUL YARGI ÇEVRESİ ŞEHİT CUMHURİYET SAVCISI MEHMET SELİM KİRAZ 5.GELENEKSEL TURNUVASI EN CENTİLMEN TAKIMI, GAZİOSMANPAŞA ADLİYESİ HAKİM–SAVCI FUTBOL TAKIMI İLE BEYKOZ ADLİYESİ HAKİM-SAVCI FUTBOL TAKIMI ARASINDA OYANAN KARŞILAŞMA SONRASI BEYKOZ ADLİYESİ HAKİM-SAVCI FUTBOL TAKIMININ OLMUŞTUR.

VEDA

EMEKLİYE AYRILAN İSTANBUL ADALET KOMİSYONU ÜYESİ SAYIN SERAP DURMAZ MESLEKTAŞLARIYLA VEDALAŞTI

İstanbul Adalet Komisyonu Üyesi iken emekliye ayrılan Sayın Serap DURMAZ; sosyal mesafe ve dezenfekte tedbirleri alınarak Şehit Cumhuriyet Savcısı Mehmet Selim KİRAZ konferans salonunda düzenlenen program ile mesleğine ve meslektaşlarına veda etti. Ev sahipliğini İstanbul Adalet Komisyonu Başkanı Sayın Okan ALBAYRAK ve İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı Sayın İrfan FİDAN' ın yaptığı programda İstanbul Bölge İdare Mahkemesi Başkanı Sayın Ahmet Cüneyt YILMAZ, Bakırköy Cumhuriyet Başsavcısı Sayın

Sırrı TOPLUYILDIZ, Bakırköy Adalet Komisyonu Başkanı Sayın Atilla ÖZTÜRK, Anadolu Adliyesi Adalet Komisyonu Başkanı Sayın Bekir ALTUN, Silivri Adliyesi Adalet Komisyonu Başkanı Sayın Selami YILMAZ ile Cumhuriyet Başsavcı Vekilleri, Hakimler ve Cumhuriyet Savcıları hazır bulundular. İlk olarak kürsüye çıkan İstanbul Adalet Komisyonu Başkanı Sayın Okan ALBAYRAK günün anlam ve önemini belirten bir konuşma gerçekleştirdi.

Sayın Okan ALBAYRAK konuşmasında şunları söyledi;

"Sayın Cumhuriyet Başsavcım, Sayın Adalet Komisyonu Üyem, Çok kıymetli Başsavcılarım, Adalet Komisyonu Başkanlarım, Adalet Komisyonu Üyelerim, Değerli meslektaşlarım, Hanımefendiler ve Beyefendiler.

Bugün 23 Haziran, bugün benim için çok anlamlı bir gün. Hem hüznü hem de buruk bir mutlulu-

ğu aynı anda yaşıyorum. Çok kıymetli Komisyon Üyemiz Serap Durmaz Başkanımızın mesaide son günü. Emekliliğe adım attığı gün. Bu vesile ile toplandık. Hepiniz hoş geldiniz, şeref verdiniz. Az önce bugün hüzünlüyüm dedim. Hüzünlüyüm çünkü bir Ağır Ceza Başkanımızı, bir Komisyon Üyemizi, bir meslek büyüğümüzü ve her şeyden önemlisi yargı camiasının 'Serap Ablasını' emekliliğe uğurluyoruz. Bu hüznümün yanında buruk bir mutlulukta yaşıyorum. Serap Durmaz Başkanımızla tanışmak, daha da ötesi birlikte çalışmak, onun tecrübelerinden faydalanmak meslek hayatımda yaşadığım en güzel, en onurlu anlardan biridir.

Bugün biraz Başkanımızdan bahsetmek istiyorum. Hepimizin bildiği gibi hukukta' ilk görünüş karinesi' diye bir kavram vardır. Yani; bir olay veya insanla karşılaştığımız da henüz bireysel temasa geçmeden ilk aklımıza gelen duygu ve düşünceler. Başkanımızla ilk tanıştığımızda, tatlı sert mizacı, disiplinli, çalışkan, konusuna hâkim, farkındalığı yüksek bir kişiliğe sahip olduğu izlenimi bende oluştu. Tabi Başkan Hanımla çalıştığımız 1 sene 3 ay zarfında asıl onun insanı yönünün, insan sevgisinin, merhametinin, kocaman bir yüreğe sahip olduğunun farkına vardım. Başkanımızla ilgili o kadar çok şey aklıma geliyor ki, Onun Devlet tecrübesi, sorun çözme kabiliyeti, en zor-sert anlarda ortamı yumuşatması ve adaletli bir çıkış yolu bulması, hayran olduğum hafızası ve çok, ne çok güzel onurlu günler yaşamışız. Yine, Perşembe günleri Sayın Başsavcım ve Sayın Başkanımızla birlikte Komisyon toplantılarımız, kâtip alımlarında uzun ve yorucu mülakat günlerimiz, Başkanımızın, günün erken saatlerinde içtiği sade kahveye eşlik edebilmek için yaşadığım telaş, neler neler... Bu sabah Başsavcım ve Başkanımla birlikte mesaideki son kahvemizi içtik, sohbetleştik anılarımızı yâd ettik.

Başkanım, sizden çok şey öğrendik. Sizin varlığınız adliyemize, Yargı Camiamıza hep güç verdi. Sizin manevi desteğinize her zaman ihtiyacımız var. Sizinle vedalaşmıyoruz. Çünkü sizin desteğinize hep ihtiyaç duyacağız. Ve hep yanımızda olmanızı istirham ediyoruz.

Sayın Başkanım, Yargı Camiasına yaptığınız bu büyük hizmetlerden dolayı şahsım ve adalet camiası adına teşekkür ve minnetimi arz ediyorum. Biz sizden razıyız, Rabbim de sizden razı olsun. İnşallah. Sizi çok seviyoruz." dedi.

Sonrasında İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı Sayın İrfan FİDAN meslektaşına olan vefa duygularını dile getirmek için bir konuşma gerçekleştirdi.

Sayın İrfan FİDAN konuşmasında;

"Saygıdeğer Meslektaşlarım, Kıymetli Arkadaşlarım,

Sayın Başkanımın da ifade ettiği gibi bugün kıymetli bir dostu aramızdan ayırıyoruz. Bu tür zamanlar tabi ki zor. Ben Serap Hanımı gördüğümde daha doğrusu; bazı insanları gördüğünüzde onları tanımıyorsanız da içinizde bir sevgi oluştuğunu, kalpten bir saygı oluştuğunu duyarsınız. Ben Serap Ablada her zaman bunu hissettim. 4 senedir beraber çalışmaktayız, kendisinden çok şey öğrendik. Hep bilinen bir "Devlet Adamlığı Duruşu" vardır. Ben kendisinde "Devlet Kadınlığını" gördüm. Buda muhtemelen ailesinin müktesebatından gelen bir duygudur. Sayın Başkanımızın eşini, yani Hayati Hocamı tanırım ayrı bir saygıya müstahaktır. Ben sizler adına, hepimizin adına, Adliyemiz adına Serap Hanıma bundan sonraki hayatında sağlık, mutluluk, huzur diliyorum. Bu zamana kadar verdiği hizmetlerden dolayı helallik diliyorum. En kalbi sevgilerimi,

Saygılarımı sunuyorum." dedi.

Sayın Serap DURMAZ son kez İstanbul Adalet Komisyonu Üyesi olarak çıktığı kürsüde duygulu bir konuşma gerçekleştirdi.

Sayın Serap DURMAZ konuşmasında şunları söyledi;

"Sayın İstanbul Cumhuriyet Başsavcım,

Sayın İstanbul Adalet Komisyonu Başkanım,

Sayın Cumhuriyet Başsavcılarım, Adalet Komisyonları Başkanlarım Ve Üyelerim,

Çok Sevdiğim Meslektaşlarım ve Değerli Misafirler,

Bugün meslekte son günüm, benim için hem zor hem de onurlu bir gün, bugüne beni onurlu, özverili, şerefli zaman kesiti getirdi. Başlayan her şeyin bittiği gibi; 42 yılı aşan meslek hayatımın sonuna geldim. Bu son gün mesleğe hangi ideallerle başladığımı düşünüyorum. Aslında bu mesleğe başlamak belki de benim kaderimdi. 1976 yılı Haziran ayında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun oldum. Hemen başladığım avukatlık stajımı açılan Hâkimlik sınavını kazanmam neticesinde yarıda bırakarak mesleğe adım atmış oldum.

Stajımı tamamladıktan sonra kura ile sırasıyla Tekirdağ Cumhuriyet Savcı Yardımcığı, Geyve Cumhuriyet Savcı Yardımcılığı ve Lüleburgaz Hâkimliği görevlerinde bulundum. Birinci sınıfa ayrıldıktan sonra İstanbul Hâkimliğine atandım. O günkü koşullarda birinci sınıfa ayrılmadan İstanbul'a atanmak mümkün değildi. Sadece birinci sınıfa ayrılmakta atanmak için yeterli değildi.

İstanbul'da görevlendirildiğim İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesinde ilk günde mahkemenin Başkanı Rahmetli Osman Hulusi ÖZDEMİR beni görür görmez ''seni annen kadir gecesi doğurmuş olmalı, yoksa elinden tutan birisi olmasaydı bu yaşta buralara nasıl gelirdin'' demişti.

Mahkeme Başkanlarının üyelerine sicil doldurma ve not verme yıllarıydı. Başkanımı sesimi çıkarmadan dinlemiştim. Oysa hâkimlik babamdan bana geçen bir idealdi.

Ankara Hukuk Fakültesinin 2. Sınıfında zayıfı olmamasına rağmen (üssü mizan) denilen not ortalamasını tutturamadığı için terk etmek zorunda kalan ve o yılların gözdesi Sümer Bank'ta memur olarak işe başlayan babamın 4 çocuğunu okutması ve onlara yüksek tahsil yaptırması çok zordu.

Sonuçta Erzurum'da kendi halinde bir memur ailesiydik.

Tam o sırada bir olay hayatımızı değiştirdi;

Bunu burada ilk defa anlatıyorum; Türkiye Emlak Kredi Bankası'nın 1968 yılı ikramiye çekilişlerinde bankanın mudilerinden olan anneme o zaman inşası yeni başlayan şimdi oturduğumuz Hâkim lojmanlarının bulunduğu Ataköy'de büyük ikramiye olan bir apartman dairesi isabet etti. Bu olayla birlikte İstanbul'a taşındık. Babamın yarıda bıraktığı Hukuk Fakültesini bitirmek bana nasip oldu. Bunda dolayı babamın hayali olan bu kutsal meslekte bir Ağır Ceza Reisine cevap vermem söz konusu olamazdı. O idealle mesleğime sarıldım. Ve bugüne kadar geldim.

İstanbul Adliyesinde sırasıyla 2 ve 5. Ağır Ceza Mahkemelerinde Mahkeme Üyelikleri, İstanbul 1.Sulh Ceza Mahkemesi Hâkimliği, İstanbul 8. Asliye Ceza Mahkemesi Hâkimliği, İstanbul 3. Ağır Ceza Mahkemesi Başkanlığı ve İstanbul Adalet Komisyonu Üyeliği görevlerinde bulundum. İstanbul Adalet Komisyonu Üyesi olarak 7 senedir çalışmaktayım.

Hukukun kaynağı Adalet duygusudur;

Mesleğimi yaparken bu duyguyu kaybetmemeye çalıştım. Mesleğimiz boyunca en büyük yardımcımız ve yol göstericimiz Adalet duygumuz ve vicdanımızdır. Olaylara vicdanımızı dinleyerek bakabilirsek insanlara karşı eşit ve adil oluruz. Bunu yapabilmeye ve dürüstlükten ayrılmamaya meslek hayatım boyunca dikkat ettim.

Görev yaptığım yer ve dönemlerde Hâkim ve Cumhuriyet Savcısı meslektaşlarım kadar Adliyelerin isimsiz kahramanları olan Yazı İşleri Müdürleri, Zabıt Kâtipleri, Mübaşirler ve diğer kadrolardaki personellerimize sevgi ve saygı dolu ilişkiler geliştirdim. Hepsine ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Meslekteki son günümde benimle birlikte olduğunuz için herkese çok teşekkür ediyorum.

Beni uğurlayan herkese sevgi ve minnet duyuyorum. Bütün meslektaşlarıma sağlıklı ve huzur içinde bir nihayet diliyorum.

Hoşçakalın..." dedi.

Konuşmasının ardından mesleğine ve meslektaşlarına veda eden Sayın Serap DURMAZ Adliyemiz protokol kapısından alkışlarla uğurlandı. ■

İSTANBUL ADALET SARAYI GİRİŞ KONTROL NOKTALARINDA ELE GEÇEN SUÇ ALETLERİ SERGİLENDİ

İstanbul Adalet Sarayı girişlerindeki aramalarda güvenlik görevlileri tarafından ele geçirilen suç aletleri, suç teşkil etmeyen ancak suçta kullanılması muhtemel eşyalar ile giriş noktalarında emanete bırakılıp unutulan yaklaşık 4000 eşya İstanbul Adalet Sarayında sergilendi.

Serginin açılışına İstanbul Cumhuriyet Başsavcı Vekili Sayın Zafer KOÇ, İstanbul Adalet Komisyonu Üyesi Sayın Serap DURMAZ, İstanbul Cumhuriyet Başsavcı Vekilleri Sayın Fahri Mutlu TOSUN, Sayın İsmail ÜNSAL, Hakimler, Cumhuriyet Savcıları, Personel ve Vatandaşlar katıldılar.

Adliyemizin Atrium alanında sergilenen eşyalar arasında ekmek bıçağı, çakı, biber gazı, maket bıçağı, elektro şok cihazı, sopa, şiş gibi ele geçirilen çok sayıda suç aletinin yanı sıra güvenlik noktasında yakalanan 450 mermi ve giriş noktalarında el konulan ve Emniyete teslim edilen, kalem silah, ruhsatsız tabanca, uyuşturucu madde, torpil (patlayıcı madde), kemer tokasına tırnak vasıtasıyla ana gövdeye yerleştirilen muşta gibi birçok suç eşyasının da fotoğraflarına yer verildi.

Buluntu 6.735 TL paranın İstanbul Defterdarlığına teslim edildiğine dair dekontlarda yine düzenlenen bu sergide yerini aldı.

Sergilenen eşyalara ilişkin basın mensuplarına açıklamalarda bulunan İstanbul Cumhuriyet Başsavcı Vekili Sayın Zafer KOÇ, "Özel güvenlik görevlilerimize bu hassas çalışmalarından dolayı teşekkür ediyorum, Adliyemizin güvenliği açısından Adliyemize gelen tüm vatandaşlarımızın ve çalışanlarımızın hassas davranmalarını, güvenlik görevlilerimize yardımcı olmalarını hassaten rica ediyorum" dedi. ■

İSTANBUL ADLİYESİ'NDE İYİLİK SENFONİSİ ETKİNLİĞİ

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Metin Sabancı Spastik Çocuklar Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi'nde eğitim alan özel çocukların bulunduğu ve Prof. Dr. Sayın Mim Kemal ÖKE'nin kurup yönettiği Yararlı Ceylanlar Kulübü, Adliyemizin ev sahipliğinde İyilik Senfonisi programı gerçekleştirdi.

Şehit Cumhuriyet Savcısı Mehmet Selim Kiraz konferans salonunda pandemi süreci öncesinde düzenlenen programa İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı Sayın İrfan FİDAN, İstanbul Adalet Komisyonu Başkanı Sayın Okan ALBAYRAK, İstanbul Adalet Komisyonu Üyesi Sayın Serap DURMAZ, Cumhuriyet Başsavcı Vekilleri, Hakimler, Cumhuriyet Savcıları, Halk Müziği Sanatçı Sayın Yavuz BİNGÖL ve adliye personeli katıldı.

Programın açılış konuşmasını yapan İstanbul Adalet Komisyonu Başkanı Sayın Okan ALBAYRAK'ın ardından Yararlı Ceylanlar Kulübü Kurucusu Prof. Dr. Sayın Mim Kemal ÖKE kulübün oluşma aşaması ve bu çok özel misafirler ile ilgili ülkemizdeki farkındalığa değinen bir konuşma gerçekleştirdi. Özel ve kıymetli çocukların müzik etkinliklerine sanatçı Sayın Yavuz BİNGÖL de sevilen şarkıları ile eşlik etti. ■

VEDA

İSTANBUL EMNİYET MÜDÜRÜ SAYIN DR. MUSTAFA ÇALIŞKAN'DAN VEDA ZİYARETİ

İstanbul Emniyet Müdürü iken Emniyet Genel Müdür Yardımcılığı görevine atanan Sayın Dr. Mustafa ÇALIŞKAN, İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı Sayın İrfan FİDAN'ı makamında ziyaret etti. İstanbul Cumhuriyet Başsavcımız Sayın İrfan FİDAN veda ziyaretine gelen Sayın Dr. Mustafa ÇALIŞKAN'a yeni görevinin hayırlı olması ve İlimize yaptığı hizmetlerinden dolayı teşekkür ederek plaket takdiminde bulundu. ■

ZİYARET

İSTANBUL EMNİYET MÜDÜRÜ SAYIN ZAFER AKTAŞ'IN İSTANBUL ADLİYESİ ZİYARETİ

Adana Emniyet Müdürü iken İstanbul Emniyet Müdürlüğüne atanan Sayın Zafer AKTAŞ İstanbul Adliyesine bir tanışma ziyareti gerçekleştirdi. İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı Sayın İrfan FİDAN'ı makamında ziyaret eden Sayın Emniyet Müdürü ile yapılan samimi söyleşinin ardından hayırlı olsun temennisinde ve plaket takdiminde bulundu. Sonrasında Adliyemiz protokol kapısından uğurlandı. ■

PANEL

İSTANBUL CUMHURİYET BAŞSAVCISI SAYIN İRFAN FİDAN "ORD. PROF. DR. SULHİ DÖNMEZER 102.YAŞINDA" PANELİNE KATILDI

"Ord. Prof. Dr. Sulhi DÖNMEZER 102. yaşında" paneli Adalet Bakanımız Sayın Abdülhamit GÜL, Adalet Bakan Yardımcılarımız Sayın Zekeriya BİRKAN ve Sayın Şaban YILMAZ'ın ev sahipliğinde adını taşıyan eğitim merkezinde gerçekleştirildi. Panele Bakanlık Birimlerinden Genel Müdürler, Daire Başkanları ve İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı Sayın İrfan FİDAN ile İstanbul İli Yargı Çevresi Cumhuriyet Başsavcıları, Başkan ve Adalet Komisyon Başkanları katıldılar.

VEDA

İSTANBUL CUMHURİYET SAVCILARI EMEKLİYE AYRILDI

İstanbul Cumhuriyet Savcısı iken emekliye ayrılan Sayın Hasan ÜLGÜNAR ve Sayın Mehmet Nuri GÜR'e İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı Sayın İrfan FİDAN plaket takdiminde bulundu.

EĞİTİM

İSTANBUL İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ TARAFINDAN ADLİYEMİZ PERSONELLERİNE İLK YARDIM EĞİTİMİ VERİLDİ

İstanbul Adliyesi ve İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü ortak çalışması sonucu İstanbul Adliyesi Afet ve Acil Durum Bürosu'nun koordinasyonunda adliye binamızda personellerimize İlk Yardım Eğitimi verildi. ■

ZİYARET

BEŞİKTAŞ JK BAŞKANI SAYIN AHMET NUR ÇEBİ ADLİYEMİZİ ZİYARET ETTİ

Beşiktaş J. Kulübü Başkanı Sayın Ahmet Nur ÇEBİ İstanbul Adalet Sarayı'na gelerek İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı Sayın İrfan FİDAN'ı makamında ziyaret etti. Samimi bir ortamda geçen ziyaretin ardından Beşiktaş J. Kulübü Başkanı Sayın Ahmet Nur ÇEBİ Başsavcımız Sayın İrfan FİDAN'a isminin yazılı olduğu Beşiktaş forması hediye etti. ■

KUTLAMA

İSTANBUL ADALET SARAYINDA 8 MART DÜNYA KADINLAR GÜNÜ KUTLANDI

İstanbul Adalet Sarayı Şehit Cumhuriyet Savcısı Mehmet Selim Kiraz Konferans salonunda 8 Mart Dünya Kadınlar Günü kutlandı. Pandemi öncesi yapılan programa İstanbul Adalet Komisyonu Başkanı Sayın Okan ALBAYRAK, İstanbul Adalet Komisyonu Üyesi Sayın Serap DURMAZ, İstanbul Cumhuriyet Başsavcı Vekili Sayın Zafer KOÇ, İstanbul Üniversitesinde görevli Prof. Dr. Elif HAYKIR HOBİKOĞLU, Hakimler, Cumhuriyet Savcıları ve çok sayıda adliye personeli katıldı. İstanbul Adalet Komisyonu Üyesi Sayın Serap DURMAZ'ın açılış konuşmasını yapmasının ardından Prof. Dr. Sayın Elif HAYKIR HOBİKOĞLU günün anlam ve önemine binaen bir konuşma gerçekleştirdi. Program İstanbul Adliyesi ile Kâğıthane ve Şişli Halk Eğitim Müdürlüklerince hazırlanan Türk Halk Müziği Korosu ve tiyatro gösterisi ile devam etti. Sonrasında Prof. Dr. Sayın Elif HAYKIR HOBİKOĞLU ve halk eğitim merkezi eğitmenlerine programa sundukları katkı dolayısıyla İstanbul Adalet Komisyonu Başkanı Sayın Okan ALBAYRAK, Adalet Komisyonu Üyesi Sayın Serap DURMAZ ve İstanbul Cumhuriyet Başsavcı Vekili Sayın Zafer KOÇ tarafından teşekkür şilti takdim edildi. ■

KATILIM BELGESİ

Yürekleri sev
merhar

UŞAK ÜNİVERSİTESİ SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA TOPLULUĞU ŞEHİT CUMHURİYET SAVCISI MEHMET SELİM KİRAZ VE ŞEHİT OVACIK CUMHURİYET SAVCISI MURAT UZUN ADINA HATIRA ORMANI OLUŞTURDU

Uşak Üniversitesi Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Topluluğu Üniversite Öğrencileri kampüs girişine ve Üniversitenin spor salonunun arkasında bulunan alana Şehit Cumhuriyet Savcısı Mehmet Selim KİRAZ ve Şehit Cumhuriyet Savcısı Sayın Murat UZUN'un aziz hatırasına sahip çıkarak birer hatıra ormanı oluşturdular. ■

Vestel Gün Işığı Teknolojisi

EVİNİZE GÜNEŞ GİBİ DOĞUYOR

Doğal bir koruyucu olan güneş ışığından ilham alınarak geliştirilmiş
Gün Işığı Teknolojisi Vestel'de.

ZORLU

VESTEL

Banka kartı ve kredi kartı **yeni Paraf'ta birleşti.**

Yeni Paraf'la
tüm güzellikler
tek kartta!

Paraf.

HALKBANK

Ayrıntılı bilgi için: parafcard.com.tr | 0850 222 0 400 Dialog